

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

MARATHI

मराठी गद्य (साहित्य लेणी) (G03-GE-OE-110)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

१) म्हाईभट यांना महानुभाव पंथाची दीक्षा कोणी दिली?

अ) चक्रधर स्वामी

ब) महदाईसा

क) गोंविदप्रभू

ड) केसोबास

२) स्त्रिया कशाच्या भुकेल्या असतात?

अ) गोड शब्दाच्या

ब) मधाच्या

क) कष्टाच्या

ड) संसाराच्या

३) आ. ह. साळुंखे यांच्या मते, मानवी जीवनाच्या उद्दिष्टांना भारतीय संस्कृतीत काय म्हणतात?

अ) परमार्थ

ब) पुरुषार्थ

क) ध्येय

ड) कारकार्थ

४) हमीद दलवाई यांना कोणत्या सणाला रजा मिळाली?

अ) ईद

ब) दसरा

क) दिवाळी

ड) मोहरम

५) लेखकाने श्रीरामला किती रुपयाची नोट दिली?

अ) पाच रुपयाची

ब) पन्नास रुपयाची

क) शंभर रुपयाची

ड) दहा रुपयाची

६) मुलाने आपल्याला न्यान मिळावा म्हणून कोणत्या देवाला नवस केला?

अ) म्हसोबा

ब) बकरोबा

क) एडकोबा

ड) वेतोबा

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) ०६
- अ) विशूची कोणती इच्छा होती?
- ब) सदाभाऊला गावात का मान होता?
- क) ताराबाई शिंदे यांच्या मते, पुरुषांची मने कशाने संभ्रवीत असतात?
- ड) शेताच्या ज्ञानाचा प्रसार होण्यासाठी कोणत्या गोष्टींची आवश्यकता असते?
- प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (लघुत्तरी प्रश्न) ०६
- भाषेमधील विषमता दूर करण्यासाठी आ.ह. साळुंखे यांनी कोणते उपाय सांगितले आहेत?
- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एका) १२
- अ) 'वयाची अट नाही' या कथेतील आज्जीचा परिचय लिहा.
- किंवा
- ब) शेतकीची सुधारणा करण्यासाठी मुकुंदराव पाटील यांनी कोणते सुचविले आहेत?

Set

P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
ENGLISH**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

06

- 1) Which of the following is an example of prefix?

a) -ness	b) un-
c) -ing	d) -ly
- 2) Which of the following is an example of a compound word?

a) Running	b) Bookshelf
c) Unhappy	d) Quickly
- 3) Which word in this sentence has undergone conversion: 'They plan to fast during the holy Month'.

a) Fast	b) Plan
c) Holy	d) Month
- 4) What is a synonym for quick?

a) Slow	b) Heavy
c) Old	d) Fast
- 5) Identify the homonym in the sentence: 'The bark of three was rough and the dog's bark was loud'

a) Tree	b) Dog
c) Bark	d) Rough
- 6) What is the main goal of precis writing?

a) To expand the passage
b) To rewrite the passage in poetic form
c) To shorten the passage by retaining its main idea
d) to change the meaning of the passage

Q.2 Answers the following in short. (Any Two)

06

- Define blending with an example.
- Explain the difference between an idiom and a phrase with example.
- What are the key features of good precis writing?
- What is meant by target language in translation?

Q.3 Write short notes. (Any One)**06**

- a) Explain Minor word formation processes with suitable examples.
- b) Write a note on idioms and phrases with suitable examples.

Q.4 Answer the following. (Any One)**12**

- a) Write a précis of the following passage and suggest a title for it.

Nigeria spends an average of US \$22 billion each year on food imports. Its major food imports include wheat, sugar and fish. Another big import, rice, accounts for about US\$1.65 billion. Most of the country's rice is imported from Thailand and India. This has led analysts to predict it will be the world's second-largest importer of rice after China in 2019.

There are a few reasons that Nigeria's demand for rice is so high. Among them is rapid urbanization; people who arrive in cities and seek out cheap, nutritious, filling food invariably turn to rice. More traditional coarse grains like sorghum and millet have become less popular over the years. This, according to research, is because rice is "a more convenient and easy staple to prepare compared to other traditional cereals across income levels in the urban areas".

Now Nigeria's government is trying to stem the tide of imported rice. Towards the end of 2018, it announced its intention to halt rice imports entirely. In doing so, it hopes to save a great deal of money. But is this plan realistic? Unfortunately, it's not. Nigeria's agricultural sector simply isn't equipped to produce the amount of rice to meet demand. It is battling natural and climatic factors, a lack of funding and training for farmers, and a dearth of government support. To turn this around, the government needs to invest heavily in rice farmers.

- b) Translate the following extract in Marathi or Hindi Language
Education plays a pivotal role in shaping individuals and societies. It equips people with knowledge and skills to navigate life's challenges and contribute to economic growth. Formal education, such as schools and universities, provides structured learning, but informal education, like self-study or community programs, is equally valuable. For example, online courses have democratized access to learning, allowing individuals to acquire new skills at their own pace. However, disparities in access to education persist globally, particularly in low-income regions where resources are scarce. Girls, in particular, face barriers due to cultural norms or economic constraints. Addressing these gaps requires investment in infrastructure, teacher training, and policies promoting inclusivity. Technology can bridge some divides, but it is not a complete solution, as digital access remains uneven. Education fosters critical thinking, cultural understanding, and innovation, which are essential for societal progress. Without equitable access, societies risk

perpetuating poverty and inequality. Governments and organizations must prioritize education to ensure every individual has the opportunity to reach their potential and contribute meaningfully to the world.

Seat No.	

Set P

बी.ए. (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

HINDI

हिंदी साहित्य एवं व्यावहारिक हिंदी (G03-GE-OE-107)

वार, तारीख : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

समय: दोपहर ०३:०० से ०४:३०

सूचनाएँ : १) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

२) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक दर्शाते हैं।

प्र.१ निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य ०६
फिर से लिखिए।

१) दबे पैरों से ——— आ रहा है।

अ) उजाला

ब) प्रकाश

क) अंधेरा

ड) कुहरा

२) ——— बेनीपुरी जी का हलवाहा था।

अ) माधव

ब) घीसू

क) मंगर

ड) बीरजू

३) 'मांझी:द माउंटेन मैन' फिल्म ——— की जिंदगी पर आधारित है।

अ) नवाजुद्दीन सिद्दिकी

ब) दशरथ मांझी

क) केतन मेहता

ड) राधिका आपटे

४) अनामिका का जन्म ——— में हुआ है।

अ) फिरोजपुर

ब) रहिमतपुर

क) बानापुर

ड) मुजफ्फरपुर

५) 'बिना शोध और संधान के मैं लिख नहीं पाऊंगा' में ——— का साक्षात्कार लिया गया है।

अ) प्रेमचंद्र

ब) संजीव

क) रामवृक्ष बेनीपुरी

ड) राजीव

६) 'पहेली' फिल्म में ——— ने दोहरी भूमिका निभाई है।

अ) अमिताभ बच्चन

ब) रानी मुखर्जी

क) शहारूख खान

ड) अनुपम खेर

- प्र.२ निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर दो—तीन वाक्यों में लिखिए। 0६
- अ) 'मंगर' रेखाचित्र में अंकित मंगर के रूप-रंग का वर्णन कीजिए।
 - ब) कुड़ा बीनते बच्चों को हमेशा जल्दी क्यों रहती है?
 - क) 'देवदास' फिल्म के कलाकारों का परिचय दीजिए।
 - ड) महाविद्यालय में आयोजित पारितोषिक वितरण समारोह का वृत्तांत लिखिए।
- प्र.३ निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए। 0६
- अ) संजीव का कृतित्व।
 - ब) 'दबे पैरों से उजाला आ रहा है' कविता का आशय
 - क) 'कफन' कहानी का घीसू।
 - ड) 'मांझी: द माउंटेन मैन' फिल्म में यथार्थ।
- प्र.४ अ) 'कफन' कहानी की कथावस्तु लिखिए। १२
- अथवा
- ब) 'मदर इंडिया' फिल्म की समीक्षा कीजिए।

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

HISTORY

History of Social & Religious Reforms in India – I (G03-GE-OE-108)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) "संवाद कौमुदी" हे मासिक ——— सुरु केले.
 अ) स्वामी दयानंद सरस्वती ब) राजा राममोहन रॉय
 क) महात्मा फुले ड) स्वामी विवेकानंद
- २) "विधवा विवाह उत्तेजन मंडळ" ची स्थापना ——— यांनी केली.
 अ) केशवचंद्र सेन ब) स्वामी दयानंद सरस्वती
 क) राजा राममोहन रॉय ड) न्यायमूर्ती रानडे
- ३) ब्राम्हो समाजाची स्थापना ——— यांनी केली.
 अ) महात्मा फुले ब) न्या. महादेव गोविंद रानडे
 क) राजा राममोहन रॉय ड) स्वामी विवेकानंद
- ४) "सतीबंदीचा कायदा" ——— या ब्रिटीश अधिकाऱ्याने लागू केला.
 अ) लॉर्ड विल्यम बेंटिंग ब) लॉर्ड कॉर्नवालीस
 क) लॉर्ड रिपन ड) लॉर्ड एल्फिन्स्टन
- ५) प्रार्थना समाजाची स्थापना ——— साली झाली.
 अ) १८२८ ब) १८५६
 क) १८६७ ड) १८७३
- ६) ——— यांच्या प्रयत्नामुळे ब्रिटीश सरकारने "विधवा पुनर्विवाह" चा कायदा संमत केला.
 अ) देवेंद्रनाथ टागोर ब) ईश्वरचंद्र विद्यासागर
 क) स्वामी दयानंद सरस्वती ड) डॉ. आत्माराम पांडुरंग

- प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) प्रार्थना समाजाचे धार्मिक कार्य सांगा.
- ब) १९ व्या शतकातील भारतातील सामाजिक परिस्थिती याविषयी माहिती लिहा.
- क) प्रार्थना समाजातील न्या. रानडे यांचे कार्य सांगा.
- ड) सामाजिक व धार्मिक सुधारणा चळवळीच्या उदयाची प्रमुख तीन कारणे लिहा.
- प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. 0६
- राजा राममोहन रॉय.
- प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) ब्राम्हो समाजाचे तत्त्वज्ञान सांगून कार्य स्पष्ट करा.
किंवा
- ब) प्रार्थना समाजाची माहिती सांगून तत्त्वज्ञान विशद करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
HISTORY**

History of Social & Religious Reforms in India – I (G03-GE-OE-108)

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct answer to the following questions.

06

- 1) "Samvad Kaumudi" magazine is started by _____.
 a) Swami Dayanand Saraswati
 b) Raja Rammohan Roy
 c) Mahatma Phule
 d) Swami Vivekananda
- 2) "Widow Marriage Promotion Board" was found by _____.
 a) Keshav Chandra Sen b) Swami Dayanand Saraswati
 c) Raja Rammohan Roy d) Justice Ranade
- 3) Brahmo Samaj was found by _____.
 a) Mahatma Phule b) Just. Mahadev Govind Ranade
 c) Raja Rammohan Roy d) Swami Vivekananda
- 4) "Sati Bandi Act" was implemented by _____ British officer.
 a) Lord William Banting b) Lord Cornwallis
 c) Lord Ripon d) Lord Elphinstone
- 5) Prarthana Samaj was found in the year _____.
 a) 1828 b) 1856
 c) 1867 d) 1873
- 6) Due to the efforts of _____, the British government passed the "Widow Remarriage" Act.
 a) Devendranath Tagore
 b) Ishwarchand Vidyasagar
 c) Swami Dayanand Saraswati
 d) Dr. Atmaram Pandurang

Q.2 Write short answers to the following questions. (Any two) 06

- a)** State the religious work of Prarthana Samaj.
- b)** Write information about the social situation in India in the 19th century.
- c)** State the work of Justice Ranade in Prarthana Samaj.
- d)** Write three main reasons for the rise of social and religious reform movements.

Q.3 Write a short note. 06
Raja Rammohan Roy

Q.4 Write broad answers to the following questions. (Any One) 12

- a)** Explain the philosophy and work of Brahmo Samaj.

OR

- b)** Explain the philosophy and work of Prarthana Samaj.

Set

P

बी.ए. (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५
POLITICAL SCIENCE
Indian Political System (G03-GE-OE-116)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

कमाल गुणः ३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

03

- १) भारताच्या कायदेमंडळाला काय म्हणतात?
अ) लोकसभा
ब) राज्यसभा
क) संसद
ड) यापैकी नाही
- २) राज्यसभा या वरिष्ठ सभागृहात किती सदस्य असतात?
अ) ५५२
ब) २५०
क) २८८
ड) ७८
- ३) अर्थ विधेयक प्रथम कोणत्या सभागृहात मांडले जाते?
अ) लोकसभा
ब) राज्यसभा
क) विधान परिषद
ड) यापैकी नाही
- ४) सध्या भारताचे राष्ट्रपती कोण आहेत?
अ) नरेंद्र मोदी
ब) जगदीप धनकड
क) ओम बिरा
ड) द्रौपदी मुर्मू
- ५) पंतप्रधान आपल्या सर्व मंत्र्यांसह कोणत्या सभागृहाला जबाबदार राहतात?
अ) लोकसभा
ब) राज्यसभा
क) विधानसभा
ड) विधान परिषद
- ६) भारताचे उपराष्ट्रपती कोणत्या गृहाचे प्रसिद्ध अध्यक्ष असतात?
अ) लोकसभा
ब) राज्यसभा
क) विधानसभा
ड) विधान परिषद

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) लोकसभेचे अधिकार व कार्ये सांगा.
- ब) राज्यसभेचा कार्यकाल स्पष्ट करा.
- क) मंत्रिमंडळाची कार्ये कोणती?
- ड) राष्ट्रपतींचे आणीबाणी विषयक अधिकार कोणते?
-
- प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा 0६
- उपराष्ट्रपतींचे अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.
-
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) राज्यसभेची रचना सांगून तिचे अधिकार व कार्ये कोणती ते सांगा.
- ब) पंतप्रधानांचे अधिकार व कार्ये कोणती?

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November – 2025
POLITICAL SCIENCE
Indian Political System (G03-GE-OE-116)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. 06

- 1) What is the legislature of India called?
 - a) Lok Sabha
 - b) Rajya Sabha
 - c) Parliament
 - d) None of these
- 2) How many members are there in the upper house of Rajya Sabha?
 - a) 552
 - b) 250
 - c) 288
 - d) 78
- 3) In which House is the Finance Bill introduced first?
 - a) Lok Sabha
 - b) Rajya Sabha
 - c) Legislative Council
 - d) None of these
- 4) Who is the current President of India?
 - a) Narendra Modi
 - b) Jagdeep Dhankad
 - c) Om Birla
 - d) Droupadi Murmu
- 5) The Prime Minister along with all his ministers remain responsible to which House?
 - a) Lok Sabha
 - b) Rajya Sabha
 - c) Legislative Assembly
 - d) Legislative Council
- 6) The Vice President of India is the ex-officio President of which House?
 - a) Lok Sabha
 - b) Rajya Sabha
 - c) Legislative Assembly
 - d) Legislative Council

Q.2 Write short answers. (Any Two) 06

- a) State the powers and functions of Lok Sabha.
- b) Explain the tenure of Rajya Sabha.
- c) What is the function of the Cabinet?
- d) What are the emergency powers of the President?

Q.3 Answer the following questions. 06

Explain the powers and functions of the Vice President.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) 12

- a)** State the structure of Rajya Sabha and state its power and function.
- b)** What are the power and functions of the Prime Minister?

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५
ECONOMICS
Introduction To Economics - I (G03-GE-OE-102)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

कमाल गुण: ३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) स्थूल अर्थशास्त्र म्हणजे ——— होय.
 अ) अर्थव्यवस्थेतील एका घटकाचा अभ्यास
 ब) एक बिंदू संतुलनाचा अभ्यास
 क) संपूर्ण अर्थव्यवस्थेचा अभ्यास
 ड) यापैकी नाही
- २) डॉ. मार्शल च्या मते, “इतर परिस्थिती कायम असताना वस्तूच्या किमतीत वाढ झाल्यास मागणी कमी होते व किंमत कमी झाल्यास मागणी ———”
 अ) वाढते
 ब) कमी होते
 क) समान होते
 ड) यापैकी नाही
- ३) ——— अर्थशास्त्र हे अर्थव्यवस्थेतील व्यक्तिगत घटकांचा अभ्यास करते.
 अ) स्थूल
 ब) सूक्ष्म
 क) व्यावसायिक
 ड) यापैकी नाही
- ४) “रोजगार, व्याज आणि पैसा विषयक सर्वसाधारण सिद्धांत” हा ग्रंथ ——— यांनी लिहिला.
 अ) डॉ. मार्शल
 ब) प्रो. शुंपिटर
 क) डॉ. केन्स
 ड) जे. बी. से
- ५) जेव्हा वस्तूच्या किंमती कमी होतात, तेव्हा उत्पादक पुरवठा ———.
 अ) कमी करतात
 ब) वाढवितात
 क) कायम ठेवतात
 ड) यापैकी नाही

६) प्रा. रॉबिन्सनच्या मते, “—— हे गरजा आणि मर्यादित पण पर्यायी उपयोगाची साधने यांचा मेळ घालण्याच्या दृष्टीने करण्यात येणाऱ्या मानवी प्रयत्नांचा अभ्यास करणारे शास्त्र आहे.

अ) राज्यशास्त्र

ब) अर्थशास्त्र

क) समाजशास्त्र

ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

०६

अ) अर्थशास्त्राची कोणतीही तीन मूलभूत गृहीते सांगा.

ब) सूक्ष्म अर्थशास्त्राच्या मर्यादा थोडक्यात स्पष्ट करा.

क) अर्थव्यवस्थेच्या कोणत्याही तीन मूलभूत समस्या सांगा.

ड) स्थूल अर्थशास्त्राच्या मर्यादा थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणतीही एक)

०६

अ) मागणी प्रभावित करणारे घटक

ब) सूक्ष्म अर्थशास्त्र चे महत्त्व

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

१२

अ) अर्थशास्त्र म्हणजे काय? अर्थशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

ब) स्थूल अर्थशास्त्र म्हणजे काय? स्थूल अर्थशास्त्राचे महत्त्व स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
ECONOMICS
Introduction To Economics - I (G03-GE-OE-102)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) Macro Economics means _____.
 a) A Study of one Component of the Economy
 b) A Study of single point equilibrium
 c) A Study of the Whole Economy
 d) None of these
- 2) According to Dr. Marshall, "Other things being equal if the price of a Commodity increases, the demand decreases and if the price decreases, the demand _____"
 a) Increases
 b) Decreases
 c) Remains the Same
 d) None of these
- 3) _____ Economics is the study of Individual Factors in the economy.
 a) Macro
 b) Micro
 c) Business
 d) None of these
- 4) "The General Theory of Employment, Interest and Money" this book is associated with _____.
 a) Dr. Marshall
 b) Prof. Shumpeter
 c) Dr. Keynes
 d) J. B. Say
- 5) When the Price of a Commodity falls Producers _____ Supply.
 a) Reduce
 b) Increases
 c) Constant
 d) None of these
- 6) According to Robinson's, "_____ is a science which studies human behaviour as a relationship between ends and scarce means which have alternative uses."
 a) Political science
 b) Economics
 c) Sociology
 d) None of these

- Q.2 Write short answers. (Any Two) 06**
- a) State any three Basics Assumptions in Economics.
 - b) Briefly Explain Limitations of Micro Economics.
 - c) State any three Basics economic Problems of an Economy.
 - d) Briefly Explain the Limitation of Macro Economics.
- Q.3 Write Short Notes. (Any One) 06**
- a) Factors affecting Demand
 - b) Importance of Micro Economics
- Q.4 Answer the following question. (Any One) 12**
- a) What is Economics? Explain the Nature and Scope of Economics.
 - b) What is Macro Economics? Explain the Importance of Macro Economics.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
KANNADA
Scientific articles (G03-GE-OE-109)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

ಪ್ರ.೧ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೦೬

- ೧) ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ - ದಲ್ಲೇ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಪವಾಡಗಳು ವರ್ಷವಿಡೀ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.
೧) ನಿಸರ್ಗ ೨) ದೇಶ
೨) ರಾಜ್ಯ ೩) ವರ್ಗ
- ೨) ಸ್ವ ವೈದ್ಯ ಜೀವಕ್ಕೆ -
೧) ಉಪಾಯ ೨) ಲಾಭ
೩) ಅಪಾಯ ೪) ವರ
- ೩) ಅಗಸ್ತ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ -ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇದೆ.
೧) ಪಲ್ಲಿ ೨) ಮೀನು
೩) ಅಮೆ ೪) ಪಲ್ಲಿಮೀನು
- ೪) ಗಿಳಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಮನೋಧರ್ಮದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣ.
೧) ಅಸತ್ಯದ ೨) ಸತ್ಯದ
೩) ಮೋಸದ ೪) ಕೀಳು
- ೫) ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಕಾರ ಗ್ರಹಗಳು - ಭಾಗಗಳು
೧) ಚಂದ್ರನ ೨) ಸೂರ್ಯನ
೩) ಜಲದ ೪) ಮರದ
- ೬) 'ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ' ಪುಸ್ತಕದ ಸಂಪಾದಕರು -
೧) ಡಾ. ಬಿರಾದಾರ ೨) ಡಾ. ಪಂಚಾಳ
೩) ಡಾ. ಮಹೇಶ ೪) ಡಾ. ರಣಧೀರ

ಪ್ರ.೨ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. (ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ)

೦೬

- ೧) ಯಾವ ಯಾವ ದೇಶದ ನಾವಿಕರು ಒಂದೇ ತರಹದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು?
೨) ಸಾವಿತ್ರಿಯವರ ಸಮಸ್ಯೆ ಏನಿತ್ತು?
೩) ಗಣಪನ ವಿಗ್ರಹ ಹಾಲು ಕುಡಿದ ಸುದ್ದಿ ಯಾವ ಯಾವ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿತ್ತು?
೪) ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಹಸ್ಯಗಳು ಯಾವುವು?

ಪ್ರ.೩ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ (ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ)

೦೬

೧) ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ

೨) ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು

ಪ್ರ.೪ ಪ್ರಬಂಧ ರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

೧೨

೧) ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೋ ಅಥವಾ ಅರ್ಥರಹಿತವೋ? ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.

ಅಥವಾ

೨) ಸ್ವ ವೈದ್ಯ ಇದು ಸರಿ ಅಥವಾ ತಪ್ಪು ವಿವರಿಸಿರಿ.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

URDU

Forms of Urdu Poetry (G03-GE-OE-121)

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

06

سوال نمبر 1. صحیح متبادل الفاظ کا استعمال کر کے جوابات لکھیے۔

(1) غزل کا پہلا شعر کیا کہلاتا ہے؟

(B) مطلع

(A) حسن مطلع

(D) مقطع

(C) حسن مقطع

(2) قنوطی شاعر کس کو کہا جاتا ہے؟

(B) فراق گورکھپوری

(A) جگر مراد آبادی

(D) نیاز فتح پوری

(C) فانی بدایونی

(3) درج ذیل شعراء میں سے کسے گیان پیٹھ ایوارڈ سے نوازا گیا؟

(B) فانی بدایونی

(A) مولانا حالی

(D) فراق گورکھپوری

(C) میر انیس

(4) مولانا حالی مرزا غالب کو کس نام سے یاد کرتے ہیں؟

(B) بلبل ہند

(A) نواب رائے

(D) شہنشاہ غزل

(C) امام الہند

(5) برطانیہ حکومت نے مولانا حالی کو کس خطاب سے نوازا تھا؟

(B) ملک الشعراء

(A) شمس العلماء

(D) امام الغزل

(C) طوطی ہند

6) زندگی بھی تو پشیمیاں ہے یہاں لا کے۔۔۔؟
مذکورہ بالا مصرعہ مکمل کیجیے؟

(B) اسے

(A) تجھے

(D) ساقی

(C) مجھے

06

سوال نمبر 2. مندرجہ ذیل اشعار کی تشریح کیجیے۔ (کوئی دو)

(1) ہڈیاں ہیں کئی لپٹی ہوئی زنجیروں میں لئے جاتے ہیں جنازہ ترے دیوانے کا

(2) ہر نفس عمر گزشتہ کی ہے میت فانی زندگی نام ہے مر مر کے جیے جانے کا

(3) یوں تو ہنگامے اٹھاتے نہیں دیوانہ عشق مگر اے دوست کچھ ایسوں کا ٹھکانہ بھی نہیں

(4) منھ سے ہم اپنے برا تو نہیں کہتے کہ فراق ہے ترا دوست مگر آدمی اچھا بھی نہیں

06

سوال نمبر 3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔

اردو میں غزل کا آغاز و انتقاء کا مفصل جائزہ لیجیے؟

12

سوال نمبر 4. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

(1) میر انیس کا تحریر کردہ مرثیہ "جب قطع شب آفتاب نے" کا خلاصہ لکھیے؟

(2) "مرثیہ غالب" کا خلاصہ قلمبند کیجیے؟

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Persian
Study of Persian Gazal (G03-GE-OE-113)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

06

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جوابی پرچے میں لکھیے۔

(1) غزل کا پہلا شعر کیا کہلاتا ہے؟

(A) مطلع	(B) مقطع
(C) حسن مطلع	(D) بیت

(2) علامہ اقبال کی پیدائش ----- میں ہوئی۔

(A) ممبئی	(B) اصفہان
(C) سیالکوٹ	(D) حیدرآباد

(3) پیام مشرق علامہ اقبال کا ----- کلام ہے۔

(A) فارسی	(B) اردو
(C) ترکی	(D) عربی

(4) علامہ اقبال نے ----- یونیورسٹی سے پی ایچ ڈی کی ہے۔

(A) آکسفورڈ	(B) میونخ
(C) قراقرم	(D) قاہرہ

(5) علامہ اقبال ----- کو اپنا روحانی استاد مانتے تھے۔

(A) سعدی شیرازی	(B) مولانا روم
(C) شبلی نعمانی	(D) امیر خسرو

(6) علامہ اقبال ----- صدی کے ایک معروف شاعر ہیں۔

- (A) تسو لھویں
(B) سترھویں
(C) اٹھارھویں
(D) انیسویں

06

سوال نمبر 2. مختصر جواب / نوٹ لکھیے۔ (کوئی چار)

- (1) علامہ اقبال کی ولادت اور ابتدائی زندگی کا اجمالی جائزہ لیجیے۔
- (2) علامہ اقبال کی سیاسی کارناموں پر مختصر روشنی ڈالیے۔
- (3) علامہ اقبال کی فارسی نظم نگاری کا اجمالی جائزہ لیجیے۔
- (4) علامہ اقبال کی شاعری کی موضوعات پر مختصر روشنی ڈالیے۔

06

سوال نمبر 3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات / نوٹ لکھیے۔

- (1) علامہ اقبال کی فارسی غزل گوئی کا تنقیدی جائزہ لیجیے۔

12

سوال نمبر 4. مفصل جواب لکھیے / مع حوالہ تشریح کیجیے۔ (کوئی ایک)

- (1) علامہ اقبال کی حیات اور خدمات پر مفصل نوٹ لکھیے۔
- (2) زبادہئی کہ بخاک من آتشی آمیخت = پیالہ ئی بجوانان نونیا ز آور
- نئی کہ دل ز نوایش بسینہ می رقص = مئی کہ شیشہ جان را بد گداز آور
- بہ نیستان عجم باد صبح دم تیز است = شرارہ ئی کہ فروی چکد ز ساز آور
- ایک ز من فزردہ ای گرمی آہ و نالہ را = زندہ کن از دای من خاک ہزار سالہ را
- بادل ماچہا کنی تو کہ ببادہ حیات = مستی شوق دہ آب و گل پیالہ را
- غنچہ دل گرفته را از نفسم گرہ کشای = تازہ کن از نسیم من داغ دردن لالہ را

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

SANSKRIT

योगपरिचय: (G03-GE-OE-119)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय चित्वा वाक्य पुनर्लिखत।

०६

योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

१) योगदर्शन ग्रंथाचे ग्रंथकार ——— आहेत.

अ) कपिल

ब) वाल्मिकी

क) गौतम

ड) महर्षी पतंजली

२) ——— चित्तवृत्ती निरोधः।

अ) मोहः

ब) योग

क) काम

ड) क्रोध

३) ——— अहिंसा एकः ——— अस्ति।

अ) यमः

ब) नियम

क) आसन

ड) प्राणायामः

४) ——— याला नाडिशुद्धी प्राणायाम म्हणतात.

अ) सुर्यभेदन

ब) उज्जाई

क) अनुलोम विलोम

ड) भ्रामरी

५) ——— प्रतिष्ठायां क्रिया फलाश्रयत्वं।

अ) सत्य

ब) असत्य

क) अहिंसा

ड) अस्तेयः

६) ——— प्राणायाम आहेत.

अ) आठ

ब) नऊ

क) दहा

ड) पाच

- प्र.२ टिप्पणीं लिखत। (केवलं २) ०६
टिपा लिहा. (फक्त २)
अ) आस्यते सुखेन आस्यते आसनम्।
ब) अस्तेय, ब्रह्मचर्यः
क) चित्तभूमयः
ड) सत्य यमः
- प्र.३ टिप्पणी लिखत। ०६
आसनांचे प्रकार
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
अ) अष्टांगयोगातील यमाचें ५ तत्त्वे सांगा.
किंवा
ब) प्राणायाम किती व कोणते याचा परिचय द्या.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

AIHCA

Introduction to Archaeology (G03-GE-OE-101)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) ——— यांना भारतीय पुरातत्त्वाचे जनक म्हणून ओळखले जाते.
 अ) विल्फ्रेड क्रोबर
 ब) एल. आर. बिनफोर्ड
 क) रॉबर्ट ब्रेडवुड
 ड) अलेक्झांडर कनिंगहॅम
- २) १९०२ मध्ये ——— ची नेमणूक भारतीय पुरातत्त्व सर्वेक्षण विभागाच्या महानिदेशकपदी करण्यात आली.
 अ) हरग्रीव्ज
 ब) जॉन मार्शल
 क) विल्यम जोन्स
 ड) मॉर्टीमर व्हीलर
- ३) ——— यांनी सर्वप्रथम ब्राह्मी लिपीचे वाचन केले.
 अ) ग्लिन डॅनियल
 ब) ल्युईस बिनफोर्ड
 क) जेम्स प्रिन्सेप
 ड) स्टर्लिंग
- ४) दयाराम साहनी यांनी ——— पुरास्थळाचे उत्खनन केले.
 अ) हडप्पा
 ब) मोहेंजोदारो
 क) इनामगाव
 ड) राखीगढी
- ५) ——— हे एशियाटिक सोसायटी बंगालचे संस्थापक होते.
 अ) विल्यम जोन्स
 ब) अलेक्झांडर कनिंगहॅम
 क) लॉर्ड कर्झन
 ड) लॉर्ड बेंटिंक
- ६) ——— या पुस्तकाचे लेखक शां. भा. देव आहेत.
 अ) पुरातत्त्वविद्या
 ब) लेणी महाराष्ट्राची
 क) प्राचीन भारतीय कला
 ड) प्राचीन कलाभारती

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) जेम्स प्रिन्सेप
ब) पुरातत्त्वशास्त्राचे ध्येय
क) रॉयल एशियाटिक सोसायटी
ड) विल्यम जोन्स यांचे योगदान
- प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 0६
- पुरातत्त्वीय अवशेषांचे महत्त्व सांगा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) भारतीय पुरातत्त्वशास्त्राच्या विकासाची वाटचाल स्पष्ट करा.
किंवा
ब) पुरातत्त्वशास्त्र म्हणजे काय? ते सांगून त्याचे स्वरूप व व्याप्ती वर्णन करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
AIHCA
Introduction to Archaeology (G03-GE-OE-101)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. 06

- 1) _____ was known as father of Indian Archaeology.

a) Wilfred Crober	b) L. R. Binford
c) Robert Breadwood	d) Alexander Cunningham
- 2) _____ was appointed as the Director General of Archaeological survey of India in 1902.

a) Hergrievies	b) John Marshall
c) William Jones	d) Mortimer Wheeler
- 3) _____ read the Brahmi script first time.

a) Glyn Daniel	b) Louis Binford
c) James Princep	d) Sterling
- 4) _____ site was excavated by Dayaram Sahani.

a) Harappa	b) Mohenjo-Daro
c) Inamgaon	d) Rakhigarhi
- 5) _____ was the founder of Asiatic society of Bengal.

a) William Jones	b) Alexander Cunningham
c) Lord Curzon	d) Lord Benthic
- 6) _____ book was written by S. B. Deo.

a) Puratattva vidya	b) Leni Maharashtrachi
c) Prachin bhartiy kala	d) Prachin Kalabharti

Q.2 Write short answers. (Any Two) 06

- a) James Princep
- b) Aims of archaeology
- c) Royal Asiatic Society
- d) Contribution of William Jones

Q.3 Write short Answer. 06

State the importance of Archaeological remains.

Q.4 Answer the following question. (Any One)

12

a) Explain the development of Archaeology in India.

OR

b) What is Archaeology? Describe the nature & scope of Archaeology.

Set

P

बी.ए. (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५
PHILOSOPHY
Foundation of Scientific Method - 1 (G03-GE-OE-114)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

कमाल गुणः ३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

03

- १) विज्ञान म्हणजे ——— ची पद्धतशीर मांडणी होय.
अ) ज्ञान
क) विसंगत
ब) संदिग्ध
ड) यापैकी नाही
- २) ——— शास्त्र 'काय आहे'चा अभ्यास करते.
अ) नैसर्गिक
क) नैतिक
ब) आदर्शात्मक
ड) यापैकी नाही
- ३) वस्तुनिष्ठ शास्त्राचा संबंध ——— घटनांशी आहे.
अ) आदर्श
क) नैतिक
ब) मूल्य
ड) वास्तव
- ४) वस्तुनिष्ठता हे ——— चे एक वैशिष्ट्य आहे.
अ) विज्ञान
क) निगमन
ब) गणित
ड) यापैकी नाही
- ५) 'निसर्ग समरूप आहे' हा शास्त्रीय पद्धतीचा ——— आधार होय.
अ) वास्तविक
क) तात्त्विक
ब) शाब्दिक
ड) यापैकी नाही
- ६) कारणिक संबंध ——— असावे.
अ) सोपाधिक
क) वैकल्पिक
ब) निरुपाधिक
ड) यापैकी नाही

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) विज्ञान आणि तत्त्वज्ञान यातील फरक
 - ब) नैसर्गिक शास्त्राचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - क) सामाजिक शास्त्रे म्हणजे काय?
 - ड) विज्ञानाची वस्तुनिष्ठता म्हणजे काय?
- प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. 0६
- विज्ञान आणि धर्म यातील फरक
- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
- अ) निसर्ग समरूपतेची तत्त्वे स्पष्ट करा.
 - ब) वस्तुनिष्ठतेची तत्त्वे स्पष्ट करा.

Set

P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PHILOSOPHY
Foundation of Scientific Method - 1 (G03-GE-OE-114)**

Max. Marks: 30

Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

06

- 1) Science is a Systematic study of _____.
a) knowledge b) Vague
c) Inconsistency d) None of these
- 2) _____ science studies 'what is'.
a) Natural b) Normative
c) Moral d) None of these
- 3) Positive science is related to _____.
a) Norms b) Value
c) Moral d) fact
- 4) Objectivity is a characteristic of _____.
a) Science b) Mathematics
c) Deduction d) None of these
- 5) 'Nature is uniform' is a _____ ground of scientific method.
a) Material b) Verbal
c) Formal d) None of these
- 6) Causal relation should be _____.
a) Conditional b) Categorical
c) Alternative d) None of these

06

- Distinction between science and philosophy.
- Explain the nature of natural science.
- What are social sciences?
- What is objectivity of science?

- Q.3 Write Short Note.** **06**
Distinction between science and religion
- Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One)** **12**
a) Explain the principles of uniformity of nature.
b) Explain the principles of objectivity.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

PSYCHOLOGY**Child Psychology Course (G03-GE-OE-118)**

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) पीयाजे यांनी ——— विकासाचा सिद्धांत मांडला.

अ) मनोसामाजिक	ब) मनोलैंगिक
क) बोधात्मक	ड) कारक
- २) फ्राईड यांनी मनोलैंगिक विकासाच्या ——— अवस्था सांगितल्या.

अ) ४	ब) ५
क) ६	ड) ७
- ३) एरिक्सन यांनी ——— विकासाचा सिद्धांत मांडला.

अ) शारीरिक	ब) बोधात्मक
क) मनोलैंगिक	ड) मनोसामाजिक
- ४) जन्मपूर्व अवस्थेचा कालखंड ——— दिवस असतो.

अ) २००	ब) २५०
क) २८०	ड) ३००
- ५) ——— ही सातत्यपूर्ण प्रक्रिया आहे.

अ) वाढ	ब) विकास
क) व्यक्तिमत्त्व बदल	ड) यापैकी नाही
- ६) पूर्व बाल्यावस्थेचा कालखंड ——— वर्षे इतका असतो.

अ) १ ते २	ब) २ ते ६
क) ६ ते १२	ड) वरील सर्व

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) बाल मानसशास्त्राचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ब) मनो लैंगिक विकासाच्या अवस्था स्पष्ट करा.
- क) विकासाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ड) पूर्व बाल्यावस्थेची वैशिष्ट्ये लिहा.
- प्र.३ टीप लिहा. 0६
- वाढ आणि विकास यातील फरक
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) बाल मानसशास्त्राची व्याख्या सांगून बाल मानसशास्त्राची गरज, महत्त्व आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) विकासाची अंगे किंवा क्षेत्र स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PSYCHOLOGY
Child Psychology Course (G03-GE-OE-118)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. 06

- 1) Piaget proposed theory of _____ development.
 - a) Psychosocial
 - b) Psycho sexual
 - c) Cognitive
 - d) Motor
- 2) Freud proposed _____ stages of psycho sexual development.
 - a) 4
 - b) 5
 - c) 6
 - d) 7
- 3) Erikson proposed theory of _____ development.
 - a) Physical
 - b) Cognitive
 - c) Psycho sexual
 - d) Psycho social
- 4) Period of prenatal stage is _____ days.
 - a) 200
 - b) 250
 - c) 280
 - d) 300
- 5) _____ is a continuous process.
 - a) Growth
 - b) Development
 - c) Change in personality
 - d) None of these
- 6) Period of early childhood is _____ years.
 - a) 1 to 2
 - b) 2 to 6
 - c) 6 to 12
 - d) All of these

Q.2 Write short answers. (Any Two) 06

- a) Explain nature of child Psychology?
- b) Explain psycho sexual development stages.
- c) Explain nature of development?
- d) Write the characteristics of early childhood

Q.3 Write Short Note. 06

Difference between growth and development.

Q.4 Answer the following question. (Any One)

12

- a)** Define child psychology and explain need and importance and scope of child psychology.

OR

- b)** Explain domains of development.

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५
SOCIOLOGY
Rural Society in India (G03-GE-OE-120)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) — हे ग्रामीण समाजातील शासकीय यंत्रणा असते.
 अ) महापालिका ब) ग्रामपंचायत
 क) लोकसभा ड) विधान सभा
- २) भूमिहीन कुटुंब हे — असते.
 अ) श्रीमंत ब) दारिद्र्य
 क) मध्यम वर्गीय ड) वरील सर्व
- ३) शेती व्यवसाय हे — समाजाच्या उपजिविकेचे मुख्य साधन आहे.
 अ) नागरी ब) आदिवासी
 क) ग्रामीण ड) भटका
- ४) दारिद्र्याचे — हे एक कारण आहे.
 अ) बेरोजगारी ब) अज्ञान
 क) राजकारण ड) औद्योगिकरण
- ५) कर्जबाजारीपणा — हे एक कारण आहे.
 अ) अनिश्चित उत्पन्न ब) उधळपट्टी
 क) व्यसनाधिनता ड) मेहनतीचा अभाव
- ६) ग्रामीण समाजातील ग्रामविभाजन — यावर आधारलेले असते.
 अ) लिंग ब) वय
 क) जात ड) धर्म

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) ग्रामीण समाजातील परिवर्तन सांगा.
- ब) भूमिहीन मजूरांच्या समस्या स्पष्ट करा.
- क) शेतकऱ्याच्या आत्महत्येची कारणे लिहा.
- ड) कर्जबाजारीपणाची कारणे स्पष्ट करा.
- प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. 0६
- ग्रामीण समाजाची व्याख्या देऊन वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) दारिद्र्याची व्याख्या देऊन उपाय स्पष्ट करा.
- ब) शिक्षणातील गळतीवर व्याख्या देऊन उपाय स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
SOCIOLOGY
Rural Society in India (G03-GE-OE-120)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025

Max. Marks: 30

Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. 06

- 1) _____ is the governing body at the rural.
 - a) Municipality
 - b) Gram panchayat
 - c) Lok Sabha
 - d) Vidhan Sabha
- 2) A landless family is _____.
 - a) Rich
 - b) Poverty
 - c) Middle class
 - d) All of the above
- 3) Agricultural occupation is the basic means of livelihood of _____ society.
 - a) Urban
 - b) Tribal
 - c) Rural
 - d) Nomadic
- 4) _____ is one of the reasons of poverty.
 - a) unemployment
 - b) Ignorance
 - c) Politics
 - d) Industrialization
- 5) Indebtedness _____ is one of the reasons.
 - a) Uncertain Income
 - b) extravagance
 - c) Addiction
 - d) Lack of hand work
- 6) Rural division at labour in based on _____.
 - a) Sex
 - b) Age
 - c) Caste
 - d) Religion

Q.2 Write short answers. (Any Two) 06

- a) Change in Rural society.
- b) Explain the problems of landless labour.
- c) Write the causes for farmer's suicide.
- d) Explain the causes for indebtedness.

- Q.3 Write Short Answer/Short Note.** **06**
Define the rural society and explain its characteristics.
- Q.4 Write the details answer. (Any One)** **12**
a) Define poverty and explain the solution of poverty.
b) Define dropout in education and explain the solution of dropout in education.

Set	P
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	1
24	1
25	1
26	1
27	1
28	1
29	1
30	1
31	1
32	1
33	1
34	1
35	1
36	1
37	1
38	1
39	1
40	1
41	1
42	1
43	1
44	1
45	1
46	1
47	1
48	1
49	1
50	1
51	1
52	1
53	1
54	1
55	1
56	1
57	1
58	1
59	1
60	1
61	1
62	1
63	1
64	1
65	1
66	1
67	1
68	1
69	1
70	1
71	1
72	1
73	1
74	1
75	1
76	1
77	1
78	1
79	1
80	1
81	1
82	1
83	1
84	1
85	1
86	1
87	1
88	1
89	1
90	1
91	1
92	1
93	1
94	1
95	1
96	1
97	1
98	1
99	1
100	1

Page 1 of 4

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) लोहखनिजाचे प्रकार लिहा.
- ब) महाराष्ट्रात बॉक्साईटचे महत्त्व लिहा.
- क) महाराष्ट्रातील ऋतूंची नावे लिहा.
- ड) पश्चिम घाटाची वैशिष्ट्ये लिहा.
- प्र.३ टीप लिहा 0६
- महाराष्ट्रातील पर्जन्यछायेच्या क्षेत्राची थोडक्यात माहिती द्या.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या. (कोणताही एक) १२
- अ) महाराष्ट्रातील प्राकृतिक प्रदेशांचे स्पष्टीकरण द्या.
- किंवा
- ब) मातीची धूप होण्याची कारणे आणि उपाय सांगा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
GEOGRAPHY
Physical Geography of Maharashtra (G03-GE-OE-105)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Draw neat maps and diagrams wherever necessary.
4) Use of maps stencil is allowed.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 06

- 1) _____ season in Maharashtra from the month of June to September
 - a) Summer
 - b) Rainy
 - c) Winter
 - d) None of these
- 2) Bhima is the tributary of _____ river.
 - a) Narmada
 - b) Satlaj
 - c) Krushna
 - d) Godavari
- 3) Bombay high is famous for _____.
 - a) Crude Oil
 - b) Ironore
 - c) Magenise
 - d) None of these
- 4) Mahabaleshwar is a cold place located at _____ ghat of Maharashtra
 - a) Ajantha
 - b) Satmala
 - c) Western
 - d) Eastern
- 5) _____ is highest peak of Maharashtra.
 - a) Ankai-Tnkai
 - b) Mahabaleshwar
 - c) Kalsubai
 - d) Bhima shankar
- 6) The rivers of Konkan rise from the _____.
 - a) Ajanta
 - b) Western Ghat
 - c) Satmala
 - d) None of these

Q.2 Answer the following questions. (Any Two) 06

- a) Write types of Iron ore.
- b) Write importance of Boxite in Maharashtra.
- c) Write names of seasons in Maharashtra.
- d) Write characteristics of the Western Ghat.

Q.3 Write Short Note 06

Give in brief rain shadow area in Maharashtra.

Q.4 Write the details answer (Any One)

12

a) Explain physical regions of Maharashtra.

OR

b) Give causes and remedies of soil erosion.

Seat No.	

Set P

बी.ए. (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५
GEOGRAPHY
Science Technology and Development (STD) (G03-GE-OE-106)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) वैज्ञानिक सत्य हे ——— असते.

अ) अनुभव	ब) सार्वजनिक
क) वस्तुनिष्ठ	ड) समरूपता
- २) निसर्गातील घडामोडीचे सुसूत्र आणि पद्धतशीर ज्ञान म्हणजे ——— होय.

अ) विज्ञान	ब) तंत्रज्ञान
क) प्रगती	ड) अंधश्रद्धा
- ३) ——— हे वैज्ञानिक अभ्यास पद्धतीतील पहिली पायरी आहे.

अ) निरीक्षण	ब) समस्या सूत्रण
क) परिणामांचे विश्लेषण	ड) प्रयोग
- ४) अग्निपंख हे पुस्तक ——— यांनी लिहिले.

अ) डॉ. होमी भाभा	ब) डॉ. चंद्रशेखर रामन
क) डॉ. राजारामण्णा	ड) डॉ. एपीजे अब्दुल कलाम
- ५) भारतातील अणू युगाचे जनक म्हणून ——— यांना ओळखले जाते.

अ) डॉ. होमी भाभा	ब) डॉ. चंद्रशेखर रामन
क) डॉ. राजारामण्णा	ड) यापैकी नाही
- ६) लीलावती हा ग्रंथ ——— यांनी लिहिला.

अ) आर्यभट्ट	ब) भास्कराचार्य
क) ब्रम्हगुप्त	ड) महावीर

- प्र.२ टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) विज्ञान आणि लोकभ्रम
 ब) वैज्ञानिक दृष्टिकोन
 क) भास्कराचार्य
 ड) डॉ. होमी भाभा
- प्र.३ वैज्ञानिक अभ्यास पद्धतीतील मूलभूत संकल्पना स्पष्ट करा. 0६
- प्र.४ खालील प्रश्नांचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) विज्ञान तंत्रज्ञान म्हणजे काय ते सांगून वैज्ञानिक अभ्यास पद्धती सविस्तर लिहा.
 किंवा
 ब) डॉ. अब्दुल कलाम यांचे वैज्ञानिक कार्य सविस्तर सांगा.

Set	P
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	1
24	1
25	1
26	1
27	1
28	1
29	1
30	1
31	1
32	1
33	1
34	1
35	1
36	1
37	1
38	1
39	1
40	1
41	1
42	1
43	1
44	1
45	1
46	1
47	1
48	1
49	1
50	1
51	1
52	1
53	1
54	1
55	1
56	1
57	1
58	1
59	1
60	1
61	1
62	1
63	1
64	1
65	1
66	1
67	1
68	1
69	1
70	1
71	1
72	1
73	1
74	1
75	1
76	1
77	1
78	1
79	1
80	1
81	1
82	1
83	1
84	1
85	1
86	1
87	1
88	1
89	1
90	1
91	1
92	1
93	1
94	1
95	1
96	1
97	1
98	1
99	1
100	1

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
GEOGRAPHY
Science Technology and Development (STD) (G03-GE-OE-106)**

Max. Marks: 30

Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. **06**

- 1) Scientific truth is _____.
a) Experience
b) Public
c) Objective
d) Symmetry
- 2) _____ is systematic and systematic knowledge of natural phenomena.
a) Science
b) Technology
c) Advance
d) Superstitions
- 3) _____ is the first step in the scientific study method.
a) Observation
b) Problem Formulation
c) Results Analysis
d) Experiments
- 4) The book Agripankh was written by _____.
a) Dr. Homi Bhabha
b) Dr. Chandrashekhar Raman
c) Dr. Raja Ramanna
d) Dr. A. P. J. Abdul Kalam
- 5) _____ is known as the father of Anuyuga in India.
a) Dr. Homi Bhabha
b) Dr. Chandrashekhar Raman
c) Dr. Raja Ramanna
d) None of These
- 6) Lilavati was given by _____.
a) Aryabhatha
b) Bhaskaracharya
c) Bramhagupta
d) Mahavir

Q.2 Write short answers. (Any Two) **06**

- a) Science and Superstition
- b) Scientific Approach
- c) Bhaskaracharya
- d) Dr. Homi Bhabha

Q.3 Explain the basic concepts in the scientific study method. **06**

Q.4 Write the details answer. (Any One)

12

- a)** What is Science & Technology. Write in detail the method of scientific study.

OR

- b)** Explain in detail the scientific work of Dr. A. P. J. Abdul Kalam.

Set

P

बी.ए. (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५
MUSIC

Introduction to Sugam Sangeet Paper - I (G03-GE-OE-111)

कमाल गुणः १५

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

08

- १) लहान मुलांना आवडणारी गीते ही ---- असतात.
अ) प्रार्थना ब) ख्याल
क) गोष्टी ड) बालगीत
- २) संगीतातील गती म्हणजे ---- आहे.
अ) एक ब) लय
क) स्वर ड) गणित
- ३) स्वरांचा चढता क्रम म्हणजे ---- होय.
अ) संगीत ब) आरोह
क) टाळी ड) वादय
- ४) विविध सामाजिक विषयावर आधारित गीते म्हणजे ---- होय.
अ) समूह गीत ब) भावगीत
क) आघात ड) मात्रा

08

- अ) भावगीत, भक्ती गीत, अभंग यापैकी एका गीत प्रकाराची माहिती लिहा.
ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका तालाची शास्त्रीय माहिती लिहा.
दादरा, केरवा, भजनी
क) समूह गीत, भावगीत, भक्तीगीत या गीत प्रकारापैकी एका गीतप्रकाराची माहिती लिहा.

प्र.३ व्याख्या लिहा. (कोणत्याही तीन)

0३

- अ) आवर्तन
- ब) लय
- क) खंड
- ड) स्वर
- इ) स्वरांचे प्रकार
- ई) सप्तक
- उ) सम
- ऊ) खाली

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

0४

- अ) सुगम संगीतातील कोणत्याही आवडत्या पाच गीतांची उदाहरणे द्या.
किंवा
- ब) सुगम संगीतातील विविध गीत प्रकारांच्या साथीला वाजविल्या जाणाऱ्या कोणत्याही पाच वाद्यांची नावे लिहा.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५
NCC
Military Science (National cadet crop) (G03-GE-OE-122)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: १५

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०४

- १) — हे एन. सी. सी. चे ध्येय वाक्य आहे.
 अ) युनिटी अँड डिसिप्लीन ब) युनिटी
 क) डिसिप्लीन ड) यापैकी एकही नाही
- २) — ही डायरेक्टर जनरल ऑफ एन्. सी. सी. यांची रँक असते.
 अ) जनरल ब) लेफ्टनंट जनरल
 क) मेजर जनरल ड) यापैकी एकही नाही
- ३) जिल्हा स्तरावर सिव्हील डिफेन्सचा प्रमुख — हा असतो.
 अ) डिस्ट्रीक्ट मेडिकल ऑफिसर ब) पी. डब्ल्यू. डी. इंजिनिअर
 क) डिस्ट्रीक्ट मॅजिस्ट्रेट ड) यापैकी एकही नाही
- ४) महाराष्ट्र एन्. सी. सी. डायरेक्टरमध्ये — ग्रुप हेडक्वार्टर्स आहेत.
 अ) ४ ब) ५
 क) ६ ड) ७

प्र.२ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

०४

- अ) SUO आणि JUO चे फुल फॉर्मस लिहा.
 ब) ड्रीलचे फायदे लिहा.
 क) वर्ड्स ऑफ कमांडचे भाग लिहा.
 ड) दैनंदिन जीवनातील सामाजिक मुल्यांची नावे लिहा.

प्र.३ खालील प्रश्नावर टीप लिहा.

०३

एन. सी. सी. ची उद्दिष्टे सविस्तर लिहा.

प्र.४ एन. सी. सी. मध्ये घेतल्या जाणाऱ्या कॅम्पची नावे लिहा.
किंवा

०४

एन. सी. सी. कॅडेटची कर्तव्ये लिहा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

NCC

Military Science (National cadet crop) (G03-GE-OE-122)

Day & Date: Thursday, 06-11-2025

Max. Marks: 15

Time: 03:00 PM To 04:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives. 04

- 1) The motto of NCC is _____.
 a) Unity & Discipline b) Unity
 c) Discipline d) None of these
- 2) The rank of director general of NCC is _____.
 a) General b) Lieutenant General
 c) Major General d) None of these
- 3) The ultimate authority of civil defence at district level is _____.
 a) District Medical officer b) P. W. D. Engineer
 c) District Magistrate d) None of these
- 4) There are _____ group head – quarters in Maharashtra NCC directorate.
 a) 4 b) 5
 c) 6 d) 7

Q.2 Attempt the following questions. (Any Two) 04

- a) Write down the full forms of SUO and JUO.
- b) Benefits of drill.
- c) Write down the parts of word of command.
- d) Write down the social values in day to day life.

Q.3 Write Short Note. 03

Write the objectives of NCC in detail.

Q.4 Write the names of camps conducted in NCC. 04

OR

Write the duties of NCC cadet.

Set	P

बी.ए. (सत्र - I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर - २०२५

NSS

Introduction to NSS I (Introduction and Social Reformers)

(G03-GE-OE-123)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुणः ३०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકડીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

03

१) यांनी दांडी यात्रेचे ——— प्रतिनिधित्व केले.

अ) महात्मा गांधी

ब) राजा राममोहन रॉय

क) स्वामी विवेकानंद

ड) मदर तेरेसा

२) संत गाडगेबाबा यांचे मुळनाव ——— होते.

ਅ) ਡੇਬੁਜੀ

ब) जयवंत

क) बाबाजी

ड) यशवंत

३) "मी माझ्यासाठी नसून इतरांसाठी" हे घोषवाक्य ---- चे आहे.

अ) राष्ट्रीय सेवा योजना

ब) रोजगार हमी योजना

क) एनजीओ

ड) स्वयं बचत गट

४) — हा दिवस राष्ट्रीय सेवा योजना दिन म्हणून साजरा केला जातो.

अ) २४ सप्टेंबर

ब) १२ जानेवारी

क) १५ ऑगस्ट

ड) २६ जून

५) रा.से.यो. चिन्ह चक्र हे ---- रंगाचे आहे.

अ) हिरवा

ब) लाल

क) पिवळा

ਡ) ਨਿਯੰਤਰਣ

६) समाजामध्ये युवा नेत्याचे — हे शुद्ध प्रकारचे असावे.

अ) चारित्र्य

ब) आर्थिक स्थिती

क) विचार

ડ) કપડે

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या मुलभूत संकल्पना लिहा.
 ब) संत गाडगेबाबा यांचे चार सामाजिक कार्य सांगा.
 क) प्रभावी नेत्याची वैशिष्ट्ये सांगा.
 ड) राज्य स्तरावर युवा विकास कार्यक्रम सांगा.
- प्र.३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणताही एक) 0६
- अ) रा.से.यो. चा इतिहास लिहा.
 ब) युवा नेतृत्वाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या. १२
- अ) राष्ट्रीय युवा धोरण यावर चर्चा करा.
 किंवा
 ब) स्वामी विवेकानंद यांचे सामाजिक कार्य स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November – 2025
NSS
Introduction to NSS I (Introduction and Social Reformers)
(G03-GE-OE-123)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025

Max. Marks: 30

Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 06

- 1) _____ represented the Dandi Yatra
 - a) Mahatama Gandhi
 - b) Raja Rammohan Roy
 - c) Swami Vivekanand
 - d) Mother Teresa
- 2) Original name of Sant Gadage Baba was _____
 - a) Debuji
 - b) Jaywant
 - c) Babaji
 - d) Yashwant
- 3) “Not me but you” is a motto of _____.
 - a) N.S.S.
 - b) Employment Guarantee Scheme
 - c) N.G.O
 - d) Self-Saving Group
- 4) _____ is celebrated as the N.S.S. day.
 - a) 24th September
 - b) 12th January
 - c) 15th August
 - d) 26th June
- 5) The N.S.S. emblem, the chakra bears _____ colour.
 - a) Green
 - b) Red
 - c) Yellow
 - d) Blue
- 6) Youth Leaders _____ should be clean in the society.
 - a) Character
 - b) Economic Status
 - c) View
 - d) Cloths

Q.2 Answer the following questions. (Any Three) 06

- a) Write the Basic concept of NSS
- b) State the four social work of Saint Gadage baba
- c) State the characteristics of an effective leader
- d) State the State level of Youth development programme.

- Q.3 Write the Short Answer to question (Any One) 06**
- a)** Write the History of NSS
 - b)** Explain the type of youth leadership
- Q.4 Write the details answer (Any One) 12**
- a)** Discuss the National Youth Policy
- OR**
- b)** Explain the Social work of Swami Vivekanand

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५
PHYSICAL EDUCATION
Principles of Physical Education and Sports (G03-GE-OE-115)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: १५

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:००

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. ०३
- १) शारीरिक प्रशिक्षणामध्ये ——— हालचाली केल्या जातात.
 अ) हुकुम देऊन ब) विनंती करून
 क) वैयक्तिक रित्या ड) शांतपणे
- २) स्नायू संवर्धनासाठी ——— साहित्याचा वापर करतात.
 अ) डंबेल्स ब) डबलबार
 क) वजन उचलणे ड) वरील सर्व
- ३) शारीरिक शिक्षणाचा मुख्य उद्देश व्यक्तीचा ——— हा आहे.
 अ) शारीरिक ब) मानसिक
 क) सामाजिक ड) वरील सर्व
- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) ०३
- अ) “खेळ” याची व्याख्या लिहा.
 ब) मनोरंजनाचे विविध प्रकार लिहा.
 क) शारीरिक शिक्षणाची व्याख्या लिहा.
 ड) शारीरिक शिक्षणाची दोन तत्त्वे लिहा.
- प्र.३ खालील प्रश्नावर टीप लिहा. ०३
- भावनिक विकास
- प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) ०६
- सामाजिक विकास म्हणजे काय सविस्तर लिहा.
 किंवा
 शारीरिक शिक्षणाची उद्दिष्टे लिहून कोणतेही दोन उद्दिष्टे सविस्तर स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PHYSICAL EDUCATION
Principles of Physical Education and Sports (G03-GE-OE-115)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:00 PM

Max. Marks: 15

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives. 03

- 1) In physical training, movements are performed.
 - a) By command
 - b) By request
 - c) Individually
 - d) Silently
- 2) For muscle development, _____ Materials are used.
 - a) Dumbbells
 - b) Double bars
 - c) Weight lifting
 - d) All of the above
- 3) The main objective of physical education is to _____ of the individual.
 - a) Physical
 - b) Mental
 - c) social
 - d) All of the above

Q.2 Write short answers. (Any Three) 03

- a) Write the definition of "Sports".
- b) Write the different types of entertainment.
- c) Write the definition of Physical Education.
- d) Write two principles of Physical Education.

Q.3 Short note. 03

Emotional development

Q.4 Write the detail answer (Broad answer type question) (Any one) 06

Write in detail what is meant by social development.

OR

Write the objectives of physical education and explain any two objectives in detail.

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) ब्राम्हण काळातील शिक्षणाची कोणतेही तीन तत्त्वे सांगा.
- ब) पूर्व वैदिक काळातील शिक्षकाची भूमिका लिहा.
- क) ब्राम्हण काळातील शिक्षकाची भूमिका लिहा.
- ड) बौद्धकाळातील सिद्धीविहाराकाची कर्तव्ये लिहा.
- प्र.३ थोडक्यात टिप लिहा. (कोणतीही एक) 0६
- अ) बौद्धकाळातील विद्यार्थ्याची भूमिका
- ब) वैदिक काळातील अभ्यासक्रम
- प्र.४ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) पूर्व वैदिक काळातील शिक्षणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) बौद्ध काळातील ध्येये, अभ्यासक्रम आणि शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
EDUCATION
History of Indian Education - I (G03-GE-OE-103)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) In Pre -Vedic era the study of _____ literature was given specific importance.
 - a) Sociological
 - b) Vedic
 - c) Psychological
 - d) Cultural
- 2) _____ was the effective teaching method in Brahmanic era.
 - a) Lecture
 - b) Demonstration
 - c) Individual guidance
 - d) Story telling
- 3) _____ was the main learning and education centre in Brahmanic era.
 - a) Takshashila
 - b) Nalanda
 - c) Kashi
 - d) Vikramsheela
- 4) The primary education in Buddhist period was given through _____ language.
 - a) Pali & Ardhamagadhi
 - b) Pali& Sanskrit
 - c) Sanskrit & Prakrit
 - d) Pali & Prakrit
- 5) There was special importance to the _____ objective of education in Pre-Vedic Era.
 - a) Self-control
 - b) Self-expression
 - c) Self-discipline
 - d) Physical development
- 6) In _____ education system admission was not given on caste basis but on qualities of students.
 - a) Pre-Vedic
 - b) Brahmanic
 - c) Buddhist
 - d) Islamic

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- a) State any three principles of education in Brahmanic period.
- b) Write down the role of teacher in Pre-Vedic education
- c) Write down the role of teacher in Brahmanic education.
- d) Write down the duty of 'Sidhhiviharak' in Buddhist period.

- Q.3 Write a short note on (Any One)** **06**
- a)** The role of Student in Buddhist education.
 - b)** The Curriculum in Vedic Period
- Q.4 Write the details answer. (Any One)** **12**
- a)** Explain the characteristics of education in Pre-Vedic period
 - b)** Explain the aims. Curriculum and methods of teaching in Buddhist Period.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November – 2025**

AEC

English/ English for communication (ENG-101)

Day & Date: Friday, 07-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the following. 06

- 1) What is a common barrier caused by environmental factors?
 - a) Language
 - b) Noise
 - c) Culture
 - d) Attitude
- 2) Which type of communication uses body language instead of words?
 - a) Verbal communication
 - b) Non-Verbal Communication
 - c) Written Communication
 - d) Visual Communication
- 3) What is the primary purpose of an interview?
 - a) To access the candidate's appearance
 - b) To test the candidate's general knowledge
 - c) To evaluate the candidate's suitability for the job.
 - d) To check the candidate's punctuality
- 4) What should be avoided in a group discussion?
 - a) Making eye contact
 - b) Interrupting others
 - c) Summarizing key point
 - d) Giving structured arguments
- 5) Which of the following is positive body language in a group discussion?
 - a) Slouching
 - b) making eye contact and nodding
 - c) Crossing arms
 - d) Fidgeting
- 6) What is a key benefit of arriving early for an interview?
 - a) Impressing the receptionist
 - b) Reviewing last-minute notes
 - c) Giving yourself time to relax
 - d) Finding a better parking point

- Q.2 Answer the following: (Any Two) 06**
- a)** State the significant role to use simple and clear language in communication.
 - b)** Discuss the role of body language in group discussion.
 - c)** Why is it important to practice answers to common interview questions?
 - d)** Explain the key techniques that can help you perform well in a group discussion.
- Q.3 Write short notes on the following questions. (Any One) 06**
- a)** Write down the major significances of communication.
- OR**
- b)** Write down the short note on the “Interview Skills”
- Q.4 Write short notes on the following questions. (Any One) 12**
- a)** Write a sample interview for the post of Sales Manager, including an introduction, question about the candidates experience and specific skills required for the role.
 - b)** Write down the key techniques of Group Discussion.

Set	P
1	0
2	0
3	0
4	0
5	0
6	0
7	0
8	0
9	0
10	0
11	0
12	0
13	0
14	0
15	0
16	0
17	0
18	0
19	0
20	0
21	0
22	0
23	0
24	0
25	0
26	0
27	0
28	0
29	0
30	0
31	0
32	0
33	0
34	0
35	0
36	0
37	0
38	0
39	0
40	0
41	0
42	0
43	0
44	0
45	0
46	0
47	0
48	0
49	0
50	0
51	0
52	0
53	0
54	0
55	0
56	0
57	0
58	0
59	0
60	0
61	0
62	0
63	0
64	0
65	0
66	0
67	0
68	0
69	0
70	0
71	0
72	0
73	0
74	0
75	0
76	0
77	0
78	0
79	0
80	0
81	0
82	0
83	0
84	0
85	0
86	0
87	0
88	0
89	0
90	0
91	0
92	0
93	0
94	0
95	0
96	0
97	0
98	0
99	0
100	0

बी.ए (सत्र - I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

IKS

Indian Knowledge System/ General IKS (G03-IKS)

वार, दिनांक: सोमवार, १०-११-२०२५

कमाल गुणः ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકડીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

03

१) भारतभूमीला सूचीत करणारा --- हा शब्द वैदिक काळापासून वापरला जातो.

अ) इंडिया

ब) हिंदुस्थान

क) भारतवर्ष

ड) यापैकी नाही

२) उपलब्ध ज्ञानाची एक संरचित कार्यपद्धती व वर्गीकरणाद्वारे मांडणी म्हणजे --- होय.

अ) रचना

ब) प्रणाली

क) आराखडा

ੳ) ਜ਼ਾਨ

३) प्राचीन काळात — विद्यायापीठ स्त्रीयांच्या शिक्षणासाठी विशेष प्रसिद्ध होते.

अ) पुष्पगिरी

ब) शारदा

क) गुणशीला

ड) विक्रमशिला

४) वैदिक शिक्षण पद्धतीमध्ये वर्गनेता असणाऱ्या विद्यार्थ्याला ---- संबोधले जात होते.

अ) आचार्य

ब) महाराज

क) गुरुवर्य

ड) पिटुलाचार्य

५) ---- हे योगदर्शनाचे प्रणेते मानले जातात.

अ) महर्षी पतंजली

ब) महर्षी कपिल

क) महर्षी कणाद

ड) महर्षी गौतम

६) भरतमुनी यांनी नाटक व नाटयकलेसंबंधी — हा ग्रंथ लिहिला.

अ) कलाशास्त्र

ब) नाटयशास्त्र

ક) અભિનયશાસ્ત્ર

ड) कौशल्यशास्त्र

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) भारतीय ज्ञान प्रणालीची उद्दिष्ट्ये सांगा.
- ब) वैदिक शिक्षणातील अभ्यासक्रम सांगा.
- क) प्राचीन नृत्य कलेविषयी थोडक्यात माहिती द्या.
- ड) जैन धर्मातील पंचशील तत्वे स्पष्ट करा.
- प्र.३ टिप लिहा. 0६
- बौद्ध धर्माची शिकवण (बौद्ध धर्माचे तत्वज्ञान)
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) भारतीय ज्ञान प्रणालीची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा.
- किंवा
- ब) प्राचीन भारतीय विद्यापीठांची सविस्तर माहिती द्या.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November – 2025
IKS
Indian Knowledge System/ General IKS (G03-IKS)**

Day & Date: Monday, 10-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct option.

06

- 1) The word _____ refers to the Bharatbhumi, has been used since Vedic times.
 - a) India
 - b) Hindustan
 - c) Bharatvarsha
 - d) None of these
- 2) Arrangement of available knowledge through a structured methodology and classification means _____.
 - a) Composition
 - b) system
 - c) plan
 - d) knowledge
- 3) In ancient time, the _____ university was famous for the education of women.
 - a) Pushpagiri
 - b) Sharda
 - c) Gunshila
 - d) Vikramshila
- 4) In the Vedic system of education, a student who was the class leader was called _____.
 - a) Achyarya
 - b) Maharaj
 - c) Guruvarya
 - d) Pitulacharya
- 5) _____ is considered the pioneer of Yoga Darshan.
 - a) Maharshi Patanjli
 - b) Maharshi Kapil
 - c) Maharshi Kanad
 - d) Maharshi Gautam
- 6) Bharatmuni wrote a book _____ about drama and theatrical art.
 - a) Kalashatra
 - b) Natyashatra
 - c) Abhinayshatra
 - d) Kaushlyashatra

Q.2 Write short answers of the following questions. (Any Two)

06

- a) State the objectives of Indian knowledge system.
- b) State the syllabus in Vedic education system.
- c) Give brief information about ancient dance art.
- d) Explain the panchsheel in Jainism.

- Q.3 Write a short note.** **06**
Teaching of Buddha religion. (Buddha Philosophy)
- Q.4 Write a detailed answer of the following questions. (Any One)** **12**
a) State the salient features of Indian knowledge system.
OR
b) Give detailed information about ancient Indian universities.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र - I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

VES

Constitution of India/ Indian Constitution and Democracy (ICD-101)

वार, दिनांक: शनिवार, ०८-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ४:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

१) भारतात ——— ही शासनपद्धती आहे.

अ) मिश्र	ब) साम्यवादी
क) संसदीय	ड) अध्यक्षीय

२) ——— हे सध्या लोकसभेचे सभापती आहेत.

अ) राहुल गांधी	ब) ओम बिर्ला
क) अमित शहा	ड) नरेंद्र मोदी

३) भारतात निवडणूकांची घोषणा ——— हे करतात.

अ) पंतप्रधान	ब) न्यायालय
क) राष्ट्रपती	ड) निवडणूक आयोग

४) ——— हे सध्या भारताचे पंतप्रधान आहेत.

अ) नरेंद्र मोदी	ब) अमित शहा
क) राहुल गांधी	ड) शरद पवार

५) भारतात ——— हा दिवस संविधान दिवस म्हणून साजरा केला जातो.

अ) ०९ ऑगस्ट	ब) २६ जानेवारी
क) १५ ऑगस्ट	ड) २६ नोव्हेंबर

६) भारताच्या मुख्य निवडणूक आयुक्तांची नेमणूक ——— हे करतात.

अ) राज्यपाल	ब) राष्ट्रपती
क) पंतप्रधान	ड) उपराष्ट्रपती

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) लोकशाहीचे प्रकार सांगा.
- ब) भारताच्या निवडणूक आयोगाची रचना स्पष्ट करा.
- क) सुशासन म्हणजे काय?
- ड) भारतीय संविधानाचा सरनामा लिहा.
- प्र.३ टीप लिहा. 0६
- भारताच्या निवडणूक आयोगाचे अधिकार आणि कार्ये सांगा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) भारतीय नागरिकांची मूलभूत कर्तव्ये सांगा.
- किंवा
- ब) भारतीय राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

VES

Constitution of India/ Indian Constitution and Democracy (ICD-101)

Day & Date: Saturday, 08-11-2025

Max. Marks: 30

Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. 06

- 1) India has _____ form of Government.
 - a) Mix
 - b) Communist
 - c) Parliamentary
 - d) Presidential
- 2) _____ is the current speaker of the Lok Sabha.
 - a) Rahul Gandhi
 - b) Om Birla
 - c) Amit Shaha
 - d) Narendra Modi
- 3) Election is declared by _____.
 - a) Prime Minister
 - b) Justice
 - c) President
 - d) Election Commission
- 4) _____ is the current Prime Minister of India.
 - a) Narendra Modi
 - b) Amit Shaha
 - c) Rahul Gandhi
 - d) Sharad Pawar
- 5) _____ is the Constitution Day in India.
 - a) 09 August
 - b) 26 January
 - c) 15 August
 - d) 26 November
- 6) The Chief Election Commissioner of India is appointed by the _____.
 - a) Governor
 - b) President
 - c) Prime Minister
 - d) Vice-President

Q.2 Answer in brief. (Any Two) 06

- a) Explain the types of Democracy.
- b) Explain the structure of Election Commission of India.
- c) What is the Good Governance?
- d) Write the Preamble of the Indian Constitution.

Q.3 Write Short Note. 06

Explain the Power and Functions of Election Commission of India.

- Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)**
- a)** Explain the Fundamental Duties of Indian Citizens.
 - b)** Explain the Features of Indian Constitution.

12

Seat No.	

Set P

बी.ए (सत्र - I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५
MARATHI – I
अक्षरवेल (G03-0109)

वार, दिनांक: मंगळवार, ११-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२**
- १) मातृसत्ताक परंपरेत वारसा कोणाकडून आलेला असतो?
 अ) पित्याकडून ब) आईकडून
 क) आजोबांकडून ड) पतीकडून
 - २) अशोकाचा धम्म कोणत्या तत्त्वज्ञानावर आधारित होता?
 अ) बौद्ध तत्त्वज्ञान ब) वैदिक धर्म
 क) जैन धर्म ड) हिंदू धर्म
 - ३) 'कृष्णाकाठ' हे आत्मचरित्र कोणी लिहिलेले आहे?
 अ) रा. रं. बोराडे ब) धर्मानंद कोसंबी
 क) चिं. वि. जोशी ड) यशवंतराव चव्हाण
 - ४) 'पेरणी' कथेतील नायक कोणाच्या दुकानातून वर्तमानपत्र आणतो?
 अ) हरी काकाच्या ब) नाम्या काकाच्या
 क) बाळक्या काकाच्या ड) श्याम काकाच्या
 - ५) हरणगावच्या तळावर नारायण कोणाची वाट पाहत उभा होता?
 अ) आप्पाची ब) नानाची
 क) दादाची ड) सदाची
 - ६) चिखलाने माखलेले साळीचे शेत कोणाला पोटच्या पोटासारखे प्रिय वाटते?
 अ) व्यापाऱ्याला ब) दुकानदाराला
 क) शेतकऱ्याला ड) तलाद्याला
 - ७) दासरी व्यंकटरमण्णा यांनी कोणत्या भाषेमध्ये साहित्य लिहिले आहे?
 अ) तेलगू ब) मराठी
 क) कन्नड ड) तामिळ

- ८) 'भागवत धर्माच्या मंदिराजवरील कळस' असा कोणत्या संताचा उल्लेख केला जातो?
- अ) संत एकनाथ ब) संत ज्ञानेश्वर
क) संत तुकाराम ड) संत नामदेव
- ९) 'माझ्या मना बन दगड' कवितेत विंदा करंदीकर सोन्याचे काय बनतील असा आशावाद व्यक्त करतात?
- अ) लोखंड ब) सूळ
क) बाण ड) भाले
- १०) 'वाचा' या अनियतकालिकाचे संपादक कोण होते?
- अ) दिलीप चित्रे ब) भालचंद्र नेमाडे
क) स.रा. गाडगीळ ड) अरुण कोलटकर
- ११) भालचंद्र नेमाडे त्यांच्या आयुष्याचे मर्म, केंद्र कोणला म्हणतात?
- अ) आई ब) आजू
क) तारी ड) वडील
- १२) नागराज मंजुळे यांच्या कवितासंग्रहाचे नाव काय आहे?
- अ) भिजकी वही ब) स्वेदगंगा
क) उन्हाच्या कटाविरुद्ध ड) सलाम

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

੧੨

- अ) भारतीय मातृसत्ताक परंपरतून कोणता सामाजिक संदेश दिला आहे?
ब) सम्राट अशोकाने धम्माचा प्रचार कसा केला?
क) शिवछत्रपतींच्या पत्रातून रयतेविषयीची काळजी कशा रीतीने व्यक्त होते?
ड) 'गाथा सप्तशती' या ग्रंथात ग्रामीण जीवनाचे वर्णन कसे आले आहे?
इ) संत तुकारामांच्या अभंगातील भक्तीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ई) विंदा करंदीकरांच्या कवितेचे वेगळेपण लिहा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१२

- अ) 'अभ्यास कथेतील सोन्याचे व्यक्तिचित्र रेखाटा.
ब) यशवंतराव चव्हाण यांनी स्वातंत्र्याच्या पहिल्या दिवसाचे वर्णन कसे केले आहे?
क) 'वामांगी' कवितेचा आशय स्पष्ट करा.
ड) ग्रामीण कष्टकरी स्त्रीचे वर्णन ना. धों. महानोरांच्या 'तिची कहाणी' कवितेतून कसे आले आहे?

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

१२

अ) धर्मानंद कोसंबी यांच्या मते राजा आणि प्रजेचे नाते कसे असावे हे तुमच्या शब्दात लिहा.

किंवा

ब) 'माझ्या मना बन दगड' या कवितेचा आशय स्पष्ट करा.

प्र.५ चिं. वि. जोशी यांच्या 'हरणगावला आम्ही पोचतो' या कथेतील विनोदाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

१२

Set

P

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
English
Introduction to Literature I (G03-0104)**

Day & Date: Wednesday, 12-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives.

12

- 1) The term _____ comes from the Greek word ‘Soneto’.

a) Elegy	b) Sonnet
c) Ballad	d) Ode
- 2) The term ‘Lyric’ originates from the Greek word _____.

a) Lyre	b) Love
c) Lie	d) Link
- 3) _____ is a literary device where human qualities are given to animals, objects, or ideas.

a) Metaphor	b) Imagery
c) Simile	d) Personification
- 4) _____ is the central theme of the poem ‘How Do I Love Thee?’

a) Friendship	b) Nature
c) Love	d) Adventure
- 5) _____ accompanies the speaker and death in the carriage?

a) Time	b) Immortality
c) The Sun	d) The moon
- 6) _____ wrote the poem ‘La Belle Dame sans Merci’.

a) Elizabeth Barrett Browning
b) Toru Dutt
b) Andrew Marvell
d) Keats
- 7) The _____ refers to the time and place in which the events of a play occur.

a) setting	b) plot
c) story	d) conflict

- 8)** Conflict refers to a struggle between a character and outside forces ____.
- a) Internal b) External
c) Emotional d) Psychological
- 9)** ____ is a speech delivered by a character that is alone on stage, expressing his/her innermost thoughts and emotions directly to the audience.
- a) Aside b) Dialogue
c) A soliloquy d) None of the above
- 10)** Who is the main character in the play *The Beggar and the King*?
- a) The Queen b) The Beggar
c) The Guard d) The King
- 11)** What role does Youth play in the story ‘The Game’?
- a) A Musician b) A Poet
c) A Soldier d) A Dancer
- 12)** What is the setting of the play *Thirst*?
- a) A deserted island b) A steamer ship
c) A life raft at sea d) None of the above

Q.2 Write short answers (Any Four)

12

- Define a simile and give an example.
- What is a metaphor? Explain with an example.
- Define imagery with an example.
- Define Elegy and comment on its characteristics.
- Write short note on 'Ballad'.
- Define Sonnet and comment on its types.

Q.3 Write Short answers/Short notes. (Any Two)

12

- Discuss 'soliloquy' as a dramatic device.
- Comment on 'dialogues' as a dramatic device.
- Write short note on 'dramatic monologue' as a dramatic device.
- Comment on 'setting' as a dramatic device.

Q.4 Answer the following (Any One)

12

- a)** Discuss the theme of eternal love in "How Do I Love Thee?"

OR

- b)** Write a detailed note on the subject matter of the poem 'The Lotus'.

Q.5 Answer the following question

12

Discuss the themes depicted in Parkhurst's 'The Beggar and the King'

Seat No.	

Set **P**

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
ENGLISH
Introduction to Linguistics I (G03-0120)**

Day & Date: Thursday, 13-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Rewrite the following by choosing the correct alternative: **12**

- 1) _____ is a means of communication among human beings.
 - a) Language
 - b) Food
 - c) Water
 - d) Air
- 2) Animal communication is _____.
 - a) Open ended system
 - b) modifiable
 - c) Closed System
 - d) arbitrary in nature
- 3) Morphology deals with the study of _____.
 - a) speech sounds
 - b) words
 - c) meaning
 - d) meaning in context
- 4) There are _____ front vowels in English.
 - a) 5
 - b) 3
 - c) 4
 - d) 9
- 5) The opening between two vocal cords is called _____.
 - a) Glottis
 - b) Fortis
 - c) Plosive
 - d) Pitch
- 6) There are _____ speech sounds in English.
 - a) 24
 - b) 20
 - c) 44
 - d) 12
- 7) _____ are the sounds produced with two lips.
 - a) Labiodental
 - b) Dental
 - c) Bilabial
 - d) Velar
- 8) Phonetics deals with study of _____.
 - a) speech sounds
 - b) words
 - c) meaning
 - d) meaning in context
- 9) _____ is graphic representation of language.
 - a) Writing
 - b) Speech
 - c) Natural sound
 - d) Singing of birds

- 10)** During the production of voiced sounds, the glottis is _____.
a) Narrow b) Wide
c) Spread d) Open
- 11)** _____ is the active articulator.
a) Tongue b) Upper Lip
c) Upper front teeth d) hard palate
- 12)** In English, _____ is a nasal sound.
a) /m/ b) /p/
c) /t/ d) /g/

Q.2 Attempt the following as directed: (Any Four)

12

- 1)** Give three term labels of the following:
a) /p/ b) /f/ c) //
- 2)** Give the CV structure of the following:
a) books b) mat c) system
- 3)** Give minimal pairs of the following
a) /m/, /n/ b) /t/, /d/ c) //,/e/
- 4)** Transcribe the following words phonemically:
a) bat b) fan c) watch
- 5)** Write the following words into conventional English:
a) /gʒ:l/ b) /krikit/ c) /simbl/
- 6)** Mark intonation for the following:
a) I am happy.
b) Thank you
c) What's your name?

Q.3 Write short notes. (Any Two)

12

- a) Active and Passive articulators
- b) Vocal cords
- c) Soft palate
- d) Air Stream Mechanism

Q.4 Answer the following. (Any One)

12

- a)** Write a detailed note on characteristics of human language.

OR

- b) Explain the difference between Speech and Writing.**

Q.5 What is Linguistics? Write a detailed note on Branches of Linguistics.

12

Seat No.	

HINDI

आधुनिक हिंदी काव्य (G03-0106)

कमाल गुणः ६०

समय: दोपहर १२:०० ते ०२:३०

सूचनाएँ : १) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

२) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक दर्शाते हैं।

प्र.१ निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। १२

- १) कवि नीरज अपने प्रिय से कहते हैं, तुम दीवाली बनकर जग का तम दूर करो मैं ——— बनकर बिछड़े हृद्य मिलाऊँगा।
अ) होली ब) मानव
क) पराग ड) परिमल
- २) 'हो गयी हैं पीर पर्वत सी पिघलनी चाहिए' ——— द्वारा लिखित गजल है।
अ) अज्ञेय ब) कवि दुष्यंतकुमार
क) नागार्जुन ड) हरिवंशराय बच्चन
- ३) सिंधु में डुबकियाँ लगाकर मोतियों की तलाश ——— करता है।
अ) मजदूर ब) मछलियाँ
क) गोताखोर ड) कर्मचारी
- ४) निराला की कविता 'वह तोड़ती पत्थर' में ——— स्त्री का वर्णन आया है।
अ) मजदूर ब) आलसी
क) चतुर ड) सफाई कर्मचारी
- ५) 'सच न बोलना' कविता के कवि ——— है।
अ) अयोध्यासिंह उपाध्याय ब) अज्ञेय
क) नागार्जुन ड) हरिवंशराय बच्चन
- ६) देशप्रेम की अद्भुत मिसाल देनेवाली हरिओम पवार की कविता ——— पर लिखी हुई है।
अ) राजीव गांधी ब) पंडित जवाहरलाल नेहरू
क) इंदिरा गांधी ड) वल्लभभाई पटेल

- ७) कवि प्रदीप ——— इस लोकप्रिय गीत के कवि तथा गीतकार है।
 अ) मेरे तो गिरिधर गोपाल ब) ऐ मेरे वतन के लोगों
 क) जो बीत गयी सो बात गयी ड) हो गयी है पीर पर्वत सी
- ८) अ, आ, इ, ई अक्षर हिंदी वर्णमाला मे ——— कहलाते है।
 अ) व्यंजन ब) हल् चिन्ह
 क) स्वर ड) अनुस्वार
- ९) आकाश के टूटे हुए ——— पर अंबर कभी शोक नहीं मनाता है?
 अ) मधुशाला ब) मधुबन
 क) फूलों ड) तारों
- १०) आज का काम आज ही करनेवाला व्यक्ति जो कभी समय नहीं गवाता वह ——— कहलाता है।
 अ) गद्दार ब) आलसी
 क) कर्मवीर ड) देशद्रोही
- ११) 'मैं खत लिखती हूँ।' प्रस्तुत वाक्य में ——— काल है।
 अ) भूतकाल ब) वर्तमान काल
 क) भविष्यकाल ड) संदिग्ध काल
- १२) क्ष, त्र, ज्ञ, श्र यह ——— व्यंजन है।
 अ) तालव्य ब) ओष्ठ्य
 क) संयुक्त ड) एकल

प्र.२ निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दो या तीन वाक्यों में लिखिए। (६ में से ४) १२

- अ) वर्तमान काल के दो उदाहरण लिखिए।
 ब) भविष्यकाल किसे कहते है उदाहरण के साथ लिखिए।
 क) हिंदी वर्णमाला के स्वर लिखिए।
 ड) वाक्य शुद्धिकरण के दो नियम लिखिए।
 इ) 'हो गयी हैं पीर सी' गजल में पाठकों को क्या संदेश मिलता है।
 ई) 'तुम दीवाली बनकर जग का तम दूर करो' कवि नीरज के मानवतावादी विचारों को संक्षेप में लिखिए।

प्र.३ निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों पर टिप्पणियाँ लिखिए। १२

- अ) 'कभी धूप कभी छाँव' का संदेश।
 ब) कर्मवीरों के गुण लिखिए।
 क) 'वह तोड़ती पत्थर' कविता में चित्रित मजदूर स्त्री।
 ड) 'सच न बोलना' कविता का भावार्थ।

- प्र.४ निम्नलिखित किसी एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए। १२
कवि हरिओम पवार ने इंदिरा गांधी की मृत्यु पर' इस कविता में स्वर्गीय इंदिरा गांधी के बारे में क्या बातें कही हैं?
- अथवा**
- हरिवंशराय बच्चन लिखित 'जो बीत गई सो बात गयी' कविता में चित्रित भावों को स्पष्ट कीजिए।
- प्र.५ सोहनलाल द्विवेदी लिखित 'कोशिश करनेवालों की हार नहीं होती' कविता का सारांश लिखिए। १२

बी.ए. (सत्र - I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर - २०२५

HISTORY

Chhatrapati Shivaji Maharaj and His Times (1630 to 1680) (G03-0107)

वार, दिनांक: शनिवार, १५-११-२०२५

कमाल गुणः ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકડીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) तालीकोटच्या लढाईने ---- साम्राज्याचा शेवट झाला.

अ) निजामशाही

ब) आलिशाही

क) विजयनगर

ड) मोगल

२) शहाजीराजांनी ---- सत्तेच्या पुनर्स्थापना केली होती.

अ) कुतुबशाही

ब) निजामशाही

क) आलिशाही

ड) इमादशाह

३) छत्रपती शिवाजी महाराजांचा जन्म १९ फेब्रुवारी --- साली झाला.

अ) १६२५

ब) १६३०

क) १६३५

ੳ) ੧੬੪੦

४) शिवरायांनी ——— चा पराभव करुन जावळी काबीज केली.

अ) रंभाजी नाईक

ब) शंकर मोरे

क) चंद्रराव मोरे

ડ) બજાજી મોરે

५) शिवरायांनी अफजलखान वधावेळी — शस्त्राचा वापर केला होता.

अ) तलवार

ब) ढाल

क) बिचवा

ડ) વાઘનરખ

६) शिवरायांनी ---- येथील लालमहालात घुसून शाहिस्तेखानाची बोटे छाटली होता.

अ) सातारा

ब) मुंबई

क) पुणे

ड) कोल्हापूर

- ७) शिवरायांच्या सुरतेवरील मोहिमेवेळी ——— कडे सुरतेच्या संरक्षणाची जबाबदारी होती.
 अ) शहरयारखान ब) इनायतखान
 क) कार्तलबखान ड) मुबारकखान
- ८) शिवराय आणि मिर्झा राजे जयसिंग यांच्यात ——— चा तह झाला होता.
 अ) पुरंदर ब) प्रतापगड
 क) रायगड ड) तोरणा
- ९) 'गड आला पण सिंह गेला' हे गौरवोद्गार ——— यांच्यासाठी उच्चारले गेले आहेत.
 अ) बाजी प्रभु देशपांडे ब) तानाजी मालसुरे
 क) हिरोजी फर्जंद ड) बाजी पासलकर
- १०) इ. स. १६७४ साली ——— येथे छत्रपती शिवाजी महाराजांचा राज्याभिषेक संपन्न झाला.
 अ) रायगड ब) प्रतापगड
 क) प्रचंडगड ड) विशाळगड
- ११) छत्रपती शिवाजी महाराजांचा दुसरा राज्याभिषेक ——— यांनी केला.
 अ) गागाभट्ट ब) निश्चलपुरी
 क) उदयगिरी ड) सोमेश्वर
- १२) ——— चा कारभार छत्रपती शिवाजी महाराजांचे बंधू व्यंकोजीराजे पाहत होते.
 अ) जिंजी ब) श्रीपूर
 क) तंजावर ड) श्रीरंगपट्टणम

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) मराठा सत्तेच्या उदयापूर्वीच्या सामाजिक स्थितीची थोडक्यात माहिती लिहा.
 ब) राजमाता जिजाऊंच्या कार्याविषयी थोडक्यात लिहा.
 क) शिवा काशीदच्या पराक्रमाची माहिती सांगा.
 ड) शिवरायांच्या शाहिस्तेखानावरील विजयाचे महत्त्व थोडक्यात सांगा.
 इ) तानाजी मालुसरेच्या पराक्रमाविषयी थोडक्यात लिहा.
 ई) पुरंदरच्या तहातील कोणत्याही चार अटी सांगा.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) शहाजीराजे
 ब) बाजीप्रभुचे हौतात्म्य
 क) शिवरायांच्या आग्रा भेटीची कारणे
 ड) शिवरायांच्या राज्याभिषेकाचे महत्त्व

- प्र.४ अ) मराठा सत्तेच्या उदयाची राजकीय कारणे लिहा. १२
किंवा
ब) शिवरायांच्या कर्नाटक मोहिमेची कारणे लिहा.
- प्र.५ शिवराय आणि अफजलखान यांच्यातील भेटीचे वर्णन करा. १२

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

HISTORY

Chhatrapati Shivaji Maharaj and His Times (1630 to 1680) (G03-0107)

Day & Date: Saturday, 15-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) The Battle of Talikota ended the _____ empire.

a) Nizamshahi	b) Alishahi
c) Vijayanagar	d) Mughal
- 2) Shahaji Raje had restored the power of _____.

a) Qutubshahi	b) Nizamshahi
c) Alishahi	d) Imadshah
- 3) Chhatrapati Shivaji Maharaj was born on 19 February _____.

a) 1625	b) 1630
c) 1635	d) 1640
- 4) Shivaji defeated _____ and captured Jawali.

a) Rambhaji Naik	b) Shankar More
c) Chandrarao More	d) Bajaji More
- 5) Shivaji had used _____ weapon while killing Afzal Khan.

a) Sword	b) Shield
c) Bichwa	d) Vaghanakh
- 6) Shivaji had entered the Red Palace here and cut off the fingers of Shahiste Khan.

a) Satara	b) Mumbai
c) Pune	d) Kolhapur
- 7) During Shivaji's campaign against Surat, _____ was responsible for the protection of Surat.

a) Shaharyar Khan	b) Inayat Khan
c) Kartalab Khan	d) Mubarak Khan
- 8) A treaty was signed between Shivaji and Mirza Raje Jai Singh at _____.

a) Purandar	b) Pratapgad
c) Raigad	d) Torna

- 9) The phrase 'Gad ala pan singh gela' has been uttered for _____.
 a) Baji Prabhu Deshpande b) Tanaji Malusare
 c) Heroji Farjand d) Baji Pasalkar
- 10) In the year 1674 AD, the coronation of Chhatrapati Shivaji Maharaj was held at _____.
 a) Raigad b) Pratapgad
 c) Prachandagad d) Vishalgad
- 11) The second coronation of Chhatrapati Shivaji Maharaj was done by _____.
 a) Gagabhatt b) Nischalपुरी
 c) Udayagiri d) Someshwar
- 12) _____ the administration of Chhatrapati Shivaji Maharaj's brother Vyankajiraje was in charge.
 a) Jinji b) Sripur
 c) Thanjavur d) Srirangapatnam

Q.2 Write short answer. (Any Four)**12**

- a) Write a brief information about the social situation before the rise of Maratha power.
 b) Write a brief information about the work of Rajmata Jijau.
 c) Tell about the bravery of Shiva Kashid.
 d) Briefly explain the importance of Shivaji Maharaj victory over Shahistekhan.
 e) Write a brief information about the bravery of Tanaji Malusare.
 f) State any four conditions of the Treaty of Purandar.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)**12**

- a) Shahajiraje
 b) Martyrdom of Bajiprabhu
 c) Reasons for Shivaji maharaj visit to Agra
 d) Significance of Shivaji Maharaj coronation

Q.4 a) Write the political reasons for the rise of Maratha power.**12****OR**

- b) Write the reasons for Shivaji Maharaj Karnataka expedition.

Q.5 Describe the meeting between Shivaji Maharaj and Afzal Khan.**12**

- ७) राज्यसभेचे पदसिध्द अध्यक्ष ——— असतात.
अ) पंतप्रधान ब) राष्ट्रपति
क) उपराष्ट्रपति ड) यापैकी नाही
- ८) भारताचा वास्तविक सत्ता प्रमुख असतो.
अ) पंतप्रधान ब) राष्ट्रपति
क) उपराष्ट्रपति ड) यापैकी नाही
- ९) सध्या भारताचे राष्ट्रपति ——— आहेत.
अ) शंकरदयाळ शर्मा ब) राधाकृष्णन
क) द्रोपदी मुर्मू ड) यापैकी कोणी नाही
- १०) घटना समितीचे तात्पुरते अध्यक्ष कोण होते?
अ) पंडित नेहरु ब) डॉ. सचीदानंद सिन्हा
क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ड) डॉ. राजेंद्र प्रसाद
- ११) घटना मसुदा समितीचे अध्यक्ष ——— होते?
अ) पंडित नेहरु ब) लाल बहादूर शास्त्री
क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ड) डॉ. राजेंद्र प्रसाद
- १२) भारतीय राज्यघटनेचा आत्मा ——— कलमास म्हटले जाते.
अ) कलम ३७० ब) कलम ५१
क) कलम ३२ ड) कलम ३०२

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) राज्यघटनेतील शोषणाविरुद्धचा अधिकार.
- ब) समतेचा अधिकार.
- क) लोकसभा सदस्यत्वाची पात्रता.
- ड) आर्थिक आणीबाणी म्हणजे काय?
- इ) सर्वोच्च न्यायालय न्यायाधीश पात्रता.
- ई) एकेरी नागरिकत्व म्हणजे काय?

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१२

- अ) राज्यघटनेतील मुलभूत कर्तव्ये स्पष्ट करा.
ब) सामाजिक स्वरूपाची मार्गदर्शके तत्वे.
क) भारताचा उपराष्ट्रपती.
ड) लोकसभा सभापतीचे अधिकार.

- प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) लोकसभा रचना सांगून अधिकार लिहा.
किंवा
- ब) पंतप्रधान या पदाचे महत्त्व सांगून अधिकार आणि कार्ये लिहा.
- प्र.५ भारतीय राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १२

Set

P

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Political Science
Indian Government & Politics (G03-0114)**

Day & Date: Monday, 17-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) The partition of Bengal was done by _____.
a) Lord Curzon b) Lord Dalhousie
c) Lord Ripon d) None of these
- 2) There were Jhal and _____ groups in the National Congress.
a) Soft b) Socialist
c) Revolutionary d) None of these
- 3) _____ Concept is taken from Russian Constitution to Indian Constitution.
a) President b) Vice President
c) Prime Minister d) Fundamental Duties
- 4) The Right to Liberty is given in the clause Prevention Act is _____.
a) Article 14 to 18 b) Article 19 to 22
c) Article 23 to 24 d) Article 25 to 28
- 5) In India _____ type Justice System is Present.
a) One way b) Two way
c) Three way d) Secondary
- 6) The President of India appoints members from the Anglo-Indian community.
a) 12 b) 5
c) 2 d) 10
- 7) Ex-officio Chairman of Rajya Sabha is _____.
a) Prime Minister b) President
c) Vice President d) None of these
- 8) The real head of power in India is _____.
a) Prime Minister b) President
c) Vice President d) None of these

- 9) The present President of India is _____.
 a) Shankar Dayal Sharma b) Radhakrishnan
 c) Draupadi Murmu d) None of these
- 10) Who was the temporary chairman of the Constitutional Committee?
 a) Pandit Nehru b) Dr. Sachidanand Sinha
 c) Dr. Babasaheb Ambedkar d) Dr. Rajendra Prasad
- 11) The Chairman of the Constitution Drafting Committee was _____?
 a) Pandit Nehru b) Lal Bahadur Shastri
 c) Dr. Babasaheb Ambedkar d) Dr. Rajendra Prasad
- 12) The soul of the Indian Constitution is called the _____ clause.
 a) Article 370 b) Article 51
 c) Article 32 d) Article 302

Q.2 Answer the following. (Any Four) 12

- a) Right against exploitation in the Constitution.
- b) Right to equality.
- c) Qualification for Lok Sabha membership.
- d) What is economic emergency?
- e) Qualification for Supreme Court judges.
- f) What is single citizenship?

Q.3 Answer the following. (Any Two) 12

- a) Explain the fundamental duties in the Constitution.
- b) Social guiding principles.
- c) Vice President of India.
- d) Powers of Speaker of Lok Sabha.

Q.4 Answer the following question. (Any One) 12

- a) Write the powers by stating the composition of the Lok Sabha.
- OR**
- b) Write the powers and functions by stating the importance of the post of Prime Minister.

Q.5 Explain the features of Indian Constitution. 12

- ७) दारिद्र्य रेषेखालील लोकांना ——— ही योजना मोफत घरे उपलब्ध करून देते.
 अ) जवाहर रोजगार योजना ब) इंदिरा आवास योजना
 क) संजय गांधी निराधार योजना ड) यापैकी नाही
- ८) जेव्हा पैशाचा पुरवठा वाढतो, तेव्हा पैशाचे मूल्य ———.
 अ) वाढते ब) स्थिर राहते
 क) कमी होते ड) यापैकी नाही
- ९) भूमी उत्पादकता = शेतीतील उत्पादन
 ———
 अ) शेतजमिनीचे क्षेत्रफळ ब) श्रम उत्पादकता
 क) औद्योगिक उत्पादक ड) यापैकी नाही
- १०) ——— हा अतिरिक्त लोकसंख्येवरील एक उपाय आहे.
 अ) बालविवाह ब) शिक्षण प्रसार
 क) बहुपत्नीकत्व ड) यापैकी नाही
- ११) वाढत्या किंमती ——— कडून नियंत्रणात आणल्या जातात.
 अ) बँक ऑफ बडोदा ब) नाबार्ड
 क) स्टेट बँक ऑफ इंडिया ड) रिझर्व बँक ऑफ इंडिया
- १२) तेजी-मंदीचे चक्र प्रामुख्याने ——— अर्थव्यवस्थेत निर्माण होते.
 अ) भांडवलवादी ब) साम्यवादी
 क) समाजवादी ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

१२

- अ) बेकारीची कोणतीही तीन कारणे सांगा.
 ब) हरितक्रांतीची कोणतीही तीन वैशिष्ट्ये सांगा.
 क) वाढत्या किंमतीची कोणतीही तीन कारणे सांगा.
 ड) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील शेतीचे स्थान थोडक्यात स्पष्ट करा.
 इ) भारतातील अतिरिक्त लोकसंख्येची कोणतीही तीन कारणे सांगा.
 ई) सेंद्रिय शेतीचे कोणतेही तीन गुण सांगा.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) मानवी दारिद्र्य निर्देशांक
 ब) दुसऱ्या हरित क्रांतीची गरज
 क) लोकसंख्या धोरण – २०००

- प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) स्वातंत्र्योत्तर भारतीय अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
किंवा
- ब) भारतीय शेतीच्या अल्प उत्पादकतेची कारणे स्पष्ट करा.
- प्र.५ दारिद्र्य म्हणजे काय? भारतीय दारिद्र्याची कारणे स्पष्ट करा. १२

Seat No.	

Set	P

B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
ECONOMICS
Indian Economy - I (G03-0102)

Day & Date: Tuesday, 18-11-2025
 Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) The concept of Poverty firstly introduced by _____ in India.
 - a) Mahatma Gandhi
 - b) Dadabhai Navroji
 - c) Pandit Nehru
 - d) Lokmanya Tilak
- 2) India adopted National Family Planning program in _____.
 - a) 1952
 - b) 1955
 - c) 1958
 - d) 1961
- 3) Unemployment created by the imbalance between the demand for Labour and the supply of Labour is _____ Unemployment.
 - a) Technical
 - b) Seasonal
 - c) Frictional
 - d) Cyclical
- 4) India ranks _____ in terms of area in the world.
 - a) 1st
 - b) 3rd
 - c) 5th
 - d) 7th
- 5) The New Population Policy features is _____.
 - a) Providing Nutrition's Food to Women
 - b) Child Health
 - c) Stabilizing the Population by 2046
 - d) All above
- 6) _____ Was the responsible factor for Green revolution.
 - a) High Yielding Variety of Seeds
 - b) Chemical Fertilizers
 - c) Pesticides
 - d) All of above

- 7) _____ Scheme Provides free Shelter for BPL Families.
 a) Jawahar Rojgar Yojana
 b) Indira Aawas Yojana
 c) Sanjay Gandhi Niradhar Yojana
 d) None of these
- 8) When the Supply of money Increases, the value of money _____.
 a) Increases
 b) Remains stable
 c) Decreases
 d) None of these
- 9) Land Productivity = $\frac{\text{Agricultural Production}}{\text{-----}}$
 a) Area of Farm Land
 b) Labour Productivity
 c) Industrial Productivity
 d) None of these
- 10) _____ is a solution to over Population.
 a) Child Marriage
 b) Promoting Education
 c) Polygamy
 d) None of these
- 11) Rising Prices controlled by _____.
 a) Bank of Baroda
 b) NABARD
 c) State Bank of India
 d) Reserve Bank of India
- 12) The Cycle of rapid recession is mainly created in _____ Economy.
 a) Capitalist
 b) Communist
 c) Socialist
 d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Four)**12**

- a) State any three causes of Unemployment.
 b) State any three Characteristics of Green Revolution.
 c) State any three causes of Rising Prices.
 d) Briefly explain the place of Agriculture in Indian Economy.
 e) State any three causes of Over Population in India.
 f) State any three Merits of Organic Farming.

Q.3 Write short notes. (Any Two)**12**

- a) Human Poverty Index
 b) Need for second Green Revolution.
 c) Population Policy-2000

Q.4 Broad Question. (Any One)**12**

- a) Explain the Characteristics of Indian economy after Independence.

OR

- b) Explain the reasons for low Productivity of Indian agriculture.

Q.5 What is Poverty? Explain the Causes of Indian Poverty.**12**

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
KANNADA
Modern Poetry and Short Story (G03-0108)**

Day & Date: Wednesday, 19-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

- ಪ್ರ.೧ ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ ೧೨
- ೧) ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ ಕಾವ್ಯನಾಮದ ಕವಿ -
- ೧) ಕುವೆಂಪು ೨) ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ
೨) ಬೇಂದ್ರೆ ೩) ಸಬರದ
- ೨) ನಾವೆಲ್ಲರು ಒಂದೇ ಜಾತಿ ಕವಿತೆಯ ಕವಿ -
- ೧) ಶರ್ಮಾ ೨) ಕಣವಿ
೨) ಅಡಿಗ ೩) ವಿಕೃ.ಗೋಕಾಕ್
- ೩) ಕತ್ತೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರಿ -
- ೧) ಜಯಶೆಟ್ಟಿ ೨) ಸಿದ್ಧಯ್ಯ
೨) ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ ೩) ನೀಲ
- ೪) ಸಿದ್ಧಯ್ಯನ ಒಡನಾಡಿ -
- ೧) ನಾಯಿ ೨) ಕತ್ತೆ
೨) ಬೆಕ್ಕು ೩) ಮೊಲ
- ೫) ಗೋಡೆಗೆ ತೂಗುಹಾಕಿದ ಪೋಟೋ ಹಿಂದೆ ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿದ ಹಕ್ಕಿ -
- ೧) ಕಾಗೆ ೨) ಗೀಜಗ
೨) ಗುಬ್ಬಿ ೩) ಪಾರಿವಾಳ
- ೬) ದಲಿತ ಕವಿ -
- ೧) ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ ೨) ಬರಗೂರು
೨) ಸಬರದ ೩) ಚಂಪಾ
- ೭) ಗಿರಿಜಾ ಕಂಡ ಸಿನಿಮಾ ಕತೆಯ ಕತೆಗಾರ -
- ೧) ಸದಾಶಿವ ೨) ವರಗಿರಿ
೨) ವಿ.ಜಿ.ಭಟ್ಟ ೩) ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟಿಮನಿ

- ೮) ದ್ಯಾಮ - ಕೆಂಚಿ -
 ೧) ಅಣ್ಣ-ತಂಗಿ
 ೨) ಮಾವ ಸೊಸೆ
 ೩) ಕುರುಡ-ಕುರುಡಿ
 ೪) ಶಿಕ್ಷಕ-ಶಿಕ್ಷಕಿ
- ೯) ಇವಳು ಸೂಲಗಿತ್ತಿ -
 ೧) ರಂಗಮ್ಮ
 ೨) ಸೀತಮ್ಮ
 ೩) ದೇವಮ್ಮ
 ೪) ಸುಂದರಮ್ಮ
- ೧೦) ಇದು ನಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂದಿತು ಕತೆಯ ಒಂದು ಪಾತ್ರ -
 ೧) ಗಿರಿಜಾ
 ೨) ಕೆಂಚಿ
 ೩) ರಂಗಮ್ಮ
 ೪) ಗಂಗಾ
- ೧೧) ರೈಲ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದವರು -
 ೧) ದ್ಯಾಮ-ಕೆಂಚಿ
 ೨) ಸಿದ್ಧರಾಮ-ಗಿರಿಜಾ
 ೩) ರಂಗಮ್ಮ-ಸೀತಮ್ಮ
 ೪) ಮುಕ್ಕಣ್ಣ-ಆಲ
- ೧೨) ಇದು ಮುಕ್ಕಣ್ಣನ ಮುಕ್ತಿ ಕತೆಯ ಒಂದು ಪಾತ್ರ -
 ೧) ದ್ಯಾಮ
 ೨) ಕೆಂಚಿ
 ೩) ಸಿದ್ಧರಾಮ
 ೪) ಲಿಂಗಣ್ಣ

ಪ್ರ.೨ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭದೊಡನೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ

೧೨

- ೧) ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣ ಬಂದೂಕದ ಗುಡಾಣ
 ೨) ಉಸಿರಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಜನನ ಮರಣ
 ೩) ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೂ ಬಂದು ಕುಟುಕುತ್ತದೆ
 ೪) ಆಳು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ ಹಾಳೇ ಧಣೇರ
 ೫) ನಡೀ ಹಂಗಾರ ಜತಿ ಆಗೈತಿ
 ೬) ಇದೇ ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತಿನ ರೀತಿ

ಪ್ರ.೩ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ

೧೨

- ೧) ರಂಗಮ್ಮ-ಸೀತಮ್ಮ
 ೨) ಮುಕ್ಕಣ್ಣ
 ೩) ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರ ನಾನು ಬಡವಿ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ದಾಂಪತ್ಯ ಪ್ರೇಮ
 ೪) ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಡಾಯ

ಪ್ರ.೪ ಒಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

೧೨

- ೧) ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿ ಅವರ ಗೆಳೆತನ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರು ಗೆಳೆತನ ಮೌಲ್ಯದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.
 ೨) ನಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂದಿತು ಕತೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

ಪ್ರ.೫ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ

೧೨

ಗಿರಿಜಾ ಕಂಡ ಸಿನಿಮಾ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಸಮಕಾಲೀನ ದೇಶದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

Set

P

- ७) ——— हे शिक्षणाचे प्रमुख कार्य आहे.
अ) ज्ञानदान
क) शारीरिक विकास
ब) कौशल्य विकास
ड) मानसिक विकास
- ८) तत्त्वज्ञान म्हणजे सर्व शस्त्रांची जननी असे ——— यांनी म्हटले आहे.
अ) कोलरिज
क) बेकन
ब) सिसरो
ड) ब्रम्होलड
- ९) तत्त्वज्ञान हे ——— शास्त्र आहे.
अ) मूलभूत
क) आदर्शवादी
ब) वास्तववादी
ड) यापैकी नाही
- १०) स्वातंत्र्यातून शिस्त राखणे हा ——— शिस्तीचा प्रकार आहे.
अ) दडपशाही
क) बंधनमुक्त
ब) व्यक्तीप्रभाव
ड) शारीरिक
- ११) महात्मा गांधी यांनी मांडलेल्या शिक्षण योजनेला ——— शिक्षण म्हणतात.
अ) व्यावसायिक
क) औपचारिक
ब) मुलौद्दोगी
ड) सांस्कृतिक
- १२) रयत शिक्षण संस्थेची स्थापना ——— यांनी केली.
अ) महात्मा फुले
क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
ब) कर्मवीर भाऊराव पाटील
ड) विनोबा भावे

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

੧੨

- अ) शिस्तीचे विविध प्रकार कोणते?
 ब) मानवी जीवनातील शिक्षणाचे महत्त्व विषद करा.
 क) महात्मा गांधी यांचे कोणतेही तीन शिक्षणविषयक कार्य लिहा.
 ड) बेशिस्त निर्मूलनाचे विविध उपाय कोणते?
 इ) बंधनमुक्त शिस्तीचे फायदे कोणते?
 ई) व्यक्तिप्रभाव शिस्तीचे दोष कोणते?

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) प्राथमिक शिक्षणाची उद्दिष्टे आणि ध्येये
ब) कर्मवीर भाऊराव पाटीलांचे शैक्षणिक कार्य
क) विद्यार्थ्यांच्या बेशिस्तीची शाळा व महाविद्यालय संबंधित कारणे
ड) प्राथमिक शिक्षणाचे महत्त्व

- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
अ) माध्यमिक शिक्षणाची ध्येये व महत्त्व स्पष्ट करा.
किंवा
ब) शैक्षणिक तत्त्वज्ञानाचे स्वरूप आणि व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२
महात्मा फुले यांचे शैक्षणिक कार्य सविस्तर स्पष्ट करा.

Set

P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Education
Philosophical Foundation of Education (G03-0103)**

Day & Date: Thursday, 20-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 12

- 1) Karmveer Bhaurao Patil and Mahatma Gandhi were met at _____.
a) Pune
b) Mumbai
c) Delhi
d) Kolkata
- 2) _____ is known as the 'Martin Luther' of Maharashtra.
a) Mahatma Phule
b) Karmaveer Bhaurao Patil
c) Dr. Babasaheb Ambedkar
d) Vinoba Bhave
- 3) _____ is the very old branch of Philosophy.
a) Indian Spiritualism
b) Idealism
c) Naturalism
d) Pragmatism
- 4) 'The word 'Discipline' is taken from _____ language.
a) Pharasi
b) Sanskrit
c) Pali
d) Ardhamagadhi
- 5) According to educators Opinion _____ is true discipline.
a) emancipation
b) Repression
c) Impression
d) Discipline by law
- 6) '3R are the important objectives in primary education' is Said by _____.
a) Mahatma Gandhi
b) Dr. J. P. Naik
c) Dr. Kothari
d) Swami Vivekanand
- 7) _____ is the important function of education.
a) imparting knowledge
b) skill development
c) physical development
d) mental development
- 8) Philosophy is the Science of all Sciences is Said by _____.
a) Coleridge
b) Sisro
c) Bekan
d) Brahmold

- 9)** Philosophy is _____ Science.
- a) Basic b) Realistic
c) Idealistic d) None of these
- 10)** Discipline maintained by freedom is _____ type of discipline.
- a) Repression b) Impression
c) Emancipation d) Physical
- 11)** The Scheme of education put down by Mahatma Gandhi was Called as _____ education.
- a) Vocational b) Basic
c) Formal d) Cultural
- 12)** Rayat Shikshan Sanstha was established by _____.
- a) Mahatma Phule b) Karmaveer Bhaurao Patil
c) Dr. Babasaheb Ambedkar d) Vinoba Bhave

Q.2 Answers the following questions in short. (Any Four) **12**

- Which are the types of discipline?
- State the importance of education in human life.
- Write down any three educational functions of Mahatma Gandhi.
- What are the different remedies to eradicate indiscipline?
- What are the merits of discipline by emancipation?
- What are the demerits of discipline by impression?

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) **12**

- Aims and Objectives of primary education.
- Educational functions of Karmveer Bhaurao Patil.
- The school and college related causes of student's indiscipline.
- The importance of primary education.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) 12

- Explain the aims and importance of Secondary education.
- Explain in detail the nature and scope of Educational Philosophy.

Q.5 Answer the following question in detail. 12

Explain in details the educational work of Mahatma Phule.

Seat
No.

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

URDU

Study of Urdu Gazal (G03-0119)

Day & Date: Thursday, 27-11-2025
Time: 09:00 AM To 11:30 AM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

12

سوال نمبر 1. صحیح متبادل الفاظ کا استعمال کر کے جوابات لکھیے۔

(1) شہنشاہ غزل کسے کہا جاتا ہے؟

- (A) مرزا غالب
(B) علامہ اقبال
(C) محمد رفیع سودا
(D) میر تقی میر

(2) میر تقی میر کو کس کا امام کہا جاتا ہے؟

- (A) مظلومیت
(B) قنوطیت
(C) انسانیت
(D) اخلاقیات

(3) حسرت موہانی کی پیدائش کس سن میں ہوئی؟

- (A) ۱۸۸۸ء
(B) ۱۹۳۷ء
(C) ۱۸۸۱ء
(D) ۱۸۵۷ء

(4) حسرت موہانی کا اصل نام کیا تھا؟

- (A) سید فضل الحسن
(B) سید اکرام الدین
(C) سید جلال الدین
(D) سید زین العابدین

(5) میر تقی میر کتنے شعری دیوان بنائے ہیں؟

- (A) سات
(B) دس
(C) پانچ
(D) چار

(6) حسرت موہانی نے اردو زبان میں کون سا رسالہ جاری کیا تھا؟

- (A) تہذیب الاخلاق
(B) اردوئے معلیٰ
(C) سید الاخبار
(D) الہلال

(7) صنف غزل کا ہر شعر موضوع اور معنوی اعتبار سے کیا ہوتا ہے؟

- (A) پیچیدہ
(B) بے مسلسل
(C) بے تعلق
(D) جداگانہ

(8) میر تقی میر کا اصل نام کیا تھا؟

- (A) ولی محمد
(B) محمد علی
(C) محمد تقی
(D) محمد نقی

(9) سدھ لے گھر کی بھی شعلہ۔۔۔۔۔

مذکورہ بالا مصرعہ مکمل کیجیے۔

- (A) جہاں
(B) کہاں
(C) آواز
(D) بیانی

(10) "غزل اردو شاعری کی آبرو ہے"۔ یہ کس کا قول ہے؟

- (A) کلیم الدین احمد
(B) مولانا حالی
(C) احتشام حسین
(D) رشید احمد صدیقی

(11) 'خدائے سخن' کس شاعر کو کہا جاتا ہے؟

- (A) میر تقی میر
(B) علامہ اقبال
(C) مرزا غالب
(D) حسرت موہانی

(12) غزل کے احیائے نو کے لیے کس شاعر کا نام لیا جاتا ہے؟

- (A) میر تقی میر
(B) محمد رفیع سودا
(C) فیض احمد فیض
(D) حسرت موہانی

12

سوال نمبر 2. مندرجہ ذیل اشعار کی تشریح کیجیے۔ (کوئی چار)

- (1) میرا آنیم باز آنکھوں میں ساری مستی سراب کی سی ہے
- (2) فقیرانہ آئے صدا کر چلے میاں خوش رہو ہم دعاء کر چلے
- (3) گور کس دل جلے کی ہے فلک شعلہ اک صبحیاں سے اٹھتا ہے
- (4) چپکے چپکے رات دن آنسو بہانا یاد ہے ہم کو اب تک عاشقی کا وہ زمانہ یاد ہے
- (5) بھلاتا لاکھ ہوں لیکن برابر یاد آتے ہیں الہی ترک الفت پر وہ کیونکر یاد آتے ہیں
- (6) وہ چپ ہو گئے مجھ سے کیا کہتے کہتے کہ دل گیا مدعا کہتے کہتے

12

سوال نمبر 3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی دو)

- (1) صنف غزل کی تعریف بیان کیجیے۔
- (2) صنف غزل کے فن اور اس کی اہمیت پر مختصر روشنی ڈالیے۔
- (3) حسرت موہانی شخصیت اور حالات زندگی پر روشنی ڈالیے۔
- (4) میر تقی میر کے بارے میں آپ کیا جانتے ہیں؟

12

سوال نمبر 4. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

- (1) اردو غزل گوئی کا آغاز و ارتقاء کا مفصل جائزہ لیجیے۔
- (2) مولانا حسرت موہانی کی غزل گوئی پر مفصل نوٹ لکھیے۔

12

سوال نمبر 5. میر تقی میر کی غزل گوئی کا تنقیدی جائزہ لیجیے

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

PERSIAN

Study of Persian Prose & Poetry (G03-0111)

Day & Date: Thursday, 20-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

12

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جوابی پرچے میں لکھیے۔

(1) عربی شیرازی کہاں پیدا ہوئے؟

(A) تبریز (B) مشهد

(C) لاہور (D) شیراز

(2) پروین اعتصامی کو ایران کے کون سے شہر میں دفن کیا گیا ہے؟

(A) شہر قم (B) شہر اصفہان

(C) شہر ابواز (D) شہر تبریز

(3) سرگزشت حاجی بابا اصفہانی میں کل کتنے گفتار ہیں؟

(A) پانچ (B) چھ

(C) سات (D) آٹھ

(4) حاجی بابا اصفہانی کے والد کا نام کیا ہے؟

(A) حسن کربلائی (B) حسین کربلائی

(C) علی کربلائی (D) عمر کربلائی

(5) تقسیم اسرا از یک جہت بخیر باشد کہ من و----- آقا با ہم بہ حصہ تر کمائی دیو پیکر افتادیم کہ ذکر خیرش رفت

(A) ابو بکر (B) عمر

(C) عثمان (D) علی

6) نام قبیلہ رامیر از فضل خود بعرش = تانخ صور طنطنہ دودمان خواہ
مندرجہ بالا شعر کس کا ہے؟

- (A) ابوطالب کلیم
(B) ایرج مرزا
(C) علامہ اقبال
(D) عرفی شیرازی

7) کس نے اہل ایمان کی مدد کا دار مدار کے بارے میں عالم سے پوچھا؟

- (A) درویش
(B) بادشاہ
(C) شہزادہ
(D) وزیر

8) حرب کے معنی کیا ہیں؟

- (A) مدد
(B) جنگ
(C) ہار
(D) جیت

9) نصرت اہل ایمان، کس کتاب سے ماخوذ ہے؟

- (A) اخلاق محسنی
(B) قابوس نامہ
(C) گلستان سعدی
(D) انوار سہیلی

10) قصیدہ کس زبان کا لفظ ہے؟

- (A) ترکی
(B) فارسی
(C) عربی
(D) سنسکرت

11) نظم دو قطرہ خون، کے شاعر کا نام کیا ہے؟

- (A) ملک الشعر ابہار
(B) ایرج مرزا
(C) مرزا غالب
(D) عرفی شیرازی

12) عرفی شیرازی کے قصیدہ کا نام کیا ہے؟

- (A) درمدح امیر کبیر مرزا تقی خان
(B) در بیان عزت نفس
(C) درمدح سلطان سنجر بن ملک شاہ
(D) درمدح دستورالوزر اخواجہ احمد

12

سوال نمبر 2. مختصر جواب / نوٹ لکھیے۔ (کوئی چار)

(1) عالم نے بادشاہ کو اہل ایمان کے متعلق کیا بتایا؟

(2) قبیلے کے لوگ حاجی بابا اور اس کے ساتھیوں کا دیکھ کر کیوں خوش ہو رہے تھے؟

(3) اخلاق محسنی کا تعارف بیان کیجیے۔

(4) قصیدہ عزت نفس کا مرکزی خیال لکھیے۔

(5) عرفی شیرازی کا تعارف بیان کیجیے۔

(6) نظم اور قصیدہ کی تعریف بیان کیجیے۔

12

سوال نمبر 3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات / نوٹ لکھیے۔ (کوئی دو)

(1) نصرت اہل ایمان کا اجمالی جائزہ لیجیے۔

(2) عرفی شیرازی کی ادبی خدمات کا اجمالی جائزہ لیجیے۔

(3) نظم دو قطرہ خون کا اجمالی جائزہ لیجیے۔

(4) سرگزشت حاجی بابا اصفہانی کے گفتار سوم کا اجمالی جائزہ لیجیے۔

12

سوال نمبر 4. مفصل جواب لکھیے / مع حوالہ اشعار کی تشریح کیجیے۔ (کوئی ایک)

(الف) نظم شاخ بی بر کا تنقیدی جائزہ لیجیے۔

صد جاسٹھید شو، دیت از دشمنان مخواہ

(ب) گرمردہمتی ز مروّت نشان، مخواہ

بشکن سفال و دردھن اند از ونان مخواہ

بستان ز جاجو در جگر افشان و نم مجوی

ماہ از زمین مجوی و وفا ز آسمان مخواہ

خاک از فلک مخواہ و مراد از زمین مجوی

بشکن کلاہ مسند گوهر ز کان مخواہ

تر صبیح تخت و تاجت دگر خسردی دبد

گر تیر وز برہ کشتہ شود نوہ خوان مخواہ

گرمادہ آفتاب بمیرد عزایگر

لب را گلو بگیر و ز قاتل امان مخواہ

شریان ز پوست برکش و در کام تنغنہ

آوردہ اند کہ روزی پادشاہی از علی پرسید کہ نصرت اہل ایمان در چند چیز است؟ گفت: در دو چیز، یکی در ادای نماز و یکی توکل بر کرم کار ساز، پادشاہ بنای کار خود بر این دو چیز نهاد؛ و این دو۔۔۔۔۔ خصلت را عادت کرد، ناگاہ اوراد شمنی پدید آمد و بالشکر گران روی بہ دارالملک دی آورد، او نیز با سپاہی کہ داشت متوجہ خصم شد، چون نزدیک یکدیگر رسیدند و محم بر حرب قرار گرفت، شبی کہ روز آن مصاف مقرر بود آن پادشاہ ہمہ شب نماز میکرد۔ یکی از ارکان دولت گفت: این زمان بیاسای کہ فردا روز مصاف است۔ گفت من امشب کار خدا میکنم و فردا کار خدا است ہرچہ خواہد کند، مرا بہ آن هیچ کاری نیست؛ و در آن هیچ گونہ اختیاری نہ، گفت: پس تہیہ اسباب حرب کن و معرکہ قتال را آمادہ باش، گفت: زرہ توکل پوشیدہ ام و کار خود بہ وکیل لطف حق باز گذاشتہ۔

ماکار خویش را بہ خداوند کار ساز

بگذاشتیم تا کرم اوچہ ہا کند

علی الصباح کہ صف مصاف راست کردند و ہر دو لشکر در برابر کدیگر صف برکشیدند مدالہی از عرصہ و انزل جنود الم تر دہادر رسید، مصرع: لشکر تا نید حق از ملک غیب آمد برون
فی الحال کہ چشم سپاہ خصم بر چتر و رایت پادشاہ با توکل افتاد عنان اختیار از قبضہ اقتدار ایشان بیرون رفتہ ہر بیت را غنیمت شمردند و بی آنکہ حربی واقع شود کارزاری دست دہد روی بگلریز نهادند، و شر دشمن کفایت شد۔

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र - I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर — २०२५

SANSKRIT

संस्कृतविहार: (G03-0117)

वार, दिनांक: गुरुवार, २०-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडिल अंक गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय चित्वा वाक्य पुनर्लिखत ।

१२

योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

१) सत्व ——— तम हे अन्नाचे गुण आहेत.

अ) रज	ब) काम
क) क्रोध	ड) लोभः

२) क्षपणकः म्हणजे ———.

अ) न्हावी	ब) खेळाडू
क) साधू	ड) राजा

३) सेवा परमो ——— ।

अ) धर्मः	ब) अर्थः
क) काम	ड) मोक्षः

४) अर्थशास्त्र ग्रंथस्य कर्ता ——— अस्ति ।

अ) कौटिल्यः	ब) दण्डिः
क) हर्षः	ड) वाल्मिकीः

५) वैशेषिक दर्शन म्हणजे प्राचीन ——— शास्त्र.

अ) रसायण	ब) भौतिक
क) खगोल	ड) जीव

६) ——— दर्शय ते रूपं मुक्तिदं मुनिचिन्तितम् ।

अ) यमुने	ब) गंगे
क) सरस्वती	ड) गोदावरी

- ७) दिनचर्या हा पाठ ——— ग्रंथातून घेतला आहे.
अ) अष्टांगहृदय ब) महाभारत
क) पुराण ड) उपनिषद
- ८) यस्य नास्ति स्वयं ——— शास्त्रं तस्य करोति किम् ।
अ) मतं ब) प्रज्ञा
क) प्रतिभा ड) गृहं
- ९) कमीत कमी शब्द असलेले ——— होय.
अ) प्रत्याहार ब) वार्तिके
क) श्लोक ड) सूत्र
- १०) भाषा = ——— समूहः ।
अ) वाक्य ब) पद
क) वर्ण ड) अक्षर
- ११) ——— म्हणजे आजोबा
अ) पिता ब) मुलगा
क) पितामहः ड) श्वसुरः
- १२) गायकः गीतं गायति । हे ——— वाक्य आहे.
अ) सकर्मक कर्तरी ब) अकर्मक
क) मिश्र ड) कर्मणि

प्र.२ टिप्पणीं लिखत। (कोऽपि ४)

१२

टिपा लिहा (को ४)

- अ) अन्नाचे व्रत
ब) नापितः
क) वाग्भटः
ड) धैर्यमृगुणः
इ) माहेश्वर सूत्रं
ई) अकर्मक वाक्य

प्र.३ टिप्पणीं लिखत (कोऽपि २)

१२

टिपा लिहा. (को २)

- अ) शरीराचे प्रकार
ब) भाष्य
क) ब्रह्ममुहूर्तः
ड) कोणतेही ३ बोधवाक्य

- प्र.४ कोऽपि एकस्य प्रश्नस्य उत्तर लिखत (को १) १२
कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (को १)
अ) आठ महाभय कोणते ते सांगून त्यासाठी केलेली उपाय योजना स्पष्ट करा.
ब) क्षपणक कथाया: सार लिखत।
- प्र.५ वाग्भटांनी सांगितलेली आदर्श दिनचर्या लिहा. १२

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र -I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर — २०२५

AIHCA-I

History of Ancient India up to 6th Century B.C.
(Culture and Civilization) (G03-0101)

वार, दिनांक: गुरुवार, २७-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) प्राचीन भारतातील ——— हा सर्वात प्राचीन वेदग्रंथ होय.

अ) ऋग्वेद	ब) यजुर्वेद
क) अथर्ववेद	ड) सामवेद

२) 'इंडिका' हा ग्रंथ ——— यांनी लिहिला.

अ) प्लीनी	ब) टॉलेमी
क) फाहियान	ड) मेगस्थेनिस

३) ——— यांनी रामायणाची रचना केली.

अ) वेदव्यास	ब) वाल्मिकी
क) श्रीकृष्ण	ड) कालिदास

४) अन्न गोळा करणे हा टप्पा ——— काळातील आहे.

अ) नवाश्मयुग	ब) पुराश्मयुग
क) ताम्रपाषाणयुग	ड) मध्याश्मयुग

५) मानवाने ——— काळात शेती करण्यास सुरुवात केली.

अ) पुराश्मयुग	ब) उत्तर पुराश्मयुग
क) मध्याश्मयुग	ड) नवाश्मयुग

६) सूक्ष्मास्त्रे हे ——— कालखंडाचे प्रमुख वैशिष्ट्य आहे.

अ) पुराश्मयुग	ब) मध्याश्मयुग
क) नवाश्मयुग	ड) ताम्रपाषाणयुग

७) सिंधु संस्कृतीचा शोध ——— यांनी लावला.

अ) दयाराम सहानी	ब) विल्यम जोन्स
क) जॉन मार्शल	ड) मॉर्टिन व्हिलर

- ८) सिंधु संस्कृतीमध्ये ——— येथे जहाजाची गोदी आढळली.
 अ) हडप्पा ब) मोहेंजोदारो
 क) रंगपुर क) लोथल
- ९) सिंधु संस्कृतीमध्ये शिवाची पूजा ——— स्वरूपात केली जात असे.
 अ) पशुपती ब) रुद्र
 क) शंकर ड) महादेव
- १०) ——— यांनी उत्तर ध्रुव हे आर्यांचे मूळ वस्तीस्थान असावे असे मत मांडले.
 अ) लोकमान्य टिळक ब) मॅक्समूलर
 क) अविनाशचंद्र झा ड) जॉन मार्शल
- ११) वैदिक काळात ——— ही प्रमुख देवता होती.
 अ) अग्नी ब) वरुण
 क) रुद्र ड) इंद्र
- १२) वर्णपद्धतीचा उगमा विषयीचा उल्लेख ——— या वेद ग्रंथात केलेला आहे.
 अ) ऋग्वेद ब) यजुर्वेद
 क) सामवेद ड) अथर्ववेद

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) ग्रीक प्रवासवृत्तांत महत्त्व स्पष्ट करा.
 ब) नाण्यांचे ऐतिहासिक महत्त्व स्पष्ट करा.
 क) पुराश्मयुगीन हत्यारांची माहिती स्पष्ट करा.
 ड) नवाश्मयुगाची दोन वैशिष्ट्ये विशद करा.
 इ) सिंधु संस्कृतीच्या विनाशाची कारणे लिहा.
 ई) वैदिक काळातील इंद्र व अग्नी देवतेचे महत्त्व विशद करा.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) जैन व बौद्ध वाङ्मय
 ब) पुराश्मयुगीन समाज जीवन.
 क) सिंधु संस्कृतीमधील आर्थिक जीवन
 ड) वेद काळातील देव – देवता

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

१२

- अ) प्राचीन भारतीय इतिहास आणि संस्कृतीच्या अभ्यासासाठी भौतिक साधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

- ब) सिंधु संस्कृतीमधील नगररचेनी ठळक वैशिष्ट्ये विशद करा.

પ્ર.૫ દીર્ઘોત્તરી પ્રશ્ન.

નવાશ્મયુગાલા ક્રાંતીયુગ અસે કા મ્હણતાત? સ્પષ્ટ કરા.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
AIHCA-I
History of Ancient India up to 6th Century B.C.
(Culture and Civilization) (G03-0101)**

Day & Date: Thursday, 27-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. 12

- 1) _____ is the oldest Ved in ancient India.

a) Rigved	b) Yajurved
c) Atharvaved	d) Samved
- 2) 'Indica' was written by _____.

a) Pliny	b) Tolemy
c) Fa-hien	d) Megasthenes
- 3) _____ was constructed the Ramayan.

a) Vedavyasa	b) Valmiki
c) Srikrishna	d) Kalidasa
- 4) Food gathering is the stage of _____ period.

a) Neolithic	b) Palaeolithic
c) Chalcolithic	d) Mesolithic
- 5) In _____ period man started farming.

a) Palaeolithic	b) Upper – Pala eolithic
c) Mesolithic	d) Neolithic
- 6) Microlithic tools are the main feature of _____ age.

a) Palaeolithic	b) Mesolithic
c) Neolithic	d) Chalcolithic
- 7) _____ discovered the Indus Valley Civilization.

a) Dayaram Sahani	b) William Johns
c) John Marshal	d) Mortien Wheeler
- 8) In the Indus Valley Civilization Dockyard has found at _____.

a) Harappa	b) Mohenjo-Daro
c) Rangpur	d) Lothal

- 9)** In 'The Indus Civilization shiva was worshipped as _____.
a) Pashupati b) Rudra
c) Shankar d) Mahadev
- 10)** According to _____ the North Dhruba is the native place of Aryans.
a) Max Muller b) Lokmanya Tilak
c) Avinash Chandra Za d) John Marshal
- 11)** _____ was the main God in the Vedic period.
a) Agni b) Varun
c) Rudra d) Indra
- 12)** The origin of Varna system is mentioned in the _____ Ved.
a) Rigved b) Yajurved
c) Samved d) Atharvaved

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- a) State the Greek travel account.
- b) Describe the Historical importance of coins.
- c) Explain the Palaeolithic tools.
- d) State the two features of Neolithic age.
- e) Write the causes of declining the Indus Civilization.
- f) Give the importance of Indra and Agni in Vedic period.

Q.3 Write short notes. (Any Two)

12

- a) Jain and Buddhist literature.
- b) Social life in Palaeolithic Age.
- c) Economic life in the Indus Civilization.
- d) Gods and Goddesses in Vedic Era.

Q.4 Board answer question. (Any One)

12

- a) Explain the importance of Archaeological sources for the study of ancient Indian history and culture.

OR

- b) Describe the salient features of town planning in Indus valley civilization.**

Q.5 Board answer question.

12

Why the 'Neolithic Age' was called "Revolutionary"? Explain.

Seat
No.Set **P**

बी.ए. (सत्र -I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५

Philosophy
Introduction to philosophy (G03-0112)

वार, दिनांक: शुक्रवार, २१-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) ——— म्हणजे समग्र अनुभवांचे ज्ञान होय.

अ) तत्त्वज्ञान	ब) समाजशास्त्र
क) राज्यशास्त्र	ड) अर्थशास्त्र

२) तत्त्वज्ञान ——— चा शोध घेते.

अ) अंतिम सत्य	ब) अंतिम दोष
क) पृथ्वी	ड) अवकाश

३) सामाजिक आदर्शांचा अभ्यास करणे हा ——— तत्त्वज्ञानाचा अभ्यास विषय आहे.

अ) धार्मिक	ब) राजकीय
क) सामाजिक	ड) नैतिक

४) खालीलपैकी विसंगत ज्ञान प्रमाण ओळखा.

अ) प्रत्यक्ष	ब) अनुमान
क) उपमान	ड) नैतिकता

५) खालीलपैकी योग्य जोडी ओळखा.

अ) सामाजिक तत्त्वज्ञान – सामाजिक आदर्श
ब) राजकीय तत्त्वज्ञान – धर्म
क) सौंदर्यशास्त्र – गणित
ड) तर्कशास्त्र – निसर्ग

६) धार्मिक संकल्पनांचा अभ्यास ——— तत्त्वज्ञानात केला जातो.

अ) नैतिक	ब) ऐतिहासिक
क) आर्थिक	ड) धर्म

- ७) ज्ञान मिळविण्याचे ——— मार्ग आहेत.
अ) सहा ब) पाच
क) चार ड) तीन
- ८) 'ईश्वर अस्तित्वात आहे' हे ——— चे उदाहरण आहे.
अ) प्रत्यक्ष ज्ञान ब) आप्त ज्ञान
क) उपमान ड) अनुमान
- ९) ——— दर्शन हे लोकायत म्हणून ओळखले जाते.
अ) चार्वाक ब) बादरायण
क) गोविंद ड) गौडपाद
- १०) अष्टांग मार्ग हा ——— चा मार्ग आहे.
अ) बंधन ब) अहंकार
क) अज्ञान ड) निर्वाण
- ११) ——— सिद्धांत ही बौद्ध दर्शनाची संकल्पना आहे.
अ) आत्मा ब) अनात्मा
क) मन ड) ब्रह्म
- १२) ——— हे भारतीय तत्त्वज्ञानाचे अंतिम ध्येय होय.
अ) धर्म ब) अर्थ
क) काम ड) मोक्ष

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

१२

- अ) तत्त्वज्ञानाची व्याख्या द्या.
- ब) तत्त्वज्ञान आणि धर्म यातील संबंध स्पष्ट करा.
- क) ज्ञान म्हणजे काय?
- ड) अद्वैतवाद म्हणजे काय?
- इ) वर्णाश्रम धर्म संकल्पना स्पष्ट करा.
- ई) प्राप्तव्यवाद म्हणजे काय?

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) वस्तुमिमांसेचा अभ्यासविषय.
ब) ज्ञानमिमांसेच्या अभ्यासाचे महत्त्व.
क) राजकीय तत्वाज्ञानाचा अभ्यासविषय.
ड) धर्माचे तत्त्वज्ञानाचा अभ्यासविषय.

- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १२
- अ) तत्त्वज्ञानाचे स्वरूप आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) 'तत्त्वज्ञान हे सर्व विज्ञानाचे स्त्रोत आहे', स्पष्ट करा.
- प्र.५ चार्वाकाची विचारसरणी स्पष्ट करा. १२

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Philosophy
Introduction to philosophy (G03-0112)**

Day & Date: Friday, 21-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

12

- 1) _____ as of experience as a whole.
 - a) Philosophy
 - b) Sociology
 - c) Political science
 - d) Economics
- 2) Philosophy as a search for _____.
 - a) Ultimate reality
 - b) Ultimate mistakes
 - c) Earth
 - d) Space
- 3) To study of social ideals is the subject matter of _____ philosophy.
 - a) Religious
 - b) Political
 - c) Social
 - d) Moral
- 4) Identify the inconsistent mean of knowledge from the following.
 - a) Direct
 - b) Inference
 - c) Comparison
 - d) Morality
- 5) Identify correct pair of the following.
 - a) Social philosophy - Social ideals
 - b) Political philosophy-Religion
 - c) Aesthetics – Mathematics
 - d) Logic – Nature
- 6) Religious concepts are studied in _____ philosophy.
 - a) Moral
 - b) Historical
 - c) Economical
 - d) Religion
- 7) There are _____ ways of knowing.
 - a) Six
 - b) Five
 - c) Four
 - d) Three
- 8) 'God exists' is an example of _____.
 - a) Direct perception
 - b) Verbal testimony
 - c) Similarity
 - d) Inference

- 9) _____ Darsana is known as Lokayata.
a) Charvaka	b) Badarayan
c) Govind	d) Goudapad
- 10) Astanga marga is the way of _____.
a) Bandhana	b) Ahankara
c) Adnyana	d) Nirvana
- 11) Doctrine of _____ is Buddhist concept.
a) Soul	b) Non-soul
c) Mind	d) Brahma
- 12) _____ is ultimate goal of Indian philosophy.
a) Dharma	b) Artha
c) Kaama	d) Moksha

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- Define philosophy.
- Explain relation between philosophy and religion
- What is knowledge?
- What is Monism?
- Explain the concept of Varnashram Dharma.
- What is Teleology?

Q.3 Write short notes. (Any Two)

12

- a) Subject matter of metaphysics
- b) Importance of study of Epistemology
- c) Subject matter of Political philosophy
- d) Subject matter of Religion philosophy

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

12

- a)** Explain the nature and scope of philosophy.

OR

- b) Explain Philosophy as the source of all sciences.**

Q.5 Answer the following question.

12

Explain charvaka's ideology

Seat No.	

Set P

बी.ए. (सत्र -I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५

Psychology
Modern General Psychology (G03-0116)

वार, दिनांक: शनिवार, २२-११-२०२५
वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

कमाल गुण: ६०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) “डी अ‍ॅनिमा” हा ग्रंथ — यांनी लिहिला.
अ) अ‍ॅरिस्टॉटल ब) वॅटसन
क) अ‍ॅडलर ड) फ्राईड
- २) मज्जासंस्थेचे — मुख्य विभाग पडतात.
अ) पाच ब) चार
क) तीन ड) दोन
- ३) झोपेच्या अवस्था — आहेत.
अ) दोन ब) तीन
क) चार ड) पाच
- ४) “भावना” हा शब्द “इमोव्हर” या — भाषेतील शब्दापासून बनला आहे.
अ) मराठी ब) हिंदी
क) इंग्रजी ड) लॅटीन
- ५) — यांना आधुनिक मानसशास्त्राचा जनक म्हणतात.
अ) वुण्डट ब) वॅटसन
क) अ‍ॅडलर ड) फ्राईड
- ६) कंठस्थ ग्रंथीतून — नावाचा स्त्राव स्त्रावतो.
अ) जैविक ब) थायरोक्सीन
क) कॉर्टीन ड) अ‍ॅड्रेनलिन
- ७) अबोध मनामध्ये जाण्याचा राजमार्ग म्हणजे — होय.
अ) स्वप्न ब) झोप
क) ध्यान ड) संमोहन

- ८) लैंगिक प्रेरणा ही ——— प्रकारची प्रेरणा आहे.
 अ) शारीरिक / जैविक ब) मानसिक
 क) सामाजिक ड) सामान्य
- ९) ——— यांना वर्तनवादाचा जनक म्हणतात.
 अ) फ्राईड ब) वॅटसन
 क) मॅस्लो ड) कॅटेल
- १०) ——— या ग्रंथीला प्रधान ग्रंथी असे म्हणतात.
 अ) पिनीयल ब) कंठस्थ
 क) पियुषिका / मस्तक ड) स्वादुपिंड
- ११) संमोहनाच्या ——— अवस्था सांगितल्या जातात.
 अ) दोन ब) तीन
 क) चार ड) पाच
- १२) ——— यांनी प्रेरणेचा वर्चस्वश्रेणी गरज सिद्धांत प्रतिपादन केला.
 अ) मॅस्लो ब) अँडलर
 क) लेविन ड) वॅटसन

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

१२

- अ) आधुनिक मानसशास्त्राची व्याख्या लिहा.
 ब) निरीक्षण म्हणजे काय?
 क) मेंदूचे विविध खंड सांगा.
 ड) झोपेची व्याख्या सांगा.
 इ) प्रेरणेची व्याख्या सांगा.
 ई) मज्जापेशीचे प्रकार सांगा.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) प्रायोगिक पद्धती
 ब) मस्तक ग्रंथी
 क) स्वप्नांची कार्ये
 ड) भावनांची बाह्य अभिव्यक्ती

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

१२

- अ) लैंगिक प्रेरणा सविस्तर विशद करा.
 किंवा
 ब) मज्जासंस्था तिच्या मुख्य दोन विभागासह स्पष्ट करा.

प्र.५ मानसशास्त्राची प्रमुख उपक्षेत्रे स्पष्ट करा.

१२

Seat No.	

Set

P

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Psychology
Modern General Psychology (G03-0116)**

Day & Date: Saturday, 22-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

12

- 1) The book "De Anima" written by _____.
a) Aristotle b) Watson
c) Adler d) Freud
- 2) The nervous system having _____ major portions.
a) Five b) Four
c) Three d) Two
- 3) _____ is the stages of sleep.
a) Two b) Three
c) Four d) Five
- 4) The term "Emotion" is derived from Emmover" _____ word.
a) Marathi b) Hindi
c) English d) Latin
- 5) _____ was know as father of modern psychology.
a) Wundt b) Watson
c) Adler d) Freud
- 6) Thyroid glands produce the _____ hormones.
a) Biological b) Thyroxin
c) Cortin d) Adrenalin
- 7) The _____ are Royal-roads to unconsciousness.
a) Dream b) Sleep
c) Meditation d) Hypnosis
- 8) Sexual motivation is _____ types of motivation.
a) Biological b) Psychological
c) Social d) General

- 9) _____ was the Pioneer's of behaviourism.
a) Freud
b) Watson
c) Maslow
d) Cattle
- 10) _____ gland called master gland.
a) Pineal
b) Thyroid
c) Pituitary
d) Pancreas
- 11) There are _____ stages of hypnosis.
a) Two
b) Three
c) Four
d) Five
- 12) _____ proposed a need hierarchy of motivation.
a) Maslow
b) Adler
c) Lewin
d) Watson

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- Define Modern Psychology.
- What is Observation?
- State the different lobes of the brain.
- Define sleep.
- Define motivation
- State types of neurons.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)

12

- a) Experimental method
- b) Pituitary gland
- c) The function of dreams
- d) External expression of emotions

Q.4 Broad Question. (Any One)

12

- a)** Explain the nature of sex motivation.

OR

- b)** Explain the nervous system with its major two divisions.

Q.5 Explain the major subfields of psychology.

12

Sociology

Introduction to Sociology (G03-0118)

कमाल गुणः ६०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१२

- १) भारतातील कोणत्या विद्यापीठात सर्वप्रथम समाजशास्त्र विषयाच्या अध्ययनाला सुरुवात झाली?
- अ) मैसूर
ब) लखनौ
क) मुंबई
ड) कोलकत्ता
- २) पॉझिटिव्ह फिलॉसॉफी' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
- अ) हर्बर्ट स्पेन्सर
ब) कार्ल मार्क्स
क) ऑगस्ट कॉम्ट
ड) चार्ल्स कुले
- ३) सामाजिक संबंधाचे जाळे म्हणजे ——— होय.
- अ) संस्था
ब) समुदाय
क) समाज
ड) समूह
- ४) खालीलपैकी समाजशास्त्रातील वैज्ञानिक पद्धतीची पायरी नाही.
- अ) समस्या सुत्रण
ब) वर्गीकरण
क) समाजाचा अभ्यास
ड) गृहितकृत्य
- ५) खालीलपैकी कोणता समुदायाचा मुलाधार आहे?
- अ) बाव
ब) आकार
क) सामाजिक संबंध
ड) समुदाय भावना
- ६) समाजाचे सातत्य टिकविणे हे ——— मुलभुत सामाजिक कार्य होय.
- अ) कुटुंबाचे
ब) धर्माचे
क) जातीसंस्थेचे
ड) शिक्षणसंस्थेचे

- ७) सामाजिकरण ही ---- रित्या शिकण्याची प्रक्रिया आहे.
अ) नैसर्गिक ब) जैविक
क) हेतूपुरस्कर ड) वरील एकही नाही
- ८) समाजशास्त्र हे एक ---- शास्त्र आहे.
अ) आदर्शात्मक ब) सामाजिक
क) नैसर्गिक ड) भौतिक
- ९) अर्जित दर्जा ---- मुळे मिळतो.
अ) स्व - कष्टाने ब) पैशाने
क) व्यवसायाने ड) जातीने
- १०) सामाजिक संस्था हया ---- मान्य असतात.
अ) संस्कृती ब) शासन
क) समाज ड) धर्म
- ११) मनसोपचार सुधार आणि पुनर्वसन हे ---- ची उदाहरणे आहेत.
अ) प्रौढ सामाजिकरण ब) पुनर्सामाजिकरण
क) शिक्षा ड) नेतृत्व
- १२) मंडळ म्हणजे मानवाने सामान्य हिताच्या पूर्तीसाठी केलीली ---- होय.
अ) संघटना ब) ग्रुप
क) पक्ष ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) सामाजिक संरचनेचे घटक कोणते?
- ब) धर्माची कार्ये कोणती?
- क) समाज म्हणजे काय?
- ड) समुदाय म्हणजे काय?
- इ) स्वसमुह केंद्रितता म्हणजे काय?
- ई) मंडळ म्हणजे काय?

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

୧୨

- अ) समाजशास्त्राच्या अभ्यासाचे महत्त्व
ब) सामाजिकरणाच्या अवस्था
क) समाजाची वैशिष्ट्ये
ड) समाजशास्त्राचा उगम आणि विकास

- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
- अ) कुटुंबाची व्याख्या देऊन तिची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
किंवा
- ब) संस्कृतीची व्याख्या देऊन तिची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्र.५ सामाजिकरणाच्या व्याख्या सांगून सामाजिकरणाचे उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा. १२

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Sociology
Introduction to Sociology (G03-0118)**

Day & Date: Monday, 24-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) Which university sociology started for the first time in India?
 - a) Mysore
 - b) Lucknow
 - c) Mumbai
 - d) Kolkata
- 2) Who wrote the book positive philosophy?
 - a) Herbert Spencer
 - b) Karl Marx
 - c) Auguste Comte
 - d) Charles Cooley
- 3) _____ is the web of social relationships.
 - a) Institution
 - b) Community
 - c) Society
 - d) Group
- 4) Which of the following is not step of scientific method used in sociology?
 - a) Formulation of problem
 - b) Classification
 - c) Study of society
 - d) Hypothesis
- 5) Which of the following is base of community?
 - a) Name
 - b) Size
 - c) Social relation
 - d) Community Sentiment
- 6) To maintain the continuity of the society is a basic function of _____.
 - a) Family
 - b) Religion
 - c) Caste
 - d) Education
- 7) Socialization is the _____ process of learning.
 - a) Natural
 - b) Biological
 - c) Deliberate
 - d) None of above
- 8) Sociology is a _____ science.
 - a) Ideal
 - b) Social
 - c) Natural
 - d) Physical

- 9)** The achieved status is received due to _____.
a) Self-efforts b) money
c) accupation d) caste
- 10)** Social institutes are approved by _____.
a) Culture b) Government
c) Society d) Religion
- 11)** Psychotherapy, correction and rehabilitation are the examples of _____.
a) socialization b) Re-socialization
c) Punishment d) leadership
- 12)** _____ is a group organized for the persuit of an interest or group of interest in common.
a) Association b) Group
c) Party d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- What are the elements of social structure?
- Which are the functions of religion?
- What is society?
- What is community?
- What is meant by Ethnocentrism?
- What is meant by association?

Q.3 Write short answers/short notes. (Any Two)

12

- a) Significance of the study of sociology.
- b) Stages of socialization.
- c) Characteristics of society.
- d) Origin and development of sociology.

Q.4 Write the detail answers. (Any One)

12

- a)** Define family and explain its characteristics.

OR

- b) Define culture and explain characteristics of culture.**

Q.5 Define socialization and explain the objectives of socialization?

12

- ८) भस्मीकरण हा ——— विदारणाचा प्रकार आहे.
अ) प्राकृतिक ब) जैविक
क) रासायनिक ड) तात्पुरते
- ९) व्ही आकाराची दरी ——— च्या घर्षणकार्यामुळे निर्माण होते.
अ) वारा ब) नदी
क) भूमिगत पाणी ड) हिमनदी
- १०) सागरी गुहा हे भूमिस्वरूप सागरीलाटांच्या ——— कार्यामुळे निर्माण होते.
अ) खनन ब) वहन
क) संचयन ड) तात्पुरते
- ११) क्षरणचक्राची संकल्पना ——— यांनी मांडली.
अ) डेव्हिस ब) वेगनर
क) रिटर ड) शार्प
- १२) पुळण हे भूमिस्वरूप ——— शी संबंधित आहे.
अ) वारा ब) नदी
क) सागरी लाटा ड) हिमनदी

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) भूरूपशास्त्राची व्याप्ती.
ब) जैविक विदारण.
क) भूकंपाची कारणे.
ड) भुछत्र खडक.
इ) त्रिभुज प्रदेश.
ई) हिमोढ.

प्र.३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे/टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

१२

- अ) प्रस्तरभंगाचे प्रकार स्पष्ट करा.
ब) वेगनरचा भूखंडवहन सिद्धांताचे वर्णन करा.
क) भूरूपशास्त्राचे महत्त्व स्पष्ट करा.
ड) नदीच्या खनन कार्यामुळे निर्माण होणारी भुस्वरूपे वर्णन करा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

१२

- अ) विदारण म्हणजे काय? विदारणाचे प्रकार स्पष्ट करा.
किंवा
ब) वाऱ्याच्या खनन कार्यामुळे निर्माण होणारी भूस्वरूपे स्पष्ट करा.

प्र.५ खडक म्हणजे काय? खडकाचे प्रकार वर्णन करा.

१२

Max. Marks: 60

12

- Page 3 of 4

- 9) 'V' shaped valley is a product of erosional work of _____.
a) wine b) river
c) groundwater d) glacier
- 10) Sea caves is the product of _____ work of sea waves.
a) erosional b) transportation
c) depositional d) temporary
- 11) The concept of cycle of erosion proposed by _____.
a) Davis b) Wegner
c) Ritter d) Sharpe
- 12) Beaches landform is related to _____.
a) wind b) river
c) sea waves d) glacier

Q.2 Write short answer. (Any Four)

12

- Scope of Geomorphology.
- Biological weathering.
- Causes of earthquake.
- Mushroom rock.
- Delta region.
- Moraines.

Q.3 Write short answer/ write short note. (Any Two)

12

- Explain the types of faulting.
- Describe the Wegner's theory of continental drift theory.
- Explain the Importance of Geomorphology.
- Describe the erosional landforms of river.

Q.4 Answer the following question. (Any One)

12

- a)** What is weathering? Explain the types of weathering.

OR

- b) Explain the landforms created by erosional work of wind.**

Q.5 What is rock? describe the types of rocks.

12

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र - I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

Music

Fundamental Study of Indian Music (G03-0110)

वार, दिनांक: गुरुवार, २०-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ रिकाम्या जागा भरा.

०६

१) संगीतात व्यक्त होण्यासाठी ——— हे प्रभावी माध्यम आहे.

अ) स्वर	ब) नाविन्य
क) श्रोता	ड) तबला

२) ए. आर. रहमान प्रसिद्ध ——— आहेत.

अ) वाद्य	ब) सैनिक
क) शास्त्रज्ञ	ड) संगीतकार

३) संगीतात विविध ——— उपयोग केला जातो.

अ) वाद्ये	ब) सतरंजी
क) वक्तव्य	ड) ताना

४) श्रीमती लता मंगेशकर यांना ——— या सर्वोच्च पुरस्काराने सन्मानित केले.

अ) महाराष्ट्र गौरव	ब) भारतरत्न
क) कला गौरव	ड) संगीत निधी

५) चित्रपटातील गीताला ——— म्हणतात.

अ) प्रार्थना	ब) सरगम गीत
क) चित्रपट गीत	ड) बालगीत

६) रागातील मुख्य स्वराला ——— स्वर म्हणतात.

अ) तबला	ब) सारंगी
क) वादी	ड) सप्तक

- प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 0६
- अ) ताल दादरा, केरवा यापैकी एका तालाची शास्त्रीय माहिती लिहा.
 ब) आपल्या परिचयाच्या पाच वाद्यांची नावे लिहा.
 क) संगीतातील सात स्वरांची नावे लिहा.
 ड) राग भूप किंवा भैरवचे आरोह, अवरोह लिहा.
- प्र.३ व्याख्या लिहा. (कोणत्याही तीन) 0६
- अ) लय
 ब) लयीचे प्रकार
 क) सप्तक
 ड) नाद
 इ) आवर्तन
 ई) टाळी
 उ) आरोह
 ऊ) संगीत
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) पंडित वि. ना. भातखंडे यांचे जीवन चरित्र लिहा.
 किंवा
 ब) संगीत म्हणजे काय ते सांगून संगीताचे जीवनातील महत्त्व आपल्या शब्दात लिहा.

Seat No.	

Set P

बी.ए. (सत्र -I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर — २०२५
(N.C.C.)
Military Science (G03-0121)

वार, दिनांक: गुरुवार, २०-११-२०२५
वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

कमाल गुण: ३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) एन. सी. सी. ही ——— मार्फत चालवली जाते.
 अ) डायरेक्टर जनरल
 ब) डेप्युटी डायरेक्टर जनरल
 क) असोसिएट एन. सी. सी. ऑफिसर
 ड) यापैकी एकही नाही.
- २) नकाशा सेट करण्याच्या एकूण ——— पद्धती आहेत.
 अ) १
 ब) २
 क) ३
 ड) ४
- ३) सावधान पोजिशन मध्ये दोन्ही पायातील कोण ——— अंशाचा असतो.
 अ) ५०
 ब) ४०
 क) ३०
 ड) २०
- ४) सर्व्हिस प्रोटेक्टरची साईज ——— असते.
 अ) ७" x २"
 ब) ५" x २"
 क) ८" x २"
 ड) ६" x २"
- ५) ——— हे नवीन निर्माण झालेले एन. सी. सी. डायरेक्टरेट आहे.
 अ) उत्तरांचल
 ब) महाराष्ट्र
 क) उत्तरप्रदेश
 ड) राजस्थान
- ६) ——— हे भारतीय सेनेचे सुप्रिम कमांडर असतात.
 अ) पंतप्रधान
 ब) राष्ट्रपती
 क) रक्षामंत्री
 ड) यापैकी एकही नाही.

- प्र.२ खालीलपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. 0६
- अ) पक्का रस्ता आणि मंदीर यांची सांकेतिक चिन्हे काढा.
 ब) TSC आणि RDC यांचे फुल फॉर्मस् लिहा
 क) प्रथमोपचाराची व्याख्या लिहा.
 ड) उत्तर दिशेचे प्रकार लिहा.
- प्र.३ टीपा लिहा 0६
 ड्रीलचे फायदे
- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२
- अ) आदर्श कॅम्प साइटची वैशिष्ट्ये लिहा.
 किंवा
 ब) भाजणे आणि सर्पदंश यावरती प्रथमोपचार लिहा.

Seat No.	

Set **P**

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
(N.C.C.)
Military Science (G03-0121)**

Day & Date: Thursday, 20-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.**06**

- 1) The N.C.C. is headed by _____.
a) Director General b) Deputy Director General
c) Associate N.C.C. officer d) None of these
- 2) There are _____ methods of setting a map.
a) 1 b) 2
c) 3 d) 4
- 3) The angle between toes in 'Savdhan Position' is of _____ degrees.
a) 50 b) 40
c) 30 d) 20
- 4) The size of service protector is _____.
a) 7" x 2" b) 5" x 2"
c) 8" x 2" d) 6" x 2"
- 5) _____ is newly raised N.C.C. Directorate.
a) Uttaranchal b) Maharashtra
c) Uttar Pradesh d) Rajasthan
- 6) _____ is the supreme commander of Indian Army.
a) The Prime Minister b) The President
c) The Defence Minister d) None of these

Q.2 Attempt any Three of the following questions.**06**

- a) Draw the conventional signs for metalled road and temple.
- b) Write down the full forms of TSC and RDC.
- c) Write down the definition of First-Aid.
- d) Write down the types of north.

Q.3 Write the Short Answer / Short Note.**06**

Benefits of drill

- Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)**
- a)** Describe the characteristics of an ideal camp site.
 - b)** Write first-aid on burning and snake bite.

12

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) शारीरिक शिक्षणाच्या बदलत्या संकल्पना कोणत्या आहेत ते थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ब) शारीरिक शिक्षणाचा अर्थ आणि उद्दिष्टे कोणती आहेत ते थोडक्यात स्पष्ट करा.
- क) शारीरिक कौशल्याचा विकास ते थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ड) मनोरंजन म्हणजे काय ते थोडक्यात स्पष्ट करा.
- प्र.३ टिपा लिहा. 0६
- मानसिक विकास
- प्र.४ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) शारीरिक कार्यक्षमतेचा विकास म्हणजे काय ते सविस्तर स्पष्ट करून त्याचे फायदे व तोटे सांगा.
- ब) शारीरिक संस्कृती म्हणजे काय ते स्पष्ट करून त्याचे फायदे व तोटे सविस्तर स्पष्ट करा.

Set	P

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Physical Education
Introduction of Physical Education and Sports (G03-0113)**

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

06

- 1) How many fouls allowed in 100 meter running starting position?
a) 0
b) 1
c) 2
d) 3
- 2) How many time outs allowed for Kabbadi Match?
a) 2
b) 1
c) 3
d) 4
- 3) How many Players required for bonus point in opponents ground at kabbadi game?
a) 5 Players
b) 6 Players
c) 7 Players
d) 8 Players
- 4) Form centre line to end distance is for Kabbadi gents ground.
a) 6.5 meter
b) 6.25 meter
c) 6 meter
d) 5.50 meter
- 5) What is the width of the long jump jumping pit (Athletic Game)
a) 2.75 meter
b) 2.50 meter
c) 6 meter
d) 5.50 meter
- 6) Hang style which related with _____ In athletic game?
a) Long jump
b) 100 meter
c) short put
d) High jump

06

- What are the changing concept of physical education.
- Briefly explain the meaning and objective of Physical Education.
- Explain in Shortly of organic power development.
- Explain in shortly Recreation and What is the recreation.

- Q.3 Write the short note Answer.** **06**
Mental Development
- Q.4 Answer the following questions. (Any One)** **12**
- a)** What is body of study (Physical training) and Explain the advantage and disadvantage.
 - b)** What are the Physical culture and explain the advantage and disadvantage?

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November – 2025
English
Acquiring Soft Skills I (G03-SEC-104)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from those given below each sentence and rewrite the sentence. 06

- 1) In the workplace, soft skills are considered to be a _____ to hard skills.

a) A fulfillment	b) A treatment
c) A compliment	d) A complement
- 2) Creativity plays a vital role in _____ by offering fresh perspectives.

a) Problem- facing	b) Monopoly
c) Problem – solving	d) Problem – creating
- 3) _____ is the quality of being able to adjust to new conditions.

a) Sensibility	b) Adaptability
c) Credibility	d) Possibility
- 4) _____ involves work ethics and the integrity to hang in the right through to the end.

a) Reliability	b) Ability
c) Reliance	d) Awareness
- 5) Team- building skills significantly contribute to the seamless flow of _____.

a) Interpretation	b) Water
c) Emotions	d) Communication
- 6) A good _____ knows that everyone can benefit from safe, constructive feedback.

a) Creator	b) Leader
c) Player	d) Assistant

Q.2 Write Short Answers. (Any Two) 06

- a) What do you mean by Emotional Intelligence?
- b) What is the meaning of personality?
- c) What are communication skills important?
- d) Write a short note on adaptability.

Q.3 Write a short note on “Self-awareness”. **06**

Q.4 Write a detailed answer on the following: (Any One) **12**

a) Team- Building Skills.

OR

b) Human values.

Seat No.	

Set P

बी.ए. (सत्र- I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५

Marathi

कौशल्य विकास (पूर्वार्ध) (G03-SEC-109)

वार, दिनांक: बुधवार, २६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा.

०६

१) कार्यक्रम व्यवस्थापन कौशल्याचे खालीलपैकी महत्त्वाचे वैशिष्ट्य कोणते?

- अ) अनियोजित काम ब) वेळेचे व्यवस्थापन
क) खर्च वाढवणे ड) कार्यक्रम रद्द करणे.

२) यशस्वी कार्यक्रमासाठी कोणते कौशल्य आवश्यक आहे?

- अ) निर्णय घेण्याचे कौशल्य ब) भाषणाचे कौशल्य
क) गोंधळ घालण्याचे कौशल्य ड) चुकीची माहिती देणे.

३) मुद्रित शोधन कोणत्या टप्प्यात केले जाते?

- अ) लेखन सुरु होण्यापूर्वी ब) लेखन पूर्ण झाल्यावर पण छपाईपूर्वी
क) पुस्तक बाजारात आल्यानंतर ड) पुस्तक तयार करताना

४) खालीलपैकी कोणते कार्यक्रम व्यवस्थापनाचे कौशल्य नाही?

- अ) टीमवर्क ब) उद्दिष्ट परिपूर्ती
क) खर्चिकता ड) वेळेचे व्यवस्थापन

५) मुद्रित शोधनाचा मुख्य उद्देश काय असतो?

- अ) मजकूर आकर्षक बनवणे
ब) चुका शोधून दुरुस्त करणे
क) पुस्तकाचे मुखपृष्ठ तयार करणे
ड) मजकुराचा संक्षेप करणे

६) मुद्रित शोधन करणाऱ्या व्यक्तीला इंग्रजीत काय म्हणतात.?

- अ) प्रूफमेकर ब) प्रूफरीडर
क) टायपिस्ट ड) एडिटर

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) कार्यक्रम व्यवस्थापन कौशल्य स्पष्ट करा.?
- ब) मुद्रित शोधन म्हणजे काय.?
- क) कार्यक्रम व्यवस्थापकाची कर्तव्य कोणती.?
- ड) मुद्रित शोधकाचे कार्य कोणते.?
- प्र.३ टीप लिहा 0६
- कार्यक्रम व्यवस्थापनात येणाऱ्या अडचणी व त्यावरील उपाय लिहा.
- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक) १२
- अ) कार्यक्रम व्यवस्थापन कौशल्याचे घटक कोणते.?
- किंवा
- ब) मुद्रित शोधकासाठी आवश्यक गुणकौशल्ये कोणती आहेत.?

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र -I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर — २०२५

History**Introduction of Historical Tourism (G03-SEC-107)**

वार, दिनांक: बुधवार, २६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) देशांतर्गत पर्यटनास ——— असे म्हणतात.
 - अ) आंतरराष्ट्रीय पर्यटन
 - ब) स्वदेशी पर्यटन
 - क) मेडिकल पर्यटन
 - ड) वैयक्तिक पर्यटन
- २) राष्ट्रीय एकात्मता ——— पर्यटनामध्ये साध्य केली जाते.
 - अ) राजकीय
 - ब) वैयक्तिक
 - क) अंतर्गत
 - ड) परकीय
- ३) पर्यटक मार्गदर्शकाकडे ——— हा गुण असावा लागतो.
 - अ) प्रामाणिक
 - ब) श्रीमंत
 - क) धर्म
 - ड) शिक्षण
- ४) पर्यटन हा शब्द ——— या मूळ भाषेतून आला आहे.
 - अ) इंग्रजी
 - ब) चिनी
 - क) फ्रेंच
 - ड) लॅटीन
- ५) वैयक्तिक पर्यटनाचे ——— हे उद्दिष्ट असते.
 - अ) खरेदी
 - ब) पैसा कमविणे
 - क) निसर्गाचा आनंद घेणे
 - ड) सांस्कृतिक देवाणघेवाण
- ६) जगामध्ये ——— हा उद्योग जलदगतीने विकसित होत आहे.
 - अ) हॉटेल
 - ब) पर्यटन
 - क) दळणवळण
 - ड) अलंकार

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

०६

- अ) पर्यटन म्हणजे काय?
- ब) ऐतिहासिक पर्यटनाचे महत्त्व सांगा.

- क) पर्यटक मार्गदर्शकाची वैशिष्ट्ये सांगा.
ड) पर्यटक मार्गदर्शकाची कार्ये सांगा.

प्र.३	लघु उत्तर लिहा. पर्यटनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.	०६
प्र.४	खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा (कोणताही एक) अ) पर्यटनाचे प्रकार सांगा. किंवा ब) पर्यटनाची व्याप्ती स्पष्ट करा.	१२

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November – 2025
History
Introduction of Historical Tourism (G03-SEC-107)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

06

- 1) The domestic tourism is called _____.
a) International Tourism b) Native Tourism
c) Medical Tourism d) Personal Tourism
- 2) National Integrity is fulfilled in _____ tourism.
a) Political b) Personal
c) Domestic d) Foreign
- 3) _____ Merit is necessary in tourist guide.
a) Honest b) Rich
c) Religion d) Education
- 4) _____ Language does the word tourism origin.
a) English b) Chinese
c) French d) Latin
- 5) _____ is an objective of personal tourism.
a) Purchase b) Earning money
c) Enjoying Nature d) Cultural exchange
- 6) _____ industry developed very Fastly in the world.
a) Hotel b) Tourism
c) Transport d) Decoration

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- a) What is Tourism?
- b) Explain the Importance of Historical tourism.
- c) Explain the characteristics of tourist guide.
- d) Explain the role of tourist guide.

Q.3 Write Short Answer.

06

Explain the Nature of Tourism.

Q.4 Write a detailed answer of the following question. (Any One)

12

a) Explain the types of Tourism.

OR

b) Explain the scope of Tourism.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र- I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५
Economics Of Marketing - I (G03-SEC-102)

वार, दिनांक: बुधवार, २६-११-२०२५
 वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

कमाल गुण: ३०

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ३) आवश्यक तेथे आकृत्या काढा.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) माल्कम मॅकनायर यांच्या मते, "समाजासाठी राहणीमानाची निर्मिती करणे व त्याचे प्रदान करणे म्हणजे ——— होय."

अ) विपणन	ब) उत्पादन
क) उपभोग	ड) यापैकी नाही
- २) विपणनाच्या आधुनिक संकल्पनेमध्ये ——— हा मध्यवर्ती केंद्र बिंदू बनला आहे.

अ) विक्रेता	ब) ग्राहक
क) किंमत	ड) व्यापार
- ३) एकजिनसी ग्राहकांचे वेगवेगळे भाग पाडण्याच्या पद्धतीस ——— असे म्हणतात.

अ) विभागीकरण	ब) विशेषीकरण
क) बाजारपेठ विभाजन	ड) ग्राहक विभाजन
- ४) विपणन ही एक ——— चालणारी प्रक्रिया आहे.

अ) निरंतर	ब) स्थिर
क) तात्पुरती	ड) यापैकी नाही
- ५) वस्तूला गुंडाळण्याची डबा अथवा पेटी तयार करण्यासाठी सर्वसाधारण स्वरूपाची क्रिया म्हणजे ——— होय.

अ) चिन्हांकन	ब) आवेष्टन
क) व्यापारी चिन्ह	ड) किंमत
- ६) व्यापारी चिन्हांची नोंदणी करणे हे ——— आहे.

अ) आवश्यक	ब) अनिवार्य
क) ऐच्छिक	ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

०६

- अ) विपणनाची कोणतीही तीन वैशिष्ट्ये सांगा.
- ब) बाजारपेठेच्या विविध संकल्पना स्पष्ट करा.
- ड) उपभोग्य वस्तूंचे कोणतेही तीन प्रकार सांगा.
- क) वस्तूच्या आवेष्टनाची कोणतीही तीन कार्ये सांगा.

प्र.३ टिप लिहा.

०६

वस्तू जीवन चक्राच्या अवस्था.

प्र.४ खालील प्रश्नांचे सविस्तर उत्तर लिहा (कोणताही एक)

१२

अ) किंमत म्हणजे काय? वस्तूच्या किंमतीवर परिणाम करणारे घटक सांगा.

किंवा

ब) विपणन म्हणजे काय? विपणनाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set **P**

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Economics Of Marketing - I (G03-SEC-102)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 06

- 1) According to Malcum Mc Nair, “_____ is Creation and delivery of a standard of living to Society.”
 - a) Marketing
 - b) Production
 - c) Consumption
 - d) None of these
- 2) In the Modern Concept of Marketing, the _____ has become the Central Focal point.
 - a) Salesperson
 - b) Customer
 - c) Price
 - d) Trade
- 3) The Process of dividing homogeneous customers into different group is called _____.
 - a) Segmentation
 - b) Specialization
 - c) Customer Segmentation
 - d) Market Segmentation
- 4) Marketing is a _____ process.
 - a) Continuous
 - b) Steady
 - c) Temporary
 - d) None of these
- 5) _____ is the general group of activities in designing the containers or wrappers for the product.
 - a) Branding
 - b) Packaging
 - c) Trademark
 - d) Price
- 6) Registering trademarks is _____.
 - a) Necessary
 - b) Mandatory
 - c) Voluntary
 - d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Two) 06

- a) State any three Characteristics of Marketing.
- b) Explain the Various Concepts of Market.
- c) State any three Types of Consumer Goods.
- d) State any three Functions of Product Packaging.

Q.3 Write a short note.

Stages of Product Life Cycle.

Q.4 Write a detailed answer of the following question. (Any One)

12

a) What is Price? Explain the Factors affecting the Price of a product.

OR

b) What is Marking? Explain the Nature and scope of marking.

- प्र.२ निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। (कोई भी दो) 0६
- अ) अनुवाद का अर्थ बताइए।
 - ब) शब्दानुवाद।
 - क) विज्ञापन की दो परिभाषाएँ लिखिए।
 - ड) विज्ञापन के महत्त्व पर प्रकाश डालिए।
- प्र.३ निम्नलिखित विषय पर विज्ञापन कीजिए। 0६
- अ) कपड़े धोने के साबुन का विज्ञापन कीजिए।
- प्र.४ अनुवादक के गुणों को स्पष्ट कीजिए। १२
- अथवा
- विज्ञापन के प्रकार लिखिए।

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
URDU
Inpage Urdu (G03-SEC-119)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

06

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جملہ مکمل کیجیے اور جوابی پرچے میں لکھیے۔

(1) روٹیشن ٹول سے آپ کسی بھی آبجیکٹ کو----- اینگل میں گھما سکتے ہیں۔

(A) ایک (B) کسی بھی

(C) سیدھے (D) اُلٹے

(2) ٹیکسٹ باکس کی ڈیفالٹ سیننگ----- کالمی ہوتی ہے۔

(A) ایک (B) دو

(C) تین (D) صفر

(3) ان گروپ کونسے مینو کے تحت آتا ہے؟

(A) Edit (B) Replace

(C) Find (D) Utilities

(4) ----- باکس تصویر ڈالنے کے لیے استعمال کیا جاتا ہے۔

(A) ربن (B) متن

(C) پکچر (D) روٹیشن

(5) جب ہینڈ کر سر پکچر باکس کے اندر ظاہر ہو جاتا ہے تو مینو آئٹم میں----- آن ہو جاتا ہے۔

(A) Paste (B) Delete

(C) Export Picture (D) Import Picture

(6) گرافک----- طرح کے ہوتے ہیں۔

- (A) ایک
(B) دو
(C) تین
(D) چار

06

سوال نمبر.2. مختصر جواب لکھیے۔ (کوئی دو)

(1) ان تہج میں دستیاب زبانوں کے متعلق مختصر نوٹ لکھیے۔

(2) ان تہج انٹرفیس۔

(3) پکچر باکس۔

(4) ماسٹر تہج۔

06

سوال نمبر.3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔

کر سر کے متعلق معلومات دیجیے۔

12

سوال نمبر.4. مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

(1) ان تہج اُردو کی بورڈ کے متعلق سیر حاصل نوٹ لکھیے۔

(2) ان تہج اُردو کے متعلق آپ کیا جانتے ہیں؟ مفصل لکھیے۔

- प्र.२ टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) 0६
- अ) राज्यसभेच्या अध्यक्षांची भूमिका आणि कार्ये स्पष्ट करा?
- ब) सार्वजनिक अंदाज समितीची रचना स्पष्ट करा.?
- ड) संसदेतील प्रश्नोत्तराचा तास म्हणजे काय?
- क) शून्य तास म्हणजे काय?
-
- प्र.३ खालील प्रश्नांचे थोडक्यात उत्तर लिहा (कोणताही एक) 0६
- अ) संसदीय प्रस्तावांचे प्रकार कोणते आहेत ते स्पष्ट करा?
- ब) संसदीय विधेयकांचे प्रकार स्पष्ट करा?
-
- प्र.३ खालील प्रश्नांचे सविस्तर उत्तर लिहा (कोणताही एक) १२
- अ) लोकसभेची रचना, अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा?
- ब) संसदीय प्रश्न म्हणजे काय? संसदेत विचारल्या जाणाऱ्या प्रश्नांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

Set	P
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	1
24	1
25	1
26	1
27	1
28	1
29	1
30	1
31	1
32	1
33	1
34	1
35	1
36	1
37	1
38	1
39	1
40	1
41	1
42	1
43	1
44	1
45	1
46	1
47	1
48	1
49	1
50	1
51	1
52	1
53	1
54	1
55	1
56	1
57	1
58	1
59	1
60	1
61	1
62	1
63	1
64	1
65	1
66	1
67	1
68	1
69	1
70	1
71	1
72	1
73	1
74	1
75	1
76	1
77	1
78	1
79	1
80	1
81	1
82	1
83	1
84	1
85	1
86	1
87	1
88	1
89	1
90	1
91	1
92	1
93	1
94	1
95	1
96	1
97	1
98	1
99	1
100	1

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Political Science
Parliamentary Procedures in India (G03-SEC-114)**

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 06

- 1) What is the minimum age required to contest Lok Sabha elections?

 - a) 18 years
 - b) 25 years
 - c) 30 years
 - d) 35 years
- 2) At which stage can a bill be referred to a Select or Joint Committee for detailed examination?

 - a) First Reading
 - b) Second Reading (first stage)
 - c) Third Reading
 - d) After Presidential Assent
- 3) Who elects the Speaker of the Lok Sabha?

 - a) President of India
 - b) Prime Minister
 - c) Members of the Lok Sabha
 - d) Minister of Parliamentary Affairs
- 4) Which of the following committees examines the government's budget estimates in detail?

 - a) Public Accounts Committee
 - b) Estimates Committee.
 - c) Committee on Public Undertaking
 - d) Departmental Standing Committee
- 5) The Public Accounts Committee works to:

 - a) Examine the audit reports of the CAG.
 - b) Check the legality of bills passed.
 - c) Approve new public sector undertakings.
 - d) Prepare the Union Budget.
- 6) Question Hour in Parliament is held:

 - a) Last hour of a sitting
 - b) After lunch break
 - c) Before lunch break
 - d) First hour of a sitting

Q.2 Write short answers. (Any Two) **06**

- What is the role and functions of the president of Rajya Shabha?
- What is the Composition of Estimate Committee?
- What is question hour in Parliament?
- What is meant by zero hour?

- Q.3 Write a short answer of the following question. (Any One) 06**
- a)** What are the types of Parliamentary motion?
 - b)** Explain the Kinds of Parliamentary Bills?
- Q.4 Write the detail answer the following question (Any One) 12**
- a)** Explain the Composition, Power and Functions of the Lok Sabha?
 - b)** What is Parliament question? Explain the types of questions asked in Parliament?

- प्र.२ टिप्पणीं लिखत। केवलं २ 0६
टिपा लिहा. फक्त २
अ) युनिकोड फॉन्ट
ब) CANVA
क) युनिकोडची आवश्यकता
ड) डिजिटल संस्कृत
- प्र.३ Coreldraw म्हणजे काय उदाहरण देऊन सांगा. 0६
- प्र.४ मकर संक्रांतीच्या शुभेच्छा देणारे १ प्लायर Canva किवा Coreldraw नुसार १२
डिझाईन करून दाखवा. हे करताना टूलची नावे लिहावीत.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
KANNADA
Vyavaharik Kannada (G03-SEC-108)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

ಪ್ರ.೧ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಗುರುತಿಸಿರಿ.

೦೬

- ೧) ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು - ಮೇಲೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.
೧) ಗೋಡೆಗಳ ೨) ನೀರಿನ
೩) ಪುಸ್ತಕದ ೪) ಮರದ ಎಲೆಗಳ
- ೨) ವರದಿ ಎಂದರೆ -
೧) ಪತ್ರ ೨) ಸುದ್ದಿ
೩) ರುಜು ೪) ದೂರವಾಣಿ
- ೩) ಸೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಸ್ಥಾನಿಕ ಮರಾಠಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ -
೧) ಸಂಚಾರ ೨) ಲೋಕಮತ
೩) ಪುಢಾರಿ ೪) ಸಕಾಳ
- ೪) ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ - ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
೧) News ೨) Report
೩) Letter ೪) Study
- ೫) ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಬರೆಯುವ ಪತ್ರ -
೧) ವರದಿ ೨) ಅರ್ಜಿ
೩) ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಪತ್ರ ೪) ಔಪಚಾರಿಕ ಪತ್ರ
- ೬) ವರದಿಯನ್ನು ಬರೆಯುವವ -
೧) ವರದಿಗಾರ ೨) ಮೋಸಗಾರ
೩) ಮಡಿವಾಳ ೪) ಡಂಗುರದವ

ಪ್ರ.೨ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. (ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ)

೦೬

- ೧) ಪತ್ರಕರ್ತನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಗುಣಗಳು ಯಾವುವು?
೨) ಪತ್ರದ ವಿಧ(ಪ್ರಕಾರ)ಗಳು ಯಾವುವು?
೩) ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಹೆಸರು ಬರೆಯಿರಿ.
೪) ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವಾಗ ಏನೆಂದು ಸಂಜೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ?

ಪ್ರ.೩ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ (ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ)

೦೬

೧) ಪತ್ರಲೇಖನ

೨) ವರದಿ ಲೇಖನ

ಪ್ರ.೪ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ

೧೨

೧) ನಿಮ್ಮ ಊರ ಜಾತ್ರೆಯ ಕುರಿತು ವರದಿ ತಯಾರಿಸಿರಿ.

೨) ಪ್ರವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಹಣ ಕಳುಹಿಸುವ ಕುರಿತು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ/ತಾಯಿಯವರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯಿರಿ.

Seat No.	

बी.ए. (सत्र - I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर - २०२५
EDUCATION
Value Education (G03-SEC-103)

EDUCATION

Value Education (G03-SEC-103)

वार, दिनांक: बुधवार, २६-११-२०२५
वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

कमाल गुणः ३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકડીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

03

१) व्यक्तीच्या क्षमता, अभियोग्यता व दृष्टीकोन यांच्या अनुषंगाने व्यक्तीचे वर्तन विकसित करणाऱ्या एकात्म साधनाचे शिक्षण म्हणजे मूल्य शिक्षण असे — यांनी म्हटले आहे.

अ) मुखर्जी

ब) सी. व्ही. गुड

क) ऑलपोर्ट

ड) पारकर

२) मूल्य शिक्षण या संकल्पनेत ---- व ---- या दोन संकल्पना अंतर्भूत आहेत.

अ) मूल्य

ब) शिक्षण

क) मूल्य व शिक्षण

ड) यापैकी नाही

३) 'सद्गुण शिक्वता येत नाहीत' हे — या तत्त्वचिंतकाचे मत प्रमाण मानले जाते.

अ) सॉक्रेटीस

ब) प्लेटो

क) जॉन ड्युई

ड) यापैकी नाही

४) आत्मसात केलेली मुल्याविषयक जीवनदृष्टी स्थिर राहण्यासाठी मूल्यांचे ---- निरंतर होत राहणे गरजेचे ठरते.

અ) અધ્યાપન

બ) અધ્યયન

क) शिक्षण

ड) यापैकी नाही

५) शिक्षणाने नैतिक व शाश्वत मूल्यांना उत्तेजन दिले पाहिजे असे — यांनी प्रतिपादन केले आहे.

अ) डॉ. मुदलीयार

ब) डॉ. कोटारी

क) विद्यापीठ शिक्षण आयोग

ड) राष्ट्रीय शैक्षणिक आयोग १९८६

६) मूल्य संघर्ष हा ——— संघर्ष असल्याने त्यावर लवकरात लवकर मत करणे आवश्यक आहे.

अ) शारीरिक

ब) मानसिक

क) बौद्धिक

ड) नैतिक

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) मूल्य शिक्षणाची संकल्पना सोदाहरण स्पष्ट करा.
- ब) मूल्य संघर्षाची वैशिष्ट्ये लिहा.
- क) मूल्य शिक्षणाची उद्दिष्टे लिहा.
- ड) मूल्य संघर्षावर मात करण्याची आवश्यकता स्पष्ट करा.
- प्र.३ टिप लिहा. 0६
- मूल्य शिक्षणाचे स्वरूप.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) मूल्य शिक्षणाचा अर्थ सांगून मूल्य शिक्षणाची गरज स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) मूल्य संघर्षाची संकल्पना स्पष्ट करून मूल्य संघर्षावर मात करण्यासाठी शिक्षकाने कोणती भूमिका पार पडली पाहिजे?

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
EDUCATION
Value Education (G03-SEC-103)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) _____ said that value education is an integrated tool that develops the behavior of the individual according to the ability, aptitude and attitude of the individual.
 - a) Mukharji
 - b) C. V. Good
 - c) All port
 - d) Parkar
- 2) The concept of value education includes two concepts _____ and _____.
 - a) Value
 - b) Education
 - c) Value & Education
 - d) None of these
- 3) 'Virtue cannot be taught' is considered as the principle of _____ philosopher.
 - a) Socratic
 - b) Plato
 - c) John Dewey
 - d) None of these
- 4) In order to maintain the life vision of acquired values, it is necessary to continue to develop _____ of values.
 - a) Teaching
 - b) Learning
 - c) Education
 - d) None of these
- 5) _____ asserted that education should promote moral and sustainable values.
 - a) Dr. Mudaliyar
 - b) Dr. Kothari
 - c) University Education Commission
 - d) National Policy on education 1986
- 6) Since value conflict is a _____ conflict, it needs to be decided at the earliest.
 - a) Physical
 - b) Mental
 - c) Intellectual
 - d) Moral

- Q.2 Write short answers. (Any Two)** **06**
- a) Illustrate the concept of value education.
 - b) Write characteristics of value conflict?
 - c) Write the objectives of value education.
 - d) Explain the need to overcome value conflict.

- Q.3 Write Short Note.** **06**
- Nature of Value education.

- Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)** **12**
- a) What is meant by value education? Explain the need for value education.
- OR**
- b) Explain the concept of value conflict. What role should a teacher play in overcoming the value conflict?

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र - I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

AIHC

Introduction to Tourism (G03-SEC-101)

वार, दिनांक: बुधवार, २६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) पर्यटन क्षेत्राच्या विकासामुळे ——— ची अधिक संधी निर्माण होते.

अ) निधी उभारणी	ब) व्यापार कर
क) रोजगार	ड) नफा मिळवणे
- २) खालीलपैकी ——— ही व्यवस्था पर्यटकांसाठी महत्वाची आहे.

अ) भोजन	ब) वाहनांची सोय
क) निवासाची व्यवस्था	ड) वरील सर्व
- ३) पर्यटन मार्गदर्शकाची किमान शैक्षणिक पात्रता ——— असणे आवश्यक आहे.

अ) १२वी	ब) पदवीधर
क) १०वी	ड) ७वी
- ४) भारतात प्राचीन काळात धार्मिक उद्देशाने केलेल्या प्रवासाला ——— असे म्हटले जात.

अ) तीर्थाटन	ब) देशाटन
क) पर्यटन	ड) धार्मिक
- ५) पर्यटन जो ——— तासापेक्षा जास्त कालावधीसाठी बाहेर असतो त्याला पर्यटक असे म्हणतात.

अ) १२ तास	ब) २४ तास
क) १० तास	ड) ६ तास
- ६) विविध भाषेचे ज्ञान असणे ——— यांना आवश्यक आहे.

अ) नागरिक	ब) पर्यटक
क) पर्यटक मार्गदर्शक	ड) स्थानिक

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) पर्यटनाची व्याख्या सांगा.
- ब) पर्यटक म्हणजे कोण?
- क) पर्यटनाचे संस्कृतिक महत्त्व सांगा.
- ड) पर्यटक मार्गदर्शक
- प्र.३ थोडक्यात उत्तर लिहा. 0६
- पर्यटनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
- अ) आधुनिक काळातील पर्यटन व्यवसाय आणि त्याचे महत्त्व याविषयी माहिती लिहा.
- किंवा
- ब) पर्यटक मार्गदर्शक व्यक्तीचे गुण व पात्रता सांगा.

Set	P
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	1
24	1
25	1
26	1
27	1
28	1
29	1
30	1
31	1
32	1
33	1
34	1
35	1
36	1
37	1
38	1
39	1
40	1
41	1
42	1
43	1
44	1
45	1
46	1
47	1
48	1
49	1
50	1
51	1
52	1
53	1
54	1
55	1
56	1
57	1
58	1
59	1
60	1
61	1
62	1
63	1
64	1
65	1
66	1
67	1
68	1
69	1
70	1
71	1
72	1
73	1
74	1
75	1
76	1
77	1
78	1
79	1
80	1
81	1
82	1
83	1
84	1
85	1
86	1
87	1
88	1
89	1
90	1
91	1
92	1
93	1
94	1
95	1
96	1
97	1
98	1
99	1
100	1

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
AIHC
Introduction to Tourism (G03-SEC-101)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) Development of tourism sector creates more opportunity for _____.
a) Fund raising b) Trade tax
c) Employment d) Making profit
- 2) _____ of the following arrangements is important for tourists.
a) Food b) Convenience of vehicles
c) Residence arrangement d) All of the above
- 3) The minimum educational qualification of a tourist guide should be _____.
a) 12th b) graduate
c) 10th d) 7th
- 4) _____ is the name given to the ancient pilgrimage in India.
a) Tirthatan b) Deshtan
c) Tourism d) Religious
- 5) _____ hours a tourist is out is called a tourist.
a) 12 Hours b) 24 Hours
c) 10 Hours d) 6 Hours
- 6) Knowledge of various languages is a must for _____.
a) Citizens b) Tourists
c) Tourist guide d) Locals

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- Define tourism.
- Who is a tourist?
- State the cultural importance of tourism.
- Tourist guide.

Q.3 Write Short Answer/short note.

06

Explain the importance of tourism.

Q.4 Board answer question. (Any One)

12

- a)** Write the information about modern day tourism business and its importance.

OR

- b)** Mention the qualities and qualifications of a tourist guide.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

PERSIAN

Essay writing & translation (G03-SEC-111)

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

06

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جوابی پرچے میں لکھیے۔

(01) مضمون کی جمع ----- ہے۔

(A) مضامین	(B) منظوم
(C) منتظمین	(D) موضوعات

(02) مضمون کا ابتدائی حصہ ----- کہلاتا ہے۔

(A) اختتام	(B) انجام
(C) تمہید	(D) اصل مضمون

(03) دانشگاه کے معنی ----- کے ہیں۔

(A) مسجد	(B) چرچ
(C) یونیورسٹی	(D) مکتب

(04) ترجمہ ----- زبان کا لفظ ہے۔

(A) ترکی	(B) عربی
(C) ہندی	(D) کنڑ

(05) ترجمہ نگاری کا شمار ----- میں ہوتا ہے۔

(A) افسانوی نثر	(B) غیر افسانوی نثر
(C) شاعری	(D) ڈرامائی نثر

06 ترجمہ نگار کو انگریزی میں ----- کہتے ہیں۔

- (A) رائٹر
(B) سپروائزر
(C) ٹرانسلیٹر
(D) ڈائریکٹر

06

سوال نمبر 2. مختصر جواب / نوٹ لکھیے۔ (کوئی دو)

01 مضمون کی تعریف اور طریقہ بیان کیجیے۔

02 سنجیدہ مضامین پر مختصر نوٹ لکھیے۔

03 ترجمہ نگاری کے اہمیت بیان کیجیے۔

04 ترجمہ نگاری کے چند اہم اصول بیان کیجیے۔

06

سوال نمبر 3. مندرجہ ذیل سوال کا جواب / نوٹ لکھیے۔

"جامع مسجد" اس عنوان پر فارسی میں مضمون لکھیے۔

12

سوال نمبر 4. ذیل میں دی گئی فارسی عبارت کا اردو، انگریزی یا مراٹھی کسی ایک زبان میں ترجمہ کیجیے۔ (کوئی ایک)

1) یکی از صالحان بنو اب دید پادشاهی رادر بهشت واپار سائی رادر دوزخ پرسد که موجب درجات این چیست

و سبب درجات آن چه؟ مردم به خلاف این ہی پنداشتند آمد که، این پادشاه بارادت درویشان به

بهشت اندر است و این پارسا بتقریب پادشاهان در دوزخ۔

دلقت بچه کار آید و تسبیح و مرقع

خود را از عمل باہی نکوہیدہ بری دار

حاجت بکلاہ برکی داشت نیست

درویش صفت باش و کلاہ تتری دار

2) اسپ حیوان زیبائی و قدر تمندی است۔ گردن بلند و کتف پہن دارد۔ اسپ سریع و چابک است۔ این

حیوان وفادار و باہوش است۔ اسپ ہمراہی مهم انسان است۔ در جنگ ہا از اسپ استفادہ می شد۔ اسپ

در کشاورزی نیز استفادہ می شود۔ این حیوان وسیلہ مهم حمل و نقل است۔ مراقبت و حفاظت از اسپ

ضروری است۔ اسپ بخشی مهم از فرہنگ و تمدن ما است۔

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र-I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५
PSYCHOLOGY
Stress Psychology Course Code (G03-SEC-116)

PSYCHOLOGY

Stress Psychology Course Code (G03-SEC-116)

वार, दिनांक: बुधवार, २६-११-२०२५
वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

कमाल गुणः ३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકડીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

03

१) — यांनी सामान्य प्रतियोजन संरक्षणे हे प्रारूप मांडले.

अ) लाझरस

ब) हॅन्स सेल्ये

क) झिम्बारडो

ड) यापैकी नाही

२) ताणाचे --- प्रकार आहेत.

અ) ૨

ब) ३

क) ४

ੳ) ੫

३) — हे ताण व्यवस्थापनाचे तंत्र आहे.

અ) ધ્યાન-ધારણા

ब) रिलॅक्सेशन

क) संमोहन

ड) यापैकी नाही

४) ---- हे ताण संप्रेरक आहे.

अ) मेलाटोनीन

ब) एनडोरफिन

क) कोर्टीसोल

ड) यापैकी नाही

૫) ——— યાંની તર્કશુદ્ધ ભાવનિક વર્તન ઉપચાર પદ્ધતી માંડલી.

अ) अल्बर्ट एलिस

ब) एरिक बर्न

क) अल्बर्ट बंडुरा

ड) यापैकी नाही

६) — यांनी पद्धतशीर असंवेदनशीलता तंत्र सांगितले.

અ) ઝિંબારડો

ब) लाझारस

क) वोल्फे

ਡ) ਸੇਲਯੇ

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) ताण म्हणजे काय?
- ब) स्व-मत आग्रहीपणा म्हणजे काय?
- क) सामान्य प्रतियोजन संलक्षणे (GAS model) प्रारूप स्पष्ट करा.
- ड) ताणाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- प्र.३ टीप लिहा. 0६
- दैनंदिन जीवनातील समस्या आणि ताण.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) ताण व्यवस्थापन तंत्रांची चर्चा करा.
- किंवा
- ब) ताणाचे परिणाम स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PSYCHOLOGY
Stress Psychology Course Code (G03-SEC-116)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) _____ proposed General Adaptation Syndrome model of stress.
 - a) Lazarus
 - b) Hans Selye
 - c) Zimbardo
 - d) None of these
- 2) There are _____ types of stress.
 - a) 2
 - b) 3
 - c) 4
 - d) 5
- 3) _____ is a stress management technique.
 - a) Meditation
 - b) Relaxation
 - c) Hypnosis
 - d) All the above
- 4) _____ is a stress hormone.
 - a) Melatonin
 - b) Endorphins
 - c) Cortisol
 - d) None of these
- 5) _____ proposed Rational Emotive Behavior Therapy.
 - a) Albert Ellis
 - b) Eric Berne
 - c) Albert Bandura
 - d) None of these
- 6) _____ proposal systematic Desensitization technique.
 - a) Zimbardo
 - b) Lazarus
 - c) Wolpe
 - d) Selye

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- a) What is stress?
- b) What is assertiveness?
- c) Explain GAS model.
- d) Explain types of stress.

- Q.3 Write Short Note.** **06**
Daily hassles and stress.
- Q.4 Answer the following question. (Any One)** **12**
a) Discuss about stress management techniques.
OR
b) Explain effects of stress.

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र - I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर — २०२५

Physical Education
Health, Wellness & Yoga (G03-SEC-113)

वार, दिनांक: बुधवार, २६-११-२०२५

कमाल गुण: १५

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. 0३

१) सर्किट प्रशिक्षणातील दोन व्यायाम प्रकारांमधील विश्रांती ही — सेकंद असते.

अ) ३० ते ६०

ब) ७० ते ९०

क) ७५ ते ८५

ड) १० ते २०

२) क्रियेस प्रतिक्रिया देण्यासाठी लागणारी वेळ म्हणजे — होय.

अ) सक्रिय वेळ

ब) तोल

क) प्रतिक्रिया काळ

ड) यापैकी नाही

३) खालीलपैकी — हा प्राणायामातील प्रकार आहे.

अ) त्राटक

ब) अनुमोल विलोम

क) तणाव

ड) यापैकी नाही

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा/एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) 0३

अ) भार प्रशिक्षण म्हणजे काय?

ब) प्लायोमेट्रिक्स ट्रेनिंगच्या व्यायाम प्रकारांची नावे लिहा.

क) सामाजिक निरामयता म्हणजे काय?

ड) आरोग्य व शारीरिक सुदृढता घटकांच्या विकासासाठीच्या उपक्रमांची नावे लिहा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा/टिप लिहा. 0३

अ) शारीरिक आरोग्याचे मूल्यमापन करण्याची विविध तंत्रे लिहा

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 0६

अ) आरोग्याची परिणामे सांगा.

किंवा

ब) निरामयता म्हणजे काय? ते सांगून आरोग्य आणि निरामयतेकडे जाण्याचे मार्ग लिहा.

Seat No.	

Set **P**

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Physical Education
Health, Wellness and Yoga (G03-SEC-113)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:00 PM

Max. Marks: 15

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct Alternative and fill in the blanks **03**

- 1) Rest between two exercise types in circuit training is _____ seconds.
 - a) 30 to 60
 - b) 70 to 90
 - c) 75 to 85
 - d) 10 to 20
- 2) The time taken to react to an action is the _____.
 - a) Active time
 - b) Balance
 - c) Reaction time
 - d) None of these
- 3) _____ is a form of Pranayama.
 - a) Trataka
 - b) Anulom Vilom
 - c) Stress
 - d) None of these

Q.2 Write short answers/Write answer in one sentence (Any Three) **03**

- a) What is Weight Training?
- b) Write the names of exercises in Plyometrics Training.
- c) What is Social Wellness?
- d) Write the names of activities for development of health and physical fitness factors.

Q.3 Write short answer/Short note **03**

- a) What are the various techniques of physical health assessment?

Q.4 Write the detail answer. (Any one) **06**

- a) Write down the dimensions of health.

OR

- b) What is Wellness? Write the paths go to health and wellness.

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) पर्यटनाचे महत्त्व विशद करा.
- ब) कृषी पर्यटना विषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
- क) पर्यटनावर परिणाम करणारे ऐतिहासिक घटक सांगा.
- ड) पर्यटकांच्या संख्येच्या आधारे पर्यटनाचे प्रकार सांगा.
- प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. 0६
- वाहतुकीच्या साधनांच्या आधारावर पर्यटनाचे वर्गीकरण करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) पर्यटन भूगोलाची व्याख्या सांगून पर्यटन भूगोलाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
किंवा
- ब) पर्यटन विकासाचे प्राकृतिक घटक स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
GEOGRAPHY
Introduction to Tourism (G03-SEC-105)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Use of stencils is allowed.
4) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) Tourism Geography is a branch of _____ geography.
 - a) Economic
 - b) Physical
 - c) Social
 - d) Settlement
- 2) The book Tourism Geography was written by _____.
 - a) George Young
 - b) Robinson
 - c) H Sharma
 - d) Pandit Nehru
- 3) Kedarnath, is the tourist center belong to _____ religion.
 - a) Jain
 - b) Muslim
 - c) Hindu
 - d) Buddha
- 4) Kaziranga National Park is located in _____ state.
 - a) Maharashtra
 - b) Bihar
 - c) Assam
 - d) Gujarat
- 5) Ooty hill station is located in _____ state.
 - a) Tamilnadu
 - b) Karnataka
 - c) Madhya Pradesh
 - d) Kerala
- 6) Holiday tourism is depending on _____.
 - a) National
 - b) Distance
 - c) Nature
 - d) Time

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- a) Explain the importance of tourism
- b) Write short note on Agro-tourism
- c) State the Historical factors affecting on Tourism.
- d) State the type of tourism on basis of number of tourist.

Q.3 Write Short answer of following question. **06**
Classify tourism on the basis of mode of transportation.

Q.4 Broad Answer Question. (Any One) **12**

a) Define tourism geography and explain the nature and scope of tourism geography.

OR

b) Explain physical factors responsible for the development of tourism.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र - I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर — २०२५

PHILOSOPHY
Foundation of Logic (G03-SEC-112)

वार, दिनांक: बुधवार, २६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) ——— हे निष्कर्षाचे पुरावे होत.
 अ) पदे
 ब) आधारविधाने
 क) प्रश्नार्थक वाक्ये
 ड) यापैकी नाही
- २) अनुमानाच्या युक्ततेच्या नियमांचा अभ्यास करणे, हा ——— चा अभ्यास विषय आहे.
 अ) गणित
 ब) संख्याशास्त्र
 क) तर्कशास्त्र
 ड) नीतिशास्त्र
- ३) वैकल्पिक हे एक ——— विधान आहे.
 अ) निरुपाधिक
 ब) संधी
 क) सोपाधिक
 ड) सममूल्य
- ४) ——— हे विशिष्ट विधानाचे संकेत होय.
 अ) सर्व
 ब) प्रत्येक
 क) संपूर्ण
 ड) काही
- ५) ——— विधानाला । विधान असे म्हणतात.
 अ) सामान्य अस्तिवाची
 ब) सामान्य नस्तिवाची
 क) विशिष्ट अस्तिवाची
 ड) विशिष्ट नास्तिवाची
- ६) 'मर्त्य आणि अमर्त्य' ही ——— ची जोडी आहे.
 अ) विरोधी
 ब) व्याघाती
 क) संवादी
 ड) यापैकी नाही

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) तर्कशास्त्राचा अभ्यास विषय स्पष्ट करा.
- ब) निगामी अनुमानाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- क) विरोधी पदे म्हणजे काय, ते स्पष्ट करा.
- ड) 'E' आणि 'O' विधानांची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- प्र.३ टिप लिहा. 0६
- 'तर्कशास्त्र हे आकारिक शास्त्र आहे', स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) विधानाचे पारंपारिक वर्गीकरण स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) सत्यता आणि युक्तता यातील फरक स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November – 2025
PHILOSOPHY
Foundation of Logic (G03-SEC-112)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. 06

- 1) _____ are evidences of conclusion.
 - a) Terms
 - b) Premises
 - c) Interrogative sentences
 - d) None of these
- 2) Study of rules of validity of inference is the subject matter of _____.
 - a) Mathematics
 - b) Statistics
 - c) Logic
 - d) Ethics
- 3) Disjunctive is a _____ proposition.
 - a) Categorical
 - b) Conjunctive
 - c) Conditional
 - d) Equivalent
- 4) _____ is sign of particular proposition.
 - a) All
 - b) Every
 - c) Whole
 - d) Some
- 5) _____ proposition is also called I proposition.
 - a) Universal affirmative
 - b) Universal negative
 - c) Particular affirmative
 - d) Particular negative
- 6) 'Mortal and Immortal' is a pair of _____.
 - a) Contrary
 - b) Contradictory
 - c) Compatible
 - d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Two) 06

- a) Explain the subject matter of logic.
- b) Explain the nature of deductive inference.
- c) Explain, what is contrary terms.
- d) Explain the distribution of 'E' and 'O' propositions.

Q.3 Write Short Note. 06

Explain 'Logic as a formal science'.

Q.4 Answer the following question. (Any One)

12

a) Explain the traditional classification of proposition.

OR

b) Distinguish between truth and validity.

Seat No.	

बी.ए. (सत्र - I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर - २०२५

MUSIC

Introduction to Folk Music of Maharashtra (G03-SEC-110)

वार, दिनांक: बुधवार, २६-११-२०२५

कमाल गुणः १५

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકઢીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

08

१) गायन, वादन, नृत्य या तीन कलांच्या अविष्काराला ---- म्हणतात.

अ) गीत

ब) चित्रकला

क) संगीत

ड) निवेदन

२) राष्ट्रगीताचे जनक ---- आहेत.

अ) वि. दा. सावरकर

ब) लोकमान्य टिळक

क) भीमसेन जोशी

ड) रविंद्रनाथ टागोर

३) देवाचिये द्द्वारी उभा क्षणभरी हा ——— गीतप्रकार आहे.

अ) प्रार्थना

ब) अभंग

क) मात्रा

ડ) આવર્તન

४) अभंगाच्या साथीसाठी --- वाद्य वाजवतात.

अ) त्रिताल

ब) रूपक

क) पखवाज

ੳ) ਦਾਦਰਾ

प्र.२ खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

08

अ) ओवी, अभंग या दोन गीत प्रकारांपैकी कोणत्याही एका गीत प्रकाराची माहिती लिहा.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका तालाची शास्त्रीय माहिती लिहा.
धुमाळी, भजनी

क) लोकसंगीताची व्याख्या लिहून आपल्या आवडत्या एका गीत प्रकाराची थोडक्यात माहिती लिहा.

प्र.३ व्याख्या लिहा. (कोणत्याही तीन)

0३

- अ) संगीत
- ब) ध्वनी
- क) नाद
- ड) स्वर
- इ) सप्तक
- ई) अलंकार

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

0४

- अ) लोकसंगीतातील विविध गीत प्रकारांच्या साथीला वाजवल्या जाणाऱ्या कोणत्याही पाच वाद्यांची नावे लिहा.
किंवा
- ब) लोकसंगीतातील कोणत्याही एका गीतप्रकाराची वैशिष्ट्ये लिहा.

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) दुय्यम तथ्य संकलन म्हणजे काय?
- ब) मुलाखतीचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा?
- क) सामाजिक संशोधनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा?
- ड) मुलाखतीची प्रक्रिया स्पष्ट करा?
- प्र.३ टीपा लिहा. 0६
- सामाजिक संशोधनाच्या वैज्ञानिक अभ्यास पद्धतीच्या पायऱ्या.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) मुलाखतीचा अर्थ सांगून आदर्श मुलाखत काराचे गुण स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) सामाजिक संशोधनाच्या व्याख्या सांगून सामाजिक संशोधनाचे महत्व स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-I) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November – 2025
SOCIOLOGY
Interview Technique (G03-SEC-118)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) _____ is the source of secondary data collection.
 - a) Interview
 - b) Observation
 - c) Questionnaire
 - d) Published papers
- 2) _____ is a scientific method of acquiring Knowledge.
 - a) Research
 - b) Information
 - c) knowledge
 - d) None of these
- 3) Formulation of problem is the _____ step in the scientific method.
 - a) Second
 - b) First
 - c) Fourth
 - d) Sixth
- 4) _____ is the source of primary data collection.
 - a) Observation
 - b) Interview
 - c) Questionnaire
 - d) All of the above
- 5) _____ is fundamentally a process of social interaction.
 - a) Questionnaire
 - b) Observation
 - c) Interview
 - d) None of these
- 6) _____ is not the step in the scientific method of social research.
 - a) Problem Formulation
 - b) Research design
 - c) Observation
 - d) Socialization

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- a) What is the secondary data collection?
- b) Explain the characteristics of Interview?
- c) Explain the characteristics of social research?
- d) Explain the process of Interview?

Q.3 Write Short Note.

06

The step of scientific method in social research.

Q.4 Answer the following question. (Any One)

12

a) Define interview and explain qualities of good interviewed.

OR

b) Define social research and explain the importance of social research.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

MARATHI

मराठी पद्य (साहित्य लेणी) (G03-GE-OE-210)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

१) महात्मा बसवेश्वरांनी लिहिलेल्या रचनांना काय म्हणतात?

अ) श्लोक

ब) वचने

क) अभंग

ड) ओवी

२) इंदिरा संतांच्या कवितेतील कुब्जेच्या मनात कोणाबद्दलची प्रेमभावना दिसून येते?

अ) श्रीराम

ब) विठ्ठल

क) महादेव

ड) श्रीकृष्ण

३) 'हे महाकवी' ही कविता कोणत्या काव्यसंग्रहातून घेतली आहे?

अ) धम्मपद

ब) सुरुंग

क) छावणी

ड) कोंडवाडा

४) किशोर कदम यांनी कोणत्या टोपणनावाने कविता लेखन केले आहे?

अ) सौमित्र

ब) सुमंत

क) संजीव

ड) सुधांशु

५) गणेश वसईकर यांनी आपल्या कवितेतून कोणाचा संताप व्यक्त केला आहे?

अ) स्त्रीचा

ब) निसर्गाचा

क) कवीचा

ड) जेष्ठांचा

६) राजेश जोशी यांच्या मूळ हिंदी कवितेचा मराठी अनुवाद कोणी केला आहे?

अ) गणेश वसईकर

ब) पृथ्वीराज तौर

क) बदीउज्जमा बिराजदार

ड) केशव खटिंग

प्र.२ लघुत्तरी प्रश्न. (कोणतेही दोन)

०६

- अ) महात्मा बसवेश्वरांनी मांडलेली स्वर्ग व नरक संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ब) ध्येयवादी व्यक्तीचे कोणकोणते वेड सेनापती बापट यांनी वर्णन केले आहे?
- क) मराठी भाषेची थोरवी विविध वैशिष्ट्यांच्या आधारे कवीने कशी सांगितली आहे, ते लिहा.
- ड) 'माय झाली सरपंच' कवितेमधील स्त्रीचे राजकीय जीवनातील वास्तव लिहा.

प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न.

०६

'शहर: एक उदास पोकळी' कवितेत एकनाथ पाटील यांनी शहराचे कोणते रूप चित्रीत केले आहे?

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

१२

- अ) आजच्या काळातील आईच्या भितीतून कोणते सामाजिक वास्तव दिसून येते ते लिहा.

किंवा

- ब) 'फुलांसारखी सुंदर मुलं कामावर जात आहेत' या ओळीतून बालकामगारांचे कष्टमय जीवन कवीने कसे व्यक्त केले आहे विशद करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

ENGLISH

English for Competitive Examinations - II (G03-GE-OE-204)

Day & Date: Thursday, 06-11-2025

Max. Marks: 30

Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the following. 06

- 1) The object of the active voice is changed in to the _____ of the passive voice.
 - a) Subject
 - b) Adverb
 - c) Predicate
 - d) Complement
- 2) "They _____ a movie right now". Fill in the blank with the correct verb form.
 - a) Watch
 - b) Watches
 - c) Are watching
 - d) Watched
- 3) A sentence with only one independent clause is called
 - a) Compound sentence
 - b) Complex sentence
 - c) Compound-Complex sentence
 - d) Simple sentence
- 4) What type of sentence is used to give commands and to make requests?
 - a) Imperative sentence
 - b) Interrogative sentence
 - c) Declarative sentence
 - d) Exclamatory sentence
- 5) What is the correct indirect speech form of: "She said to me, "I will call you later?"
 - a) She told me that she will call me later.
 - b) She said that she would call me later.
 - c) She told me that she would call me later.
 - d) She said to me that she will call me later.
- 6) What is the best way to improve the coherence of an essay?
 - a) Use complex vocabulary to sound sophisticated.
 - b) Ensure each paragraph flows logically from the previous one.
 - c) Include as many ideas as possible in each paragraph.
 - d) Avoid revising the essay after the first draft.

Q.2 Answer the following questions. (Any Two) 06

- a) Explain simple sentence with suitable examples.
- b) Write a note on simple present tense.
- c) Direct and Indirect speech.
- d) What is declarative sentence, give suitable examples?

Q.3 Write short notes. (Any One) 06

- a) Explain Declarative, Interrogative, and Imperative, sentences with suitable examples.
- b) Write a detailed note on active and passive voice with suitable examples.

Q.4 Read the following passage and answer the questions given below. 12

- a) Every autumn, millions of monarch butterflies embark on an extraordinary journey from their breeding grounds in the United States and Canada to their wintering sites in central Mexico. This migration, covering up to 3,000 miles, is one of the most remarkable natural phenomena in the world. The monarchs, with their delicate orange and black wings, navigate using a combination of instinct and environmental cues, such as the position of the sun and Earth's magnetic field. The butterflies travel in large groups, stopping at various sites to rest and feed on nectar from flowers. These stopovers are critical, as the monarchs need to build up energy reserves to survive the long journey and the winter months. In Mexico, they congregate in the forests, where the cool, moist climate provides a suitable environment for them to hibernate. Clustering together in dense colonies, they conserve energy until spring, when they begin their return journey. However, the monarch migration is under threat. Deforestation in Mexico's forests, climate change, and the loss of milkweed plants—essential for monarch reproduction—have significantly reduced their population. Conservation efforts are underway, including reforestation projects and the creation of monarch-friendly habitats along their migration route. Public awareness and community involvement are vital to ensuring the survival of this awe-inspiring migration.

Questions:

- 1) What is the primary destination of monarch butterflies during their migration?
- 2) How do monarchs navigate during their migration?
- 3) Why do monarchs enter a state of dormancy in the oyamel fir forests?
- 4) What role does milkweed play in the monarch butterfly life cycle?
- 5) What are some threats to the monarch butterfly migration?
- 6) What is the main purpose of the monarch butterflies' migration described in the passage?

OR

- B)** Write an essay on the role of Social Media in 21st Century.

- प्र.२ निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। (४ में से २) 0६
- अ) इंटरनेट के उपयोग लिखिए।
 - ब) नौकरी के लिए आवेदन पत्र में कौन-सी जानकारी लिखी जाती है?
 - क) बैनर की विशेषताएँ लिखिए।
 - ड) शिकायती पत्र किन कारणों से लिखे जाते हैं?
- प्र.३ निम्नलिखित टिप्पणियाँ लिखिए। (४ में से २) 0६
- अ) रेडियो का सामान्य परिचय।
 - ब) अनौपचारिक पत्र की संरचना।
 - क) व्हाट्सएप्प की उपयोगिता।
 - ड) कार्यालय आदेश पत्र की रूपरेखा।
- प्र.४ पत्र के अंग स्पष्ट कीजिए। १२
- अथवा
- आधुनिक इलेक्ट्रॉनिक माध्यमों का सामान्य परिचय दीजिए।

Seat No.	

Set P

बी.ए. (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

HISTORY**History of Social & Religious Reforms in India - II (G03-GE-OE-208)**

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) आर्य समाजाची स्थापना — यांनी केली.

अ) राजा राममोहन रॉय	ब) महात्मा फुले
क) स्वामी दयानंद सरस्वती	ड) डॉ. अँनी बेंझंट
- २) 'कॉमनव्हील' व 'न्यू इंडिया' ही वृत्तपत्रे — यांनी सुरु केली.

अ) स्वामी दयानंद सरस्वती	ब) महात्मा फुले
क) डॉ. अँनी बेंझंट	ड) स्वामी विवेकानंद
- ३) "सत्यार्थ प्रकाश" हा ग्रंथ — यांनी लिहिला.

अ) महात्मा फुले	ब) स्वामी दयानंद सरस्वती
क) राजा राममोहन रॉय	ड) स्वामी विवेकानंद
- ४) थिऑसॉफिकल सोसायटीचे केंद्र भारतात — या ठिकाणी होते.

अ) अडयार	ब) दिल्ली
क) आग्रा	ड) कोलार
- ५) सत्यशोधक समाजाची स्थापना — साली झाली.

अ) १८२८	ब) १८७३
क) १८७५	ड) १८९०
- ६) सत्यशोधक समाजाने — हे वृत्तपत्र सुरु केले.

अ) सुधारक	ब) दर्पण
क) समता	ड) दीनबंधू

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- १) स्वामी दयानंद सरस्वती यांच्याविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
 - २) डॉ. अँनी बेंझंट यांच्याविषयी थोडक्यात माहिती सांगा.
 - ३) सत्यशोधक समाजाची उद्दिष्टे लिहा.
 - ४) थिऑसॉफिकल सोसायटीचे कार्य सांगा.
- प्र.३ टीपा लिहा 0६
- महात्मा ज्योतिराव फुले
- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक) १२
- १) सत्यशोधक समाजाची माहिती सांगून तत्वज्ञान विशद करा.
किंवा
 - २) आर्यसमाजाची माहिती सांगून कार्य स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

HISTORY

History of Social & Religious Reforms in India - II (G03-GE-OE-208)

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 06

- 1) Arya Samaj is founded by _____.
 a) Raja Rammohan Roy
 b) Mahatma Phule
 c) Swami Dayanand Saraswati
 d) Dr. Annie Besant
- 2) 'Commonwealth' and 'New India' newspapers were started by _____.
 a) Swami Dayanand Saraswati
 b) Mahatma Phule
 c) Dr. Annie Besant
 d) Swami Vivekananda
- 3) The book "Satyarth Prakash" was written by _____.
 a) Mahatma Phule
 b) Swami Dayanand Saraswati
 c) Raja Rammohan Roy
 d) Swami Vivekananda
- 4) The headquarters of the Theosophical Society in India was at _____.
 a) Adyar
 b) Delhi
 c) Agra
 d) Kolar
- 5) Satyashodhak Samaj is founded in _____.
 a) 1828
 b) 1873
 c) 1875
 d) 1890
- 6) Satyashodhak Samaj started _____ newspaper.
 a) Sudharak
 b) Darpan
 c) Samata
 d) Dinbandhu

Q.2 Write short answer. (Any Three) 06

- a) Write brief information about Swami Dayanand Saraswati.
- b) Give brief information about Dr. Annie Besant.
- c) Write the objectives of the SatyaShodhak Samaj.
- d) State the work of the Theosophical Society.

Q.3 Write Short Note. **06**
Mahatma Jyotirao Phule.

Q.4 Write board answer. (Any One) **12**

a) Explain the philosophy by giving information about the Satyashodhak Samaj

OR

b) Explain the work by giving information about Arya Samaj.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

POLITICAL SCIENCE
Political Leadership (G03-GE-OE-215)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५
वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

कमाल गुण: ३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) प्रभावी नेतृत्वाचे — हे मुख्य वैशिष्ट्य आहे.
 अ) सूक्ष्म व्यवस्थापन ब) चांगले संवाद कौशल्य
 क) भीतीवर आधारित अधिकार ड) अलिप्त राहणे
- २) — या सिद्धांतामध्ये नेतृत्वाच्या वर्तनावर आणि कृतीच्या अभ्यासावर विशेष भर देण्यात आला.
 अ) गुणधर्म सिद्धांत ब) वर्तनवादी सिद्धांत
 क) परिस्थितीजन्य सिद्धांत ड) आकस्मित सिद्धांत
- ३) — या प्रकारामध्ये नेतृत्व परिस्थितीशी जुळवून घेण्यावर भर देते.
 अ) निरंकुश ब) लोकशाही
 क) परिस्थितीजन्य ड) परिवर्तनवादी
- ४) — यांनी करिश्माई किंवा दिव्यबलयी नेतृत्व संकल्पनेचा पुरस्कार केला.
 अ) कार्ल मार्क्स ब) मॅक्स वेबर
 क) महात्मा गांधी ड) पंडित नेहरू
- ५) — या भारताच्या पहिल्या (प्रथम) महिला पंतप्रधान बनल्या.
 अ) इंदिरा गांधी ब) सोनिया गांधी
 क) प्रियांका गांधी ड) प्रतिभा पाटील
- ६) — हे सध्या भारताचे पंतप्रधान आहेत.
 अ) राहुल गांधी ब) अमित शहा
 क) नरेंद्र मोदी ड) राजनाथसिंग

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) नेतृत्वाची व्याख्या सांगा.
- ब) राजकीय व्यवस्था आणि नेतृत्व स्पष्ट करा.
- क) नेतृत्वाची अधिमान्यता स्पष्ट करा.
- ड) नैतिकता आणि नितीमत्ता म्हणजे काय?
- प्र.३ टिप लिहा. 0६
- नेतृत्वाची कर्तव्ये किंवा जबाबदाऱ्या सांगा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) नेतृत्वाच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- किंवा
- ब) नेतृत्वाचे विविध प्रकार सांगा.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
POLITICAL SCIENCE
Political Leadership (G03-GE-OE-215)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 06

- 1) _____ is a key characteristic of effective leadership.
 - a) Micromanaging
 - b) Good Communication Skills
 - c) Fear based authority
 - d) Isolation from team
- 2) _____ theory focuses on leaders behaviors and actions.
 - a) Trait Theory
 - b) Behavioral Theory
 - c) Situational Theory
 - d) Contingency Theory
- 3) _____ type of leadership emphasis adapting to situations.
 - a) Autocratic
 - b) Democratic
 - c) Situational
 - d) Transformational
- 4) _____ is associated with the concept of Charismatic Leadership.
 - a) Karl Marx
 - b) Max Weber
 - c) Mahatma Gandhi
 - d) Pandit Nehru
- 5) _____ is the first woman Prime Minister of India.
 - a) Indira Gandhi
 - b) Soniya Gandhi
 - c) Priyanka Gandhi
 - d) Pratibha Patil
- 6) _____ is the current Prime Minister of India.
 - a) Rahul Gandhi
 - b) Amit Shaha
 - c) Narendra Modi
 - d) Rajnath Sing

Q.2 Write short answers. (Any Two) 06

- a) Write the Definition of Leadership.
- b) Explain Political System and Leadership.
- c) Explain Leadership and legitimacy.
- d) Explain the Ethics and Morality.

Q.3 Write Short Note. 06

Explain Duties of Leadership.

Q.4 Answer the following question. (Any One)

12

a) Explain the characteristics of leadership.

Or

b) Explain the types of leadership.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

ECONOMICS**Introduction To Economics - II (G03-GE-OE-202)**

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

१) भारतातील सर्वाधिक लोकसंख्या — या क्षेत्रात कार्यरत आहे.

अ) उद्योग

ब) शेती

क) सेवा

ड) वरीलपैकी नाही

२) २०११ च्या जनगणनेनुसार भारताची लोकसंख्या — आहे.

अ) ११० कोटी

ब) १० कोटी

क) १२१ कोटी

ड) ८० कोटी

३) नवीन लोकसंख्या धोरण — या वर्षी अंमलबजावणीत आले.

अ) २०१०

ब) २०००

क) १९५०

ड) १९६०

४) भारतात सर्वप्रथम — यांनी दारिद्र्य ही संकल्पना समाविष्ट केली.

अ) गाडगेबाबा

ब) महात्मा गांधी

क) दादाभाई नौरोजी

ड) गाडगीळ

५) — हे भारतातील बेरोजगारीचे कारण आहे.

अ) मोठी लोकसंख्या

ब) कमी राष्ट्रीय उत्पन्न

क) हंगामी शेती

ड) वरील सर्व

६) — पैसा हे भाव वाढीचे कारण आहे.

अ) काळा पैसा

ब) पांढरा पैसा

क) पिवळा पैसा

ड) वरीलपैकी नाही

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) स्वातंत्र्योत्तर भारतीय अर्थव्यवस्थेची तीन वैशिष्ट्ये लिहा.
- ब) लोकसंख्या धोरण २००० ची उद्दिष्टे लिहा.
- क) बेरोजगारीची व्याख्या लिहा.
- ड) भारतीय लोकसंख्येची कोणतीही तीन वैशिष्ट्ये लिहा.
- प्र.३ थोडक्यात उत्तर लिहा. 0६
- अतिरिक्त लोकसंख्येची कारणे लिहा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) भारतीय दारिद्र्याची कारणे व दारिद्र्य दूर करण्याचे उपाय लिहा.
- किंवा
- ब) भाव वाढीची कारणे आणि भाववाढ कमी करण्यासाठीच्या उपाययोजना लिहा.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
ECONOMICS
Introduction To Economics - II (G03-GE-OE-202)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. 06

- 1) The maximum population of India is working in _____ sector.
 - a) industry
 - b) agriculture
 - c) service
 - d) none of above
- 2) According to population census 2011 the total population of India is _____.
 - a) 110 crore
 - b) 90 crore
 - c) 121 crore
 - d) 80 crore
- 3) New Population Policy introduced in _____ year.
 - a) 2010
 - b) 2000
 - c) 1950
 - d) 1960
- 4) In India _____ has firstly introduced the concept of poverty.
 - a) Gadge Baba
 - b) Mahatma Gandhi
 - c) Dadabhai Nauroji.
 - d) Gadgil
- 5) _____ is the reason of the unemployment in India.
 - a) High population
 - b) Low national income.
 - c) Seasonal farming
 - d) all of above.
- 6) _____ is cause of inflation.
 - a) Black money
 - b) White money
 - c) Yellow money.
 - d) none of these.

Q.2 Write short answers. (Any Two) 06

- a) Write three characteristics of Indian economy after independence.
- b) Write objectives of Population Policy 2000.
- c) Write definition of unemployment.
- d) Write any three features of Indian population.

Q.3 Write Short answer. 06

Write causes of over population.

Q.4 Answer the following question. (Any One)

12

a) Write causes and measures of India's poverty.

Or

b) Write causes and measures of rising prices in India.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
KANNADA
Spardha Kannada (G03-GE-OE-209)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

ಪ್ರ.೧ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಗುರುತಿಸಿರಿ.

೦೬

೧) ಶುದ್ಧ ಶಬ್ದ ಗುರುತಿಸಿರಿ

೧) ದಿಗ್ಬಂಧನ

೨) ದಿಗ್ಬಂಧನ

೨) ದಿಗ್ಬಂಧನ

೪) ದಿಕ್ ಬಂಧನ

೨) ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಏಣಿ ಇಡು -

೧) ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕು

೨) ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕು

೨) ಸುಲಭದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕು

೪) ಸ್ವರ್ಗದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕು

೩) ತೀರ್ಥರೂಪ -

೧) ಗೆಳೆಯನಿಗೆ

೨) ಅಣ್ಣನಿಗೆ

೨) ಗುರುಗಳಿಗೆ

೪) ತಂದೆಯವರಿಗೆ

೪) ಅಜ X

೧) ಮಜ

೨) ಸಜ

೨) ಗಜ

೪) ದ್ವಜ

೫) Communication ಎಂದರೆ -

೧) ಸಂವಹನ

೨) ಸುವಾಸನೆ

೨) ವಾಹನ

೪) ಸುಂದರ

೬) ಇಸ್ತಿ ಇದು - ಭಾಷೆಯ ಶಬ್ದ

೧) ಮರಾಠಿ

೨) ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್

೨) ಹಿಂದಿ

೪) ಉರ್ದು

ಪ್ರ.೨ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. (ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ)

೦೬

೧) ಏಕಾಗ್ರತೆ ಎಂದರೇನು?

೨) ಶುದ್ಧ ಬರಹ ಎಂದರೇನು?

೩) ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಕ ಪದಗಳು

೪) ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳು

ಪ್ರ.೩ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ (ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ)

೦೬

೧) ಉದ್ಯೋಗಾರ್ಹತೆಗಳು

೨) ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು

ಪ್ರ.೪ ಪ್ರಬಂಧ ರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

೧೨

ಸಂವಹನ ಮತ್ತು ಭಾಳಾ ಕೌಶಲ್ಯದ ಮಾನದಂಡಗಳು ಯಾವುವು? ವಿವರಿಸಿರಿ.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

URDU

Forms of Urdu Prose (G03-GE-OE-220)

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

06

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جوابات لکھیے۔

(1) سہراب کا تعلق کس ملک سے تھا؟

(B) ترکستان

(A) چمنستان

(D) توران

(C) سیستان

(2) ہندوستان کا شیکسپیر کس ڈراما نگار کو کہا جاتا ہے؟

(B) حبیب تنویر

(A) آغا حشر کاشمیری

(D) امتیاز علی تاج

(C) حیات اللہ انصاری

(3) ڈراما اردو میں کس زبان کے وسیلے سے آیا؟

(B) یونان

(A) عربی

(D) سنسکرت

(C) انگریزی

(4) مولوی صاحب کو کھانے میں کون سی چیز بہت زیادہ پسند تھی؟

(B) نمکین

(A) میٹھی

(D) اچار

(C) بریانی

(5) اردو میں خاکہ نگاری کا باقاعدہ آغاز کس سے ہوا؟

(B) سر سید احمد خان

(A) مولوی عبدالحق

(D) مرزا فرحت اللہ بیگ

(C) مولوی نذیر احمد

- (6) "ایک وصیت کی تعمیل" میں مصنف نے اردو کے کس مشہور ادیب کا خاکہ پیش کیا ہے؟
- (A) مولوی وحید الدین سلیم
(B) سلیم محی الدین
(C) واجد علی شاہ
(D) امانت لکھنوی

06

سوال نمبر 2. مندرجہ ذیل سوال کا مختصر جواب لکھیے۔ (کوئی دو)

(1) مرزا فرحت اللہ بیگ کا تعارف لکھیے۔

(2) ڈراما کا اہم جزو "مکالمہ" پر مختصر تبصرہ کیجیے۔

(3) "سہراب" سے کردار پر مختصر روشنی ڈالیں۔

(4) ڈراما کی تعریف بیان کیجیے۔

06

سوال نمبر 3. مدرج ذیل سوال کا مختصر جواب لکھیے۔

اردو میں خاکہ نگاری کے اجزائے ترکیبی کا جائزہ لیجیے۔

12

سوال نمبر 4. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

(1) ڈراما "رسم و سہراب" کا خلاصہ مفصل لکھیے۔

(2) اردو کا مشہور خاکہ "ایک وصیت کی تعمیل" کا خلاصہ قلمبند کیجیے؟

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Persian
Study of Persian Gazal (G03-GE-OE-212)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

06

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جوابی پرچے میں لکھیے۔

(1) غالب کا پورا نام ----- ہے۔

(A) اسد اللہ خاں غالب	(B) ام اللہ خاں غالب
(C) احمد اللہ خاں غالب	(D) علیم اللہ خاں غالب

(2) غالب ----- میں پیدا ہوئے۔

(A) ممبئی	(B) آگرہ
(C) بنگلور	(D) حیدرآباد

(3) غالب نے شاعری میں ----- کی روش اختیار کی ہے۔

(A) اقبال	(B) روم
(C) بیدل	(D) سعدی

(4) غالب کا اردو کلام سے زیادہ ----- کلام پسند تھا۔

(A) عربی	(B) انگریزی
(C) ہندی	(D) فارسی

(5) غالب کے خطوط کا پہلا مجموعہ ہے۔

(A) عمود ہندی	(B) اردوئے معلیٰ
(C) سبد چین	(D) رقعات غالب

(6) غالب کو اپنی----- پر بڑا ناز تھا۔

(B) تشبیب

(A) مدح

(D) دعا

(C) گریز

06

سوال نمبر 2. مختصر جواب / نوٹ لکھیے۔ (کوئی دو)

(1) مرزا غالب کی فارسی تصانیف کا اجمالی جائزہ لیجیے۔

(2) مرزا غالب کی تعلیم و تربیت کا اجمالی جائزہ لیجیے۔

(3) غزل کی تعریف لکھیے۔

(4) مرزا غالب کی غزل گوئی کی چند خصوصیات بیان کیجیے۔

06

سوال نمبر 3. مندرجہ ذیل غزل کے اشعار کی تشریح کیجیے۔

01 اے بخلا و ملاخوی تو ہنگامہ زما = باہمہ در گفتگو بے ہمہ باماجرا

شاہد حسن تیرا در دوش دلبری = طرہ پر خم صفات موے میان ماسوا

دیدہ دران را کند دید تو بنیش فزدن = از نگہ تیز دو گشتہ نگہ تو تیا

12

سوال نمبر 4. مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

(1) مرزا غالب کی فارسی شاعری کا تفصیلی جائزہ لیجیے۔

(2) مرزا غالب کی سوانح حیات قلمبند کیجیے۔

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

SANSKRIT

श्रीमदभगवद गीता – दर्शनम (G03-GE-OE-218)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय चित्वा वाक्य पुनर्लेखत।

०६

योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

१) भगवत गीता ——— भाग: असती।

अ) रामायणस्य

ब) महाभारतस्य

क) पुराणस्य

ड) दर्शनस्य

२) कौरव व पांडव यांचे युद्ध ——— येथे झाले.

अ) खांडव प्रस्थ

ब) इंद्रप्रस्थ

क) द्वारका

ड) कुरुक्षेत्र

३) भगवत गीताया प्रथम अध्यायस्य नाम ——— असती।

अ) अर्जुन विषाद योग

ब) सांख्य योग

क) कर्मयोग

ड) ध्यान योग

४) पांडवांचे सेनापती ——— होते.

अ) द्रोणाचार्य

ब) भीष्म

क) दृष्टद्युम्न

ड) श्रीकृष्ण

५) नरकस्य ——— द्वारम।

अ) त्रिविदम

ब) शडविदम.

क) द्विविधम

ड) चतुरिदम

६) कामापासून ——— उद्भव होतो.

अ) काम

ब) क्रोध

क) लोभ

ड) मत्सर

- प्र.२ टिप्पणी लिखत। टिपा लिहा. (को. २) 0६
- अ) भक्ती योगः
 ब) ध्यान योगः
 क) श्री कृष्णः
 ड) अर्जुनः
- प्र.३ लघुउत्तरम् लिखत। 0६
- सकाम कर्म निष्काम कर्म
- प्र.४ एकस्य प्रश्न असे उत्तरं लिखत। १२
- अ) दैवासुर सूर संपत्ती योग या अध्यायानुसार दैवी गुणांचे आणि असूरी गुणांच्या स्वभावाचे लोक कसे असतात यांचे गुणवर्णन करा.
 किंवा
 ब) भगवद्गीतेतील विचार तुमच्या शब्दात स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

AIHC

Ancient Indian Science and Technology (G03-GE-OE-201)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

१) ——— प्राचीन ग्रंथ शल्यक्रियेच्या प्रक्रियेच्या तपशीलवार वर्णनासाठी प्रसिद्ध आहे.

अ) अर्थशास्त्र

ब) सुश्रुत संहिता

क) चरक संहिता

ड) ऋग्वेद

२) ——— या प्राचीन भारतीय गणितज्ञांना शून्याचा शोध लावण्याचे श्रेय दिले जाते.

अ) आर्यभट्ट

ब) ब्रह्मगुप्त

क) भास्कर

ड) वराहमिहिर

३) ——— हे आयुर्वेदाच्या व्यापक उपचारांसाठी ओळखले जाते.

अ) अर्थशास्त्र

ब) व्याकरण

क) उपनिषद

ड) चरक संहिता

४) आर्यभटीय हा ग्रंथ ——— भारतीय विद्वानांनी लिहिला.

अ) आर्यभट्ट

ब) भास्कर

क) ब्रह्मगुप्त

ड) चार्वाक

५) प्राचीन भारतीय ——— ग्रंथ धातुशास्त्रातील पायाभूत कार्य मानले जाते.

अ) आरण्यके

ब) इंडिका

क) लीलावती

ड) अग्नि पुराण

६) मेघदूत हे काव्य ——— यांनी लिहिले

अ) पाणिनी

ब) कालिदास

क) चाणक्य

ड) चंद्रगुप्त

- प्र.२ खालील प्रश्नांची संक्षिप्त उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) शुन्य आणि दशांश प्रणालीची संकल्पना.
 ब) वैदिक ग्रंथ
 क) प्राचीन भारतीय साहित्याचे महत्त्व
 ड) ब्रह्मगुप्ताबद्दल थोडक्यात लिहा.
- प्र.३ थोडक्यात उत्तर लिहा. 0६
- आयुर्वेदाची प्रमुख तत्वे कोणती आहेत?
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) प्राचीन भारतातील शिक्षण प्रणाली स्पष्ट करा.
 किंवा
 ब) प्राचीन संस्कृतीतील विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाचे वर्णन करा.

Set	P
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	1
24	1
25	1
26	1
27	1
28	1
29	1
30	1
31	1
32	1
33	1
34	1
35	1
36	1
37	1
38	1
39	1
40	1
41	1
42	1
43	1
44	1
45	1
46	1
47	1
48	1
49	1
50	1
51	1
52	1
53	1
54	1
55	1
56	1
57	1
58	1
59	1
60	1
61	1
62	1
63	1
64	1
65	1
66	1
67	1
68	1
69	1
70	1
71	1
72	1
73	1
74	1
75	1
76	1
77	1
78	1
79	1
80	1
81	1
82	1
83	1
84	1
85	1
86	1
87	1
88	1
89	1
90	1
91	1
92	1
93	1
94	1
95	1
96	1
97	1
98	1
99	1
100	1

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

AIHC

Ancient Indian Science and Technology (G03-GE-OE-201)

Day & Date: Thursday, 06-11-2025

Max. Marks: 30

Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- _____ ancient text is known for its detailed description of surgical procedures.
a) Arthashastra b) Sushruta Samhita
c) Charaka Samhita d) Rigveda
- _____ ancient Indian mathematician is credited with the discovery of zero.
a) Aryabhata b) Brahmagupta
c) Bhaskara d) Varahamihira
- _____ is known for its comprehensive treatment of Ayurveda.
a) Arthashastra b) Vyakaran
c) Upnishada d) Charak Samhita
- The Aryabhatiya was written by _____ Indian scholar.
a) Aaryabhata b) Bhaskar
c) Brahmagupta d) Charvak
- _____ ancient Indian scripture is considered a foundational work in metallurgy.
a) Aranyake b) Indica
c) Lilavati d) Agni Purana
- Meghadoot was written by _____?
a) Panini b) Kalidasa
c) Chanakya d) Chandragupta

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- Concept of zero & decimal system
- Vedic Texts
- Importance of ancient Indian literature
- Write in brief about Brahmagupta

- Q.3 Write Short answers.** **06**
What are the key principles of Ayurveda?
- Q.4 Write the detail answer. (Any One)** **12**
a) Explain education system in Ancient India.
Or
b) Describe the science & technology in ancient civilization.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

PHILOSOPHY**Foundation of Scientific Method - 2 (G03-GE-OE-213)**

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

१) निरीक्षण — असवे.

अ) संदिग्ध

ब) शास्त्रीय

क) असत्य

ड) व्याघात

२) प्रयोगाचे स्वरूप — असते.

अ) पूर्वनियोजित

ब) आकस्मिक

क) नैसर्गिक

ड) ऐतिहासिक

३) शास्त्रीय निरीक्षण ही — प्रक्रिया आहे.

अ) निवडक

ब) अस्पष्ट

क) अप्रत्यक्ष

ड) संदिग्ध

४) केवल गणनात्मक अनुमानाची विचारप्रक्रिया ही — कडे असते.

अ) विशिष्टाकडून विशिष्टाकडे

ब) सामान्याकडून विशिष्टाकडे

क) विशिष्टाकडून सामान्याकडे

ड) सामान्याकडून सामान्याकडे

५) साम्यानुमानातील निष्कर्ष — असते.

अ) सत्य

ब) असत्य

क) संशयास्पद

ड) यापैकी नाही

६) — ही वैज्ञानिक पद्धतीची सुरुवातीची अवस्था आहे.

अ) समस्यासूत्रण

ब) अभ्युपगम बनविणे

क) अभ्युपगमाची प्रचिती

ड) उपपादन

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) विज्ञानाचे 'वास्तविक आधार' म्हणजे काय?
- ब) शास्त्रीय निरीक्षण म्हणजे काय?
- क) अनिरीक्षण दोष स्पष्ट करा.
- ड) अभ्युपगम म्हणजे काय?
- प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. 0६
- केवल गणनात्मक विगमनाचे स्वरूप.
- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
- अ) साम्यानुमानाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) शास्त्रीय पद्धतीच्या अवस्था (टप्पे) स्पष्ट करा.

Set	P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

PHILOSOPHY

Foundation of Scientific Method - 2 (G03-GE-OE-213)

Day & Date: Thursday, 06-11-2025

Max. Marks: 30

Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) Observation should be _____.
a) Vague b) Scientific
c) False d) Contradict
- 2) The nature of experiment is _____.
a) Preplanned b) Accidental
c) Natural d) Historical
- 3) Scientific observation is _____ process.
a) Selective b) Vague
c) Indirect d) Ambiguous
- 4) The thinking process of Simple enumeration is _____.
a) Particular to particular b) General to particular
c) Particular to General d) General to general
- 5) In analogy, conclusion is _____.
a) True b) False
c) Doubtful d) None of these
- 6) _____ is the beginning stage of scientific method.
a) Formulation of problem b) Formulation of hypothesis
c) Verification of hypothesis d) Explanation

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- What is 'Material grounds' of science?
- What is scientific observation?
- Explain the fallacy of non-observation.
- What is hypothesis?

Q.3 Write Short Note.

06

Nature of simple enumerative induction.

Q.4 Board questions. (Any One)

12

a) Explain the nature of analogy.

OR

b) Explain the stages of scientific induction.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

PSYCHOLOGY
Sport Psychology (G03-GE-OE-217)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५
वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

कमाल गुण: ३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) क्रिडा मानसशास्त्राचे मुलभूत ध्येय ——— हे आहे.
 - अ) खेळाडूच्या कार्या सन वाढ करणे
 - ब) शारीरिक तंदुरुस्तीत वाढ करणे
 - क) मानसिक वर्तनाचे संवर्धन करणे
 - ड) सामाजिक कौशल्य सुधार करणे
- २) ——— ही क्रिडा मानसशास्त्राची प्रमुख खालील संकल्पना आहे.
 - अ) प्रेरणा
 - ब) आत्मविश्वास
 - क) प्रभाव
 - ड) वरील सर्व
- ३) ——— हे क्रिडा मानसशास्त्रात सामान्य तंत्राचा अवलंब करून कार्यासनात वाढ केली जाते.
 - अ) दृश्यीकरण
 - ब) सकारात्मक आत्मसंवाद
 - क) ध्येयनिश्चितीकरण
 - ड) वरील पैकी सर्व
- ४) खेळाडूच्या कार्यासनातील/निष्पादनातील अपयशाची भीती वरून अनुमानीत ——— संज्ञा केली जाते.
 - अ) कार्यासन चिंता
 - ब) यशाची भीती
 - क) स्व-संशय
 - ड) आत्मविश्वास अभाव
- ५) क्रिडा मानसशास्त्राची रशियातील प्रयोग शाळा ——— मध्ये सुरू झाली.
 - अ) १९४०
 - ब) १९२५
 - क) १९७०
 - ड) १९३८
- ६) पहिली क्रिडा मानसशास्त्राची प्रयोग शाळा डॉ कार्ल डेईम यांनी ——— ठिकाणी स्थापन केली.
 - अ) बर्लिन
 - ब) जपान
 - क) मॅस्को
 - ड) अमेरिका

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) मानसशास्त्र म्हणजे काय?
- ब) क्रिडा मानसशास्त्र म्हणजे काय?
- क) खेळाडूंच्या मधील आपलेपणा वाढीसाठी कोणते सामान्य तंत्र वापरतात.
- ड) SMART ध्येयाचे दीर्घ-रूप सांगा.
- प्र.३ टीपा लिहा. (कोणतीही एक) 0६
- अ) समुहाचे स्वरूप
- ब) क्रिडा क्षेत्रातील नेतृत्व
- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
- अ) क्रिडा मानसशास्त्र व्याख्या करा. क्रिडा मानसशास्त्राचा इतिहास स्पष्ट करा.
किंवा
- ब) उच्च क्रिडा कार्यासन वाढीसाठी क्रिडा मानसशास्त्रज्ञाची भूमिका स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PSYCHOLOGY
Sport Psychology (G03-GE-OE-217)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) _____ is the primary goal of sport psychology.
 - a) To improve athletic performance
 - b) To enhance physical fitness
 - c) To promote mental well being
 - d) To develop social skill
- 2) _____ of the following a key concept in sport psychology.
 - a) Motivation
 - b) Confidence
 - c) Focus
 - d) All the above
- 3) _____ is a common Technique used in sport psychology to enhance performance.
 - a) Visualization
 - b) Positive-self-talk
 - c) Goal-setting
 - d) All the above
- 4) _____ is the term for the fear of failure that can interfere with athletes performance.
 - a) performance anxiety
 - b) fear of success
 - c) self-doubt
 - d) Lack of confidence.
- 5) In Russia, sport psychology experiment began as early as _____.
 - a) 1940
 - b) 1925
 - c) 1970
 - d) 1938
- 6) The first sports psychology laboratory was founded by DR. Carl Diem in _____.
 - a) Berlin
 - b) Japan
 - c) Moscow
 - d) America

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- a) What is psychology?
- b) What is sport psychology?
- c) Which common Technique to enhance team cohesion?
- d) State long form of SMART Goal.

Q.3 Write Short Note. (Any One)

06

- a) Nature of group.
- b) Leadership in sport.

Q.4 Write the detail answer. (Any One)

12

- a) Define sport psychology? Explain Brief history of sport psychology?
- OR**
- b) Explain the role of sport psychology Enhancing High sport performance.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

SOCIOLOGY**Recent Trends in Social Institutions (G03-GE-OE-219)**

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

१) माता पिता आणि त्याच्या अपत्यातील संबंधाची व्यवस्था म्हणजे ---- होय.

अ) कुटुंब

ब) जात

क) विवाह

ड) यापैकी नाही

२) सार्वत्रिकता हे ---- संस्थेचे वैशिष्ट्य आहे.

अ) शिक्षण

ब) कुटुंब

क) विवाह

ड) वरील सर्व

३) वर्तमान स्थितीत भारतात ---- कुटुंबांची संख्या वाढत आहे.

अ) संयुक्त

ब) विभक्त

क) विस्तारित

ड) वरील सर्व

४) मानवाच्या जन्मजात सुप्त शक्तींचा विकास घडवून आणणारी प्रक्रिया म्हणजे ---- होय.

अ) विवाह

ब) कुटुंब

क) शिक्षण

ड) यापैकी नाही

५) जेव्हा वर्ग अनुवंशिकतेच्या तत्वावर आधारलेला असतो तेव्हा त्यास ---- असे म्हणतात.

अ) कुटुंब

ब) जात

क) धर्म

ड) यापैकी नाही

६) वर्तमान स्थितीत भारतात जोडीदार निवडीच्या बाबतीत ---- च्या पसंतीला अधिक महत्त्व आहे.

अ) आई-वडिल

ब) मुलगा

क) मुलगी

ड) मुलगा व मुलगी

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) कुटुंब संस्थेची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा.
- ब) विवाह म्हणजे काय?
- क) शिक्षण म्हणजे काय?
- ड) जाती संस्थेतील परिवर्तन स्पष्ट करा.
- प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. 0६
- विवाह संस्थेतील परिवर्तन स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) कुटुंब म्हणजे काय सांगून कुटुंब संस्थेतील परिवर्तन स्पष्ट करा.
किंवा
- ब) जात म्हणजे काय सांगून जाती संस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Set	P
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	1
24	1
25	1
26	1
27	1
28	1
29	1
30	1
31	1
32	1
33	1
34	1
35	1
36	1
37	1
38	1
39	1
40	1
41	1
42	1
43	1
44	1
45	1
46	1
47	1
48	1
49	1
50	1
51	1
52	1
53	1
54	1
55	1
56	1
57	1
58	1
59	1
60	1
61	1
62	1
63	1
64	1
65	1
66	1
67	1
68	1
69	1
70	1
71	1
72	1
73	1
74	1
75	1
76	1
77	1
78	1
79	1
80	1
81	1
82	1
83	1
84	1
85	1
86	1
87	1
88	1
89	1
90	1
91	1
92	1
93	1
94	1
95	1
96	1
97	1
98	1
99	1
100	1

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

SOCIOLOGY

Recent Trends in Social Institutions (G03-GE-OE-219)

Day & Date: Thursday, 06-11-2025

Max. Marks: 30

Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options.

06

- [illegible]

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- State the main characteristics institution of family.
- What is marriage?
- What is education?
- Explain the changes in the caste system.

- Q.3 Write Short Note.** **06**
Explain the changes in the institution of marriage.
- Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)** **12**
a) Define family and explain its changes.
OR
b) Define caste system and explain its characteristics.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

GEOGRAPHY**Demographic Geography of Maharashtra (G03-GE-OE-205)**

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

१) भारतात लोकसंख्येच्या बाबतीत महाराष्ट्राचा ——— क्रमांक लागतो.

अ) दुसरा

ब) तिसरा

क) पहिला

ड) चौथा

२) प्राकृतिक रचना हा लोकसंख्या वितरणावर परिणाम करणारा ——— घटक आहे.

अ) आर्थिक

ब) सामाजिक

क) धार्मिक

ड) नैसर्गिक

३) २०११ च्या जनगणनेनुसार महाराष्ट्रात सर्वात जास्त लोकसंख्येची घनता ——— जिल्ह्यात होती.

अ) मुंबई उपनगर

ब) नाशिक

क) पुणे

ड) ठाणे

४) लोकसंख्येतील स्त्री-पुरुष प्रमाणाला ——— असे म्हणतात.

अ) वय सरंचना

ब) लिंग गुणोत्तर

क) साक्षरता

ड) घनता

५) साक्षरता ही ——— मध्ये काढली जाते.

अ) अंश

ब) प्रमाण

क) टक्केवारी

ड) अपूर्णांक

६) महाराष्ट्रात ——— जिल्ह्यात साक्षरतेचे प्रमाण सर्वात कमी आहे.

अ) गडचिरोली

ब) पुणे

क) कोल्हापूर

ड) सातारा

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) लोकसंख्या वितरणावर परिणाम करणारे आर्थिक घटक सांगा.
- ब) महाराष्ट्रातील दाट लोकसंख्येचे प्रदेश सांगा.
- क) लोकसंख्येच्या सामाजिक समस्या सांगा.
- ड) महाराष्ट्रातील स्थलांतराची कारणे सांगा.
- प्र.३ थोडक्यात उत्तर लिहा. 0६
- महाराष्ट्रातील लोकसंख्या वितरणावर परिणाम करणारे नैसर्गिक घटक सांगा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) महाराष्ट्रातील लोकसंख्या समस्येवरील उपाय सांगा.
- किंवा
- ब) महाराष्ट्रातील स्थलांतराचे परिणाम स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
GEOGRAPHY
Demographic Geography of Maharashtra (G03-GE-OE-205)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) Maharashtra Rank _____ about Indias Population.
 - a) Second
 - b) Third
 - c) First
 - d) Fourth
- 2) Physiography is _____ factor affecting the distribution of population.
 - a) Economic
 - b) Social
 - c) Religious
 - d) Natural
- 3) According to 2011 census highest density of population in Maharashtra is found in _____ district.
 - a) Mumbai Suburb
 - b) Nasik
 - c) Pune
 - d) Thane
- 4) The Male Female ration in population is known as _____.
 - a) Age structure
 - b) Sex ratio
 - c) Literacy
 - d) Density
- 5) Literacy is calculated in _____.
 - a) Degree
 - b) Ratio
 - c) Percentage
 - d) Faction
- 6) Lowest Literacy in Maharashtra is found in _____ district.
 - a) Gadchiroli
 - b) Pune
 - c) Kolhapur
 - d) Satara

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- a) State the Economic factor affecting on the distribution of population.
- b) State the dense population distribution in Maharashtra.
- c) State the social issues of Population.
- d) Give the causes of Migration in Maharashtra.

Q.3 Write Short Note. **06**
Give the Natural factors affecting on the Distribution of Population in Maharashtra.

Q.4 Answer the following question. (Any One) **12**

a) Give the Solution of Population problem in Maharashtra.

OR

b) Explain the Impact of Population Migration in Maharashtra.

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

GEOGRAPHY

Science Technology and Development (STD) (G03-GE-OE-206)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) मानवी शरीरात पाण्याचे प्रमाण — टक्के असते.
 अ) ५० ब) ६५
 क) ७० ड) ७५
- २) — साली भारतामध्ये पहिल्या एड्स रुग्णांची नोंद झाली.
 अ) १९८० ब) १९८६
 क) १९८८ ड) १९९०
- ३) युरियामध्ये — % नायट्रोजन असते.
 अ) ५० ब) ४५
 क) ६० ड) ६५
- ४) — हा कर्बोदके मिळवण्याच्या मुख्य स्रोत आहे.
 अ) तांदूळ ब) काजू
 क) सोयाबीन ड) बदाम
- ५) भारतात हरित क्रांतीची सुरुवात — साली झाली.
 अ) १९६५ ब) १९६७
 क) १९५६ ड) १९४७
- ६) सोनखत हे — प्रकारचे खत आहे.
 अ) रासायनिक ब) सेंद्रिय
 क) संयुक्त ड) कृत्रिम

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) एड्स म्हणजे काय?
- ब) नैसर्गिक खते
- क) समतोल आहार म्हणजे काय?
- ड) मृदा प्रदूषण
- प्र.३ थोडक्यात उत्तर लिहा. 0६
- कोविड – १९ सविस्तर माहिती लिहा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) आधुनिक शेतीच्या समस्या सांगून त्यावरील उपाय योजनेचा सविस्तर वृत्तांत द्या.
- किंवा
- ब) जल प्रदूषणाची कारणे, परिणाम व उपाययोजना विशद करा.

Set

P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
GEOGRAPHY
Science Technology and Development (STD) (G03-GE-OE-206)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 06

- 1) Percentage of water in human body is _____.
a) 50
b) 65
c) 70
d) 75
- 2) The First AIDS patient is registered in India in _____.
a) 1980
b) 1986
c) 1988
d) 1990
- 3) _____% nitrogen is available in Urea.
a) 50
b) 45
c) 60
d) 65
- 4) _____ is way of obtaining more carbohydrates.
a) Rice
b) Cashew nut
c) Soyabean
d) Badam
- 5) Green Revolution started in India in _____.
a) 1965
b) 1967
c) 1956
d) 1947
- 6) Sonkhat is _____ type of fertilizer.
a) Chemical
b) Organic
c) Compost
d) Artificial

Q.2 Write short answers. (Any Two) **06**

- What is mean by AIDS?
- Natural fertilizer
- What is balanced diet?
- Soil pollution

Q.3 Write Short Answer / Short Note. **06**
Explain COVID-19.

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One) **12**

a) Give an account the problems of modern agriculture and its measures.

OR

b) Give in details the causes, consequences and measures of Water pollution.

Set P

बी.ए. (सत्र - II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर - २०२५

MUSIC

Introduction to Sugam Sangeet (Paper - II) (G03-GE-OE-211)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुणः १५

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકડીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

પ્ર.૧ રિકામ્યા જાગા ભરા.

04

१) रागातील मुख्य स्वरास ---- म्हणतात.

અ) થાટ

ब) गानसमय

क) वादीस्वर

ड) पकड़

२) संगीतामध्ये वेळ मोजण्याच्या परिमाणास ---- म्हणतात.

अ) मात्रा

ब) राग

क) आरोह

ड) भजन

३) ताल दादरा ---- मात्रांचा आहे.

अ) चार

ब) बारा

क) सहा

ੳ) ਆਟ

४) चढत्या क्रमाने स्वर घेत जाण्याच्या क्रियेस --- म्हणतात.

अ) वादीस्वर

ब) भजन

क) आरोह

ੳ) ਭਾਰੂੳ

प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

08

अ) समूहगीत म्हणजे काय?

ब) सुगम संगीतात वापरल्या जाणाऱ्या चार वाद्यांची नावे सांगा.

क) वादी स्वर आणि संवादी स्वर म्हणजे काय हे स्पष्ट करा.

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

03

ताल दादरा अथवा केरवा याची शास्त्रीय माहिती लिहा.

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

०४

अ) सुगम संगीतातील गीत प्रकारांची नावे सांगून माहिती लिहा.
किंवा

ब) राग भीमपलास अथवा राग यमनची शास्त्रीय माहिती लिहा.

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५
N.C.C

Military Science (National cadet crop) (N.C.C.) (G03-GE-OE-221)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: १५

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०४

- १) जिल्हा स्तरावर सिव्हील डिफेन्सचा प्रमुख — हा असतो.
 अ) डिसट्रीक्ट मेडिकल ऑफिसर
 ब) डिसट्रीक्ट मॅजिस्ट्रेट
 क) पी. डब्ल्यू डी इंजिनिअर
 ड) यापैकी एकही नाही
- २) भूकंप ही एक — प्रकारची आपत्ती आहे.
 अ) मानवनिर्मित
 ब) कृत्रिम
 क) नैसर्गिक
 ड) यापैकी एकही नाही.
- ३) महापूर ही एक — प्रकारची आपत्ती आहे.
 अ) नैसर्गिक
 ब) मानवनिर्मित
 क) कृत्रिम
 ड) यापैकी एकही नाही
- ४) नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ डिझास्टर मॅनेजमेंट हे — या ठिकाणी आहे.
 अ) मुंबई
 ब) नागपूर
 क) दिल्ली
 ड) कलकत्ता

प्र.२ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

०४

- अ) NDRF चा फुल फॉर्मस लिहा.
- ब) आग विझविण्याच्या उपकरणांची नावे लिहा.
- क) आपत्तीचे प्रकार लिहा.
- ड) मानवनिर्मित आपत्तीची नावे लिहा.

प्र.३ “नागरी सुरक्षा सेवा” यावर थोडक्यात टिप लिहा.

०३

प्र.४ “आपत्ती व्यवस्थापन” सविस्तर स्पष्ट करा.

०४

किंवा

एन. सी. सी. कॅडेटची आपत्ती व्यवस्थापन मधील भूमिका स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

N.C.C

Military Science (National cadet crop) (N.C.C.) (G03-GE-OE-221)

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:00 PM

Max. Marks: 15

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct Alternative and fill in the blanks **04**

- 1) The ultimate authority of civil defence at district level is the _____.
 a) District Medical Officer b) District Magistrate
 c) P.W.D Engineer d) None of These
- 2) Earthquake is a _____ type of calamity.
 a) Man-made b) Artificial
 c) Natural d) None of These
- 3) Flood is a _____ type of calamity.
 a) Natural b) Man - Made
 c) Artificial d) None of these
- 4) National Institute of Disaster Management is located at _____.
 a) Mumbai b) Nagpur
 c) Delhi d) Kolkata

Q.2 Attempt any two of the following questions. **04**

- a) State full form of NDRF.
- b) Mention the names and fire fighting equipments.
- c) Write down the types of disasters.
- d) Write down the names of man made disasters.

Q.3 Write a note on "Civil defence services". **03**

Q.4 Describe in detail disaster management. **04**

OR

Explain role of NCC cadet in disaster management.

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

Introduction to NSS - II

Environmental Issues and Yuva Health (G03-GE-OE-222)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

१) भूकंप, ज्वालामुखी, चक्रीवादळे ही ——— प्रकारची आपत्ती आहे.

अ) सामाजिक

ब) धार्मिक

क) आर्थिक

ड) नैसर्गिक

२) तरुण वयामध्ये ——— ही मोठी समस्या आहे.

अ) व्यसनधीनता

ब) एड्स

क) शिक्षण

ड) पैसा

३) ——— ही महत्त्वाची जागतिक समस्या आहे.

अ) बेरोजगारी

ब) हवामान बदल

क) शेतीचे उत्पादन कमी

ड) लोकसंख्या वाढ

४) जागतिक अवयवदान दिन ——— या दिवशी साजरा केला जातो.

अ) १३ ऑगस्ट

ब) २२ मार्च

क) ५ जून

ड) ११ सप्टेंबर

५) एड्सचे विस्तारित रूप ——— आहे.

अ) अक्कायर्ड इंटरनल डिफिशियेंसी सिंड्रोम

ब) अक्कायर्ड इम्यूनो डिफिशियेंसी सिंड्रोम

क) अॅटोमेंटीक इम्यूनल डिफिशियेंसी सिंड्रोम

ड) अॅटोमेंटीक इंटरनल डिफिशियेंसी सिंड्रोम

६) पर्यावरण संतुलनासाठी जंगलाने ——— टक्के प्रदेश व्यापला पाहिजे.

अ) ३३

ब) २१

क) ६०

ड) ७०

- प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) सामाजिक वनीकरणाची संकल्पना सांगा.
- ब) रक्तदानाची आवश्यकता का आहे?
- क) तणाव व्यवस्थापनाचे चार तंत्रे सांगा.
- ड) आपत्ती व्यवस्थापनाची गरज का आहे?
- प्र.३ खालील प्रश्नाचे थोडक्यात उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 0६
- अ) जल व्यवस्थापन यावर चर्चा करा.
- ब) मोबाईल व्यसनधीनताचे नियंत्रण उपाय लिहा.
- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) “एड्स” हा मानवी समाजाचा शत्रू आहे ते स्पष्ट करा.
- ब) हवामान बदल म्हणजे काय? हवामान बदलाचे कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Introduction to NSS - II
Environmental Issues and Yuva Health (G03-GE-OE-222)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 06

- 1) Disasters in the form of earthquakes, volcanoes, hurricanes is _____ type of disaster.
 - a) Social
 - b) Religious
 - c) Economic
 - d) Natural
- 2) _____ is a important problem in youth stage.
 - a) Drug addiction
 - b) AIDS
 - c) Education
 - d) Money
- 3) _____ is a important universal problem.
 - a) Unemployment
 - b) Climate Change
 - c) Low production of Agriculture
 - d) Growth Population
- 4) The World Organ Donation day is celebrated on _____.
 - a) 13 August
 - b) 22 March
 - c) 5 June
 - d) 11 September
- 5) The Long form of AIDS is _____.
 - a) Acquired internal deficiency syndrome
 - b) Acquired immuno deficiency syndrome
 - c) Automatic immunal deficiency syndrome
 - d) Automatic Internal deficiency syndrome
- 6) For environmental protection _____ percent of forest cover is essential.
 - a) 33
 - b) 21
 - c) 60
 - d) 70

- Q.2 Write answer of the following questions. (Any Two) 06**
- a)** State the concept of social forestry.
 - b)** Why is important of Blood Donation.
 - c)** State the four techniques of Stress Management.
 - d)** What is need of Disaster Management?
- Q.3 Answer the following questions. (Any One) 06**
- a)** Discuss the Water Management.
 - b)** Write the Control measure of Mobile addiction.
- Q.4 Answer the following questions. (Any One) 12**
- a)** Explain the AIDS is danger human society.
 - b)** What is Climate Change? Explain the Causes and Consequence of Climate Change.

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

PHYSICAL EDUCATION

**Importance of Anatomy in Physical Education & Sports
(G03-GE-OE-214)**

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुण: १५

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:००

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. ०३**
- १) विकास ही ——— चालणारी प्रक्रिया आहे.
 अ) लहान वयापर्यंत ब) जन्मापासून मृत्यूपर्यंत
 क) वयाच्या पंचेवीस वर्षापर्यंत ड) यापैकी नाही
- २) ——— हा घटक रक्तामध्ये असतो.
 अ) सल्फुरिक ॲसिड ब) हिमोग्लोबीन
 क) गंधक ड) फॉस्फरस
- ३) व्यायामामुळे हाडे ——— बनतात.
 अ) टनक ब) पिळदार
 क) लवचिक ड) वरील सर्व
- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) ०३**
- अ) खेळाची व्याख्या लिहा.
 ब) वाढ आणि विकास यांच्यातील फरक लिहा.
 क) बाल्यावस्थेतील शारीरिक बदल लिहा.
 ड) रक्तामध्ये कोणत्या पेशी असतात.
- प्र.३ टिप लिहा. ०३**
- श्वसन संस्था सविस्तर लिहा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) ०६**
- अ) खेळाचे महत्त्व सविस्तर लिहा.
 किंवा
 ब) कौमार्य अवस्थेतील शारीरिक व भावनिक बदल लिहा.

Seat No.	

Set

P

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Physical Education
Importance of Anatomy in Physical Education & Sports
(G03-GE-OE-214)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:00 PM

Max. Marks: 15

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. 03

- 1) Development is a process that continues _____.
 a) Until childhood b) From birth to death
 c) Until the age of twenty-five d) None of these

- 2) _____ is a component present in blood.
 a) Sulfuric acid b) Hemoglobin
 c) Sulfur d) Phosphorus

- 3) Exercise makes bones _____.
 a) Toned b) Soft
 c) Flexible d) All of the above

Q.2 Write short answers. (Any Three) 03

- a) Write the definition of play.
- b) Write the difference between growth and development.
- c) Write the physical changes during childhood.
- d) What cells are present in blood?

Q.3 Write Short Answers / Short Note. 03

Respiratory System

Q.4 Write the detail answer. (Any one) 06

- a) Write the importance of Sports in detail.
- OR**
- b) Write the physical and emotional changes during puberty.

Seat No.	

बी.ए. (सत्र - II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर - २०२५

EDUCATION

History of Indian Education - II (G03-GE-OE-203)

वार, दिनांक : गुरुवार, ०६-११-२०२५

कमाल गुणः ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકઢીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

30

- १) ——— विद्यापीठात संशोधन कार्य व्यापक प्रमाणात चालत असे.
अ) तक्षशीला ब) काशी
क) विक्रमशीला ड) नालंदा
- २) मुस्लीमकालीन शिक्षण व्यवस्थेमध्ये ——— शिक्षण सक्तीचे केले होते.
अ) सांस्कृतिक ब) धार्मिक
क) लष्करी ड) व्यावसायिक
- ३) ——— या मुस्लीम राज्यकर्त्याने धार्मिक शिक्षण देताना हिंदुना स्वातंत्र्य दिले.
अ) हुमायून ब) अकबर
क) जहांगीर ड) औरंगजेब
- ४) ——— हे तक्षशीला विद्यापीठाचे प्रमुख वैशिष्ट्य होते.
अ) समताधीष्टीत शिक्षण ब) बहुव्यापक अभ्यासक्रम
क) व्यवस्थापन ड) अध्यापन पद्धती
- ५) ——— विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन प्रमुखाला 'भिक्षु महस्थवीर' असे म्हणत.
अ) काशी ब) विक्रमशीला
क) तक्षशीला ड) नालंदा
- ६) मुस्लीम काळातील उच्च शिक्षण ——— मध्ये दिले जात होते.
अ) मक्ताब ब) मदरसा
क) गुरूकुल ड) संघ

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) 0६
- अ) तक्षशीला विद्यापीठातील भोजन आणि निवास व्यवस्था लिहा.
 ब) मुस्लीम शिक्षणातील कोणतेही चार दोष सांगा.
 क) मुस्लीम काळातील शिक्षणाचे विविध प्रकार सांगा.
 ड) तक्षशीला विद्यापीठातील अभ्यासक्रम लिहा.
- प्र.३ टिपा लिहा. 0६
- अ) मुस्लीमकाळातील अध्यापनपद्धती
 ब) तक्षशीला विद्यापीठातील समतेवर आधारलेले शिक्षण
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) प्राचीन भारतातील प्रमुख शैक्षणिक केंद्र म्हणून नालंदा विद्यापीठाची वैशिष्ट्ये वर्णन करा.
- किंवा
- ब) मुस्लीम काळातील विद्यार्थ्यांची शिस्त, शिक्षकाची भूमिका व अभ्यासक्रम स्पष्ट करा.

Set

P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Education
History of Indian Education - II (G03-GE-OE-203)**

Day & Date: Thursday, 06-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 06

- 1) In _____ university the research work was conducted on a grand scale.
 - a) Takshashila
 - b) Kashi
 - c) Vikramsheela
 - d) Nalanda
- 2) In Islamic education system _____ education was made compulsory.
 - a) Cultural
 - b) Religious
 - c) Military
 - d) Vocational
- 3) _____ Muslim kings gave freedom to Hindus regarding religious education.
 - a) Humayun
 - b) Akabar
 - c) Jahangir
 - d) Aurangzeb
- 4) _____ was the main feature of 'Takshashila University'.
 - a) Equality in education
 - b) Multifaceted curriculum
 - c) Management
 - d) Teaching methods
- 5) The administration chief of _____ university is known as 'Bhikshu Mahasthaveer'.
 - a) Kashi
 - b) Vikramsheela
 - c) Takshashila
 - d) Nalanda
- 6) The higher education in Islamic period was given in _____.
 - a) Maqtab
 - b) Madarsa
 - c) Gurukul
 - d) Sangha

Q.2 Answer the following questions in short (Any Three) 06

- Write about the food and accommodation arrangements in Takshshila University.
- State any four demerits of Muslim Education.
- State the different types of Education during the Muslim Era.
- Write the Curriculum of Takshshila University.

- Q.3 Write short note.** **06**
- a) Teaching methods of Islamic Education
 - b) Equality based Education in Takshashila University

- Q.4 Answer the following question in detail (Any One)** **12**
- a) Explain the characteristics of 'Nalanda University' as a main educational centre in ancient India.

OR

- b) Explain the discipline of Students, the role of teacher and the Curriculum during the Muslim Era.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
AEC
English/ English for communication (ENG-201)**

Day & Date: Friday, 07-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate marks.

Q.1 Multiple choice questions.

06

- 1) Which skills help improve communication?
 - a) Ignoring details
 - b) Active listening
 - c) Speaking continuously
 - d) Multitasking
- 2) What is the first step in the listening process?
 - a) Responding
 - b) Evaluating
 - c) Receiving
 - d) Remembering
- 3) How can one improve listening skills?
 - a) Avoiding eye contact
 - b) Taking notes
 - c) Interpreting often
 - d) Thinking above other tasks
- 4) Which of the following is not a type of formal writing?
 - a) Formal Letters
 - b) Newspaper reports
 - c) Personal diary entries
 - d) E-mail
- 5) What is the first element of newspaper report?
 - a) Conclusion
 - b) Headlines
 - c) Supporting details
 - d) Salutation
- 6) Which type of E-mail is used to request information?
 - a) Inquiry E-mail
 - b) Complaint E-mail
 - c) Promotional E-mail
 - d) Personal E-mail

Q.2 Answer the following: (Any Two)

06

- a) How can professionals enhance listening skills for better communication?
- b) How do Rising and Falling tones change the meaning of a sentence?
- c) What are the best practices for writing effective content in formal letters/E-mails and Blogs?
- d) Why is proofreading and editing important in writing?

Q.3 Write short notes. (Any One)

06

a) Define listening and explain the five stages of the listening process.

OR

b) Why is listening important in communication.

Q.4 Write broad answer: (Any One)

12

a) Describe the different types of formal letters and their uses.

OR

b) What is a newspaper report? Explain its format and key features.

Seat No.	

Set P

बी.ए. (सत्र - II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर - २०२५

VES

Environmental Studies (ENS-24)

वार, दिनांक: शनिवार, ०८-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते १:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

१) पर्यावरण संज्ञा म्हणजे ———.

अ) क्षेत्र

ब) जमीन

क) सभोवतालचा परिसर

ड) प्रदेश

२) 'परिसंस्था' हा शब्द सर्वप्रथम ——— यांनी वापरला.

अ) आर. कर्सन

ब) आर्थर टान्सले

क) इ. पी. ओडम

ड) ए. चार्ल्स

३) ——— ही पुर्ननिर्मित ऊर्जा साधनसंपदा नाही.

अ) सौरऊर्जा

ब) जलविद्युत ऊर्जा

क) सागरी ऊर्जा

ड) खनिज तेल

४) जैवविविधतेच्या नैसर्गिक अधिवासातील संवर्धनास ——— म्हणतात.

अ) परस्थानी संरक्षण

ब) मूलस्थानी संरक्षण

क) संरक्षण

ड) संवर्धन

५) सहारा हे ——— परिसंस्थेचे उदाहरण आहे.

अ) जंगल

ब) सागरी

क) वाळवंटी

ड) गवताळ

६) भारतात वन्यजीव संरक्षण कायदा ——— साली संमत झाला.

अ) १९७१

ब) १९७२

क) १९७४

ड) १९७६

- प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) 0६
- अ) पर्यावरण अभ्यासाचे स्वरूप
 - ब) गवताळ परिसंस्था
 - क) जंगलतोडीची कारणे
 - ड) जैवविविधता संवर्धन
 - इ) हवेच्या प्रदूषणाची कारणे
- प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) अनुवंशिक जैवविविधता स्पष्ट करा.
 - ब) लोकसंख्या वाढीचा पर्यावरणावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.
 - क) परिसंस्थेचे कार्य स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) पर्यावरण संरक्षण कायदा स्पष्ट करा.
 - ब) जागतिक तापमान वाढीची कारणे लिहा.
 - क) अर्बुणाची कारणे स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 0६
- अ) पर्यावरण अभ्यासाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
 - किंवा
 - ब) ध्वनी प्रदूषणाची कारणे स्पष्ट करा.

Set	P
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	1
24	1
25	1
26	1
27	1
28	1
29	1
30	1
31	1
32	1
33	1
34	1
35	1
36	1
37	1
38	1
39	1
40	1
41	1
42	1
43	1
44	1
45	1
46	1
47	1
48	1
49	1
50	1
51	1
52	1
53	1
54	1
55	1
56	1
57	1
58	1
59	1
60	1
61	1
62	1
63	1
64	1
65	1
66	1
67	1
68	1
69	1
70	1
71	1
72	1
73	1
74	1
75	1
76	1
77	1
78	1
79	1
80	1
81	1
82	1
83	1
84	1
85	1
86	1
87	1
88	1
89	1
90	1
91	1
92	1
93	1
94	1
95	1
96	1
97	1
98	1
99	1
100	1

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
VES
Environmental Studies (ENS-24)**

Day & Date: Saturday, 08-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

06

- 1) The term environment means _____.
a) Area
b) Land
c) Surrounding Area
d) Region
- 2) The term "Ecosystem" was first introduced by _____.
a) R. Carson
b) Aurthur Tansley
c) E. P. Odum
d) A. Charls
- 3) _____ is not considered as renewable energy resource.
a) Solar Energy
b) Hydroelectric energy
c) Oceanic
d) Petroleum
- 4) Conservation of biodiversity in their natural habitat is called _____.
a) Ex-situ conservation
b) In-situ conservation
c) Protection
d) Conservation
- 5) Sahara is a example of _____ ecosystem.
a) Forest
b) Marine
c) Desert
d) Grassland
- 6) The 'Wildlife Protection Act' was passed in the year _____ in India.
a) 1971
b) 1972
c) 1974
d) 1976

Q.2 Answer the following questions. (Any Three)

06

- a) Nature of Environmental Studies
- b) Grassland Ecosystem
- c) Causes of Deforestation
- d) Conservation of Biodiversity
- e) Causes of Air Pollution

- Q.3 Answer the following questions. (Any Two). 06**
- a) Explain the genetic biodiversity.
 - b) Explain the impact of population growth on the environment.
 - c) Explain the function of Ecosystem
- Q.4 Answer the following questions. (Any Two) 06**
- a) Explain the Environment Protection Act.
 - b) Causes of Global Warming
 - c) Explain the causes of droughts.
- Q.5 Answer the following questions. (Any One) 06**
- a) Scope of Environmental Studies.
- OR**
- b) Explain the causes of Noise Pollution.

Seat No.	

Set	P

बी.ए (सत्र - II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५
Marathi – II
अक्षरवेल (G03-0209)

वार, दिनांक: मंगळवार, ११-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

- १) वि. रा. शिंदे यांनी शेतकरी, जमिनीची मालकी हक्क, शेतकऱ्यांचे शोषण, शेतीचे भविष्य व त्यावरील उपाययोजना यांची परखड चर्चा कोणत्या पठातून केली आहे?
 - अ) सामाजिक ऐक्य व धार्मिक सहिष्णुता
 - ब) भांडवलशाहीचे भविष्य
 - क) लोकशाहीच्या यशस्वी कामकाजाच्या पूर्वावर्ती
 - ड) मराठी अभिजात कशी?
- २) जुलै १९२० रोजी ——— येथे भरलेल्या ब्राह्मणेतर सामाजिक परिषदेच्या निमित्ताने राजर्षी शाहू महाराजांनी भाषण केले.
 - अ) धारवाड
 - ब) हुबळी
 - क) पुणे
 - ड) मुंबई
- ३) “लोकशाहीच्या यशस्वी कामकाजाच्या पूर्वावर्ती” या पाठातून डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी कोणत्या विषयावर चिंतन स्पष्ट केले आहे?
 - अ) हुकूमशाहीचे
 - ब) राजेशाहीचे
 - क) अध्यक्षशाहीचे
 - ड) लोकशाहीचे
- ४) “मराठी अभिजात कशी?” या पाठाचे लेखक कोण?
 - अ) वि. वा. शिरवाडकर
 - ब) वि. स. खांडेकर
 - क) हरी नरके
 - ड) चारुता सागर
- ५) रामा लोणारी, काशीबाई, कृष्णा, गुरुजी हया व्यक्तिरेखा कोणत्या कथेतील आहेत?
 - अ) पंगत
 - ब) दीक्षा
 - क) न लिहिलेले पत्र
 - ड) आठवणीतले वडील

- ६) — या कवितेतून सतीश काळसेकर यांनी पुस्तकांचे मोल, पुस्तकांविषयी आपभाव आणि मानवी जीवनातील स्थान स्पष्ट केले आहे.
 अ) कामगारबंधो ब) बजारहाट
 क) सारा समाज हल्ली.... ड) पुस्तकांच्या संग्रहाविषयी
- ७) सर्वांचा धनी कोण आहे असे महात्मा फुले म्हणतात.
 अ) परमेश्वर ब) पृथ्वी
 क) निर्मिक ड) जिद्दाळा
- ८) सीताराम सावंत यांची “वस्तारा चावणारी बाय” ही कथा कोणत्या कथासंग्रहातील आहे?
 अ) हिरवी काच ब) ढग
 क) सांज ड) हरवलेल्या कथेच्या शोधात
- ९) ‘बजारहाट’ या कवितेतील मायला बाजारातून आपल्या मुलाला काय आणायचे आहे.
 अ) गुळ ब) भातका
 क) पाटी लेन्की ड) जिलेबी
- १०) रघुनंदन त्रिवेदी यांच्या “आठवणीतले वडील” हया कथेचे मराठी भाषेत अनुवाद कोणी केले?
 अ) सीताराम सावंत ब) जयप्रकाश सावंत
 क) शिवाजी सावंत ड) अरविंद गोखले
- ११) नामस्मरण, विठ्ठलभक्ती, पंढरीमहात्म्य, संतमहिमा, कृष्णकथा हे कोणत्या संताच्या अभंगाचे मूळ सूत्र आहे?
 अ) संत नामदेव ब) महात्मा फुले
 क) अनंत फंदी ड) यापैकी नाही
- १२) ‘बिकट वाट वहिवाट नसावी धोपट मार्गा सोडू नको संसारामधी ऐस आपला, उगाच भटकत फिरू नको’ या काव्य ओळी कोणत्या कवितेतील आहेत?
 अ) कामगारबंधो ब) बजारहाट
 क) सारा समाज हल्ली.... ड) फटका

प्र.२ टीपा लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) संत नामदेवांच्या मते अहंकार ओळखण्याचा एकमेव मार्ग कोणता आहे?
 ब) कृ. पा. कुलकर्णी यांच्या मते मराठी भाषेला जन्माला घालण्यास कोणकोणत्या भाषेनी हातभार लावला आहे?
 क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या मते जगातील वेगवेगळ्या भागातील लोकशाहीच्या नाशाला कारणीभूत ठरणाऱ्या कारणांपैकी महत्त्वाचे कारण कोणते?

- ड) राजर्षी शाहू महाराजांनी जैन व लिंगायत लोकांविषयी कोणते मत मांडले आहे?
- इ) नामदेव ढसाळ यांच्या “कामगारबंधो” या कवितेतून कामगारांविषयी कोणता विश्वास व्यक्त झालेला आहे?
- ई) “सारा समाज हल्ली एकात्म आढळेना!” या गझलमधून अविनाश सांगोलकरांनी कोणते समाजवास्तव मांडले आहे?

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१२

- अ) सीताराम सावंत यांच्या “वस्तारा चालवणारी बाय” या कथेतील गौराबाईचा जीवनसंघर्ष स्पष्ट करा.
- ब) राजर्षी शाहू महाराजांना चांगले राष्ट्र उभारणीकरिता कोणत्या गोष्टीं महत्त्वाच्या वाटतात?
- क) “बजारहाट” या कवितेतून भुजंग मेश्रामांनी कविता नायिका मायचे भावविश्व कोणत्या शब्दातून व्यक्त केले आहे?
- ड) ‘आकल्प आयुष्य व्हावे तया कुळा’ या अभंगातून संत नामदेवांनी विट्टलाकडे कोणती विनंती केली आहे?

प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

१२

- अ) महात्मा जोतिबा फुले यांनी “मानवांचा धर्म एक” या अखंड काव्यातून मानवतेच्या धर्माविषयी कोणते विचार मांडले आहेत?
- किंवा**
- ब) ‘न लिहिलेले पत्र’ या कथेतून चारुता सागर यांनी गुरुजी आणि कृष्णा यांच्यामधील स्नेहभाव कसा व्यक्त केला आहे?

प्र.५ सखा कलाल यांच्या ‘पंगत’ या कथेतील भाऊबंदकीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

१२

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
ENGLISH
Introduction to Literature II (G03-0204)**

Day & Date: Wednesday, 12-11-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the Correct Alternative. 12

- 1) Which type of conflict involves a struggle within a character's mind?
 - a) Character vs. Society
 - b) Character vs. Nature
 - c) Internal Conflict
 - d) External Conflict

- 2) What is the main function of the 'theme' in a short story?
 - a) To introduce the setting
 - b) To convey the central idea or message
 - c) To entertain the reader with jokes
 - d) To describe the climax

- 3) In a short story, the protagonist is _____.
 - a) The writer of the story
 - b) The villain or opposing force
 - c) A background character with no role
 - d) The main character who faces a challenge

- 4) What feature allows novels to explore characters and events in detail?
 - a) Lengthy and detailed narrative
 - b) Use of poems
 - c) Short length
 - d) Lack of structure

- 5) What is the function of the *setting* in a novel?
 - a) To increase the word count
 - b) To confuse the reader
 - c) To create mood and atmosphere
 - d) To eliminate characters

- 6) What is the central message or idea in a novel called?
 - a) Plot
 - b) Theme
 - c) Setting
 - d) Character

- 7) What kind of person was the astrologer in reality?
 - a) A scholar
 - b) A priest
 - c) A doctor
 - d) A fake astrologer
- 8) What recent tragedy has Iona suffered?
 - a) His wife left him
 - b) His son died
 - c) His horse ran away
 - d) He lost his job
- 9) What effect does the painted leaf have on Johnsy?
 - a) It gives her hope and will to live
 - b) It makes her sadder
 - c) She wants to leave the city
 - d) She asks Sue to cut the vine
- 10) What happens to Coyotito at the end of the story?
 - a) He becomes a doctor
 - b) He is kidnapped
 - c) He is bitten again
 - d) He dies
- 11) Who refuses to treat Coyotito's scorpion sting at first?
 - a) The priest
 - b) The pearl buyers
 - c) The doctor
 - d) The beggars
- 12) Where does Kino find the great pearl?
 - a) In the sea
 - b) In his garden
 - c) On the shore
 - d) In the mountains

Q.2 Write Short answers. (Any Four)**12**

- a) Write in brief the three key characteristics of a short story.
- b) Write significance of the setting in a short story?
- c) Write a short note on any three elements of a short story.
- d) Define a short story with an example.
- e) What are the main parts of a short story's plot structure?
- f) What is the climax in a short story?

Q.3 Write Short Answers /Short notes. (Any Two)**12**

- a) What are the key characteristics of a novel? Give suitable examples.
- b) Comment on the flat and round characters in the novel.
- c) Discuss the role of theme in a novel.
- d) Explain the difference between first-person, third-person limited, and omniscient points of view in novels.

Q.4 Answer the following question. (Any One)**12**

- a) Discuss the theme of loneliness in "The Lament".

OR.

- b) Describe the character of Johnsy and her struggle with illness.

Q.5 Answer the following question.**12**

Describe the character sketch of Kino.

Set

P

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
ENGLISH
Introduction to Linguistics II (DSC1-2) (G03-0220)**

Day & Date: Thursday, 13-11-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) The word 'smog' is an example of _____.
a) affixation b) clipping
c) blending d) acronym
- 2) 'PTO' is an example of _____.
a) blending b) acronym
c) conversion d) suffixation
- 3) '_____' is an open class word.
a) And b) John
c) Because d) Can
- 4) The synonym of the word 'Happiness' is _____.
a) Pleasure b) Nervousness
c) Game d) Beauty
- 5) The antonyms of the word 'Clever' is _____.
a) Wise b) Stupid
c) Intelligent d) Smart
- 6) _____ is an example of proper noun.
a) Fan b) Raj
c) Farm d) Tiger
- 7) The morphemes which depend on other morphemes for their meaning in language are called _____.
a) free morphemes
b) bound morphemes
c) zero morphemes
d) both free and zero morphemes
- 8) The variants of a morpheme are called _____.
a) phonemes b) allophones
c) allomorphs d) prefixes

- 9)** The Suffix in the word 'punishment' is _____.
a) punish- b) -ment
c) punishment d) all the above
- 10)** The prefix in the word 'disliked' is _____.
a) dis- b) -liked
c) dislike d) all the above
- 11)** In Linguistics, _____ is related to the study of words.
a) Phonology b) Morphology
c) Pragmatics d) Syntax
- 12)** The root word in the word 'impossible' is _____.
a) impossible b) possible
c) possibility d) all the above

Q.2 Attempt the following as directed: (Any four)

12

- a)** Give labelled morphological analysis of the following words:
1) Powerful 2) Misunderstanding 3) Unhappiness
- b)** Identify free and bound morphemes in the following words and separate them:
1) antihero 2) friendship 3) minibus
- c)** Identify the word formation process of the underlined words in the following sentences:
1) He lives in U.K.
2) The policeman was using walkie-talkie.
3) Raju saw the rainbow.
- d)** Identify prefixes and suffixes in the following words:
1) unwanted 2) disliking 3) anticlockwise
- e)** Match the synonyms of the given words in the following:

Group A	Group B
Hot	Tough
Hard	Best
Good	Burning

- f)** Match the Antonyms of the given words in the following:

Group A	Group B
Short	Hard
Soft	Good
Bad	Tall

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)

12

- a) Collocations
- b) Types of Morphemes
- c) Noun and its types
- d) Semantics

Q.4 Attempt the following. (Any one) 12

a) Write a detailed note on open class words and closed class words in English.

OR

b) Write a note on major and minor word formation processes in English.

Q.5 What is clause? Write a note on the elements of clause with suitable examples. 12

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र - II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर — २०२५

HINDI

आधुनिक हिंदी कहानी (G03-0206)

वार, दिनांक: शुक्रवार, १४-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचनाएँ : १) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

२) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं।

प्र.१ निम्नलिखित प्रश्नों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। १२

१) हामिद मेला देखने जानेपर अपनी दादी के लिए ——— खरीदकर लाता हैं।

अ) वकील	ब) भिस्ती
क) सिपाही	ड) चिमटा

२) फ्रांस और बेल्जियम के मैदान में घावों से भरा नं.७७ सिख राइफल्स के जमादार ——— की मृत्यु हो जाती है।

अ) हजारासिंह	ब) लहनासिंह
क) वजीरासिंह	ड) बोधासिंह

३) जिन शब्दों का रूप अर्थ के कारण अथवा दूसरे शब्दों के संबंध से नहीं बदलता उन्हें ——— शब्द कहते हैं।

अ) विलोम	ब) अव्यय
क) अविकारी	ड) स्ववृत्त

४) ——— स्टेशन पर मुसलमान पठाण एक हिन्दू परिवार के साथ बदतमीजी से व्यवहार करते हैं।

अ) वजीराबाद	ब) दौलताबाद
क) भोपाल	ड) जबलपुर

५) हिंदी में कारक शब्द का सामान्य अर्थ ——— है।

अ) बोलनेवाला	ब) चलनेवाला
क) पढ़नेवाला	ड) करनेवाला

६) 'मैं हार गई' कहानी की लेखिका मन्नू भंडारी समाज में आदर्श निर्माण करनेवाले ——— का निर्माण करना चाहती है।

अ) नेता	ब) समाज
क) कलाकार	ड) सोसायटी

- ७) 'मलबे का मालिक' कहानी का पात्र ——— मानवता का पुजारी है।
 अ) रख्खा पहलवान ब) गनी मियाँ
 क) चिरागदीन ड) जुबेदा
- ८) चौधरी पीरबख्श के परिवार की झूठी शान और इज्जत का आधार ——— है।
 अ) दिवार ब) अलमारी
 क) परदा ड) अंतरजाल
- ९) आधुनिक जीवन में पुरानी और नयी पीढ़ी के बदलते मूल्यों के परिवर्तन पर आधारित कहानी ——— है।
 अ) पिता ब) अमृतसर आ गया है
 क) मैं हार गई ड) उसने कहा था
- १०) 'एक देर शाम' कहानी के लेखक ——— है।
 अ) यशपाल ब) प्रेमचंद
 क) अजय नावरिया ड) हरिशंकर परसाई
- ११) विकारी शब्दों के जिस रूप से एक पदार्थ या व्यक्ति का बोध हो उसे ——— कहते हैं।
 अ) बहुवचन ब) एकवचन
 क) विकारी ड) अविकारी शब्द
- १२) बालोद के बुधवारी बाजार में रामधन ——— बेचने गया था।
 अ) बैल ब) माल
 क) भैस ड) रूई

प्र.२ निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर दो या तीन वाक्यों में लिखिए।

१२

- अ) एकवचन की परिभाषा लिखकर उसके दो उदाहरण लिखिए।
 ब) कारक को प्रकार कितने हैं किसी चार कारक के नाम लिखिए।
 क) शब्दभेद के प्रकार कितने हैं उनके नाम उदाहरण के साथ लिखिए।
 ड) 'में' और 'पर' विभक्तियाँ जोड़कर अधिकरण कारक के दो उदाहरण लिखिए।
 इ) किसान रामधन के लिए बैलों का क्या महत्व है।
 ई) 'अमृतसर आ गया है' कहानी में चित्रित विभाजन कालीन साम्प्रदायिकता को संक्षेप में लिखिए।

प्र.३ निम्नलिखित में से किन्हीं दो टिप्पणीयों के उत्तर लिखिए।

१२

- अ) 'एक देर श्याम' कहानी का कथानक
 ब) 'परदा' कहानी का व्यंग्य
 क) 'उसने कहा था' कहानी का लहनासिंह
 ड) 'पिता' कहानी में चित्रित पिता का चरित्र चित्रण।

- प्र.४ निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए। १२
- अ) 'मलबे का मालिक' कहानी में चित्रित गनीमियाँ का चरित्र चित्रण कीजिए।
अथवा
- ब) मन्नू भंडारी की 'मैं हार गई' कहानी की कथावस्तु अपने शब्दों में लिखिए।
- प्र.५ प्रेमचंद लिखित 'ईदगाह' कहानी का कथानक अपने शब्दों में लिखिए। १२

- ७) शहाबुद्दीनखान, बहादूरखान, कसीमखान या मोठ्या मोगली सरदारांना नाशिक जवळील ——— हा किल्ला जिंकता आला नाही.
अ) रामसेज
ब) भूपाळगड
क) भूदरगड
ड) खेळणा
- ८) मोगलांचा सरदार ——— याने छत्रपती संभाजी महाराजांना संगमेश्वर येथे पकडले.
अ) कासीमखान
ब) शहाबुद्दीनखान
क) शेख निजाम
ड) पोलादखान
- ९) शंभूराजांना कैद झाल्यानंतर महाराणी येसूबाईंनी ——— येथे राजाराम महाराजांना मंचकारोहण करून स्वराज्याचा कारभार सोपवला.
अ) रायगड
ब) प्रतापगड
क) पन्हाळा
ड) सिंहगड
- १०) छत्रपती राजाराम महाराजांचा मृत्यू ——— किल्ल्यावर झाला.
अ) तोरणा
ब) खेळणा
क) सिंहगड
ड) रायगड
- ११) महाराणी ताराबाईंच्या पराक्रमाचा गौरव करताना ——— यांनी त्यांना 'भद्रकाली' म्हटले आहे.
अ) कवी परमानंद
ब) कवी देवदत्त
क) कवी भूषण
ड) कवी शंकर
- १२) दोड्डेरीच्या वेढ्यात सेनापती संताजी घोरपडेंनी ——— चा पराभव केला.
अ) शहाबुद्दीन
ब) झुल्फिकारखान
क) दिलेरखान
ड) कासीमखान

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) छत्रपती संभाजी महाराजांच्या प्रारंभिक अडचणी विषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
- ब) छत्रपती संभाजी महाराजांच्या बुऱ्हाणपूरवरील मोहिमेविषयी माहिती लिहा.
- क) छत्रपती संभाजी महाराजांच्या कालखंडातील जंजिऱ्याच्या मोहिमेची थोडक्यात माहिती सांगा.
- ड) रायगड मोगलांच्या ताब्यात कसा गेला ते थोडक्यात सांगा.
- इ) सेनापती संताजी घोरपडेच्या युद्ध तंत्राविषयी माहिती लिहा.
- ई) महाराणी ताराबाई कालीन पन्हाळा वेढ्याविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.

- प्र.३ टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२
- अ) शंभूराजे आणि अकबर संबंध
 ब) राजाराम महाराजांचा जिंजीतील संघर्ष
 क) महाराणी ताराबाईचा पराक्रम
 ड) सेनापती धनाजी जाधवांची कामगिरी
- प्र.४ अ) छत्रपती संभाजी महाराज व पोर्तुगीज यांच्यातील संघर्षाचा आढावा घ्या. १२
 किंवा
 ब) सेनापती संताजी घोरपडे यांच्या कार्याची विस्तृत माहिती लिहा.
- प्र.५ छत्रपती संभाजी महाराज आणि मोगल यांच्यातील संघर्षाचे वर्णन करा. १२

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

HISTORY

**Chhatrapati Sambhaji Maharaj and Maratha War of Independence
(1681 to 1707AD) (G03-0207)**

Day & Date: Saturday, 15-11-2025

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) Shambhuraje was born at _____ fort.

a) Raigad	b) Pratapgad
c) Vishalgad	d) Purandar
- 2) Shambhuraje wrote the Sanskrit book _____.

a) Budhbhushan	b) Shivbharat
c) Anupuran	d) Arthashastra
- 3) In the year _____ AD, Shambhuraje was anointed as the crown prince during the coronation of Shivaji Maharaj.

a) 1672	b) 1674
c) 1676	d) 1678
- 4) The last meeting between Shivaji and Shambhuraje took place at _____ fort.

a) Torna	b) Raigad
c) Panhala	d) Vishalgad
- 5) The coronation ceremony of Chhatrapati Sambhaji Maharaj took place at _____ fort.

a) Janjira	b) Pratapgad
c) Panhala	d) Raigad
- 6) Shambhuraje made _____ the commander-in-chief of Swarajya.

a) Netaji Palkar	b) Santaji Ghorpade
c) Dhanaji Jadhav	d) Hambirrao Mohite
- 7) The great Mughal chieftains Shahabuddin Khan, Bahadur Khan, Kasim Khan could not conquer the fort of _____ near Nashik.

a) Ramsej	b) Bhupalgad
c) Bhudargad	d) Khelna

- 8) The Mughal chieftain _____ captured Chhatrapati Sambhaji Maharaj at Sangameshwar.
 - a) Kasimkhan
 - b) Shahabuddin Khan
 - c) Sheikh Nizam
 - d) Poladkhan
- 9) After Shambhuraje was captured, Maharani Yesubai ascended the stage at _____ and handed over the administration of Swarajya to Rajaram Maharaj.
 - a) Raigad
 - b) Pratapgad
 - c) Panhala
 - d) Sinhagad
- 10) Chhatrapati Rajaram Maharaj died at _____ fort.
 - a) Torna
 - b) Khelana
 - c) Sinhagad
 - d) Raigad
- 11) While praising the prowess of Maharani Tarabai, _____ called her 'Bhadrakali'.
 - a) Poet Parmanand
 - b) Poet Devadatta
 - c) Poet Bhushan
 - d) Poet Shankar
- 12) During the siege of Dodderi, Senapati Santaji Ghorpade defeated _____.
 - a) Shahabuddin
 - b) Zulfikar Khan
 - c) Diler Khan
 - d) Qasim Khan

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- Write a brief information about the initial difficulties of Chhatrapati Sambhaji Maharaj.
- Write information about Chhatrapati Sambhaji Maharaj's campaign on Burhanpur.
- Give a brief information about the campaign of Janjira during the time of Chhatrapati Sambhaji Maharaj.
- Briefly explain how Raigad was captured by the Mughals.
- Write information about the war tactics of Senapati Santaji Ghorpade.
- Write a brief information about the siege of Panhala during the reign of Maharani Tarabai.

Q.3 Write notes. (Any Two)

12

- Shambhuraj and Akbar's relationship.
- Rajaram Maharaj's struggle in Jinji.
- Maharani Tarabai's valor.
- The performance of Senapati Dhanaji Jadhav.

Q.4 a) Review the struggle between Chhatrapati Sambhaji Maharaj and the Portuguese.

12

OR

- b) Write a detailed account of the work of Senapati Santaji Ghorpade.**

Q.5 Describe the conflict between Chhatrapati Sambhaji Maharaj and the Mughals.

12

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र - II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर — २०२५
Political Science
Political Process in India (G03-0214)

वार, दिनांक: सोमवार, १७-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) निवडणूक आयोगाच्या आयुक्ताचा कार्यकाल किती वर्ष असतो.

- अ) ६ वर्षे किंवा वयाची ६५ वर्षे ब) ६ वर्षे किंवा ६२ वर्षे
 क) ६ वर्षे किंवा ५८ वर्षे ड) यापैकी नाही

२) भारतीय राज्यघटनेतील कोणत्या कलमामध्ये निवडणूक आयोगाची तरतूद केली आहे.

- अ) कलम १२४—१२८ ब) कलम ३२४—३२९
 क) कलम २५६—२५९ ड) कलम २७४—२७९

३) सर्वात प्रभावी निवडणूक आचारसंहिता — या निवडणूक आयुक्ताच्या कालावधीत राबविण्यात आली.

- अ) टी एन शेषन ब) राजीव कुमार
 क) ज्ञानेशकुमार ड) यापैकी नाही

४) भारतीय संघराज्य — प्रकारे निर्माण झालेले आहे.

- अ) केंद्राकर्ष ब) केंद्रोत्सारी
 क) हुकुमशाही ड) यापैकी नाही

५) संघयादीतील विषयावर कायदे करण्याचा अधिकार — आहे.

- अ) राज्यसरकार ब) केंद्रसरकार
 क) केंद्र व राज्यसरकार ड) यापैकी नाही

६) सद्या भारतीय संघराज्यात किती घटक राज्ये आहेत.

- अ) २४ ब) २७
 क) २८ ड) २९

- ७) राष्ट्रीय काँग्रेस पक्षाची स्थापना कधी झाली.
 अ) १८८५ ब) १९०९
 क) १९१९ ड) १९४७
- ८) राजकीय पक्षांना चिन्ह वाटप ——— करतात.
 अ) केंद्र सरकार ब) राज्यसरकार
 क) न्यायालय ड) निवडणूक आयोग
- ९) समाजवादी पक्ष कोणत्या राज्यात मोठ्या प्रमाणात कार्यरत आहे.
 अ) महाराष्ट्र ब) केरळ
 क) उत्तरप्रदेश ड) कर्नाटक
- १०) भारत हे ——— राज्य आहे.
 अ) धर्माधिष्ठीत ब) धार्मिक
 क) धर्मनिरपेक्ष ड) यापैकी नाही
- ११) महाराष्ट्रात ——— जात प्रभावी मानली जाते.
 अ) मराठा ब) लिंगायत
 क) रेड्डी ड) यापैकी नाही
- १२) १९८० नंतर पंजाबमध्ये या ——— जोर धरलेला होता.
 अ) आसाम आंदोलन ब) नागा आंदोलन
 क) खलीस्तान आंदोलन ड) यापैकी नाही

प्र.२ टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

१२

- अ) राज्यघटनेतील आर्थिक आणिबाणी कलम ३६०.
 ब) निवडणूक आयोग रचना आणि कार्यकाल स्पष्ट करा.
 क) भारतातील जात याविषयी माहिती लिहा.
 ड) राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष (शरद पवार गट) याची माहिती लिहा.
 इ) सरकारिया आयोग.
 ई) केंद्रयादी म्हणजे काय व केंद्र यादीतील विषय लिहा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१२

- अ) भारतीय जनता या राजकीय पक्षाची माहिती लिहा.
 ब) राष्ट्रीय काँग्रेस या राजकीय पक्षाची माहिती लिहा.
 क) राजमन्त्रार समिती.
 ड) केंद्र राज्य संबंधातील राज्यपालाची भूमिका.

प्र.४ लघुत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

१२

अ) निर्वाचन आयोगाची रचना सांगून अधिकार व कार्ये लिहा.

किंवा

ब) भारतीय राजकारणातील धर्म या घटकाची चर्चा करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न.

१२

भारतीय राजकीय पक्ष पद्धतीची वैशिष्ट्ये लिहा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Political Science
Political Process in India (G03-0214)**

Day & Date: Monday, 17-11-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternative given below. 12

- 1) How many years is the term of a member of the Election Commission?
a) 6 years or 65 years of age b) 6 years or 62 years
c) 6 years or 58 years d) None of these
- 2) In which article of the Constitution of India is the provision of Election Commission made?
a) Article 124 -128 b) Article 324 -329
c) Article 256-259 d) Article 274-279
- 3) The most effective election code of conduct was implemented during the tenure of _____ this Election Commissioner
a) T N Seshan b) Rajeev Kumar
c) Dnyesh Kumar d) None of these
- 4) The Indian federal system is formed in _____ manner.
a) Centripetal b) Centrifugal
c) Authoritarian d) None of these
- 5) The power to make laws on the subjects in the Union List is _____.
a) State Government
b) Central Government
c) Central and State Government
d) None of these
- 6) How many constituent states are present in the Indian Union?
a) 24 b) 27
c) 28 d) 29
- 7) When was the National Congress Party founded?
a) 1885 b) 1909
c) 1919 d) 1947

- 8) Symbols are allocated to political parties by _____.
 a) Central Government b) State Government
 c) Court d) Election Commission
- 9) In which state is the Samajwadi Party active to a large extent?
 a) Maharashtra b) Kerala
 c) Uttar Pradesh d) Karnataka
- 10) India is a _____ state.
 a) Theocratic b) Religious
 c) Secular d) None of these
- 11) In Maharashtra _____ caste is considered dominant.
 a) Maratha b) Lingayat
 c) Reddy d) None of these
- 12) In Punjab after 1980 _____ demand was strong.
 a) Assam Movement b) Naga Movement
 c) Khalistan Movement d) None of these

Q.2 Write short notes. (Any Four)**12**

- a) Economic Emergency Article 360 of the Constitution
- b) Explain the composition and tenure of the Election Commission.
- c) Write information about caste.
- d) Write information about the Nationalist Congress Party [Sharad Pawar Group].
- e) Sarkaria Commission.
- f) What is the Central List and write the subjects in the Central List.

Q.3 Write short answers. (Any Two)**12**

- a) Write information about the political party Bharatiya Janata Party.
- b) Write information about the political party National Congress.
- c) Rajamannar Committee.
- d) Role of the Governor in the relationship between the Centre and the State.

Q.4 Broad Question. (Any One)**12**

- a) State the structure of the Election Commission and write its powers and functions.

OR

- b) Discuss the role of religion in Indian politics.

Q.5 Write answer the following question.**12**

Write the features of Indian political party system.

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र - II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर — २०२५
ECONOMICS
Indian Economy - II (G03-0202)

वार, दिनांक: मंगळवार, १८-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) लघु उद्योग हे प्रामुख्याने — असतात.

अ) श्रम प्रधान	ब) भांडवल प्रधान
क) जमीन प्रधान	ड) वरील सर्व

२) — हे भारतीय नियोजनाचे उद्दिष्ट आहे.

अ) आर्थिक वृद्धी	ब) रोजगारात वाढ
क) अर्थव्यवस्थेचे आधुनिकीकरण	ड) वरील सर्व

३) महाराष्ट्र राज्य — या दिवशी अस्तित्वात आले.

अ) १ मे १९५०	ब) १ मे १९६०
क) १ मे १९६५	ड) १ मे १९७०

४) — ही महाराष्ट्रातील दुध सहकारी संस्थाची समस्या आहे.

अ) भांडवलाचा अभाव	ब) वाहतुक सुविधांचा अभाव
क) दुधाच्या किंमती	ड) वरील सर्व

५) भारतात — या वर्षी नविन औद्योगिक धोरण लागू करण्यात आले.

अ) १९४८	ब) १९५१
क) १९७१	ड) १९९१

६) स्थैयासहित विकास — या उद्योगामुळे शक्य होतो.

अ) विदेशी	ब) मोठे उद्योग
क) लघु उद्योग	ड) यापैकी नाही

७) विकासाचे पुरा प्रतिमान — यांनी मांडले.

अ) डॉ. मनमोहन सिंग	ब) डॉ. ए. पी. जे अब्दुल कलाम
क) डॉ. डी. आर. गाडगीळ	ड) अमर्त्य सेन

- ८) पश्चिम महाराष्ट्र — या उद्योगासाठी प्रसिद्ध आहे.
 अ) साखर ब) कापड
 क) चहा ड) वरील सर्व
- ९) — ही भारतातील लघु उद्योगांची समस्या आहे.
 अ) भांडवलाचा अभाव ब) उत्पादनाचा कमी दर्जा
 क) पारंपारिक तंत्रज्ञानाचा वापर ड) वरील सर्व
- १०) भारतात निती आयोगाची स्थापना — या वर्षी करण्यात आली.
 अ) १९५१ ब) १९९१
 क) २०१५ ड) २०१९
- ११) — हा कृषी आधारित उद्योग आहे.
 अ) कापड उद्योग ब) सिमेंट उद्योग
 क) पोलाद उद्योग ड) वरील सर्व
- १२) — हे नागरी सहकारी बँकांचे कार्यक्षेत्र असते.
 अ) शहर ब) ग्रामीण
 क) राज्य ड) राष्ट्र

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) भारतातील नविन औद्योगिक धोरणाची वैशिष्ट्ये सांगा.
 ब) निती आयोगाची उद्दिष्ट्ये सांगा.
 क) महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेची कोणतीही चार वैशिष्ट्ये सांगा.
 ड) महाराष्ट्रातील नागरी सहकारी बँकांच्या कोणत्याही चार समस्या सांगा.
 इ) भारतीय नियोजनाची उद्दिष्ट्ये सांगा.
 ई) महाराष्ट्रातील सहकारी साखर कारखान्याच्या कोणत्याही चार समस्या सांगा.

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) उद्योगांचे वर्गीकरण
 ब) एल. पी. जी. प्रतिमान
 क) महाराष्ट्रातील कोरडवाहू शेती
 ड) महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेत दूध सहकारी संस्थांची भूमिका

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

१२

- अ) भारतीय अर्थव्यवस्थेत लघु उद्योगांची भूमिका स्पष्ट करा.
 किंवा
 ब) महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेत सहकारी संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१२

कृषी आधारित उद्योग म्हणजे काय? महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेत कृषी आधारित उद्योगांची भूमिका स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
ECONOMICS
Indian Economy - II (G03-0202)**

Day & Date: Tuesday, 18-11-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 12

- 1) Small scale industries are mainly _____.
 a) Labour intensive b) Capital intensive
 c) Land intensive d) All the above
- 2) _____ is the objective of Indian Planning.
 a) Economic Growth b) Increase in employment
 c) Modernization of economy d) All the above
- 3) Maharashtra state came in existence in _____.
 a) 1st May 1950 b) 1st May 1960
 c) 1st May 1965 d) 1st May 1970
- 4) _____ is a problem of Dairy Co-operative in Maharashtra.
 a) Lack of Capital b) Lack of transport facilities
 c) Milk Prices d) All the above
- 5) In India New Industrial Policy introduced in _____ Year.
 a) 1948 b) 1951
 c) 1971 d) 1991
- 6) Growth with stability will be possible from _____ industry.
 a) Foreign b) Large Scale
 c) Small Scale d) None of these
- 7) PURA model for development is propounded by _____.
 a) Dr. Manmohan Singh b) Dr. A.P.J. Abdul Kalam
 c) Dr. D. R. Gadgil d) Amartya Sen
- 8) Western Maharashtra is famous for _____ industries.
 a) Sugar b) Cotton
 c) Tea d) All the above

- 9) _____ is a problem of small scale industries in India.
a) Lack of Capital
b) Low quality of the product
c) Use of traditional technology
d) All the above
- 10) In India NITI Aayog established in _____ year.
a) 1951
b) 1991
c) 2015
d) 2019
- 11) _____ is a Agro – based industries.
a) Cotton industry
b) Cement industry
c) Steel industry
d) All the above
- 12) The working area for Urban co-operative Banks is _____.
a) Urban
b) Rural
c) State
d) The Nation

Q.2 Write short answers. (Any Four) 12

- a) State the features of New Industrial Policy of India.
b) State the objectives of NITI Aayog.
c) State any four features of economy of Maharashtra.
d) State any four problems of Urban Co-operative Banks in Maharashtra.
e) State the objectives of Indian Economic Planning.
f) State any four problems of sugar co-operatives in Maharashtra.

Q.3 Write short answers/Notes. (Any Two) 12

- a) Classification of industries
b) LPG Model
c) Dry land Farming in Maharashtra
d) Role of Dairy co-operatives in economy of Maharashtra

Q.4 Write answer the following questions. (Any One) 12

- a) Explain the role of Small Scale industries in Indian Economy.

OR

- b) Explain the role of co-operatives in economy of Maharashtra.

Q.5 Write answer the following question. 12

Explain is Agro-based industries? Explain the role of Agro-based industries in economy of Maharashtra.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
KANNADA
Vachan and Keertan literature (G03-0208)**

Day & Date: Wednesday, 19-11-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

ಪ್ರ.೧ ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ

೧೨

೧) ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತ	
೧) ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ	೨) ಗುಹೇಶ್ವರ
೨) ರಾಮನಾಥ	೪) ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
೨) ಮೊದಲನೇ ವಚನಕಾರ -	
೧) ಬಸವಣ್ಣ	೨) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ
೨) ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ	೪) ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು
೨) ಆಚಾರವೇ ಸ್ವರ್ಗ - ನರಕ -	
೧) ನರಕ	೨) ಕೈಲಾಸ
೨) ಲಿಂಗ	೪) ಅನಾಚಾರವೇ
೪) ಬಸವಣ್ಣನವರ ತಂದೆ ಹೆಸರು -	
೧) ಮಾದರಸ	೨) ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ
೨) ಶಿವದೇವ	೪) ನಾಗಿದೇವ
೫) ಭಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ತೋರುಂಬ ಲಾಭ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು -	
೧) ಬಸವಣ್ಣ	೨) ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು
೨) ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ	೪) ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ
೬) ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದ ಅರಸ -	
೧) ಬಿಜ್ಜಳ	೨) ಸೋವಿದೇವ
೨) ಕೌಶಿಕ	೪) ತೈಲಪ
೭) ಈಸಬೇಕು - ಜಯಿಸಬೇಕು -	
೧) ಗೆದ್ದು	೨) ಇದ್ದು
೨) ಮಡಿದು	೪) ಕಂಡು

- ೮) ಪುರಂದರ ದಾಸ ಒಬ್ಬ -
 ೧) ವಚನಕಾರ
 ೨) ಕೀರ್ತನಕಾರ
 ೩) ತತ್ವಪದಕಾರ
 ೪) ಕವಿ
- ೯) ಕನಕದಾಸರ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ -
 ೧) ಹಾವೇರಿ
 ೨) ಧಾರವಾಡ
 ೩) ಬಾಡ
 ೪) ಕಾಗಿನೆಲೆ
- ೧೦) ಯಶೋಧೆಯ ಅವತಾರ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದ ಕೀರ್ತನಕಾರ್ತಿ -
 ೧) ಸಂಚಿ ಹೊನ್ನಮ್ಮ
 ೨) ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ಗಿರಿಯಮ್ಮ
 ೩) ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ
 ೪) ಕಾಳವ್ವೆ
- ೧೧) ವಿಜಯ ವಿಠಲ ಅಂಕಿತದ ಕೀರ್ತನಕಾರ -
 ೧) ಪುರಂದರದಾಸ
 ೨) ಕನಕದಾಸ
 ೩) ಮಹಿಪತಿದಾಸ
 ೪) ವಿಜಯದಾಸ
- ೧೨) ಕನಕದಾಸರ ಮೂಲ ಹೆಸರು -
 ೧) ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ನಾಯಕ
 ೨) ಕನಕಪ್ಪ ನಾಯಕ
 ೩) ಬೀರಪ್ಪ ನಾಯಕ
 ೪) ಯಮುನಪ್ಪ ನಾಯಕ

ಪ್ರ.೧ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭದೊಡನೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ

೧೨

- ೧) ಮೃಢಭಕ್ತರ ನುಡಿಗಡಣವೇ ಕಡೇಗೀಲು
 ೨) ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯ
 ೩) ಮನದ ಮುಂದಣ ಅಸೆಯೇ ಮಾಯೆ
 ೪) ಜಲದ ಕುಲವನೇವಾದರೂ ಬಲ್ಲಿರಾ?
 ೫) ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಸಿರಿಯು ಕೊಳೆತ ತೆಂಗಿನ ತುರಿಯು
 ೬) ಕಲ್ಲು ಮನಸನು ಬಿಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ

ಪ್ರ.೨ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ

೧೨

- ೧) ಬಸವಣ್ಣ
 ೨) ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮ
 ೩) ಸತ್ಯವಂತರ ಸಂಗ
 ೪) ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ

ಪ್ರ.೩ ಒಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

೧೨

- ೧) ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
 ೨) ಕನಕದಾಸರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಲೋಕಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

ಪ್ರ.೪ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ

೧೨

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಚಿನ್ನಮಲ್ಲಕಾರ್ಜುನನ ಬಗೆಗಿನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.

- ७) ——— हे एक मूल्य आहे.
अ) राष्ट्र ब) धर्म
क) राष्ट्रीयत्व ड) जात
- ८) सामाजिक दृष्टिकोनातून शिक्षकाला ——— म्हणतात.
अ) राष्ट्राचा शिल्पकार ब) समाजाचा सेवक
क) सामाजिक अभियंता ड) यापैकी नाही
- ९) भारतातील ——— ही एक मोठी सामाजिक समस्या आहे.
अ) बेरोजगारी ब) गुन्हेगारी
क) निरक्षरता ड) जातीवाद
- १०) समूहासाठी किमान ——— व्यक्तींची गरज असते.
अ) एक ब) दोन
क) तीन ड) चार
- ११) ——— ही समाजाची आदर्श प्रतिकृती आहे.
अ) शाळा ब) ग्रंथालय
क) क्रीडांगण ड) पुस्तक
- १२) ——— हा भारतीय समाजाला लागलेला कलंक आहे.
अ) जात ब) धर्म
क) भाषा ड) प्रांत

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) शैक्षणिक समाजशास्त्राची कार्ये लिहा.
- ब) राष्ट्रीय एकात्मता शिक्षणासाठीची उद्दिष्टे लिहा.
- क) दुय्यम समूहाची कोणतीही तीन वैशिष्ट्ये सांगा.
- ड) समाजशास्त्राचे स्वरूप लिहा.
- इ) प्राथमिक समूहाची कोणतीही तीन वैशिष्ट्ये सांगा.
- ई) राष्ट्रीय एकात्मतेमधील कोणतेही तीन अडथळे सांगा.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) राष्ट्रीय एकात्मतेसाठी शैक्षणिक उपक्रम
ब) राष्ट्रीय एकात्मतेची गरज
क) शिक्षण आणि सामाजिक परिवर्तन
ड) सामाजिक समूहांचे मानवी जीवनातील महत्त्व

- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) भारतातील निरक्षरतेमुळे निर्माण होणाऱ्या समस्या कोणत्या?
किंवा
- ब) शैक्षणिक समाजशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२
- सामाजिक परिवर्तनाची कारणे सांगून शिक्षकाची त्यातील भूमिका स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Education
Sociological Foundation of Education (G03-0203)**

Day & Date: Thursday, 20-11-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 12

- 1) The speed of social change will be slow due to _____ inequality.
 - a) Social
 - b) Economical
 - c) Educational
 - d) Vocational
- 2) _____ factor affects on the process of social change.
 - a) Air
 - b) Food
 - c) Age
 - d) Sex
- 3) Students educational _____ is the serious and salient problem in primary education.
 - a) Dropout
 - b) Stagnation
 - c) Failure
 - d) Absentee
- 4) _____ is a useful aid to create National Integration.
 - a) Religion
 - b) Community
 - c) Caste
 - d) Education
- 5) 'Sociology is the science that deals with social groups' this definition is stated by _____.
 - a) Harten
 - b) Kimbal Young
 - c) Harry Johnson
 - d) Mac Iver
- 6) _____ was known as 'Father of Educational Sociology'.
 - a) John Dewey
 - b) George Pen
 - c) August Comte
 - d) Herbert Spencer
- 7) _____ is a value.
 - a) Nation
 - b) Religion
 - c) Nationality
 - d) Caste
- 8) According the social approach teacher is known as _____.
 - a) National builder
 - b) Worker of society
 - c) Social engineer
 - d) None of these

- 9)** In India _____ is a severe Social Problem.
- a) Unemployment b) Crime
- c) Illiteracy d) Casteism
- 10)** A group requires at least _____ people.
- a) One b) Two
- c) Three d) Four
- 11)** _____ is an ideal replica of Society.
- a) School b) Library
- c) Playground d) Book
- 12)** _____ is a stigma in Indian education society.
- a) Cast b) Religion
- c) Language d) State

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- Write down the functions of educational sociology.
- Write down an objectives of National Integration Education.
- State any three characteristics of secondary group.
- Write down the nature of Sociology.
- State any three characteristics of primary group.
- State any three Obstacle in National Integration.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)

12

- a) Educational Activities for National Integration
- b) Need of National Integration
- c) Education and Social Change
- d) Importance of Social Group in Human Life

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)

12

- a)** What different problems are created due to illiteracy in India?

OR

- b) Explain the nature and scope of educational sociology.**

Q.5 Answer the following question in detail.

12

Explain the role of the teacher in social change by explaining the reasons for it.

Seat
No.

Set P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

URDU

Study of Urdu Afsan (G03-0219)

Day & Date: Thursday, 20-11-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

12

سوال نمبر 1. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے جوابات لکھیے۔

(1) افسانے میں کس حیثیت جسم میں ریڑھ کی ہڈی کی ہوتی ہے؟

- (A) کردار نگاری (B) پلاٹ
(C) مکالمہ نگاری (D) نظر نگاری

(2) "مادھو" یہ کردار کس افسانے سے تعلق رکھتا ہے؟

- (A) آوارہ گرد (B) فوٹو گرافر
(C) کفن (D) نمک کا داروغہ

(3) اردو افسانہ کا آغاز کس صدی کے اوائل میں ہوتا ہے؟

- (A) تیروی صدی (B) اٹھارویں صدی
(C) بیسویں صدی (D) انیسویں صدی

(4) "اچھن ماموں" کا کردار کس افسانے سے تعلق رکھتا ہے؟

- (A) کفن (B) فوٹو گرافر
(C) آوارہ گرد (D) زیور کا ڈبہ

(5) "دھنپت رائے" کس افسانہ نگار کا اصل نام ہے؟

- (A) کرشن چندر (B) پریم چند
(C) راجندر سنگھ بیدی (D) سعادت حسن منٹو

6) پریم چند کی پہلی شادی کس عمر میں کی گئی تھی؟

- (A) پندرہ سال
(B) بیس سال
(C) گیارہ سال
(D) ساٹھ سال

7) 'کندن' کے شوہر کا نام کیا ہے؟

- (A) جے گوپال
(B) شیا لال
(C) مری لال
(D) جیٹا لال

8) کندن کے چھوٹے بھائی کا نام بتائیے؟

- (A) کرشن
(B) پریم
(C) راجندر
(D) نونی

9) کندن کے والدین کو بڑھاپے کی کس عمر میں اولاد ہوتی ہے؟

- (A) ساٹھ سال
(B) پچاس سال
(C) بیس سال
(D) پندرہ سال

10) افسانہ 'فوٹو گرافر' کس فنکار کا تحریر کردہ ہے؟

- (A) کرشن چندر
(B) پریم چند
(C) قرۃ العین حیدر
(D) سعادت حسن منٹو

11) کون نونی کے خلاف سازشیں کر کے اس کی جائداد ہڑپنا چاہتا ہے؟

- (A) جے گوپال
(B) راگویندر سنگھ
(C) پورن لال
(D) ٹھاکر صاحب

12) کس افسانے میں اشیاء کے فنا ہونے کا تصور اور ماضی کے گزرے ہوئے ایام کی کیفیات کا امتزاج

بتایا گیا ہے؟

- (A) بڑی بہن
(B) آوارہ گرد
(C) کفن
(D) فوٹو گرافر

12

سوال نمبر.2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی چار)

- (1) افسانہ کی تعریف بیان کیجیے؟
- (2) افسانہ کا اہم جزو پلاٹ کسے کہتے ہیں؟ مختصر وضاحت کیجیے؟
- (3) افسانہ بڑی بہن کا کردار بے گوپال کے بارے میں مختصر نوٹ لکھیے؟
- (4) منشی پریم چند کی افسانہ نگاری پر تبصرہ کیجیے؟
- (5) افسانہ آوارہ گرد کا مرکزی خیال تحریر کیجیے؟

12

سوال نمبر.3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی دو)

- (1) پریم چند کی حیات و شخصیت پر روشنی ڈالیں؟
- (2) صنف افسانے کے موضوعات پر مختصر نوٹ قلمبند کیجیے؟
- (3) منشی پریم چند کی ادبی خدمات کا مختصر احاطہ کیجیے؟
- (4) قرۃ العین حیدر کی افسانہ نگاری پر تبصرہ کیجیے؟

12

سوال نمبر.4. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

- (1) افسانہ بڑی بہن کا خلاصہ مفصل لکھیے؟
- (2) قرۃ العین حیدر کا تخلیق کردہ افسانہ فوٹو گرافر کا خلاصہ اپنے الفاظ میں بیان لکھیے؟

12

سوال نمبر.5. منشی پریم چند کا شاہکار افسانہ کفن کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجیے؟

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

PERSIAN

Study of Persian Prose & Poetry (G03-0211)

Day & Date: Thursday, 20-11-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

12

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جوابی پرچے میں لکھیے۔

(1) خلیفہ نے اعرابی کو کتنے دینار دے کر واپس جانے کو کہا؟

(A) سو	(B) ہزار
(C) دس	(D) بیس

(2) گلستان سعدی کے مصنف کا نام کیا ہے؟

(A) سعدی شیرازی	(B) حافظ شیرازی
(C) مولانا روم	(D) علامہ اقبال

(3) بوستان سعدی میں کتنے ابواب ہیں؟

(A) چار	(B) پانچ
(C) دس	(D) بیس

(4) سعدی شیرازی کا اصل نام کیا ہے؟

(A) شیخ معین الدین	(B) شیخ مصلح الدین
(C) شیخ امام الدین	(D) شیخ خلیل الدین

(5) اعرابی نے ----- بادشاہ کی خدمت پانی کا مشک پیش کیا۔

(A) مامون	(B) ہارون
(C) امین	(D) اکبر

6)-----دونوں جہاں میں منہ کی کالک ہے۔

- (A) سخاوت
(B) توانگری
(C) امیری
(D) افلاس

7) خدا نے انسان کو-----سے پیدا کیا ہے۔

- (A) آگ
(B) نور
(C) لوہا
(D) مٹی

8) بارش کا قطرہ-----دیک کر شرمندہ ہوا۔

- (A) سمندر
(B) درخت
(C) پہاڑ
(D) آسمان

9) عقلمند نوجوان دریا سے-----کی بندرگاہ پر آیا۔

- (A) بغداد
(B) روم
(C) عرب
(D) عراق

10) عید کی صبح بایزید بسطامی-----باہر نکلے۔

- (A) باورچی خانے
(B) غسل خانے
(C) زنان خانے
(D) مہ خانے

11) حق پرست عقلمند کا گریبان-----نے پکڑا تھا۔

- (A) وزیر
(B) چپر اسی
(C) مسافر
(D) شرابی

12) صالح بادشاہ صبح کے وقت-----کے ساتھ باہر نکلا۔

- (A) غلام
(B) ملکہ
(C) شہزادہ
(D) شہزادی

12

سوال نمبر 2. مختصر جواب / نوٹ لکھیے۔ (کوئی چار)

(1) حکایت بیزید بسطامی سے ہمیں کیا سبق ملتا ہے؟

(2) صالح بادشاہ کے اوصاف بیان کیجیے۔

(3) حکایت فرزانه حق پرستی کا مرکزی خیال بیان کیجیے۔

(4) گلستان سعدی کا مختصر تعارف لکھیے۔

(5) حاجی بابا اصفہانی کی شخصیت کے متعلق مختصر لکھیے۔

(6) خلیفہ نے اعرابی کے پانی کی تعریف کیوں کی؟

12

سوال نمبر 3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات / نوٹ لکھیے۔ (کوئی دو)

(1) سرگزشت حاجی بابا اصفہانی کے گفتار اول کا اجمالی جائزہ لیجیے۔

(2) حکایت جدال سعدی بامدعی کا اجمالی جائزہ لیجیے۔

(3) حکایت قطرہ براں کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھیے۔

(4) حکایت ملک صالح دو عائد رویش کا اجمالی جائزہ لیجیے۔

12

سوال نمبر 4. مفصل جواب لکھیے / مع حوالہ اشعار کی تشریح کیجیے۔ (الف اور ب میں سے کوئی ایک)

(الف) سعدی شیرازی کا تعارف بیان کرتے ہوئے ان کی ادبی خدمات کا جائزہ لیجیے۔

(ب) مندرجہ ذیل اشعار کی مع حوالہ تشریح کیجیے۔

زور یار آمد بدر بند روم	جوانے خرد مند پاکیزہ بوم
نہاد ندر غش بجائے عزیز	درو فضل دیدند و فقر و تمیز
کہ خاشاک مسجد بیفشائے گرد	سر صالحاں گفت روزے بمر د
کہ پاکیزہ مسجد بہ از خاک و خس	گر فتم قدم لاجرم باز پس
کہ افگندہ دارد تن خویش را	طریقت جزیں نیست درویش را
کہ ایں بام را نیست سلم جزیں	بلدیت باید تو ضعیف گزیں

وَقَتِي دَر قَبِيلَهٗ اعرابی قحط افتادوبہ ضرورت جہت تحصیل توشہ از وطن مالوف و مسکن معہود بیرون آمد۔
 چون از شورستان در گذشت گذارش بر بموضعی افتاد کہ خاک پاکش صالح زراعت بود۔ غدیری دید، مقداری
 آب باران در او جمع شدہ و ہبوب ریاخ خس و خاشاک از اردور ساختہ۔ آبی در غایت صفا و لطافت بہ نظر دی در آمد،
 و قدری از آن آب بچشید۔ در مذاقش بسی شیرین و خوشگوار نمود۔ با خود گفت کہ من شنیدہ ام کہ حق در بہشت
 آبی دارد شیرین کہ طعم آن ہرگز متغیر نگردد؛ چنانچہ در قرآن آمدہ فیہا انہار من ماء غیر آسناء غلط نکلم حق تعالیٰ
 بر فقر و فاقہ من بخشودہ و بہ مزد گرسنگی و بیچارگی من این آب برداشتہ نزد خلیفہ رورگار بہرم و او ہر آیینہ مقابلہ
 این خدمت در باہء من احسانی فرماید؛ و من و اہل بیت من بہ برکت انعام خلیفہ از تنگی باز رہیم۔ پس مشکلی کہ
 ہمراہ داشت از آن آب پر ساختہ راہ بغداد پر سید؛ و روی بہ دارالخلافہ نہاد۔ ہنوز میان اعرابی و بغداد مسافتی مانده
 برد کہ کوکبہء عظمت ماء مومن رسید۔ اعرابی معلوم کرد کہ این خلیفہ است و عزم شکار دارد۔ فی الحال بر سر راہ آمد و
 زبان بہ دعا گویی و ثنا خوانی بگشاد۔ مأمون بد و متوجہ شد۔ پرسید کہ ای اعرابی از کجائی آئی؟

Seat No.	

Set P

बी.ए. (सत्र -II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५

SANSKRIT

संस्कृतमयूख: (G03-0217)

वार, दिनांक: गुरुवार, २०-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

प्र.१ योग्य पर्याय चित्वा वाक्य पुनर्लिखत ।
योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

१२

१) नापितः म्हणजे ----

अ) न्हावी	ब) सुतार
क) कुंभार	ड) लोहार

२) 'मालविकाग्निमित्र' या नाटकातील विदूषकाचे नाव ---- आहे.

अ) विरसेन	ब) चंद्रसेन
क) कंचुकी	ड) गौतम

३) 'वृक्षायुर्वेदः' ग्रंथस्य कर्ता ---- अस्ति ।

अ) सुरपालः	ब) हर्षः
क) बाणभट्टः	ड) क्षेमेंद्रः

४) ---- रंगाचा घोडा उत्तम मानावा.

अ) काळा	ब) पांढरा
क) सारंगी	ड) कपुशी

५) महाभारतं हे ---- काव्य अस्ति ।

अ) आर्षमहाकाव्य	ब) दूत
क) खंड	ड) विदग्ध

६) जैनमुनींच्या ग्रंथाचे नाव ---- आहे.

अ) रामायण	ब) महापुराण
क) महाभारत	ड) कुमारसंभव

- ७) ——— दशमो ग्रहः ।
अ) पुत्र
क) जामाता
ब) पौत्र
ड) पितामहः
- ८) न देवाय न ——— ।
अ) धर्माय
क) कामाय
ब) अर्थाय
ड) मोक्षायः
- ९) अन्वय लावण्यासाठी ——— ज्ञानाचा उपयोग होतो.
अ) वाक्यप्रचार
क) सर्वनाम
ब) नाम
ड) संधी
- १०) रामः फलं खादति वाक्ये फलं ——— अस्ति ।
अ) कर्ता
क) क्रियापद
ब) कर्म
ड) सर्वनाम
- ११) 'वयं पञ्चोत्तरं शतम्' हा पाठ ——— पर्वातील आहे.
अ) वन
क) आदि
ब) भीष्म
ड) विराट
- १२) घोड्याचे दूसरे नाम ——— सुद्धा आहे.
अ) वाजी
क) मार्जारः
ब) गर्दभः
ड) श्वान

प्र.२ टिप्पणीं लिखत । (केवल: ४)

१२

टिपा लिहा. (फक्त ४)

- अ) कालिदासः
ब) मंथरकौलिक
क) शमीगणीयाः
ड) घोडयाचे अशुभ लक्षण
इ) महाभारत
ई) संधीचे प्रकार

प्र.३ लघु उत्तराणि लिखत । (को. २)

१२

- अ) कोणतेही 2 वाक्प्रचार
ब) सकर्मक, अकर्मक वाक्य उदाहरणासह
क) वृक्षाणां होणाऱ्या व्याधी/रोग
ड) नापितः

- प्र.४ कोऽपि एकस्य प्रश्नस्य उत्तरं लिखत । (को.१) १२
- अ) मालविकाग्निमित्र या कालिदासाच्या नाटकातील पहिल्या अंकाचे रसग्रहण करा.
- किंवा
- ब) उत्तम वक्ता कसा असावा ते लिहा.
- प्र.५ 'मंथरकौलिक कथायाः' तात्पर्य लिखत । १२

Page 1 of 5

- ७) सातवाहन वंशाच्या ——— राजाने “गाथासप्तशती” या ग्रंथाची रचना केली होती.
 अ) गौतमीपुत्र सातकर्णी ब) शिवश्री
 क) वशिष्ठिपुत्र पुलुमावी ड) हाल
- ८) चंद्रगुप्त मौर्याने आपले अंतिम दिवस ——— या ठिकाणी व्यथित केले.
 अ) कलिंग ब) श्रवणबेळगोळ
 क) पाटलीपुत्र ड) काशी
- ९) ‘नागानंद’, ‘रत्नावली’ आणि ‘प्रियदर्शिका’ नाटक ——— यांनी लिहिले.
 अ) बाणभट्ट ब) विशाखादत्त
 क) वात्स्यायन ड) हर्षवर्धन
- १०) हर्षचरित हा ग्रंथ ——— यांनी लिहिला.
 अ) बाणभट्ट ब) हरिषेण
 क) रविकीर्ती ड) बिल्हण
- ११) पुराणामध्ये सातवाहनांना ——— वंशाशी संबंधित आहे असे म्हटलेले आहे.
 अ) चालुक्य ब) नाग
 क) मौर्य ड) आंध्र
- १२) हर्षवर्धनच्या शासनकाळात उत्तर भारतातील ——— हा सर्वात महत्त्वपूर्ण शहर होता.
 अ) पाटलिपुत्र ब) उज्जैन
 क) कन्नौज ड) थानेश्वर

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) सम्राट अशोकाच्या धम्म संकल्पनेचे वर्णन करा.
 ब) गुप्त शासक कुमारगुप्ताचे कार्य स्पष्ट करा.
 क) युआन-च्वांग बदल माहिती द्या.
 ड) सातवाहन शासक सिमुक बदल माहिती लिहा.
 इ) हर्षवर्धनच्या धार्मिक कार्याविषयी लिहा.
 ई) मौर्य वंशाचा संस्थापक म्हणून चंद्रगुप्त मौर्य माहिती सांगा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१२

- अ) गुप्त शासक समुद्रगुप्तच्या दिग्विजयाबद्दल चर्चा करा.
 ब) सातवाहन शासक गौतमीपुत्र सातकर्णीच्या योगदानाबद्दल माहिती लिहा.
 क) सम्राट हर्षवर्धनच्या कामगिरीबद्दल लिहा.
 ड) मौर्य साम्राज्याच्या ऱ्हासाची कारणे सांगा.

- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
अ) सातवाहनांच्या दख्खनमधील योगदानाबद्दल लिहा.
किंवा
ब) मौर्यकालीन प्रशासन व्यवस्थेचे सविस्तर वर्णन करा.
- प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२
गुप्त युगाला प्राचीन भारताचे सुवर्णयुग का म्हटले जाते? उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
AIHC
(History of Ancient India up to 650A.D. (Political and Social)
(G03-0201)**

Day & Date: Thursday, 20-11-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative:

12

- 1) Fa- Hien visited to India during the reign of _____.
a) Chandragupta – I b) Ashok
c) Harshvardhan d) Chandragupta – II
- 2) The famous stupa at Sanchi was built by _____.
a) Chandragupta b) Bindusara
c) Ashok d) Kanishka
- 3) Nalanda University was formed during the reign of _____.
a) Samudragupta b) Kumaragupta
c) Chandragupta - II d) Srigupta
- 4) _____ Satavahana king defeated the Shaka ruler Nahapana.
a) Hala b) Gautamiputra Satakarni
c) Vashishthiputra Pulumavi d) Shivshree
- 5) During the Mauryan period, officers named Dhamma Mahamatras were appointed by _____.
a) Ashoka b) Chandragupta
c) Bindusara d) Kanishka
- 6) _____ Gupta king is shown playing the Veena on his coin.
a) Samudragupta b) Srigupta
c) Chandragupta - II d) Kumaragupta
- 7) "Gathasaptashati" was composed by _____ Satavahana king.
a) Gautamiputra Satkarni b) Shivshree
c) Vashishthiputra Pulumavi d) Hala
- 8) Chandragupta Maurya spent his last days at _____.
a) Kalinga b) Shravanabelgola
c) Pataliputra d) Kashi

- 9) 'Nagananda', 'Ratnavali' and 'Priyadarshika' plays wrote by _____.
 - a) Banabhatta
 - b) Visakhadatta
 - c) Vatsyayan
 - d) Harshavardhana
- 10) The book "Harshacharit" was written by _____.
 - a) Banabhatta
 - b) Harishena
 - c) Ravikirti
 - d) Bilhana
- 11) According to the Puranas the Satavahanas were belong to the _____ lineage.
 - a) Chalukya
 - b) Naga
 - c) Maurya
 - d) Aandhra
- 12) _____ was the most important city in North India during the reign of Harshavardhana.
 - a) Pataliputra
 - b) Ujjain
 - c) Kannauj
 - d) Thaneshwar

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- Describe the Ashoka's concept of Dhamma.
- Explain the work of Gupta ruler Kumargupta.
- Give the information about Yuan-chwang.
- Write the information about Satavahana ruler Simuka.
- Write about the religious activities of Harshvardhan.
- Chandragupta as the founder of the Mauryan dyasty.

Q.3 Write Short Answers / Short Notes. (Any Two)

12

- Discuss the conquest of the Gupta ruler Samudragupta.
- Write information about the contribution of Satavahana ruler Gautamiputra Satakarni.
- Write about the achievements of Emperor Harshvardhan.
- State the reasons for the decline of the Mauryan Empire.

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)

12

- a)** Write about the contribution of Satavahanas in deccan.

OR

- b) Describe the administrative system of the Mauryan Empire.**

Q.5 Broad answer question.

12

Why the Gupta age is known as the Golden Age of Ancient India? Explain with examples.

८) ——— सिद्धांत ही बौद्ध दर्शनाची संकल्पना आहे.

अ) आत्म	ब) अनात्म
क) मन	ड) ब्रह्म

९) दुःख हे ——— आर्य सत्य होय.

अ) पहिले	ब) दुसरे
क) तिसरे	ड) चौथे

१०) ——— हे वैशेषिक दर्शनाचे आदी प्रणेते आहेत.

अ) चार्वाक	ब) वर्धमान
क) कणाद	ड) बुद्ध

११) सांख्यांनुसार पुरुष ——— आहे.

अ) सक्रीय	ब) चेतन
क) अचेतन	ड) यापैकी नाही

१२) ——— नुसार आत्मा हेच ब्रह्म होय.

अ) बौद्ध	ब) न्याय
क) सांख्य	ड) वेदांत

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- भारतीय दर्शनांचे अंतिम उद्दिष्ट स्पष्ट करा.
- सत्कार्यवाद म्हणजे काय?
- चार्वाकांनुसार पुरुषार्थ संकल्पना स्पष्ट करा.
- आस्तिक संकल्पनेचे विविध अर्थ स्पष्ट करा.
- वैशेषिक दर्शनातील पदार्थाचे प्रकार सांगा.
- कर्मकांड मार्ग म्हणजे काय?

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- चार्वाक दर्शनाची विचारसरणी
- बौद्ध दर्शनाची विचारसरणी
- न्याय दर्शनाची विचारसरणी
- सांख्य दर्शनाची विचारसरणी

प्र.४ अ) बौद्धांची चार आर्यसत्ये स्पष्ट करा.

१२

किंवा

- योग दर्शनातील अष्टांग योग स्पष्ट करा.

प्र.५ सांख्य दर्शनातील प्रकृतीच्या अस्तित्वाविषयीचे युक्तिवाद स्पष्ट करा.

१२

Seat No.	

Set **P**

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November – 2025
Philosophy
Introduction to philosophy (G03-0212)**

Day & Date: Friday, 21-11-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives. 12

- 1) According to Madhavacharya, Indian Darsanas are mainly _____ kinds.
 - a) Seven
 - b) Eight
 - c) Nine
 - d) Ten
- 2) _____ studies abstract concepts.
 - a) Physics
 - b) Philosophy
 - c) Chemistry
 - d) Zoology
- 3) _____ is heterodox darsana.
 - a) Charvaka
 - b) Jaina
 - c) Bouddha
 - d) All of these
- 4) _____ Darsana is known as Lokayata.
 - a) Charvaka
 - b) Jaina
 - c) Bouddha
 - d) Nyaya
- 5) Charvaka is _____ Darsana.
 - a) Idealistic
 - b) Materialistic
 - c) Rationalistic
 - d) None of these
- 6) According to Jainism, Tirthankars are _____.
 - a) 21
 - b) 22
 - c) 23
 - d) 24
- 7) _____ is the first stage of ashtang marga, by Bouddha Darsana.
 - a) Samadhi
 - b) Drushti
 - c) Ajivika
 - d) Smruti
- 8) Doctrine of _____ is Buddhist concept.
 - a) Soul
 - b) Non-soul
 - c) Mind
 - d) Brahma
- 9) Dukkha is _____ noble truth.
 - a) First
 - b) Second
 - c) Third
 - d) Fourth

- 10)** _____ is founder of Vaisheshika Darsana.
- a) Charvaka b) Vardhman
c) Kanad d) Buddha
- 11)** According to Sankhya Purusa is _____.
a) Active b) Conscious
c) Unconscious d) None of these
- 12)** According to _____ Atma is Brahma.
a) Bouddha b) Nyaya
c) Sankhya d) Vedanta

Q.2 Write Short Answers: (Any Four)

12

- Explain the ultimate goal of Indian Darsanas.
- What is Satkaryavada?
- Explain the concept of Purushartha in the view of Charvaka.
- Explain the different meanings of concept of Orthodox.
- State the types of Padarthas in Vaisheshika Darsana?
- What is way of karmakanda?

Q.3 Write Short Notes: (Any Two)

12

- a) Charvaka darshana's ideology
b) Bouddha darshana's ideology
c) Nyaya darshana's ideology's
d) Sankhya darshana's ideology

Q.4 Explain the four noble truths by Buddhism.

12

OR

Explain the Ashtang Yoga in Yoga Darshana.

Q.5 Explain the argument for existence of Prakruti in Sankhya Darsana.

12

- ८) “मानसिक वय” संकल्पना ——— यांनी प्रतिपादन केली.
अ) स्टर्न ब) आल्फ्रेड बीने
क) स्मिथ ड) स्पिअरमन
- ९) अल्पकालीन स्मृतीस ——— स्मृती असेही म्हणतात.
अ) कार्यिक स्मृती ब) अल्पजीवी
क) स्मृती कक्षा ड) अर्थपरस्मृती
- १०) विस्मरण वक्र संकल्पना सर्व प्रथम ——— यांनी अभ्यासली.
अ) वेब ब) हरमन
क) एबिंगहॉस ड) बेल
- ११) ——— ही स्मृती प्रक्रियेची चौथी अवस्था आहे.
अ) संकेतन ब) साठवण
क) पुनःप्रापण ड) पुनःनिर्माण
- १२) मनो-लैंगिक विकास अवस्था सिध्दांत ——— यांनी मांडला.
अ) अँडलर ब) फ्राईड
क) कॅटेल ड) रॉजर्स

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

੧੨

- अ) मानसिक आणि जन्मवय म्हणजे काय?
- ब) व्यक्तीमत्त्व गुण वैशिष्ट्ये म्हणजे काय?
- क) वेदनीक स्मृती म्हणजे काय?
- ड) भावनिक बुद्धीमत्ता म्हणजे काय?
- इ) अध्ययन म्हणजे काय?
- ई) थॉर्नडाईकचा परिणामाचा नियम सांगा?

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) मानसशास्त्रीय कसोटी.
ब) पंचघटक व्यक्तिमत्त्व सिद्धांत.
क) बुद्धीगुणांक.
ड) प्रक्षेपण तंत्र.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

१२

अ) स्मृतीचे प्रकार स्पष्ट करा?

किंवा

- ब) हावर्ड गार्डनर बह्विध बुद्धीमत्ता सिद्धांत स्पष्ट करा?

प्र.५ पॅव्हालाव्हाचा अभिजात अभिसंधान प्रयोग सविस्तर स्पष्ट करा?

१२

- 9) Short-term-memory also known by _____.
 a) Working memory b) S.T.M
 c) Memory span d) Semantic memory
- 10) The concept of forgetting curve first studied by _____.
 a) Web b) Harman
 c) Ebbing house d) Bell
- 11) _____ is a forth step of memory process.
 a) Encoding b) Storage
 c) Re-triving d) Re-structuring
- 12) Psychosexual-stages of development given by _____.
 a) Adller b) Frued
 c) Cattell d) Rogers

Q.2 Write short answers. (Any Four) 12

- a) What is mental age and chronological age?
- b) What do you mean by personality traits?
- c) What is sensory memory?
- d) What is emotional intelligence?
- e) What is learning?
- f) state Thorndike's law of effect.

Q.3 Write short notes. (Any Two) 12

- a) Psychological Test.
- b) Big five model.
- c) I Q.
- d) projective Technique.

Q.4 Write long answers. (Any One) 12

- a) Explain the types of memory?

OR

- b) Explain Howard Gardner's theory of multiple Intelligence?

Q.5 Explain in detail the experiment of Pavlov's classical conditioning? 12

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र - II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

Sociology
Basic Concepts in Sociology (G03-0218)

वार, दिनांक: सोमवार, २४-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) समाजमान्य जीवन पद्धतीतील बदल म्हणजे ——— होय.
अ) सामाजिक परिवर्तन ब) सामाजिक स्तरीकरण
क) सामाजिक विचलन ड) सामाजिक अनुचलन
- २) सामाजिक स्तरीकरण हे एक ——— प्रक्रिया आहे.
अ) नकारात्मक ब) सकारात्मक
क) सार्वत्रिक ड) विचलन
- ३) बक्षीस हे ——— सामाजिक नियंत्रणाचे साधन आहे.
अ) प्रत्यक्ष ब) अप्रत्यक्ष
क) सकारात्मक ड) नकारात्मक
- ४) प्राथमिक समूहातील संबंध हे ——— असतात.
अ) औपचारिक ब) अनौपचारिक
क) अप्रत्यक्ष ड) यापैकी नाही
- ५) ——— समूह व्यक्तीसाठी आदर्श असतो.
अ) उप ब) बही
क) दुय्यम ड) संदर्भ
- ६) प्राथमिक समूहाची संकल्पना ——— यांनी मांडली.
अ) कार्ल मार्क्स ब) विल्यम समनर
क) सी. एच. कुले ड) इरावती कर्वे
- ७) खालीलपैकी कोणते अनौपचारिक नियंत्रणाचे साधन आहे?
अ) कायदे ब) पोलीस
क) न्यायालय ड) कुटुंब

- ८) दुय्यम समूहातील संबंध हे ——— असतात.
अ) औपचारिक ब) अनौपचारिक
क) व्यक्तिगत ड) यापैकी नाही
- ९) खालीलपैकी सामाजिक स्तरीकरणाचे आधार कोणते?
अ) जात ब) लिंग
क) वय ड) वरील सर्व
- १०) खालीलपैकी कोणते घटक सामाजिक परिवर्तनास जबाबदार आहे.
अ) लोकसंख्या ब) तांत्रिक
क) भौगोलिक ड) वरील सर्व
- ११) औपचारिक आणि अनौपचारिक नियंत्रण हे सामाजिक नियंत्रणाचे ——— आहे.
अ) प्रकार ब) कार्य
क) साधने ड) वरील सर्व
- १२) संदर्भ समूहाची संकल्पना ——— यांनी मांडली.
अ) कार्ल मार्क्स ब) हर्बर्ट हायमन
क) सी. एच. कुले ड) इरावती कर्वे

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) सामाजिक चळवळीचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) सामाजिक विचलना म्हणजे काय?
- क) सामाजिक नियंत्रणाचे प्रकार कोणते?
- ड) सामाजिक समूहाच्या वर्गीकरणाचे निकष.
- इ) सामाजिक स्तरीकरणाचे आधार कोणते?
- ई) सामाजिक गतिशीलतेचे प्रकार कोणते?

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) सामाजिक परिवर्तनाचे घटक
ब) प्राथमिक समूहाची वैशिष्ट्ये
क) सामाजिक स्तरीकरणाचे प्रकार
ड) सामाजिक चळवळीचे वैशिष्ट्ये

प्र.४ अ) दुय्यम समूहाची संकल्पना स्पष्ट करा.

१२

किंवा

- ब) सामाजिक परिवर्तनाच्या व्याख्या सांगून सामाजिक परिवर्तनातील अडथळे स्पष्ट करा.

प्र.५ सामाजिक नियंत्रणाच्या व्याख्या सांगून सामाजिक नियंत्रणाची साधने स्पष्ट करा.

१२

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Sociology
Basic Concepts in Sociology (G03-0218)**

Day & Date: Monday, 24-11-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. **12**

- 1) _____ are variation from the accepted modes of life.
 - a) Social change
 - b) Social stratification
 - c) Social deviance
 - d) Social conformity
- 2) Social stratification is a _____ process.
 - a) Negative
 - b) Positive
 - c) Universality
 - d) Deviation
- 3) Award is a _____ agency of social control.
 - a) Direct
 - b) Indirect
 - c) Positive
 - d) Negative
- 4) The relationship in the primary groups are _____.
 - a) Farmal
 - b) Informal
 - c) Indirect
 - d) None of these
- 5) _____ Group is ideal for individual.
 - a) Sub
 - b) Out
 - c) Secondary
 - d) Reference
- 6) _____ Propounded the concept of primary group.
 - a) Karl Marks
 - b) William Samnar
 - c) C. H. Cooley
 - d) Iravati Karve
- 7) _____ which of the following is a means of informal social control?
 - a) Law
 - b) Police
 - c) Court
 - d) Family
- 8) The relationship in the secondary social group are _____.
 - a) Formal
 - b) Informal
 - c) Individual
 - d) None of these
- 9) Which is the following is the basis of the social stratification?
 - a) Age
 - b) Cast
 - c) Sex
 - d) All of the above

- 10)** Which of the following components is responsible for social change?
a) Population b) Technical
c) Geographical d) All of the above
- 11)** Formal and Informal controls are the _____ of social control.
a) Type b) Function
c) Tools d) All of the above
- 12)** _____ Propounded the concept of Reference group.
a) Karl Marks b) Herbert Hayman
c) C. H. Cooley d) Iravati Karve

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- What are the type of social movement?
- What is the concept of social deviance?
- What are the type of social control?
- Explain the Bases of classification of social group.
- What are the basis of the social stratification?
- What is the types of social mobility?

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)

12

- a) Factors in social change
- b) Characteristics of primary group
- c) Type of social stratification
- d) Characteristics of social movement

Q.4 a) Explain the concept of Secondary group.

12

OR

- b) Define social change and explain the Obstacles of social change.**

Q.5 Define social control and explain the agencies of social control.

12

Set P

बी.ए. (सत्र - II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर - २०२५

GEOGRAPHY

Human Geography (G03-0205)

वार, दिनांक: मंगळवार, २५-११-२०२५
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

कमाल गुणः ६०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
४) नकाशा स्टेनसिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

੧੨

- १) फ्रेडरिक रॅटझेल यांना ——— भूगोलाचे जनक असे म्हणतात.
अ) प्राकृतिक ब) आर्थिक
क) मानवी ड) राजकीय
- २) भौगोलिक पर्यावरणाचा प्रभाव हा ग्रंथ ——— यांनी लिहिला.
अ) फ्रेडरिक रॅटझेल ब) कार्ल रिटर
क) हंबोल्ट ड) मिस सेंपल
- ३) आर्थिक भूगोल ही ——— भूगोलाची शाखा आहे.
अ) प्राकृतिक ब) मानवी
क) राजकीय ड) ऐतिहासिक
- ४) पर्यावरणाचे नैसर्गिक व ——— पर्यावरण असे दोन प्रकार पडतात.
अ) राजकीय ब) आर्थिक
क) सांस्कृतिक ड) वैद्यकीय
- ५) ——— वायुला पृथ्वीवरील सजीवांचे संरक्षण कवच म्हणून ओळखले जाते.
अ) ओझोन ब) हायड्रोजन
क) हेलियम ड) मिथेन
- ६) शास्त्रीय दृष्टीकोनातून वनांचे प्रमाण ——— % असणे आवश्यक आहे.
अ) १३ ब) २३
क) ३३ ड) ४३

- ७) जीवोत्पत्ती सिद्धांत हा ग्रंथ ——— यांनी लिहिला.
अ) डार्विन
ब) टेलर
क) ब्लाश
ड) मार्टिन
- ८) वंश ही ——— संकल्पना आहे.
अ) भौगोलिक
ब) रासायनिक
क) प्राकृतिक
ड) जैविक
- ९) ——— हा हिंदू धर्माचा पवित्र ग्रंथ आहे.
अ) बायबल
ब) कुराण
क) भगवतगीता
ड) त्रिपिटीक
- १०) एस्किमोच्या हिवाळ्यातील बर्फाच्या घराला ——— असे म्हणतात.
अ) ट्युपिक
ब) स्लेज
क) यूर्ट
ड) इग्लू
- ११) बुशमेन लोक ——— या प्रदेशात राहतात.
अ) टुंड्रा
ब) सहारा
क) गोंडवाना
ड) कलहारी
- १२) तोडा या जमातीचा ——— हा प्रमुख व्यवसाय आहे.
अ) शिकार
ब) मासेमारी
क) पशुपालन
ड) खाणकाम

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

१२

- अ) मानवी भूगोलाचे महत्त्व.
- ब) नैसर्गिक पर्यावरणाचे घटक.
- क) हिंदू धर्माची वैशिष्ट्ये.
- ड) थांबा व जा निश्चयवाद.
- इ) बुशमेन जमातीचे सामाजिक जीवन.
- ई) तोडा जमातीचे आर्थिक जीवन.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) मानवी भूगोलाच्या शाखा.
- ब) जगातील प्रमुख धर्म.
- क) गोंड जमातीचे सामाजिक जीवन.
- ड) एस्किमो जमातीचे आर्थिक जीवन.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

१२

अ) मानवी भूगोलाच्या व्याख्या देऊन स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

किंवा

ब) मानवी वंश म्हणजे काय ते सांगून वांशिक वर्गीकरणाचे आधार/निकष स्पष्ट करा.

प्र.५ मानवाचा पर्यावरणावरील प्रभाव उदाहरणासह स्पष्ट करा.

१२

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November – 2025
GEOGRAPHY
Human Geography (G03-0205)**

Day & Date: Tuesday, 25-11-2025
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 60

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Neat diagrams must be drawn wherever necessary.
4) Use of map stencils is allowed.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) Frederic Ratzel is known as the father of _____ geography.
 - a) Physical
 - b) Economic
 - c) Human
 - d) Political
- 2) The book "Influence of Geographical Environment" was written by _____.
 - a) Frederic Ratzel
 - b) Carl Ritter
 - c) Humboldt
 - d) Miss Semple
- 3) Economic geography is a branch of _____ geography.
 - a) Physical
 - b) Human
 - c) Political
 - d) Historical
- 4) The two types of environment are natural and _____.
 - a) Political
 - b) Economic
 - c) Cultural
 - d) Medical
- 5) _____ is called the protective shield for life on Earth.
 - a) Ozone
 - b) Hydrogen
 - c) Helium
 - d) Methane
- 6) From a scientific perspective, forests should cover _____ % of the land area.
 - a) 13
 - b) 23
 - c) 33
 - d) 43
- 7) Origin of Species book is written by _____.
 - a) Darwin
 - b) Taylor
 - c) Blasche
 - d) Martin
- 8) Race is a _____ concept.
 - a) Geographical
 - b) Chemical
 - c) Natural
 - d) Biological

- 9)** _____ is the holy book of Hinduism.
- a) Bible b) Quran
c) Bhagavadgita d) Tripitaka
- 10)** The Eskimo's winter snow house is called _____.
a) Tupik b) Sledge
c) Yurt d) Igloo
- 11)** The Bushmen people live in _____ region.
a) Tundra b) Sahara
c) Gondwana d) Kalahari
- 12)** The main occupation of the Toda tribe is _____.
a) Hunting b) Fishing
c) Animal husbandry d) Mining

Q.2 Write brief answers to the following questions. (Any Four)

12

- Importance of Human Geography.
- Components of Natural Environment.
- Features of Hinduism.
- "Stop and Go" Determinism.
- Social life of the Bushmen tribe.
- Economic life of the Toda tribe.

Q.3 Write short notes. (Any Two)

12

- Branches of Human Geography.
- Major Religion of World.
- Social Life of Gond Tribe.
- Economic life of Eskimo Tribe.

Q.4 Broad Question. (Any One)

12

- a) Define Human Geography and explain its nature and scope.**

OR

- b) What is Human Race? Explain the basis/criteria of racial classification.**

Q.5 Explain the impacts of human on the environment with examples.

12

Seat No.	

Set P

बी.ए. (सत्र - II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर — २०२५

Music

Fundamental Study of Indian Music (G03-0210)

वार, दिनांक: गुरुवार, २०-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून लिहा.

०६

- १) ताल रूपक ——— मात्रांचा आहे.

अ) बारा	ब) आठ
क) सोळा	ड) सात
- २) तालाच्या पहिल्या मात्रेस ——— म्हणतात.

अ) लय	ब) स्थायी
क) अंतरा	ड) सम
- ३) कोमल स्वरांची एकूण संख्या ——— आहे.

अ) सात	ब) चार
क) बारा	ड) एक
- ४) काफी रागाचा थाट ——— आहे.

अ) मारवा	ब) तोडी
क) काफी	ड) खमाज
- ५) राग बागेश्री ——— यावेळी गातात.

अ) रात्री	ब) स्वर
क) ताल	ड) अंतरा
- ६) ——— हे प्रसिद्ध शास्त्रीय गायक आहेत.

अ) ए. आर. रेहमान	ब) अजय-अतुल
क) भीमसेन जोशी	ड) आनंद शिंदे

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणत्याही तीन)

०६

- अ) कोणत्याही चार स्वर वाद्याची नावे लिहा.
- ब) तान म्हणजे काय?
- क) आपल्या आवडीच्या चार गायकांची नावे लिहा.
- ड) ख्यालाचे प्रकार कोणते?

प्र.३ व्याख्या लिहा. (कोणत्याही तीन)

०६

- अ) सरगम गीत
- ब) आलाप
- क) तान
- ड) ख्याल
- इ) कणस्वर
- ई) मीड

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१२

पं. पलुस्कर संगीत लेखन पद्धतीतील स्वर, सप्तक ताल यापैकी कोणत्याही एकाची चिन्हे लिहा.

किंवा

पंडित विष्णू दिगंबर पलुस्कर यांच्या शास्त्रीय संगीताच्या प्रचार प्रसारातील योगदानाबद्दलची माहिती लिहा.

Set

P

बी.ए. (सत्र - II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५
Military Science
N.C.C. (G03-0221)

वार, दिनांक: गुरुवार, २०-११-२०२५
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

कमाल गुणः ३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

03

- १) एन्. सी. सी झेंडयामधील तांबडा रंग ——— दर्शवितो.
अ) आर्मी ब) नेव्ही
क) एअर — फोर्स ड) बी. एस्. एफ
- २) ट्रेकिंग हा ——— चा एक भाग आहे.
अ) ड्रील ब) ऍडव्हेंचर ट्रेनिंग
क) वेपन ट्रेनिंग ड) यापैकी एकही नाही
- ३) ——— या दिवशी 'ध्वजदिन' साजरा केला जातो.
अ) ७ जानेवारी ब) ७ नोव्हेंबर
क) ७ डिसेंबर ड) यापैकी एकही नाही
- ४) ७.६२ मी मी एल्. एम. जी चा कारगर रेंज बायपॉडवरती ——— यार्डस् आहे.
अ) २०० ब) ३००
क) ४०० ड) ५००
- ५) ७.६२ मी मी एस्. एल. आर चे वजन ——— किलोग्रॅम असते.
अ) ५.४ ब) ४.४
क) ६.४ ड) ७.४
- ६) भारतात एकूण ——— एन्. सी. सी डायरेक्टरेटस् आहेत.
अ) १५ ब) १६
क) १७ ड) १८

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) 0६
- अ) भारतातील प्रमुख धर्माची नावे लिहा.
- ब) निरनिराळ्या आपत्तींची नावे लिहा.
- क) होमगार्ड सूची कामे लिहा.
- ड) समाजसेवेचे उद्देश लिहा.
- प्र.३ टीप लिहा. 0६
- झीलचे फायदे.
- प्र.४ अ) एन्. सी. सी मध्ये केली जाणारी समाजसेवेची कामे सविस्तर लिहा. १२
- किंवा
- ब) आदर्श नागरिकांची कर्तव्ये आणि अधिकार सविस्तर लिहा.

Set

P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Military Science
N.C.C. (G03-0221)**

Day & Date: Thursday, 20-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) A red colour in NCC flag shows for _____.
a) Army
b) Navy
c) Air-Force
d) B.S.F.
- 2) Trekking is a part of _____.
a) Drill
b) Adventure training
c) Weapon training
d) None of these
- 3) 'Flag Day' is celebrated on _____.
a) 7th January
b) 7th November
c) 7th December
d) None of these
- 4) The effective range of 7.62mm LMG on bipod is _____ yards.
a) 200
b) 300
c) 400
d) 500
- 5) The weight of 7.62mm SLR is _____ kg.
a) 5.4
b) 4.4
c) 6.4
d) 7.4
- 6) There are _____ NCC directorates in India.
a) 15
b) 16
c) 17
d) 18

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- Write down the names of religions in India.
- Write down the names of calamities.
- Write down the duties of home guards.
- Write down the aims of social service.

Q.3 Write Short Note on “Benefits of drill”

06

- Q.4** **a)** Describe the social service activities done in NCC.
- OR**
- b)** Describe the duties and rights of an ideal citizen.

12

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा/एका वाक्यात उत्तरे लिहा. 0६
- अ) स्त्री व पुरुष यांच्यातील चार फरक लिहा.
- ब) प्रौढ मुली/स्त्रियांसाठी पोषक क्रीडा बाबी कोणत्या?
- क) मानवी शरीरात अस्थिसंस्थेवर व्यायामाचे दोन फायदे सांगा.
- प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा/टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) 0६
- अ) बाल्यावस्था
- ब) किशोर अवस्था
- क) युवा अवस्था
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) आस्थिसंस्था आणि व्यायाम उदाहरणासह लिहा.
किंवा
- ब) श्वसनसंस्था आणि व्यायाम उदाहरणासह लिहा.

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)

12

a) Write Skeletal System & Exercise with example.

OR

b) Write Respiratory System & Exercise with example.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November – 2025
English
Acquiring Soft Skills II (G03-SEC-204)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative: 06

- 1) What is the first step in effective time management?
 - a) prioritizing tasks
 - b) making a to-do list
 - c) identifying your goals
 - d) setting deadlines for each task
- 2) In an oral presentation, the speaker should not be _____.
 - a) frustrated
 - b) panic
 - c) inspiring
 - d) comic
- 3) _____ are common physical symptoms of stress.
 - a) Increased energy levels
 - b) Headaches and muscle tension
 - c) Improved digestion
 - d) clear and focused thinking
- 4) _____ is the first step in the problems solving.
 - a) Identify the problem
 - b) Implement the solution
 - c) Evaluate the result
 - d) Choose a random approach
- 5) The 'Decision-making is about _____.
 - a) Making choices
 - b) Problem solving
 - c) Taking action
 - d) Planning and organizing
- 6) _____ refers to the set of communication norms.
 - a) Problem solving
 - b) Workplace etiquettes
 - c) Thinking skills
 - d) Decision making

Q.2 Write short answers to the following questions. (Any Two) 06

- a) What is stress? And write a note on stress management.
- b) Write a note on different types of Thinking Skills.
- c) Write a note on problem solving skills.
- d) What are the important skills for Seeking Employment

- Q.3 Write Short Note.** **06**
Time Management Skills.
- Q.4 Answer the following question. (Any One)** **12**
a) Steps in the Decision-Making process.
OR
b) What etiquettes should be followed at the workplace?

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र-II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर - २०२५

Marathi

कौशल्य विकास (उत्तरार्ध) (G03-SEC-209)

वार, दिनांक: बुधवार, २६-११-२०२५

कमाल गुणः ३०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકડીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

प्र.१ खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून लिहा.

03

- १) व्यक्तीच्या जीवनाचा आणि कर्तुत्वाचा आलेख कोणत्या लेखन प्रकारात आढळून येतो?
अ) चरित्र
ब) आत्मचरित्र
क) आत्मकथन
ड) मुलाखत
- २) मुलाखतीचा प्रमुख हेतू काय आहे?
अ) ज्ञानाची तपासणी
ब) व्यक्तिमत्व जाणणे
क) तत्परतेची तपासणी
ड) वरील सर्व
- ३) एखाद्या साहित्यकृतीचे कथानक दुसऱ्या साहित्य प्रकाराच्या चौकटीत बसविण्याच्या प्रक्रियेला काय म्हणतात?
अ) रूपांतर
ब) भाषांतर
क) माध्यमांतर
ड) अर्थांतर
- ४) माध्यमांतराची प्रमुख प्रकार किती आहेत?
अ) तीन
ब) चार
क) सहा
ड) सात
- ५) माध्यमांतरामध्ये कोणत्या घटकाचा विचार केला जातो?
अ) वातावरण
ब) साहित्यप्रकार
क) आशयाचा गाभा
ड) वरील सर्व
- ६) मुलाखत ही कोणत्या देशाच्या वृत्तपत्रसृष्टीची निर्मिती आहे?
अ) चीन
ब) अमेरिका
क) जपान
ड) इटली

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) मुलाखत लेखन पद्धतीचे तीन घटक लिहा?
- ब) आकाशवाणी वरील मुलाखतीचे कोणतेही तीन घटक लिहा?
- क) माध्यमांतराचे स्वरूप थोडक्यात लिहा?
- ड) साहित्यकृतीचे चित्रपटात माध्यमांतर करण्यासाठी चे घटक लिहा?
- प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न 0६
- दूरचित्रवाणी वरील मुलाखतीचे घटक थोडक्यात लिहा?
- प्र.४ माध्यमांतराची गरज थोडक्यात लिहा? १२
- किंवा
- तुमच्या आवडत्या खेळाडूची वर्तमानपत्रासाठीची मुलाखत लिहा?

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र -II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

History**Historical Tourism and Travel Management (G03-SEC-207)**

वार, दिनांक: बुधवार, २६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

१) पर्यटन उद्योगात ——— करणे महत्वाचे आहे.

अ) नियोजन

ब) शिक्षण

क) भाषा

ड) पुस्तक

२) ——— ठिकाणी मोठ्या प्रमाणात बाजारपेठांचा विकास झाला.

अ) रस्ते

ब) पर्यटन

क) धर्मशाळा

ड) मंदिर

३) ——— हा सेवा देणारा उद्योग आहे.

अ) कृषी

ब) शिक्षण

क) पर्यटन

ड) सांस्कृति

४) पर्यटन उद्योग हा ——— मुळे विकसित झाला.

अ) वाहतूक व्यवस्था

ब) राष्ट्रीय एकात्मता

क) सांस्कृतिक एकता

ड) शिक्षण

५) ——— रोजी पर्यटन मंत्रालयाची स्थापना झाली.

अ) ५ मार्च १९५५

ब) १ मार्च १९५८

क) १० मार्च १९५९

ड) ११ मार्च १९५८

६) पर्यटनात ——— व्यवस्थेला महत्त्व आहे.

अ) सामाजिक संबंध

ब) सांस्कृतिक प्रगती

क) रस्ते

ड) निवास व्यवस्था

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) ०६
- अ) पर्यटन नियोजनाचे घटक.
ब) पर्यटन बाजारपेठ म्हणजे काय?
क) पर्यटनातील उपलब्ध सेवासंधी.
ड) पर्यटन बाजारपेठेची वैशिष्टे.
- प्र.३ लघु उत्तरे लिहा. ०६
- निवासव्यवस्था आणि त्याचे प्रकार सांगा.
- प्र.४ दीर्घोत्तरी उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) पर्यटन नियोजन म्हणजे काय? ते सांगून पर्यटन नियोजनाची कारणे सांगा.
किंवा
ब) वाहतूकव्यवस्था आणि वाहतुकीची साधने सांगा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
History
Historical Tourism and Travel Management (G03-SEC-207)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. 06

- 1) _____ is important in Tourism business.

a) Planning	b) Education
c) Language	d) Book
- 2) The market developed in _____ places.

a) Road	c) Tourism
c) Dharmshala	d) Temple
- 3) _____ business gives service.

a) Agriculture	b) Education
c) Tourism	d) Culture
- 4) Due to _____ The tourism business developed.

a) Transportation	b) National Unity
c) Cultural Unity	d) Education
- 5) Tourism department was established in _____.

a) 5 March,1955	b) 1 March,1958
c) 10 March,1959	d) 11 March,1958
- 6) _____ Is important in Tourism business.

a) Social relations	b) Cultural development
c) Road	d) Accommodation

Q.2 Write short answers. (Any Two) 06

- a) Elements of Tourism Planning.
- b) What is Tourism Market?
- c) Service Opportunities in Tourism.
- d) Characteristics of Tourism Market.

Q.3 Write Short Answer. 06

Describe the Accommodation and types of Accommodation.

Q.4 Write the details Answers. (Any One)

12

- a)** What is the Tourism Planning? Explain causes of tourism planning.
- b)** Describe the Transportation system and Resources of Transportation.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र- II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर — २०२५

Economics**Economics Of Marketing - II (G03-SEC-202)**

वार, दिनांक: बुधवार, २६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) ——— ही एक अशी प्रक्रिया आहे की जिच्या माध्यमातून व्यक्ती कोणती वस्तु किंवा सेवा केव्हा कशी आणि कोणाकडून खरेदी करावी याचा निर्णय घेते.
 - अ) उपभोक्त्याची वर्तणुक
 - ब) उत्पादकाची वर्तणुक
 - क) विक्रेत्याची वर्तणुक
 - ड) यापैकी नाही
- २) ——— म्हणजे इंटरनेट द्वारे वस्तु आणि सेवांची करता येणारी खरेदी आणि विक्री होय.
 - अ) ई—व्यवसाय
 - ब) ए—व्यवसाय
 - क) आय—व्यवसाय
 - ड) के—व्यवसाय
- ३) ग्राहक संरक्षण कायदा १९८६ नुसार ——— हे राज्य आयोगाचे अध्यक्ष असतात.
 - अ) जिल्हा न्यायाधीश
 - ब) उच्च न्यायालयाचे न्यायमूर्ती
 - क) सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायमूर्ती
 - ड) यापैकी नाही
- ४) उपभोक्त्याच्या वर्तणुकीचा अभ्यास विक्रेत्याला ——— विषयक धोरण ठरविण्यास मदत करते.
 - अ) वितरण
 - ब) खरेदी
 - क) विक्री
 - ड) वृद्धी
- ५) उपभोक्त्याच्या वर्तणुकीवर परिणाम करणारा ——— हा आर्थिक घटक आहे.
 - अ) संस्कृती
 - ब) जाहीरात
 - क) कौटुंबिक उत्पन्न
 - ड) समाजव्यवस्था
- ६) ——— हे ई व्यावसायाचे उदाहरण आहे.
 - अ) ॲमेझॉन
 - ब) फ्लिपकार्ट
 - क) स्नॅपडिल
 - ड) वरील सर्व

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) उपभोक्त्याची वर्तणुक ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) मोबाईल विपणनचा अर्थ आणि स्वरूप सांगा.
- क) आभास विपणनाचे महत्व सांगा.
- ड) उपभोक्त्याच्या वर्तणुकीवर परिणाम करणारे आर्थिक घटक सांगा.
- प्र.३ थोडक्यात टीप लिहा. 0६
- टेली मार्केटिंग
- प्र.४ खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) उपभोक्त्याच्या वर्तणुकीची भुमिका स्पष्ट करा.
किंवा
- ब) ई- व्यासवसायाचे फायदे-तोटे स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Economics
Economics Of Marketing - II (G03-SEC-202)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025

Max. Marks: 30

Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) _____ is the process where by individual decides what, when, how and from whom to purchase goods or services.
 - a) Consumer behaviour
 - b) Producer behaviour
 - c) Seller behaviour
 - d) None of these
- 2) _____ means buying and selling of goods and services with the help of internet.
 - a) E – Business
 - b) A – Business
 - c) I – Business
 - d) K – Business
- 3) As per consumer protection Act 1986, the chairman of the state commission shall be _____.
 - a) District judge
 - b) High court judge
 - c) Supreme court judge
 - d) None of these
- 4) The study of consumer behavior helps the marketer to decide _____.
 - a) Distribution
 - b) Buying
 - c) Sales
 - d) Promotion
- 5) _____ is the economic factor affecting on consumer behavior.
 - a) Culture
 - b) Advertisement
 - c) Family income
 - d) Social system
- 6) _____ is a example of E-business.
 - a) Amazon
 - b) Flipkart
 - c) Snapdeal
 - d) All the above

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- a) Explain the concept of consumer behaviour.
- b) State the meaning and nature of mobile marketing.
- c) State the importance of virtual marketing.
- d) State the economic factors affecting on consumer bahaviour.

- Q.3 Write Short Note.** **06**
Tele marketing.
- Q.4 Answer the following. (Any One)** **12**
a) Explain the role of consumer behaviour.
b) Explain the merits and demerits of E-business.

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र- II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर — २०२५

Hindi

रोजगार परक हिंदी (साक्षात्कार एवं पटकथा) (G03-SEC-206)

वार, दिनांक: बुधवार, २६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

सूचनाएँ : १) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

२) दाईं ओर दिए गए अंक के पूर्ण अंक निर्धारित दर्शाते हैं।

प्र.१ निम्नलिखित प्रश्नों के नीचे दिये गये विकल्प में से सही विकल्प वाक्य फिर से लिखिए। ०६

- १) पटकथा के लिये सबसे ज्यादा जरूरी होता है — का होना।

अ) कहानी	ब) कैमरा
क) निर्देशक	ड) संवाद
- २) पटकथा किसी भी फिल्म की — होती है।

अ) निर्देशक की सहाय्यक	ब) चरम सीमा
क) कहानी	ड) नींव
- ३) पट का अर्थ है —।

अ) चित्रपट	ब) संख्या
क) परदा	ड) दर्शक
- ४) साक्षात्कार का मुख्य उद्देश्य — है।

अ) जानकारी प्राप्त करना	
ब) व्यक्ति की योग्यता का मूल्यांकन करना	
क) व्यक्तिगत विशेषताओं को समझना	
ड) सभी उपरोक्त	
- ५) साक्षात्कार में सफल होने के लिए — आवश्यक है।

अ) आत्मविश्वास	ब) स्पष्ट संचार
क) प्रासंगिक जानकारी	ड) अनुभव
- ६) साक्षात्कार के दौरान — नहीं करना चाहिए।

अ) अनावश्यक विषयों पर चर्चा	ब) स्पष्ट और संक्षिप्त उत्तर देना
क) आत्मविश्वास दिखाना	ड) प्रासंगिक जानकारी देना

- प्र.२ निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। (कोई भी दो) 0६
- अ) साक्षात्कार की परिभाषा लिखिए।
ब) साक्षात्कार का अर्थ स्पष्ट कीजिए।
क) पटकथा लेखन की परिभाषा लिखिए।
ड) पटकथा लेखन का स्वरूप स्पष्ट कीजिए।
- प्र.३ टिप्पणी लिखिए। 0६
साक्षात्कार का उद्देश्य।
- प्र.४ निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए। १२
- अ) क्रिकेट खिलाड़ी विराट कोहली से साक्षात्कार.. लिखिए।
अथवा
- ब) दिये गये संकेत बिंदू के आधार पर लघुकथा लिखिए और उसका उचित शीर्षक तथा उससे मिलने वाली शिक्षा लिखिए।
एक बार शेर जंगल में सो रहा था.... तभी एक चूहे का उसके नाक पर चढ़ जाना.... शेर ने चूहे को पकड़ना.... चूहेने दया के लिए बिनती करना...। शेर ने उसे छोड़ देना.... बाद में शेर का एक जाल में फँस जाना.... उसे दाँत से काटकर मुक्त कर देना....।

Seat No.	

(6) ----- کے ذریعے پیچیدہ اور کئی کوڈز والے بھرے ہوئے ویب پیجز لوڈ ہونے کے وقت کو ایک تہائی کم کیا جاسکتا ہے۔

(B) گوگل

(A) پولارس

(D) نوکیا

(C) مائیکروسافٹ

06

سوال نمبر.2. مختصر جواب لکھیے۔ (کوئی دو)

(1) سرچ انجن۔

(2) ویب سائٹ وسٹنگ۔

(3) ویب سائٹ بیک اپ۔

(4) گوگل براؤزر کی مختصر معلومات لکھیے۔

06

سوال نمبر.3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔

(1) ایچ۔ٹی۔ایم۔ ایل کیا ہے؟ لکھیے۔

12

سوال نمبر.4. مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

(1) ویب براؤزر پر مفصل نوٹ لکھیے۔

(2) موجودہ دور میں ویب براؤزر کی اہمیت و افادیت کا احاطہ کیجیے۔

६) यापैकी नाही (Nota) (None of the Above) हा मतदानाचा विकल्प ——— वर्षी झालेल्या लोकसभा सार्वत्रिक निवडणुकीमध्ये प्रथमच भारतीय मतदारांना देण्यात आला.

अ) २००९

ब) २०१४

क) २०१९

ड) २०२४

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

०६

अ) निवडणूक सुधारणा.

ब) निवडणूक आयोगाची रचना.

क) निवडणूक आयुक्त आणि इतर दोन निवडणूक आयुक्तांचे नाव.

ड) निवडणूक आयुक्तांची नियुक्ती आणि कार्यकाळ.

प्र.३ थोडक्यात उत्तर लिहा.

०६

निवडणूक प्रचारातील नवीन तंत्र व पद्धती स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

१२

अ) निर्वाचन आयोग रचना, अधिकार व कार्य स्पष्ट करा.

ब) निवडणूक आचारसंहिता म्हणजे काय? निवडणूक आचारसंहितेचे नियम स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Political Science
Elections Process in India (G03-SEC-214)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose one option from the following and complete the sentence. 06

- 1) _____ appointed the Chief Election commissioner of India.
 - a) Parliament
 - b) President of India
 - c) Prime Minister
 - d) Law Minister
- 2) _____ article of Indian constitution the chief Election commission dealt with.
 - a) Article 314 (2)
 - b) Article 324 (2)
 - c) Article 334 (2)
 - d) Article 344 (2)
- 3) As per the Act passed in 2023, the tenure of the Chief Election Commissioner is _____.
 - a) 5 years or till the age of 65 years
 - b) 6 years or till the age of 65 years.
 - c) 6 years or till the age of 62 years.
 - d) 5 years or till the age of 62 years
- 4) _____ was appointed as the Chief Election Commissioner in February 2025.
 - a) Shri. Gyanesh Kumar
 - b) Shri. Rajkumar
 - c) Shri. Uday Kumar
 - d) Shri. Ajit Doval
- 5) Electronic Voting Machine (EVM) was first used in _____ Assembly elections.
 - a) Paravur (Kerala)
 - b) Navapur (Maharashtra)
 - c) Gorakhpur (Uttar Pradesh)
 - d) Balrampur (Bihar)
- 6) None of the Above (Nota) voting option was given to Indian voters for the first time in the Lok Sabha general elections held in _____.
 - a) 2009
 - b) 2014
 - c) 2019
 - d) 2024

Q.2 Write short answers. (Any Two)**06**

- a) Election reforms.
- b) Structure of Election Commission.
- c) Name of election commissioner and other two Election commissioner.
- d) Appointment and term of Election commissioner.

Q.3 Write Short Answers**06**

Explain new techniques and methods of election campaign.

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)**12**

- a) Explain structure of election commission and power and function of election commission.
- b) Explain write rules of code of conduct laid down by Election commission of India.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र -II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर — २०२५

Sanskrit

भाषाभ्यस: (G03-SEC-217)

वार, दिनांक: बुधवार, २६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय चित्वा वाक्य पुनर्लिखत।

०६

योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

१) संस्कृतमध्ये नामांचे तीन लिंग कोणते आहेत?

अ) पुल्लिङ्गी, स्त्रीलिङ्गी आणि सामान्य

ब) पुल्लिङ्गी, स्त्रीलिङ्गी, नपु.

क) पुल्लिङ्गी, नपु. सामान्य

ड) स्त्रीलिङ्गी, नपुंसक आणि सामान्य

२) संस्कृत नामाच्या मूळ किंवा मूळ स्वरूपासाठी कोणता शब्द वापरला जातो?

अ) प्रतिपदिका

ब) विभक्ती

क) वचन

ड) लिंग

३) खालीलपैकी कोणते नपु नामाचे उदाहरण आहे?

अ) रामः

ब) सीता

क) फलम्

ड) नदी

४) — हे नाम 'अ' कारान्त पुल्लिङ्गी नाम आहे.

अ) देवः

ब) कवी

क) भानु

ड) चंद्रमस्

५) सर्वः हे — आहे.

अ) नाम

ब) सर्वनाम

क) क्रियापदः

ड) विशेषण

६) नम् हा — गणातील धातू आहे.

अ) पहिल्या

ब) दुसऱ्या

क) तिसऱ्या

ड) चौथ्या

प्र.२ टिप्पणीं लिखत। (केवलं २)

०६

टीपा द्या. (फक्त २)

अ) 'माला' शब्द चालवणे.

ब) संस्कृत सर्वनामाची काही उदा. लिहा.

क) पस्मैपदी धातू लिहा. (कोणत्याही गणाचे)

ड) आत्मनेपदी धातू लिहा. (कोणतेही)

प्र.३ लघुउत्तरं लिखत।

०६

'अस्मद्' सर्वनाव (चालवा) लिहा.

प्र.४ कोऽपि एकस्य प्रश्नस्य उत्तरं लिखत।

'अ' कारान्त पुल्लिङ्ग नाम चालवून लिहा.

१२

किंवा

'तद्' पु. सर्वनाम चालवून लिहा.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
KANNADA
Computer Skill (G03-SEC-208)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

ಪ್ರ.೧ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಗುರುತಿಸಿರಿ.

೦೬

೧) ಇದು ಕೇಂದ್ರ ಸಂಸ್ಕರಣ ಘಟಕ	
೧) Mouse	೨) Keyboard
೩) CPU	೪) Monitor
೨) ಇದು ಒಂದು ಇನ್ ಪುಟ್ ಸಾಧನ -	
೧) Soundbox	೨) Keyboard
೩) CPU	೪) Monitor
೩) ಮೊದಲ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಕಂಡುಹಿಡಿದವರು -	
೧) ನ್ಯೂಟನ್	೨) ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಬ್ಯಾಬೇಜ
೩) ಭಾಭಾ	೪) ಫರ್ನಾಂಡಿಸ್
೪) MS ಇದರ ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು -	
೧) Myself	೨) Mysir
೩) Microsoft	೪) Microspores
೫) ಪ್ರಿಂಟರ್ ಇದು ಒಂದು - ಸಾಧನ	
೧) ಧ್ವನಿವರ್ಧಕ	೨) ಇನ್‌ಪುಟ್
೩) ನಿರುಪಯುಕ್ತ	೪) ಔಟ್‌ಪುಟ್
೬) Computer ಇದರ ಸಂವಾದಿ ಕನ್ನಡ ಪದ -	
೧) ಗಣಕ	೨) ಸಂಗಮಕ
೩) ಸಂಗಣ	೪) ಸಂಗಣಕ

ಪ್ರ.೨ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. (ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ)

೦೬

- ೧) ಔಟ್‌ಪುಟ್ ಸಾಧನಗಳು
- ೨) ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನ ಪ್ರಕಾರಗಳು
- ೩) ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನ ಭಾಗಗಳು
- ೪) ಇನ್‌ಪುಟ್ ಸಾಧನಗಳು

ಪ್ರ.೩ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ (ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ)

೦೬

೧) ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನ ಇತಿಹಾಸ

೨) ವರ್ಡ್, ಎಕ್ಸೆಲ್

ಪ್ರ.೪ ಪ್ರಬಂಧ ರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

೧೨

ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.

Seat No.	

Set P

बी.ए. (सत्र-II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर — २०२५

Education

Self Learning and Training of Values (G03-SEC-203)

वार, दिनांक: बुधवार, २६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

१) वागण्यातील बदल ——— आत्मसात करायला आपल्याला प्रवृत्त करतो.

अ) स्वयंशिक्षण

ब) एकात्मिकरण

क) उपक्रम

ड) मूल्ये

२) वैचारिक आकलन व स्वयंशिक्षणासाठी प्रेरित केली जाते त्या तंत्रांना मूल्यांचे ——— तंत्र असे म्हणतात.

अ) स्वयंशिक्षणाचे

ब) एकात्मिकरणाचे

क) उपक्रमाचे

ड) मूल्यांचे

३) आनंद, चिंता, काळजी व्यक्त करणे हे ——— तंत्राचे उदाहरण आहे.

अ) तात्त्विक आधार

ब) प्रतिक्रिया

क) प्रश्न मालिका

ड) निरूपयोगी

४) 'सद्गुण शिकवता येत नाहीत' हे मत ——— ने मांडले.

अ) सॉक्रेटिस

ब) स्वामी विवेकानंद

क) महात्मा गांधी

ड) जॉन ड्युई

५) मूल्यबंद प्रस्थापित होऊन तो दृढ होणे म्हणजे मूल्यांचे ——— होणे होय.

अ) एकात्मिकरण

ब) स्वयंशिक्षण

क) जुळणीकरण

ड) वरील सर्व

६) मूल्याधिष्ठित वर्तन हे मूल्यासंबंधीच्या ——— अवलंबून असते.

अ) एकात्मिकरणावर

ब) गतिमानावर

क) मर्मदृष्टीवर

ड) जुळणीकरणावर

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) 0६
- अ) मूल्यांच्या स्वयंशिक्षणाची साधने लिहा.
ब) प्रतिक्रिया तंत्राचे फायदे सांगा.
क) मूल्य प्रशिक्षणाच्या मर्यादा सांगा.
ड) 'मूल्यांची एकात्मता' व्याख्या व संकल्पना सांगा.
- प्र.३ टिपा लिहा 0६
- अ) प्रश्नमालिका तंत्र
ब) स्वयंप्रेरणात्मक उपक्रमाचे दोन प्रकार
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या. (कोणताही एक) १२
- अ) मूल्य एकात्मिकरणात शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) मूल्यांच्या स्वयंशिक्षणाची तंत्रे स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set

P

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November – 2025
Education
Self Learning and Training of Values (G03-SEC-203)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.**06**

- 1) Changes in behavior _____ motivate us to assimilate.
 - a) self education
 - b) Integration
 - c) Activity
 - d) values
- 2) The techniques that are used to motivate conceptual understanding and self education are called value based of _____ techniques.
 - a) Self education
 - b) Integration
 - c) Activity
 - d) Values
- 3) Expressing joy, anxiety and concern is an example of _____ technique.
 - a) Philosophical basis
 - b) reaction
 - c) question series
 - d) useless
- 4) _____ Proposed the view that, 'virtu cannot be taught'.
 - a) Sacrates
 - b) Swami Vivekananda
 - c) Mahatma Gandhi
 - d) John Dewey
- 5) Establishing and strengthening of value bonds means _____ being of values.
 - a) Integration
 - b) Self-education
 - c) matching
 - d) All above
- 6) Value based behavior depends on _____ Values.
 - a) integration
 - b) dynamic
 - c) insight
 - d) matching

Q.2 Write Short Answers: (Any Three)**06**

- a) Write down the tools for self education of values.
- b) State the advantage of reaction technique.
- c) State the limitations of value training.
- d) State the definition and concept of integration of values

- Q.3 Write a short note.** **06**
- a) Questionnaire technique
 - b) Two types of Self motivated activities
- Q.4 Write detail answers to the following questions. (Any One)** **12**
- a) Explain the role of teacher in Value integration.
 - b) Explain the techniques of self-education of values.

Seat No.	

Set P

बी.ए. (सत्र- II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५

AIHC

Museum Studies (G03-SEC-201)

वार, दिनांक: बुधवार, २६-११-२०२५
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

कमाल गुण: ३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील पर्यायांमधून योग्य पर्याय निवडा.

०६

- १) समाजात संग्रहालयांची भूमिका काय आहे?
 - अ) सांस्कृतिक वारसा जपणे
 - ब) शिक्षणाला चालना देणे
 - क) ऐतिहासिक माहिती देणे
 - ड) वरील सर्व
- २) छत्रपती शिवाजी महाराज वास्तुसंग्रहालयाची स्थापना ——— मध्ये झाली.
 - अ) १९००
 - ब) १९९०
 - क) १९८०
 - ड) १९२२
- ३) संग्रहालयातील लेबल्स आणि सायनेज चे महत्त्व काय आहे?
 - अ) कलाकृतींबद्दल माहिती देणे
 - ब) प्रदर्शने सजवणे
 - क) अभ्यागतांना मार्गदर्शन करणे
 - ड) कर्मचाऱ्यांना प्रदर्शित करणे
- ४) सालारजंग संग्रहालय ——— शहरात आहे.
 - अ) कोलकाता
 - ब) हैदराबाद
 - क) पुणे
 - ड) बिदर
- ५) राष्ट्रीय संग्रहालयाची स्थापना ——— मध्ये झाली.
 - अ) १९४९
 - ब) १९२०
 - क) १९३५
 - ड) १९५२
- ६) संग्रहालय संकलन म्हणजे काय?
 - अ) नवीन कलाकृती मिळवण्याची प्रक्रिया
 - ब) प्रदर्शने डिझाइन करण्याची प्रक्रिया
 - क) अर्थ दर्शविणाऱ्या कलाकृतींचे जतन करण्याची प्रक्रिया
 - ड) संग्रहालयांसाठी निधी संकलन करण्याची प्रक्रिया

- प्र.२ संक्षिप्त उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) संग्रहालय आणि उपक्रमांबद्दल लिहा.
ब) संग्रहालयातील शोकेसचे प्रकार
क) संग्रहालय प्रकाशनाचे महत्त्व
ड) ऑडिओ मार्गदर्शकांबद्दल थोडक्यात लिहा.
- प्र.३ थोडक्यात उत्तर लिहा. 0६
- भारतातील संग्रहालयांच्या इतिहासाबद्दल माहिती द्या.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) संग्रहालयांचे महत्त्व उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
किंवा
ब) राष्ट्रीय संग्रहालय दिल्लीमधील गॅलरींचे वर्णन करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
AIHC
Museum Studies (G03-SEC-201)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) What is the role of museums in society?
 - a) To preserve cultural heritage
 - b) To promote education
 - c) To provide historical information
 - d) All of the above
- 2) Chhatrapati Shivaji Maharaj Vastusangrahalaya was established in the year _____.

a) 1900	b) 1990
c) 1980	d) 1922
- 3) What is the significance of museum labels & sinage?
 - a) To provide information about artifacts
 - b) To decorate exhibits
 - c) To direct visitors
 - d) To showcase staff
- 4) The Salarjung Museum is located in _____ city.

a) Kolkata	b) Hyderabad
c) Pune	d) Bidar
- 5) National Museum was established in _____.

a) 1949	b) 1920
c) 1935	d) 1952
- 6) What is museum curation?
 - a) The process of acquiring new artifacts
 - b) The process of designing exhibitions
 - c) The process of conserving interpreting artifacts
 - d) The process of fundraising for museums

- Q.2 Write short answers. (Any Two)** **06**
- a) Write about Museum & activities
 - b) Types of showcases in museum
 - c) Importance of Museum Publication
 - d) Write in brief about audio guides.
- Q.3 Write Short Answer.** **06**
- Give information about history of Museums in India.
- Q.4 Write the detail answer. (Any One)** **12**
- a) Explain the importance of Museums with suitable examples.
- OR**
- b) Describe the galleries in National Museum Delhi.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

PERSIAN

Importance of Advertisement (G03-SEC-211)

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

06

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جوابی پرچے میں لکھیے۔

(1) ریڈیو، ٹیلی ویژن اشتہارات کا شمار۔۔۔۔۔ اشتہارات میں ہوتا ہے۔

(A) الیکٹرانک (B) مطبوعاتی

(C) بل بورڈ (D) سفری

(2) اداروں کے متعلق جو اشتہارات دیئے جاتے ہیں وہ۔۔۔۔۔ اشتہارات میں شمار ہوتے ہیں۔

(A) صنعتی (B) ادارہ جاتی

(C) تجارتی (D) فلمی

(3) Press اور۔۔۔۔۔ ایک ہی سکے کے دو رخ ہیں۔

(A) Advertisement (B) Computer

(C) Newspaper (D) Mobile

(4) ایسے اشتہارات جو عوامی جگہوں پر بلندی پر آویزاں ہوتے ہیں انہیں۔۔۔۔۔ کہتے ہیں۔

(A) میگزین (B) پمفلٹ

(C) ہورڈنگ بورڈ (D) ریڈیو

(5) ویڈیوز میں دی جانی والی اشتہارات کا شمار۔۔۔۔۔ اشتہارات میں ہوتا ہے۔

(A) ریڈیو (B) اخبار

(C) پمفلٹ (D) انٹرنیٹ

(6) اشتہار اخبار کی ----- ہے۔

- (A) شہ رگ
(B) دل
(C) دماغ
(D) آنکھ

06

سوال نمبر 2. مختصر جواب / نوٹ لکھیے۔ (کوئی دو)

- (1) ادارہ جاتی اشتہار سے کیا مراد ہے؟
- (2) ٹیلی ویژن اشتہار سے کیا مراد ہے؟
- (3) پمفلٹ سے کیا مراد ہے؟
- (4) مطبوعاتی اشتہارات سے کیا مراد ہے؟

06

سوال نمبر 3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات ل / نوٹ لکھیے۔
اشتہارات کی اقسام پر مفصل روشنی ڈالیے۔

12

سوال نمبر 4. مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

- (1) اشتہارات کی اہمیت و افادیت پر روشنی ڈالیے۔
- (2) مندرجہ ذیل موضوع پر اشتہار تیار کیجیے۔
آپ نے خواتین کے لیے تربیتی کورس شروع کیے ہیں۔ عوام الناس کے لیے اشتہار تیار کیجیے۔

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र -II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर — २०२५

Psychology
Leadership Development (G03-SEC-216)

वार, दिनांक: बुधवार, २६-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा.

०६

- १) नेता आणि अनुयायी यांच्यातील सामाजिक विनिमय यावर ——— नेतृत्व प्रभाव टाकते.
 अ) लोकशाहीवादी ब) व्यवहारवादी
 क) अधिकारवादी ड) परिवर्तनवादी
- २) कौशल्य विकास प्रक्रिया, योग्यता, ज्ञान यामधील व्यक्तीमध्ये होणारी वाढ, दुसऱ्या व्यक्तींवर प्रभाव टाकते त्यालाच ——— विकास असे म्हणतात.
 अ) व्यक्तीमत्त्व ब) नेतृत्व
 क) समूह ड) वरीलपैकी सर्व
- ३) फ्रेड फिडलर यांनी नेतृत्वाचा ——— सिद्धांत प्रतिपादन केला.
 अ) सिद्धांत 'क्ष' आणि 'य' ब) बोधनिक पुनःस्रोत
 क) मार्ग-ध्येय ड) आकस्मिकता
- ४) ——— संज्ञा म्हणजे स्वः जाणीवेचा विकास प्रक्रिया आणि एखाद्याचे बलस्थान आणि दोषांचे आकलन करणे होय.
 अ) स्वः प्रतिबिंब ब) स्वयं: मुल्यांकन
 क) स्वः जाणीव ड) वैयक्तिक वाढ
- ५) ——— म्हणजे एखाद्याच्या भावनांचे आकलन व व्यवस्थापन करण्याची योग्यता स्वतःहाच्या व इतरांच्या भावनांची कदर करणे होय.
 अ) भावनिक बुद्धीमत्ता ब) सामाजिक बुद्धीमत्ता
 क) बोधात्मक बुद्धीमत्ता ड) नेतृत्व बुद्धीमत्ता
- ६) मानसशास्त्रज्ञांनी नेतृत्वाच्या सत्ता केंद्राचे ——— प्रकार प्रतिपादन केले.
 अ) ४ ब) ५
 क) ६ ड) ८

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) नेतृत्व म्हणजे काय?
- ब) दैवी नेतृत्व म्हणजे काय?
- क) परिवर्तनवादी नेतृत्व कसे ओळखावे ते सांगा?
- ड) नेतृत्वाच्या परिणामकारक प्रभावाचे तीन घटक सांगा?
- प्र.३ टिपा लिहा. (कोणतेही एक) 0६
- अ) नेत्यांची कार्ये
- ब) नेतृत्वाचे स्वरूप
- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
- अ) नेतृत्वाची कारका द्या? नेतृत्वाची गुण-वैशिष्ट्ये वर्णन करा?
- ब) नेतृत्वाच्या शैली/प्रकारांचे सविस्तरपणे स्पष्ट करा.?

Seat No.	

Set **P**

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Psychology
Leadership Development (G03-SEC-216)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose one option from the following and complete the sentence. 06

- 1) _____ leader's focus on the social transaction between leaders and followers.
 - a) Democratic
 - b) Transactional
 - c) Authoritarian
 - d) Transformational
- 2) _____ development refers to the processes of enhancing the skills, abilities and knowledge of individual to lead and influence other effectively.
 - a) Personality
 - b) Leadership
 - c) Group
 - d) All the above
- 3) _____ theory development by Fred Fiedler.
 - a) Theory x and y
 - b) Cognitive Resource
 - c) Path Goal
 - d) Contingency
- 4) _____ is the term for the process of developing self awareness and understanding ones strengths & weaknesses.
 - a) Self – reflection
 - b) Self - assessment
 - c) Self – awareness
 - d) personal growth
- 5) _____ is the term for the ability to understand and manage one's own emotions and the emotions of others.
 - a) Emotional intelligence
 - b) Social intelligence
 - c) Cognitive intelligence
 - d) Leadership intelligence
- 6) Psychologist proposed _____ types of leadership power.
 - a) 4
 - b) 5
 - c) 6
 - d) 8

Q.2 Write Short Answer. (Any Two) 06

- a) What is leadership?
- b) What is charismatic leadership?
- c) How we recognize Transactional leadership style?
- d) State three effective leadership factors.

Q.3 Write Short Notes. (Any One) **06**

- a) Functions of leaders
- b) Leadership Nature

Q.4 Write long answer. (Any One) **12**

- a) Define Leadership? Describe the characteristics of Leader?

OR

- b) Explain the leadership style's or Types of Leadership?

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र -II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५

Physical Education
Physical fitness for Career (G03-SEC-213)

वार, दिनांक: बुधवार, २६-११-२०२५
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:००

कमाल गुण: १५

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा.

०३

- १) खालीलपैकी ——— कौशल्याधिष्ठीत शारीरिक सुदृढतेचा घटक नाही.
अ) दिशाभिमुखता ब) तोल
क) लवचिकता ड) समन्वय
- २) शारीरिक हालचाली दरम्यान सातत्याने प्राणवायू पुरविण्याची हृदय व फुफ्फुसांची क्षमता म्हणजे ——— होय.
अ) स्नायूंची ताकद ब) हृदिराभिसरण दमदारपणा
क) दिशाभिमुखता ड) गती
- ३) सिट अँड रिच कसोटीचा वापर ——— चे मापन करण्यासाठी होतो.
अ) गती ब) ताकद
क) लवचिकता ड) समन्वय

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा/एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

०३

- अ) शारीरिक सुदृढता स्पष्ट करा.
- ब) शारीरिक सुदृढतेचे दोन प्रकार कोणते?
- क) शारीरिक सुदृढतेत दिशाभिमुखता कशाला म्हणतात?
- ड) स्नायूंची ताकद मापनाच्या कोणत्याही दोन कसोट्यांची नावे लिहा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा./टिपा लिहा.

०३

शारीरिक सुदृढतेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.४ खालीलपैकी प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

०६

- अ) शारीरिक सुदृढतेचे महत्त्व लिहा.
- ब) आरोग्यधिष्ठीत शारीरिक सुदृढतेचे घटक सविस्तर लिहा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Physical Education
Physical fitness for Career (G03-SEC-213)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:00 PM

Max. Marks: 15

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. 03

- 1) _____ of the following is not a component of skill-related physical fitness.

a) Agility	b) Balance
c) Flexibility	d) Coordination
- 2) The ability of the heart and lungs to supply oxygen efficiently during physical activity is called _____.

a) Muscular strength	b) Cardiovascular endurance
c) Agility	d) Speed
- 3) The Sit and Reach Test is used to measure _____.

a) Speed	b) Strength
c) Flexibility	d) Coordination

Q.2 Write short answers/ write answer in one sentence (Any Three) 03

- a) Define physical fitness.
- b) What are the two types of physical fitness?
- c) What is agility in physical fitness?
- d) Name any two fitness tests for measuring muscular strength.

Q.3 Write short answer/ short note. 03

Explain the different types of physical fitness tests.

Q.4 Write the detail answer (Broad answer type questions) (Any One) 06

- a) Write down the Importance of physical fitness.
- b) Write down the components of Health Related Physical Fitness.

Set	P
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	1
24	1
25	1
26	1
27	1
28	1
29	1
30	1
31	1
32	1
33	1
34	1
35	1
36	1
37	1
38	1
39	1
40	1
41	1
42	1
43	1
44	1
45	1
46	1
47	1
48	1
49	1
50	1
51	1
52	1
53	1
54	1
55	1
56	1
57	1
58	1
59	1
60	1
61	1
62	1
63	1
64	1
65	1
66	1
67	1
68	1
69	1
70	1
71	1
72	1
73	1
74	1
75	1
76	1
77	1
78	1
79	1
80	1
81	1
82	1
83	1
84	1
85	1
86	1
87	1
88	1
89	1
90	1
91	1
92	1
93	1
94	1
95	1
96	1
97	1
98	1
99	1
100	1

Page 1 of 4

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) पर्यटन नियोजन प्रक्रियेच्या पायऱ्या/टप्पे सांगा.
- ब) पर्यटन नियोजनाच्या समस्या लिहा.
- क) भारतीय ट्रॅव्हल एजेंट्स असोसिएशन (TAAI) ची कार्ये स्पष्ट करा.
- ड) पासपोर्टच्या प्रकारांची माहिती थोडक्यात लिहा.
- प्र.३ प्रवास नियोजनाच्या पूर्वतयारीवर टीप लिहा. 0६
- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक) १२
- अ) पर्यटन नियोजन म्हणजे काय? पर्यटन नियोजनाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) पर्यटन व्यवस्थापन म्हणजे काय? पर्यटन व्यवस्थापनाच्या मर्यादा स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
GEOGRAPHY
Tourism Planning and Management (G03-SEC-205)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Draw neat diagrams wherever necessary.
4) Use of map stencils of allowed.

Q.1 Choose the correct alternatives.

06

- 1) _____ was the first researcher in tourism planning.
 - a) William
 - b) Gunn
 - c) Getz
 - d) Spnaudis
- 2) To maintain a balance between _____ and Supply is very important in tourism planning.
 - a) Price
 - b) Guarantee
 - c) Insurance
 - d) Demand
- 3) National, regional and _____ level planning are the types of tourism planning.
 - a) Local
 - b) International
 - c) State
 - d) Section
- 4) The colour of Ordinary Passport is _____.
 - a) Faint Yellow
 - b) Dark Blue
 - c) Dark Red
 - d) Faint Purple
- 5) Yen is the currency of _____ country.
 - a) China
 - b) Russia
 - c) Japan
 - d) Koriya
- 6) The Headquarters of PATA organization is located in _____.
 - a) Mumbai
 - b) New York
 - c) Singapore
 - d) Bangkok

Q.2 Write short answer. (Any Two)

06

- a) State the stages of tourism planning process.
- b) Write the problems of tourism planning.
- c) Explain the functions of Travel Agents Association of India (TAAI).
- d) Write the information about types of Passport in brief.

- Q.3** Write Short Note on preparation of Itinerary planning. **06**
- Q.4 Broad Question. (Any One)** **12**
- a)** What is tourism planning? Explain the types of Tourism Planning.
- OR**
- b)** What is tourism management? Explain the Limitations of Tourism management.

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) अनुमानाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ब) अव्यवहित अनुमान म्हणजे काय?
- क) विधानांतील व्याघाती प्रतियोग स्पष्ट करा.
- ड) निषेधक अनुलंब संविधानाची रचना स्पष्ट करा.
- प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा 0६
- निगामी अनुमानाचे स्वरूप.
- प्र.४ खालील दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा. (कोणताही एक) १२
- अ) निरुपाधिक संविधानाच्या युक्ततेचे नियम स्पष्ट करा.
- ब) खालील निरुपाधिक संविधानांची युक्तता स्पष्टीकरणासहीत तपासा.
- १) सर्व हंस श्वेत असतात
सर्व पक्षी हंस होत

म्हणून, सर्व पक्षी श्वेत असतात
- २) एकही फुल सुंदर नाही
काही मुले फुले होत

म्हणून, काही मुले सुंदर नाहीत

Max. Marks: 30

06

- 06

- 06

Page 3 of 4

Q.4 Solve broad question of the following. (Any One)**12**

- a)** Explain the rules of validity of categorical syllogism.
- b)** Test the validity of the following categorical syllogism with explanation.

1) All swans are white

All birds are swans

Therefore, All birds are white

2) No flowers are beautiful

Some kids are flowers

Therefore, Some kids are not beautiful

Page 1 of 2

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

०४

अ) भक्ती संगीतात वापरल्या जाणाऱ्या कोणत्याही दोन वाद्यांची नावे सांगून एकाची माहिती लिहा.

किंवा

ब) भक्ती संगीताची व्याख्या आणि वैशिष्ट्ये सांगून त्याचे प्रकार लिहा.

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) दवाखाना या व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ब) आशा वर्करची भूमिका स्पष्ट करा.
- क) आजारपणाची कारणे सांगा.
- ड) लसीकरणाचे महत्त्व सांगा.
- प्र.३ टीप लिहा. 0६
- आयुर्वेद औषध पद्धतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) ग्रामीण रुग्णालयाची कार्ये स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) सामुदायिक आरोग्याची व्याख्या सांगून वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
SOCIOLOGY
Clinical Sociology (G03-SEC-218)**

Day & Date: Wednesday, 26-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) Which of the following is studied in clinical sociology.
 - a) Alcoholism
 - b) Crime
 - c) Medical
 - d) Literacy
- 2) Treating a disease means doing _____.
 - a) Waiting
 - b) Diagnosis
 - c) Prediction
 - d) Care
- 3) The state of deterioration in physical and mental health is called _____.
 - a) Ignorance
 - b) Debility
 - c) Instability
 - d) Illness
- 4) To completely eradicate the disease _____ is done.
 - a) Surgery
 - b) Vaccination
 - c) Health insurance
 - d) Enlightenment
- 5) Panchakarma is a part of which system of medicine.
 - a) Unani
 - b) Ayurveda
 - c) Allopathy
 - d) Homeopathy
- 6) In which period did the concept of public health clinics first develop?
 - a) Ancient
 - b) British
 - c) Modern
 - d) Mughal

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- a) State the characteristics of the system of clinics
- b) Explain the role of ASHA worker
- c) State the causes of illness
- d) State the importance of vaccination

Q.3 Write Short Note.

06

Explain the characteristics of Ayurveda system of medicine?

Q.4 Answer the following question. (Any One)

12

a) Explain the functions of a rural hospital.

OR

b) Define community health and explain its characteristics.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए (सत्र - II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर — २०२५
Co-Curricular Course
National Service Scheme (CC-201)

वार, दिनांक: सोमवार, १०-११-२०२५
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

कमाल गुण: ३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) ——— हा दिवस राष्ट्रीय सेवा योजना दिन म्हणून साजरा केला जातो.
 अ) २४ सप्टेंबर ब) १२ जानेवारी
 क) १५ ऑगस्ट ड) २६ जून
- २) एन. एस. एस प्रतीक चक्र हे ——— कडून घेतले आहे.
 अ) लाल किल्ला ब) अशोक चक्र
 क) सूर्य मंदिर ड) कुतुबमिनार
- ३) राष्ट्रीय सेवा योजनेची सुरुवात ——— या वर्षी झाली.
 अ) १९७५ ब) १९५०
 क) १९६९ ड) १९४७
- ४) राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या एका वर्षात ——— तास काम करणे अपेक्षित असते.
 अ) १०० ब) २४०
 क) ८० ड) १५०
- ५) रा.से.यो च्या विशेष शिबिराचे आयोजन ——— दिवस केले जाते.
 अ) ७ ब) ८
 क) ९ ड) १०
- ६) “ मी माझ्यासाठी नसून इतरांसाठी ” हे घोषवाक्य ——— चे आहे.
 अ) राष्ट्रीय सेवा योजना ब) रोजगार हमी योजना
 क) एनजीओ ड) स्वयं बचत गट

- प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) 0६
- अ) रा.से.या.कार्यक्रमाचे वर्गीकरण सांगा.
- ब) रक्तदानाची आवश्यकता का आहे?
- क) राष्ट्रीय सेवा योजनेची उद्दिष्टे लिहा.
- ड) महिला सक्षमीकरणाची गरज का आहे?
- इ) माय भारत पोर्टलची संकल्पना सांगा.
- प्र.३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) दत्तक खेड्यामध्ये नियमित उपक्रमावर चर्चा करा.
- ब) विशेष शिबिर कार्यक्रमातील पूर्वतयारी लिहा.
- क) रा.से.यो.चा इतिहास लिहा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 0६
- अ) रा.से.यो. चे महत्व स्पष्ट करा.
- ब) मतदार जनजागृती आणि नावनोंदणी शिबीर यावर चर्चा करा
- प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्नाची उत्तरे लिहा. 0६
- वृक्षरोपण आणि स्वच्छता मोहीम यावर वृत्तात द्या.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Co-Curricular Course
National Service Scheme (CC-201)**

Day & Date: Monday, 10-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) _____ is celebrated as the N.S.S. day.
 - a) 24th September
 - b) 12th January
 - c) 15th August
 - d) 26th June
- 2) The N.S.S. emblem chakra has been taken from _____.
 - a) Red Fort
 - b) Ashok Chakra
 - c) Surya temple
 - d) Kutubminar
- 3) The National Service Scheme is started in the year of _____.
 - a) 1975
 - b) 1950
 - c) 1969
 - d) 1947
- 4) _____ is the number of hours the N.S.S. volunteers expected to work during the year.
 - a) 100
 - b) 240
 - c) 80
 - d) 150
- 5) The N.S.S. special camp is held for _____ days.
 - a) 7
 - b) 8
 - c) 9
 - d) 10
- 6) "Not me but you" is a motto of _____.
 - a) N.S.S.
 - b) Employment Guarantee Scheme
 - c) N.G.O
 - d) Self-Saving Group

Q.2 Write answer of the following questions. (Any Three)

06

- a) State the Classification of NSS Programme
- b) Why is important of Blood Donation.
- c) Write the Objective of NSS
- d) Why need is Women empowerment.
- e) State of Concept of My Bharat Portal.

- Q.3 Write Short answers to questions. (Any Two) 06**
- a)** Discuss the Regular activities in Adopted Village
 - b)** Write the Preparation of Special Camping Programme
 - c)** Write the History of NSS
- Q.4 Write answers to broad questions. (Any One) 06**
- a)** Explain the Importance of NSS.
- OR**
- b)** Discuss the Voter Awareness and Registration Camp.
- Q.5 Write answers to broad questions. 06**
- Give account of a Tree Plantation and Cleanup drive.

Seat No.	

बी.ए (सत्र - II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर - २०२५

**Co-Curricular Course
National Cadet Corps (CC-202)**

वार, दिनांक: सोमवार, १०-११-२०२५

कमाल गुणः १५

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेल्या योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

0%

- १) काही — गुण बदलता येत नाहीत.
अ) नविन ब) दत्तक
क) जन्मजात ड) नैसर्गिक
- २) एखाद्याला — मार्फत व्यक्त करता येते.
अ) तोंडी ब) हावभाव
क) लेखी ड) वरीलपैकी सर्व
- ३) व्यक्तिमत्व — नुसार बदलते.
अ) प्रत्येक व्यक्ती ब) वेळ
क) काम ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही.
- ४) स्वतःला खुप वेगळे समजणे म्हणजे —.
अ) अतिअहंकारी व्यक्तिमत्व ब) स्वयःप्रेरित
क) आनंदी ड) वास्तव

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

04

- अ) व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी कोणत्याही दोन टिप सांगा.
 ब) व्यक्तिमत्त्व विकासासाठीचे कोणतेही दोन घटक सांगा.
 क) 'समर्थन आणि आदर' ची उदाहरणे द्या.
 ड) प्रामाणिकपणाची उदाहरणे द्या.

प्र.३ चारित्र कसे सुधारावे? यावर टिप लिहा.

03

प्र.४ व्यक्तिमत्व विकासामध्ये एन.सी.सी. कॅडेट ची भूमिका स्पष्ट करा.

08

किंवा

उत्तम नेतृत्वासाठी महत्वाची मूल्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Co-Curricular Course
National Cadet Corps (CC-202)**

Day & Date: Monday, 10-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 15

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct Alternative and fill in the blanks **04**

- 1) Few _____ traits can not changed.

a) new	b) adopted
c) inborn	d) natural
- 2) One can express through _____.

a) oral	b) gestures
c) written	d) all of the above
- 3) The personality vary as per _____.

a) Individuals	b) time
c) work	d) None of these
- 4) Thinking oneself very different is _____.

a) superego	b) self motivation
c) pleasure	d) reality

Q.2 Attempt of the following questions. (Any Two) **04**

- a) Mention any two tips for personality development
- b) State any two factors for personality development
- c) Give example of support & respect.
- d) Give examples of honesty.

Q.3 Write a note on How to improve character? **03**

Q.4 Explain role of NCC cadet in personality development **04**

OR

Explain important values for a good leader.

Seat No.	

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November – 2025
Co-Curricular Course
Sports (CC-203)**

Day & Date: Monday, 10-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 15

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct Alternative and fill in the blanks **04**

- 1) Sport involves a unique _____.
 a) set of techniques
 b) set of movements
 c) set of technique and movements
 d) none of These

- 2) Team sport is requires _____.
 a) Coordination
 b) Strategy
 c) teamwork
 d) Above all

- 3) Sachin Tendulkar is popular sportsmen of _____ sports.
 a) Football
 b) Tennis
 c) Cricket
 d) Hockey

- 4) A sport is _____ Activity.
 a) Mental
 b) Physical
 c) Social
 d) Above all

Q.2 Write short notes. (Any Three) **06**

- a) Mental Benefits of sports.
- b) List of individual sports
- c) Physical Development in sports
- d) Modern History of sports
- e) Physical movements in sports.

Q.3 Answer the following questions. (Any One) **05**

- a) Explain the concept of sports.

OR

- b) Explain about Team sports.

- प्र.२ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) ०६
- अ) संगीत या विषयाची व्याख्या लिहा.
- ब) तुम्हाला माहिती असलेल्या कोणत्याही चार शिल्पांची नावे लिहा.
- क) भारतातील कोणत्याही चार प्रसिद्ध गायकांची नावे लिहा.
- ड) भारतातील कोणत्याही चार प्रसिद्ध वादकांची नावे लिहा.
- प्र.३ खालील प्रश्न सोडवा. ०६
- भजनात वापरल्या जाणाऱ्या साहित्याचा नावे लिहा व तुम्हाला माहित असलेल्या एकादया भजनाचा (भक्तीगीत) सारांश लिहा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) अभिनय म्हणजे काय सांगा व अभिनयाचे प्रकार सांगून सविस्तर उत्तर लिहा.
- किंवा**
- ब) रांगोळी या कला प्रकाराचे भारतीय समाजातील स्थान लिहा व रांगोळी कोणत्या ठिकाणी व कोणत्या प्रसंगात काढली जाते सविस्तर उत्तर लिहा.

Set

P

**B.A. (Semester-II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Co-Curricular Course
Cultural Activities (CC-204)**

Day & Date: Monday, 10-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. **06**

- 1) Acting without dialogue is done only through gestures and is called _____

 - a) Lavani
 - b) Acting
 - c) Mute
 - d) Ekaanki
- 2) The caves carved at Ajanta are of _____ type

 - a) Music
 - b) Sculpture
 - c) Drama
 - d) Architecture
- 3) _____ He is Known as an excellent tabla player

 - a) Ajay Atul
 - b) Ustad Zakir Hussain
 - c) Ram Kadam
 - d) None of these
- 4) The following instrument is not used in Bhajan _____

 - a) Pakhwaj
 - b) Harmonium
 - c) Tal
 - d) Guitar
- 5) _____ Drama can be performed on the street.

 - a) Ekaanki
 - b) Short play
 - c) Pathanatti
 - d) Ekapatri
- 6) Poetry presentation is called _____

 - a) Poetry recitation
 - b) Bhajan
 - c) Mute
 - d) Writing

Q.2 Write Notes. (Any Two) **06**

- Write a definition of the subject of music.
- Write the names of any four sculptures that you know.
- Write the names of any four famous singers in India.
- Write the names of any four famous musicians in India.

Q.3 Solve the following questions. **06**

Write the names of the materials used in Bhajans and write a summary of the Ekadaya Bhajan (Bhakti Geet) that you know.

Q.4 Solve the following questions (Any One)

12

- a)** Explain what is acting and write a detailed answer by mentioning the types of acting.

OR

- b)** Write the place of the art form Rangoli in Indian Society and write a detailed answer in which place and on which occasion Rangoli is drawn.

Seat No.	

Set **P**

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Co-Curricular Course
Health, Wellness and Fitness (CC-205)**

Day & Date: Monday, 10-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 15

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.**04**

- 1) _____ is the primary function of the immune system?
 - a) Regulating body temperature
 - b) Transporting oxygen in the blood
 - c) Fighting infectious diseases
 - d) All of the above.

- 2) _____ Vitamin deficiency causes scurvy.

a) C	b) D
c) B	d) A

- 3) The headquarter of the World Health Organization is located in _____.

a) Dhaka	b) Qatar
c) Bhopal	d) Geneva

- 4) _____ can be called personal hygiene.

a) Washing hands	b) Cutting nails
c) Brushing teeth	d) All of the above

Q.2 Write short answers. (Any Three)**06**

- a) Write the definition of Health.
- b) Write the components of physical fitness.
- c) Write two components of personal hygiene.
- d) Write the functions of NIH.

Q.3 Write the detail answer (Any One)**05**

- a) Describe the balanced diet in detail?
- b) Write the Functions of World Health Organization?

Set

P

Co-Curricular Course Yoga Education (CC-206)

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

08

- १) प्राणायाम ही क्रिया ---- यांच्याशी निगडित आहे.
अ) स्नायू संस्था ब) श्वसन संस्था
क) मज्जा संस्था ड) रक्ताभिसरण संस्था
- २) ---- हे पोट्यावरील आसन आहे.
अ) भुजंगासन ब) पद्मासन
क) वक्रासन ड) शवासन
- ३) योग दिवस म्हणून खालीलपैकी कोणता दिवस साजरा केला जातो?
अ) ८ मार्च ब) १ मे
क) २१ जून ड) १५ ऑगस्ट
- ४) ---- हे बैद्य स्थितीतील आसन आहे.
अ) पद्मासन ब) भुजंगासन
क) ताडासन ड) शवासन

03

- अ) योग साधनेचे फायदे सांगा.
ब) योगाच्या व्याख्या लिहा
क) शीतली प्राणयाम कृती लिहा.
ड) वक्रासन या आसना विषयी कृती लिहा.

04

- अ) कोणत्याही पाच आसनांची कृती लिहा व त्याचे फायदे सांगा.
किंवा
ब) प्राणायामाची व्याख्या देऊन माहिती लिहा.

Seat No.	

**B.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Co-Curricular Course
Yoga Education (CC-206)**

Day & Date: Monday, 10-11-2025
Time: 03:00 PM To 04:30 PM

Max. Marks: 15

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. 04

- 1) Pranayama is associated with the _____ system.

a) Muscular system	b) Respiratory system
c) Nervous system	d) Circulatory system
- 2) _____ is a posture done on the abdomen.

a) Bhujangasana	b) Padmasana
c) Vakrasana	d) Shavasana
- 3) Which of the following days is celebrated as Yoga Day?

a) 8th March	b) 1st May
c) 21st June	d) 15 th August
- 4) _____ is a seated posture.

a) Padmasana	b) Bhujangasana
c) Tadasana	d) Shavasana

Q.2 Answers the following. (Any Three) 06

- a) Explain the benefits of yoga practice.
- b) Write the definitions of yoga.
- c) Write the procedure for Sheetal Pranayama.
- d) Write the procedure of Vakrasana (twisting pose).

Q.3 Write the detail answer. (Any One) 05

- a) Write the procedure and benefits of any five yoga postures.
- OR**
- b) Give the definition of Pranayama and explain it.

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

MARATHI

साहित्याक्षर : भाग - १ (G03-GE-OE-309)

वार, दिनांक: मंगळवार, २८-१०-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

१) 'कथासंधी' उपक्रमाद्वारे साहित्य प्रसाराचे कार्य कोणी केले?

अ) मॅजेस्टिक

ब) साहित्य अकादमी

क) संस्कृती मंडळ

ड) मौज प्रकाशन

२) श्री. शाहू छत्रपती महाराज यांच्याकडे भाऊरावांनी काय मागितले?

अ) पैलवान

ब) देणगी

क) वतन

ड) जमीन

३) येसूबाई किती वर्षे कारावासात होत्या?

अ) वीस

ब) पंधरा

क) दहा

ड) तीस

४) साहित्यामधील कोणते संदर्भ भाषांतरकारापुढे समस्या निर्माण करतात?

अ) सामाजिक

ब) राजकीय

क) सांस्कृतिक

ड) आर्थिक

५) रयत शिक्षण संस्थेच्या संस्कारामध्ये कोणाची जडणघडण झाली होती?

अ) प्रा. जाधव

ब) प्रा. देशपांडे

क) प्रा. दिवेकर

ड) प्रा. शिंदे

६) डेलाने स्वतःचे केस किती डॉलर्समध्ये विकले होते?

अ) दहा

ब) वीस

क) चाळीस

ड) तीस

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) ०६
- अ) भाऊरावांनी आपली दाढी कोणत्या कारणासाठी वाढविली होती?
- ब) डेलाने आपले केस कोणत्या कारणासाठी विकले?
- क) श्याम मनोहरांनी वाचनसंस्कृतीच्या विकासासाठी कोणते उपाय सुचविले?
- ड) प्रा. जाधवांनी शेती कोणत्या उद्देशाने खरेदी केली होती?
- प्र.३ टिप लिहा. ०६
- ‘फाटयाचं पाणी’ या कथेतील लक्षूचा संघर्ष चित्रित करा.
- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
- अ) ‘जेव्हा मी जात चोरली होती’ या बाबुराव बागुल यांच्या कथेचा आशय स्पष्ट करा.
- ब) येसूबाईंच्या कार्य-कर्तृत्वाचे वर्णन करा.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
ENGLISH
Language and Literature - I (G03-GE-OE-304)**

Day & Date: Tuesday, 28-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from those given below each sentence and rewrite sentence. 06

- 1) Generally, note making is done while _____ a text.
 - a) reading
 - b) writing
 - c) listing
 - d) observing
- 2) Summary writing is a technique to make the passage _____.
 - a) board
 - b) short
 - c) explain
 - d) in detail
- 3) Which sweet would the grandchildren buy for old Verma?
 - a) Rabadi
 - b) Jalebi
 - c) Kheer
 - d) Halwa
- 4) What colour was Rakesh's Ambassador car?
 - a) white
 - b) black
 - c) sky blue
 - d) silver
- 5) _____ is the author of lesson the 'Nightingale and the Rose'?
 - a) Oscar wild
 - b) Anton Chekhov
 - c) Farida khan
 - d) None of the above
- 6) Where was the tree standing in the story the 'Nightingale and the Rose'?
 - a) hill
 - b) garden
 - c) mountain
 - d) road

Q.2 Answer the following questions. (Any Two) 06

- a) What are the techniques of writing the note making?
- b) What are the types of summarizing?
- c) What kind of woman was Rakesh's wife?
- d) What does the nightingale expect from the student in exchange of a red rose?

Q.3 What are the steps of summarizing? **06**

Q.4 Write a detailed answer on any one of the following. **12**

a) Write in detail the various themes of a story 'A Devoted son' written by Anita Desai.

OR

b) What is the symbolism in the story 'Nightingale and the Rose' written by Oscar wild.

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

HINDI

हिंदी साहित्य और सिनेमा (G03-GE-OE-306)

वार, तारीख : मंगलवार, २८-१०-२०२५

कमाल गुण: ३०

समय: दोपहर १२:०० से ०१:३०

सूचनाएँ : १) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

२) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं।

प्र.१ निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए।

०६

१) सबसे बड़ा फिल्म स्टुडियो ——— में है।

अ) मुंबई	ब) पुना
क) हैद्राबाद	ड) दिल्ली

२) भारतीय बोलती फिल्म का जनक ——— को माना जाता है।

अ) कादर खान	ब) अमजद खान
क) दादासाहेब फाल्के	ड) सत्यजित रे

३) सिनेमा दुनिया को ——— देश की देन है।

अ) जपान	ब) भारत
क) चीन	ड) फ्रान्स

४) “सिनेमा को एक व्यवसाय, एक उद्योग, एक नकली दुनिया चकाचौंध एक हकीकत अनेक विशेषणों से संबंधित किया जा सकता है”, यह परिभाषा ——— की है।

अ) विनोद राय	ब) शुचिता शरण
क) बसंत कुमार तिवारी	ड) आलोक पांड्येय

५) साहित्य और ——— समाज के अभिन्न अंग है।

अ) सिनेमा	ब) नाटक
क) धारावाहिक	ड) धर्म

६) ‘Film Producer’ को हिंदी में ——— कहते हैं।

अ) कला निर्देशक	ब) नृत्य निर्देशक
क) संगीत निर्देशक	ड) फिल्म निर्देशक

- प्र.२ लघुत्तरी प्रश्न (कोई भी चार) 0६
- अ) सिनेमा का अर्थ स्पष्ट कीजिए।
 - ब) सिनेमा के प्रकारों का नाम बताइये।
 - क) सिनेमा की कोई भी एक परिभाषा लिखिए।
 - ड) किन्हीं भी छः फिल्मों के नाम लिखिए।
 - इ) सिनेमा के तत्वों के नाम स्पष्ट कीजिए।
 - ई) सिनेमा के उद्भव पर प्रकाश डालिए।
- प्र.३ टिप्पणियाँ लिखिए। (कोई भी दो) 0६
- अ) सिनेमा के महत्त्व को स्पष्ट कीजिए।
 - ब) सिनेमा के स्वरूप पर प्रकाश डालिए।
 - क) सिनेमा की निर्माण प्रक्रिया को स्पष्ट कीजिए।
 - ड) हिंदी सिनेमा के तकनीकी विकास की जानकारी दीजिए।
- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न। (कोई भी एक) १२
- अ) हिंदी सिनेमा के उद्भव और विकास की चर्चा कीजिए।
अथवा
 - ब) सिनेमा समीक्षा के आवश्यक तत्व को स्पष्ट कीजिए।

Seat No.	

Set **P**

बी.ए (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर — २०२५
HISTORY

History of Social Reforms in Maharashtra - I (G03-GE-OE-307)

वार, दिनांक: मंगळवार, २८-१०-२०२५
 वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

कमाल गुण: ३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) सतीबंदीचा कायदा — यांनी लागू केला.
 अ) लॉर्ड डलहौसी ब) लॉर्ड विल्यम बेंटिग
 क) लॉर्ड कार्नवालिस ड) यापैकी नाही
- २) बॉम्बे नेटिव्ह स्कूलची स्थापना — यांनी केली.
 अ) बाळशास्त्री जांभेकर ब) भाऊ दाजी लाड
 क) जगन्नाथ शंकर शेठ ड) लोकहितवादी
- ३) भाऊ दाजी लाड यांचे पूर्ण नाव — आहे.
 अ) रामचंद्र विठ्ठल लाड ब) भारत विठ्ठल लाड
 क) अशोक विठ्ठल लाड ड) लक्ष्मण विठ्ठल लाड
- ४) महात्मा फुले यांनी मुलींची पहिली शाळा — साली सुरू केली.
 अ) १८४५ ब) १८४६
 क) १८४७ ड) १८४८
- ५) ब्राह्मणाचे कसब हा ग्रंथ — यांनी लिहिला.
 अ) भाऊ दाजी लाड ब) जगन्नाथ शंकर शेठ
 क) महात्मा फुले ड) राजाराम मोहन रॉय
- ६) महात्मा ज्योतिबा फुले यांचे मुळ आडनाव — होते.
 अ) माळी ब) कवडे
 क) गोन्हे ड) साळी

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

०६

- अ) भाऊ दाजी लाड यांचे सामाजिक कार्याविषयी माहिती द्या.
- ब) जगन्नाथ शंकर शेठ यांच्या विषयी माहिती सांगा.

- क) महात्मा ज्योतिबा फुले यांचे वाङ्मय विषयी माहिती द्या.
ड) महात्मा ज्योतिबा फुले यांचे अस्पृश्याविषयी कार्य सांगा.

प्र.३ टिपा लिहा.

०६

सत्यशोधक समाज

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

१२

- अ) महात्मा ज्योतिबा फुले यांचे स्त्री व शिक्षण विषयक कार्य सांगा.
ब) १९ व्या शतकातील सामाजिक परिस्थिती स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set **P**

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

HISTORY

History of Social Reforms in Maharashtra - I (G03-GE-OE-307)

Day & Date: Tuesday, 28-10-2025

Max. Marks: 30

Time: 12:00 PM To 01:30 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

06

- 1) Sati Prohibition Act was passed by _____.
 a) Lord Dalhousie b) Lord William Benting
 c) Lord Cornwallis d) None of those
- 2) Bombay Native School was established by _____.
 a) Balshastri Jambhekar b) Bhau Daji Lad
 c) Jagannath Shankar Sheth d) Lokhitwadi
- 3) Full name of Bhau Daji Lad was _____.
 a) Ramchandra Vitthal Lad
 b) Bharat Vitthal Lad
 c) Ashok Vitthal Lad
 d) Lakhaman Vitthal Lad
- 4) Mahatma Phule started first school for girls in _____.
 a) 1845 b) 1846
 c) 1847 d) 1848
- 5) _____ wrote the book 'Brahmanache Kasab'
 a) Bhau Daji Lad b) Jagannath Shankar Sheth
 c) Mahatma Phule d) Rajaram Mohan Roy
- 6) The original surname of Mahatma Jyotiba Phule is _____.
 a) Mali b) Kawade
 c) Gorhe d) Sali

Q.2 Write Short Answers. (Any Two)

06

- a) Explain the social work of Bhau Daji Lad.
- b) Give the information about Jagannath Shankar Shet.
- c) Give the information about literature of Mahatma Phule.
- d) State work of Mahatma Phule on backward class.

Q.3 Short Notes. **06**
Satya Shodhak Samaj

Q.4 Write a detail Answer. (Any One) **12**
a) Explain the work of women and Education of Mahatma Jyotiba Phule.
b) Describe the social condition on the edge of 19th century.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

POLITICAL SCIENCE**Introduction to Public Administration (G03-GE-OE-314)**

वार, दिनांक: मंगळवार, २८-१०-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: सकाळी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पुन्हा लिहा.

०६

- १) लोकप्रशासन प्रामुख्याने खालील बाबींशी संबंधित आहे ----.
 अ) खाजगी व्यवसाय व्यवस्थापन ब) सरकारी धोरणांची अंमलबजावणी
 क) अर्थशास्त्राचे सिद्धांत ड) न्यायालयीन निर्णय
- २) सार्वजनिक प्रशासन महत्त्वाचे आहे कारण ते ----.
 अ) सार्वजनिक सेवा प्रदान करते ब) राजकीय पक्ष तयार करते
 क) न्यायालयीन शिक्षा ठरवते ड) वस्तूंचे उत्पादन करते
- ३) सार्वजनिक प्रशासन ---- यामध्ये योगदान देते.
 अ) कायदा आणि सुव्यवस्था ब) केवळ खाजगी नफा
 क) केवळ चलन छपाई ड) केवळ अवकाश संशोधन
- ४) POSDCORB हे सूत्र ---- यांनी स्पष्ट केले आहे.
 अ) वुड्रो विल्सन ब) लूथर गुलिक
 क) मॅक्स वेबर ड) हेन्री फेयोल
- ५) सार्वजनिक प्रशासनाचा ---- दृष्टिकोन नियम, पदानुक्रम आणि अधिकार यावर केंद्रित आहे?
 अ) मानवीय संबंध दृष्टिकोन ब) नोकरशाही दृष्टिकोन
 क) वर्तणुकीचा दृष्टिकोन ड) व्यवस्था दृष्टिकोन
- ६) आदेशाच्या एकतेचे तत्त्व म्हणजे ----.
 अ) एका अधीनस्थ व्यक्तीला फक्त एकाच वरिष्ठाकडून आदेश मिळावेत
 ब) एक वरिष्ठ एकाच वेळी अनेक अधीनस्थांना आदेश देऊ शकतो
 क) अधीनस्थ व्यक्ती कोणाकडूनही आदेश घेऊ शकते.
 ड) आदेशांची कोणतीही साखळी आवश्यक नाही

- प्र.२ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) 0६
- अ) नव लोकप्रशासनाचा अर्थ स्पष्ट करा.
- ब) लोकप्रशासनाचे महत्त्व विषद करा.
- क) लोकप्रशासन आणि राज्यशास्त्र यातील संबंध स्पष्ट करा.
- ड) लोकप्रशासन आणि इतिहास यातील संबंध स्पष्ट करा.
- प्र.३ खालील प्रश्नाचे थोडक्यात उत्तर लिहा. 0६
- लोकप्रशासन आणि खाजगी प्रशासन यातील फरक स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) लोकप्रशासनाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ब) लोकप्रशासनाची चार तत्त्वे स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
POLITICAL SCIENCE
Introduction to Public Administration (G03-GE-OE-314)**

Day & Date: Tuesday, 28-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options.

06

- 1) Public Administration mainly deals with _____.
 - a) Private business management
 - b) Implementation of government policies
 - c) Theories of economics
 - d) Judicial decisions
- 2) Public Administration is important because it _____.
 - a) Provides public services
 - b) Creates political parties
 - c) Decides judicial punishments
 - d) Manufactures goods
- 3) Public Administration contributes to _____.
 - a) Law and order
 - b) Private profit only
 - c) Currency printing only
 - d) Space research only
- 4) The POSDCORB formula was given by _____.
 - a) Woodrow Wilson
 - b) Luther Gulick
 - c) Max Weber
 - d) Henry Fayol
- 5) _____ approach of Public Administration focuses on rules, hierarchy, and authority.
 - a) Human Relations Approach
 - b) Bureaucratic Approach
 - c) Behavioural Approach
 - d) Systems Approach
- 6) Principle of Unity of Command means _____.
 - a) One subordinate should receive orders from one superior only
 - b) One superior can give orders to many subordinates at a time
 - c) Subordinates can take orders from anyone
 - d) No chain of command is necessary

- Q.2 Write Short Answers. (Any Two) 06**
- a) Give the meaning of New Public Administration.
 - b) Give the Importance of Public Administration.
 - c) Explain the relationship between Public Administration and Political Science.
 - d) Explain the relationship between Public Administration and History.
- Q.3 Write short answers of the following question. 06**
- Difference between Public Administration and Private Administration.
- Q.4 Write the detail answer the following question. (Any One) 12**
- a) Explain the nature and scope of Public Administration.
 - b) Explain the four principles of Public Administration.

Set	P
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	1
24	1
25	1
26	1
27	1
28	1
29	1
30	1
31	1
32	1
33	1
34	1
35	1
36	1
37	1
38	1
39	1
40	1
41	1
42	1
43	1
44	1
45	1
46	1
47	1
48	1
49	1
50	1
51	1
52	1
53	1
54	1
55	1
56	1
57	1
58	1
59	1
60	1
61	1
62	1
63	1
64	1
65	1
66	1
67	1
68	1
69	1
70	1
71	1
72	1
73	1
74	1
75	1
76	1
77	1
78	1
79	1
80	1
81	1
82	1
83	1
84	1
85	1
86	1
87	1
88	1
89	1
90	1
91	1
92	1
93	1
94	1
95	1
96	1
97	1
98	1
99	1
100	1

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

ECONOMICS

Labour Welfare - I (G03-GE-OE-302)

वार, दिनांक: मंगळवार, २८-१०-२०२५

कमाल गुणः ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકડીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा.

03

१) भारत सरकारने — मध्ये कामगार कल्याण निधी कायदा लागू केला.

अ) १९५३

ब) १९५५

क) १९६०

ੳ) ੧੧੭੦

२) लेबर वेल्फेअर हा ——— शास्त्राचा एक महत्त्वाचा भाग आहे.

अ) लेबर पॉलिटिक्स

ब) लेबर इकॉनॉमिक्स

क) लेबर सायन्स

ड) यापैकी नाही

३) कामगारांच्या शिक्षण, प्रशिक्षण आणि कल्याणामध्ये केलेली गुंतवणूक ही ---- विकासाचा एक भाग मानली जाते.

અ) માનવી ભાંડવલ

ब) मानवी गुंतवणूक

क) मानवी बचत

ड) यापैकी नाही

४) मानवी श्रमाला गतीशिलता ----.

अ) नसते

ब) असते

ક) અ) આણિ બ) દોન્હી

ड) यापैकी नाही

५) वेगवेगळ्या व्यवसायातील कामगारांची ——— उत्पादनक्षमता वेगवेगळी असते.

अ) सरासरी

ब) एकुण

क) सीमांत

ड) यापैकी नाही

६) श्रमाचे मूल्य हे श्रमाला असलेल्या ---- ठरते.

अ) मागणी-पूरवटयावरून

ब) मागणीवरून

क) पुरवटयावरून

ड) यापैकी नाही

- प्र.२ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) ०६
- अ) लेबर वेल्फेअरची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ब) लेबर वेल्फेअरची चार उद्दिष्टे सांगा.
- क) वेतन भिन्नतेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ड) वेतन भिन्नतेचे प्रकार सांगा.
- प्र.३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या. ०६
- वेतन भिन्नतेची विविध कारणे स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नांचे दिर्घोत्तरी उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) श्रमबाजार म्हणजे काय ते सांगून श्रमबाजाराची लक्षणे स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) श्रमगतिशिलतेचे प्रकार सांगून गतिशिलतेमधील अडचणी स्पष्ट करा.

Set

P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
ECONOMICS
Labour Welfare - I (G03-GE-OE-302)**

Day & Date: Tuesday, 28-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Right side number indicates marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from options. 06

- 1) The Government of India enacted the Labour Welfare Fund Act in _____.
a) 1953
b) 1955
c) 1960
d) 1970
- 2) Labour Welfare is an important part of the science of _____.
a) Labour Politics
b) Labour Economics
c) Labour Science
d) None of these
- 3) An investment in the education, training and welfare of labour is considered part of _____ development.
a) Human Capital
b) Human Investment
c) Human Saving
d) None of these
- 4) Is it mobility of Labour?
a) No
b) Yes
c) Both a & b
d) None of these
- 5) The _____ productivity of labours in different occupations is different.
a) Average
b) Total
c) Marginal
d) None of these
- 6) The value of labour is determined by _____.
a) Demand & Supply for labour
b) Demand for labour
c) Supply for labour
d) None of these

Q.2 Write Short Answer. (Any Two) **06**

- Explain the scope of Labour Welfare.
- Explain the four objectives for Labour welfare.
- Explain the nature of Wage differentiation.
- Explain in the types of Wage differentiation.

Q.3 Write Short Answer.

06

Explain the various causes of wage differentiation.

Q.4 Write Broad/Long Answer type Question. (Any One)

12

a) Explain What is meant by Labour market and explain the characteristics of Labour Market.

OR

b) Explain the types of Labour Mobility and explain the problems in Labour Mobility.

बी.ए (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

EDUCATION

Development of Education in India - I (G03-GE-OE-303)

वार, दिनांक: मंगळवार, २८-१०-२०२५

कमाल गुणः ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકડીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

03

१) — यांनी मेकॉलेप्रणित झिरप सिद्धांताला विरोध केला.

अ) महात्मा गांधी

ब) महात्मा फुले

क) लोकमान्य टिळक

ड) जवाहरलाल नेहरू

२) 'भारतीय शिक्षणातील मौल्यवान योगदान' असे ---- ला संबोधले जाते.

अ) डॉ. कोटारी आयोग

ब) डॉ. मुदलियार आयोग

क) १८१३ चा कायदा

ड) वूडचा खलिता

३) इंटरमिजिएटचे वर्ग बंद करावेत असे ——— आयोगाने सुचविले होते.

अ) डॉ. कोठारी

ब) डॉ. राधाकृष्णन

क) सार्जेंट

ड) डॉ. मुदलियार

४) विद्यार्थ्यांमध्ये लोकशाही मूल्यांचा विकास करणे हे — शिक्षणाचे ध्येय मुदलियार आयोगाने सुचविले होते.

अ) माध्यमिक

ब) प्राथमिक

क) व्यावसायिक

ड) औद्योगिक

५) ईस्ट इंडिया कंपनीने ---- साली भारतीय शिक्षणासंबंधी चार्टर ॲक्ट तयार केला.

અ) ૧૮૧૩

ब) १८२३

क) १८३३

ਡ) ੧੮੩੫

६) वूडच्या खालीत्याचे मुख्य कार्य —— स्थापना हे होय.

अ) महाविद्यालयांची

ब) शाळांची

क) विद्यापीठांची

ड) व्यवसाय केंद्रांची

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) झिरप सिंद्धात ब्रिटीश शासनाने स्वीकारण्याची कारणे कोणती?
- ब) लॉर्ड मेकॉलेचे भारतीय शिक्षणातील योगदान सांगा.
- क) डॉ. मुदलियार आयोगाने सांगितलेली माध्यमिक शिक्षणाची ध्येये कोणती?
- ड) भारतातील मिशन स्कूलची वैशिष्ट्ये सांगा.
- प्र.३ खालील प्रश्नाचे थोडक्यात उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 0६
- अ) माध्यमिक शिक्षण आयोगाचे गुण स्पष्ट करा.
किंवा
- ब) वूडच्या खालित्यामधील दोष स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) डॉ. मुदलियार आयोगाने सुचविलेल्या शिफारसी स्पष्ट करा.
किंवा
- ब) वूडच्या खालित्यामधील शिफारसी स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
EDUCATION
Development of Education in India - I (G03-GE-OE-303)**

Day & Date: Tuesday, 28-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) _____ opposed the Lord Macaulay's 'Downward filtration theory of education'.
 a) Mahatma Gandhi b) Mahatma Phule
 c) Lokmanya Tilak d) Jawaharlal Nehru
- 2) _____ is stated as the important contribution in Indian education.
 a) Kothari Commission b) Mudaliyar Commission
 c) Act of 1813 d) Wood's Dispatch
- 3) _____ Commission suggested that intermediate classes should be closed.
 a) Dr. Kothari b) Dr. Radhakrishnan
 c) Sargent d) Dr. Mudaliyar
- 4) Mudaliyar Commission suggested that 'the development of democracy values in students' is the aim of _____ education.
 a) Secondary b) Primary
 c) Vocational d) Industrial
- 5) East India company created the 'Charter Act' of Indian education in the year _____.
 a) 1813 b) 1823
 c) 1833 d) 1835
- 6) The main function of Wood's Dispatch is establishment of _____.
 a) Colleges b) Schools
 c) Universities d) Vocational centers

Q.2 Answer the following questions in short. (Any Two)

06

- a) What are the reasons for British government accepting Downward filtration theory?
- b) State the contribution of Lord Macaulay to Indian education.

- c) What are the Objectives of secondary education suggested by Mudliyar Commission?
- d) State the characteristics of Mission school in India.

Q.3 Answer the following questions in detail. (Any One) 06

- a) Explain the merits of Secondary Education Commission.

OR

- b) Explain the limitations in Wood's Dispatch.

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One) 12

- a) Explain the recommendations of Dr. Mudliyar Commission.

OR

- b) Explain the recommendations of Wood's Dispatch.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
KANNADA
Vachana's of Sharani's (G03-GE-OE-308)**

Day & Date: Tuesday, 28-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions:1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

ಪ್ರ.೧ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರಿ.

೦೬

- ೧) ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದವರು -
 ೧) ಸಿದ್ಧರಾಮ ೨) ಸರ್ವಜ್ಞ
 ೩) ಅಕ್ಕಮ್ಮ ೪) ನೀಲಾಂಬಿಕೆ
- ೨) ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪುಳಜೆಯ ಶರಣಿ -
 ೧) ಸತ್ಯಕ್ಕ ೨) ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮ
 ೩) ಅಕ್ಕಮ್ಮ ೪) ನೀಲಾಂಬಿಕೆ
- ೩) ಎನಗೆ ಲಿಂಗವು ನೀವೇ -
 ೧) ಬಸವಯ್ಯಾ ೨) ಸರ್ವಜ್ಞ
 ೩) ಸಿದ್ಧರಾಮ ೪) ಗುಹೇಶ್ವರ
- ೪) ತೂಬರದ ಕೊಳ್ಳಿಯಂತೆ ಉರಿವಾತ - ?
 ೧) ಮಗನೆ ೨) ಮಿತ್ರನೆ
 ೩) ವೈದ್ಯನೆ ೪) ಭಕ್ತನೆ
- ೫) 'ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ವಚನಗಳು' ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದಕರು -
 ೧) ರಣಧೀರ ೨) ಮಾಸ್ತಿ
 ೩) ಕುವೆಂಪು ೪) ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ ಪಂಚಾಳ
- ೬) ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿಯ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತ -
 ೧) ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ೨) ಸರ್ವಜ್ಞ
 ೩) ಸಿದ್ಧರಾಮ ೪) ಗುಹೇಶ್ವರ

ಪ್ರ.೨ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. (ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ)

೦೬

- ೧) ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮ
 ೨) ನೀಲಾಂಬಿಕೆ
 ೩) ಕಾಳವ್ವೆ
 ೪) ಅಕ್ಕಮ್ಮ

ಪ್ರ.೩ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ (ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ)

೦೬

- ೧) ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ
- ೨) ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ

ಪ್ರ.೪ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

೧೨

- ೧) ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.
ಅಥವಾ
- ೨) ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ಯಾವ ವಿಚಾರಗಳು ನಿಮಗೆ ಹಿಡಿಸಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೋದಾಹರಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರಿ.

Seat
No.

Set P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

URDU

Afsan a Nigari (G03-GE-OE-319)

Day & Date: Tuesday, 28-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

06

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جوابات لکھیے:

(1) اردو کے مختصر افسانے کا باقاعدہ آغاز کب ہوا؟

- (A) بیسویں صدی۔ (B) انیسویں صدی۔
(C) اٹھارویں صدی۔ (D) اکیسویں صدی۔

(2) اردو کے اولین افسانہ نگاروں میں سب سے اہم نام کس کا ہے؟

- (A) کرشن چندر۔ (B) پریم چند۔
(C) خواجہ حسن نظامی۔ (D) سجاد حیدر یلدرم۔

(3) دیہی زندگی پر بہترین افسانے کس نے تخلیق کیے؟

- (A) پریم چند۔ (B) قرۃ العین حیدر۔
(C) عصمت چغتائی۔ (D) کرشن چندر۔

(4) پریم چند کا پہلا افسانہ کس نام سے شائع ہوا؟

- (A) جج اکبر۔ (B) کفن۔
(C) دنیا کا سب سے انمول رتن۔ (D) زادراہ۔

(5) "شاگرہ" یہ کردار کس افسانے سے تعلق رکھتا ہے؟

- (A) جج اکبر۔ (B) صرف ایک آنہ۔
(C) بڑے گھر کی بیٹی۔ (D) شطرنج کی بازی۔

6) افسانہ "صرف ایک آنہ" کا منفی کردار کون ہے؟

- (A) یوریشین
(B) منگتو
(C) فورمین
(D) ان میں سے کوئی نہیں

06

سوال نمبر 2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی دو)

(1) شاکرہ عباسی (دایہ) سے کیوں ناراض رہتی تھی؟

(2) "افسانہ" کی تعریف بیان کیجیے؟

(3) "سروش" کے کردار پر مختصر نوٹ لکھیے؟

(4) "افسانہ" کا آغاز وارتقاء پر مختصر روشنی ڈالیے؟

06

سوال نمبر 3. مفصل جواب لکھیے۔

"افسانہ" کے اجزائے ترکیبی بیان کیجیے؟

12

سوال نمبر 4. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

(1) افسانہ "صرف ایک آنہ" کا خلاصہ اپنے الفاظ میں بیان کیجیے؟

(2) افسانہ "حج اکبر" کا خلاصہ مفصل بیان کیجیے؟

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

PERSIAN

Mirza Galib Ka Khususi Mutalea (G03-GE-OE-311)

Day & Date: Tuesday, 28-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

06

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جوابات لکھیے:

(1) مرزا غالب کی وفات ----- شہر میں ہوئی۔

(A) دہلی	(B) آگرہ
(C) پانی پت	(D) فیض آباد

(2) مرزا غالب فارسی شاعری میں ----- کے مقلد تھے۔

(A) جامی	(B) بیدل
(C) مولانا رومی	(D) عراقی

(3) فیض حق رامکینہ شاگردیم عقل کل راہینہ فرزندیم
مندرجہ بالا شعر میں شاگردیم اور فرزندیم ----- ہے۔

(A) ردیف	(B) قافیہ
(C) مطلع	(D) مقطع

(4) مرزا غالب کہتے ہیں کہ میں اپنے اصل گوہر کے اعتبار سے ----- کے خاندان سے ہوں۔

(A) جمشید	(B) کارون
(C) نمرود	(D) قریش

(5) مرزا غالب کے شاگرد ----- ہیں۔

(A) مومن خان مومن	(B) میر تقی میر
(C) شبلی نعمانی	(D) مولانا حالی

6) مرزا غالب کے مراسلے کو----- بنادیا۔

(A) مکالمہ

(B) افسانہ

(C) گفتگو

(D) مبالغہ

06

سوال نمبر.2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی دو)

1) مرزا غالب کی فارسی نثر نگاری پر مختصر نوٹ لکھیے؟

2) مرزا غالب کی فارسی شاعری پر مختصر تبصرہ کیجیے؟

3) مرزا غالب کی فارسی قطعات کی خصیات واضح کیجیے۔؟

4) مرزا غالب کے سفر گلگتہ کی اہمیت کیا تھی؟

06

سوال نمبر.3. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے۔

مرزا غالب کی سوانح حیات کا تفصیلی جائزہ لیجیے؟

12

سوال نمبر.4. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

1) مرزا غالب کا فارسی ادب میں مقام و مرتبہ متعین کیجیے؟

2) درج ذیل اشعار کی تشریح کیجیے۔

در رقص در آورده سپہر نمیں را

پیوند گری نخلہ فردوس بریں را

بر رد گزروچی رہ افتاد کمیں را

بر خاتم سوده شود نقش نگیں را

از جہہ بہ بختم نبود فاصلہ چیں را

تسکین بچہ بختم دل ہنگامہ گزیں را

آنم کہ دیں بزم صریر قلم من

رضواں کند از ریزہ گلکم بہ تبرک

ہر نادک اندیشہ کہ ازشت کشادم

بر محضر استادی من بسکہ زندمہر

با این ہمہ آرایش گفتار کہ گفتم

بخت صلہ مدح و قبول غزل نیست

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५
SANSKRIT
नाट्य शास्त्रम् (G03-GE-OE-317)

वार, दिनांक: मंगळवार, २८-१०-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्यं पर्यायं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।
 योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

०६

१) नाट्यशास्त्र — ग्रंथस्य रचनाकारः — अस्ति ।

अ) भरतमुनिः	ब) भासः
क) कालिदासः	ड) शूद्रकः

२) नाट्यशास्त्रम् — वेदः मन्यते ।

अ) प्रथमः	ब) द्वितीयः
क) तृतीयः	ड) पंचमः

३) वृत्ती — प्रकारच्या आहेत.

अ) दोन	ब) चार
क) तीन	ड) सहा

४) नाटकाच्या सुरुवातीस — म्हणतात.

अ) श्लोक	ब) नान्दि
क) कथा	ड) गीत

५) भरतमुनींनी — रस सांगितले.

अ) सहा	ब) सात
क) आठ	ड) नऊ

६) नाटकस्य कृते सामवेदात् — गृहीतः ।

अ) पाठय	ब) गीतं
क) अभिनयः	ड) रसाः

- प्र.२ टिप्पणीं लिखत। (केवलं २) 0६
टिपा लिहा. (फक्त २)
अ) भरतमुनिः
ब) नान्दी
क) नाटयशास्त्रं
ड) नाटकाचे प्रयोजन
- प्र.३ नाटय/नाटक शब्दांची व्युत्पत्ती लिहा. 0६
- प्र.४ कस्यापि एकस्य प्रश्नस्य उत्तरं लिखत। १२
अ) नाटकाचा इतिहास वर्णन करा.
किंवा
ब) चार प्रकारच्या वृत्ती स्पष्ट करा.

Set	P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

AIHCA

Religious History of Ancient India (G03-GE-OE-301)

वार, दिनांक: मंगळवार, २८-१०-२०२५

कमाल गुणः ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકડીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा.

03

१) ---- ज्योतिर्लिंग ही भगवान शिवाची मुख्य धार्मिक स्थळे आहेत.

ब) १६

੬) ੧੩

२) — हे सिंधू संस्कृतीच्या धार्मिक जीवनाचे मुख्य स्रोत आहे.

ब) पुतळे

ਡ) ਲਿਪੀ

३) ऋग्वेदात — याला पहाटेचा देव म्हटले जात असे.

ब) स्वस्तिक

੬) ਇੰਦਰ

४) — यज्ञ नंतरच्या वैदिक काळात खूप लोकप्रिय होते.

ब) पशु

ड) पाक

५) वैष्णव पंथात — हे पुस्तक महत्त्वाचे मानले जाते.

ब) अर्थशास्त्र

ड) भागवत पुराण

६) वैष्णव धर्म ——— तत्त्वज्ञानावर आधारित आहे.

ब) पुराणे

ड) संहिता

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) सिंधू संस्कृतीतील निसर्गदेवतेचे स्पष्टीकरण द्या.
- ब) नंतरच्या वैदिक काळात अश्वमेघ यज्ञांचे वर्णन करा.
- क) सौर्य पंथाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ड) शैव पंथातील शिवदेवतेचे स्पष्टीकरण द्या.
- प्र.३ खालील प्रश्नाचे थोडक्यात उत्तर लिहा. 0६
- इंद्र देवाचे स्पष्टीकरण द्या.
- प्र.४ खालील प्रश्नांचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) भारतात वैष्णव धर्माचा प्रसार करण्यासाठी विविध संतांनी दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.
- किंवा
- ब) भारतीय संस्कृतीत शैव धर्माच्या योगदानाचे तपशीलवार वर्णन लिहा.

Set

P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
AIHCA
Religious History of Ancient India (G03-GE-OE-301)**

Day & Date: Tuesday, 28-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 06

- 1) _____ Jyotirlinga are the main religious places of God Shiva.

a) 8	b) 16
c) 12	d) 13
- 2) _____ is the main sources by which we know the Religious life of Indus Valley Civilization.

a) Pottery	b) Statue
c) Seals	d) Script
- 3) In the Rigveda's _____ was called the God of Dawn.

a) Varun	b) Swastik
c) Usha	d) Indra
- 4) _____ Yadnya was very popular in later Vedic period.

a) Rajsuj	b) Pashu
c) Harve	d) Pak
- 5) In Vaishnava Sect _____ this book is considered important.

a) Naradpuran	b) Arthashastra
c) Manusmruti	d) Bhagavat Puran
- 6) Vaishnavism is based on _____ Philosophy.

a) Rugveda	b) Purane
c) Bhagvatgeeta	d) Sanhita

Q.2 Write short answers. (Any Two) **06**

- Explain the God of Nature's in Indus Valley Civilization.
- Describe the Asvamegh Yajna in the Later Vedic Period.
- Explain the importance of Sourya Sect.
- Explain the God of Shiva in Shaiva Sect.

Q.3 Write short answer.	06
Explain the Indra God.	

Q.4 Answer the following questions in detail (Any One)

12

a) Describe the contribution of various Saint's to spread Vaishnavism in India.

OR

b) Write a detailed account of the contribution of Shaivism to Indian culture.

Set	P

PHILOSOPHY

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) अनुमानाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ब) तर्कशास्त्राचा उपयोग स्पष्ट करा.
- क) खालील विधानांची व्हेन ची आकृती काढा –
- १) सर्व पाने हिरवी असतात
- २) काही विद्यार्थी हुशार आहेत
- ड) परिवर्तन आणि प्रतीवर्तन रूप द्या – काही संत प्रामाणिक असतात
- प्र.३ थोडक्यात टिप लिहा. 0६
- विरोधी आणि व्याघाती पदे यातील फरक स्पष्ट करा.
- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
- अ) विधानाची चतुर्वर्ग व्यवस्था स्पष्ट करा.
- ब) तर्कशास्त्र हे आकारिक शास्त्र आहे ते स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PHILOSOPHY
Deductive Logic-1 (G03-GE-OE-312)**

Day & Date: Tuesday, 28-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Right side number indicates marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) Study of validity of inference is the subject matter of _____.
 a) Mathematics b) Statistics
 c) Logic d) Ethics
- 2) General to particular is a process of _____ inference.
 a) Deductive b) Simple enumerative
 c) Analogy d) None of these
- 3) Subject and predicate are called _____.
 a) Words b) Terms
 c) Propositions d) Sentences
- 4) 'Hindu and Muslim' is a pair of _____ terms.
 a) Contrary b) Contradictory
 c) Compatible d) None of these
- 5) Disjunctive propositions is a _____ proposition.
 a) Categorical b) Hypothetical
 c) Conditional d) Conjunctive
- 6) In _____ proposition both terms are distributed.
 a) A b) E
 c) I d) O

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- a) Explain the nature of inference.
- b) Explain the uses of logic.
- c) Draw a Venn diagram of the following
 - 1) All leaves are green
 - 2) Some students are clever
- d) Give converse and obverse form - Some saints are honest.

- Q.3 Write short note.** **06**
Distinguish between contrary and contradictory terms.
- Q.4 Solve any one broad question of the following.** **12**
a) Explain the traditional classification of proposition.
OR
b) Explain logic is a formal science.

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर — २०२५

PHYSICAL EDUCATION

Essentials of Health Education (G03-GE-OE-313)

वार, दिनांक: मंगळवार, २८-१०-२०२५

कमाल गुण: १५

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:००

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा.

०३

- १) ——— हे शारीरिक शिक्षणाचे मुख्य उद्दिष्ट आहे.
अ) फक्त स्नायूंची निर्मिती ब) शरीर, मन आणि आत्म्याचा विकास
क) फक्त मनोरंजन ड) वरील सर्व
- २) जागतिक एड्स ——— दिवशी साजरा केला जातो:
अ) १० ऑक्टोबर ब) १ डिसेंबर
क) ७ एप्रिल ड) १५ मे
- ३) ——— मुळे कॉलरा हा रोग होतो.
अ) दूषित पाणी ब) दारू
क) बाहेर फिरणे ड) जास्त झोपणे

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

०३

- अ) मानसिक आरोग्य म्हणजे काय?
ब) महाविद्यालय स्तरावरील आरोग्याच्या समस्या कोणत्या आहेत?
क) आरोग्याची व्याख्या लिहा.
ड) कांजण्या या रोगाची लक्षणे कोणती आहेत?

प्र.३ टिप लिहा.

०३

सामाजिक आरोग्य

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

०६

- अ) एड्स या आजाराची कारणे लक्षणे, आणि काळजी या बाबत सविस्तर लिहा.
ब) संसर्गजन्य रोगासाठी सरकारची भूमिका सविस्तर लिहा.

Seat No.	

Set

P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PHYSICAL EDUCATION
Essentials of Health Education (G03-GE-OE-313)**

Day & Date: Tuesday, 28-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:00 PM

Max. Marks: 15

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Right side number indicates marks.

Q.1 Choose the correct alternative. 03

- 1) Physical education mainly aims at _____
 - a) Only building muscles
 - b) Development of body, mind, and spirit
 - c) Entertainment only
 - d) All of the these
- 2) World AIDS Day is observed on _____

a) 10 th October	b) 1 st December
c) 7 th April	d) 15 th May
- 3) What causes the disease cholera?

a) dirty water	b) alcohol
c) going outside	d) sleeping too much.

Q.2 Write short answers. (Any Three) 03

- a) What is mental health?
- b) What are the health problems at the college level?
- c) Write the definition of health.
- d) What are the symptoms of chickenpox?

Q.3 Write Short Answers / Short Note: 03
Social Health

Q.4 Write the detail answer (Broad answer type question) (Any One) 06

- a) Detailed description of the symptoms and care of AIDS.
- OR**
- b) A detailed description of the government's role in infectious diseases.

Set

P

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) उत्तर/मध्यमबाल्यावस्थेचा अर्थ सांगा.
- ब) सामाजिक जीवनाचा अर्थ सांगा.
- क) मैत्री म्हणजे काय?
- ड) खेळांचे सामाजिक पैलू सांगा.
- प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. 0६
- कौटुंबिक रचनेचे बालकांच्या वरील परिणाम
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) उत्तर बाल्यावस्थेतील कौटुंबिक नातेसंबंध स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) पुर्व-बाल्यावस्थेतील, मैत्री, सामाजिक जीवन आणि खेळांचे सामाजिक अंगाने विकासातील महत्त्व स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

PSYCHOLOGY

Family and Social Development in Childhood (G03-GE-OE-316)

Day & Date: Tuesday, 28-10-2025

Max. Marks: 30

Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 06

- 1) For the purpose of study childhood divided into _____ & _____ stages.
 - a) Early and Middle
 - b) Late and Middle
 - c) Prenatal and Child
 - d) None of these
- 2) The school age is also known by _____ childhood.
 - a) Early
 - b) Middle
 - c) Neutral
 - d) All the above
- 3) From Early childhood children's social life centered towards _____.
 - a) School
 - b) Family
 - c) College
 - d) Adult
- 4) Moral development begins at home through discipline and _____.
 - a) guidance
 - b) counselling
 - c) direction
 - d) positive way
- 5) Social development occurs gradually in _____ stages as the child grows.
 - a) One
 - b) Three
 - c) Two
 - d) Four
- 6) According to Dinkmeyer influence of friends described as a workshop in _____ relation.
 - a) Child
 - b) Adult
 - c) Human
 - d) All the above

Q.2 Write Short Answers. (Any Two) 06

- a) State meaning of middle childhood.
- b) State meaning of social life.
- c) What is friendship?
- d) State social aspect of game.

- Q.3 Write Short Answer.** **06**
Family structure and their impact on children
- Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)** **12**
a) Explain the family relationship in middle childhood.
OR
b) Explain the social life of early childhood development of friendship & social aspect of game.

Set	P
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	1
24	1
25	1
26	1
27	1
28	1
29	1
30	1
31	1
32	1
33	1
34	1
35	1
36	1
37	1
38	1
39	1
40	1
41	1
42	1
43	1
44	1
45	1
46	1
47	1
48	1
49	1
50	1
51	1
52	1
53	1
54	1
55	1
56	1
57	1
58	1
59	1
60	1
61	1
62	1
63	1
64	1
65	1
66	1
67	1
68	1
69	1
70	1
71	1
72	1
73	1
74	1
75	1
76	1
77	1
78	1
79	1
80	1
81	1
82	1
83	1
84	1
85	1
86	1
87	1
88	1
89	1
90	1
91	1
92	1
93	1
94	1
95	1
96	1
97	1
98	1
99	1
100	1

Social Media and Society (G03-GE-OE-318)

- Page 1 of 4

- प्र.२ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) सामाजिक प्रसार माध्यमाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ब) मेसेंजर्स या माध्यमांची कार्य स्पष्ट करा.
- क) सामाजिक संशोधनासाठी गुगल फार्मचा उपयोग कसा होतो.
- ड) युट्युब या प्रसार माध्यमाचे सामाजिक जागृतीतील महत्त्व सांगा.
- प्र.३ खालील प्रश्नाचे थोडक्यात उत्तर लिहा. 0६
- सामाजिक प्रसार माध्यमासमोरील आव्हाने कोणती आहेत?
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) सामाजिक प्रसार माध्यमांची नितीमत्ता आणि जबाबदारी स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) सामाजिक प्रसार माध्यमांची व्याख्या सांगून त्याची आवश्यकता स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
SOCIOLOGY
Social Media and Society (G03-GE-OE-318)**

Day & Date: Tuesday, 28-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Right side number indicates marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) Which of the following is nature of social media?
 - a) Cultural
 - b) Political
 - c) Universal
 - d) Natural
- 2) Print media means _____ information.
 - a) Printed
 - b) Inspirational
 - c) Industrial
 - d) Spiritual
- 3) Which of the following is not a component of electronic media?
 - a) TV
 - b) Radio
 - c) YouTube
 - d) Magazine
- 4) Which medias are effective in creating social awareness.
 - a) Print media
 - b) Electronic media
 - c) Only a
 - d) Both a and b
- 5) Which of the following social media has seen the most increase in usage?
 - a) Pagers
 - b) Twitter
 - c) WhatsApp
 - d) Link
- 6) Excessive use of social media affects the _____ health of humans.
 - a) Mental
 - b) Social
 - c) Religious
 - d) Traditional

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- a) State the characteristics of social media.
- b) Explain the working of messengers.
- c) How is Google Farm used for social research.
- d) State the importance of YouTube in social awareness.

- Q.3 Write short notes.** **06**
What are the challenges facing social media?
- Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)** **12**
a) Explain the ethics and responsibilities of social media.
OR
b) Explain the definition of social media and its necessity.

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर — २०२५

GEOGRAPHY

Economic Geography of Maharashtra (G03-GE-OE-305)

वार, दिनांक: मंगळवार, २८-१०-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा.

०६

- १) आर्थिक भूगोल ही ——— भूगोलाची शाखा आहे.
अ) प्राकृतिक भूगोल ब) पर्यटन भूगोल
क) मानवी भूगोल ड) वैद्यकीय भूगोल
- २) ——— जिल्ह्यास ज्वारीचे कोठार म्हटले जाते.
अ) रत्नागिरी ब) भंडारा
क) नागपूर ड) सोलापूर
- ३) ऊस या पिकासाठी ——— सिंचनाची पद्धत सर्वात योग्य आहे.
अ) टिबक सिंचन ब) कालव्याद्वारे सिंचन
क) तुषार सिंचन ड) विहिरीद्वारे सिंचन
- ४) ——— हा शेतीवर आधारित उद्योग आहे.
अ) लोहपोलाद ब) स्वयंचलित वाहन
क) सुती कापड ड) सिमेंट
- ५) महाराष्ट्रातील ——— हा विभाग साखर उत्पादक पट्टा म्हणून ओळखला जातो.
अ) कोकण ब) विदर्भ
क) मराठवाडा ड) पश्चिम महाराष्ट्र
- ६) महाराष्ट्रात सर्वाधिक टेक्नॉलॉजी पार्क ——— या शहरात आहेत.
अ) पुणे ब) परभणी
क) धुळे ड) सांगली

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) महाराष्ट्रातील कापूस उत्पादक प्रदेशाबद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.
- ब) सिंचन पद्धतीची थोडक्यात माहिती द्या.
- क) सोलापूर जिल्ह्याला ज्वारीचे धान्याचे कोठार का म्हटले जाते यावर थोडक्यात माहिती लिहा?
- ड) महाराष्ट्रातील औद्योगिक प्रदेशाबद्दल थोडक्यात माहिती द्या.
- प्र.३ खालील प्रश्नांचे थोडक्यात उत्तर लिहा. 0६
- महाराष्ट्रातील शेतीच्या समस्यांवर चर्चा करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नांचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) राज्याच्या अर्थव्यवस्थेत शेतीची भूमिका स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) महाराष्ट्रातील सेज (SEZ) व टेक्नॉलॉजी पार्क यावर सविस्तर माहिती लिहा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
GEOGRAPHY
Economic Geography of Maharashtra (G03-GE-OE-305)**

Day & Date: Tuesday, 28-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) The figure to the right indicates full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing the correct option. 06

- 1) Economic geography is a branch of _____ geography.
 - a) Physical Geography
 - b) Tourism Geography
 - c) Human Geography
 - d) Medical Geography
- 2) _____ district is known as the granary of jowar (sorghum).
 - a) Ratnagiri
 - b) Bhandara
 - c) Nagpur
 - d) Solapur
- 3) _____ mode of irrigation is most suitable for sugarcane.
 - a) Drip Irrigation
 - b) Canal Irrigation
 - c) Sprinkler Irrigation
 - d) Well Irrigation
- 4) _____ is an agro-based industry.
 - a) Steel
 - b) Automobile
 - c) Cotton Textile
 - d) Cement
- 5) _____ region in Maharashtra is known as the sugarcane producing belt.
 - a) Konkan
 - b) Vidarbha
 - c) Marathwada
 - d) Western Maharashtra
- 6) The maximum number of Technology Parks in Maharashtra are located in _____ city.
 - a) Pune
 - b) Parbhani
 - c) Dhule
 - d) Sangli

Q.2 Answer the following questions briefly. (Any Two) 06

- a) Write a short note on the cotton producing region of Maharashtra.
- b) Give the brief information of Mode of irrigation.
- c) Write a short note on why Solapur district is called the granary of jowar.
- d) Give brief information about Industrial region in Maharashtra.

Q.3 Write short notes. **06**
Discus the problems of Agriculture in Maharashtra.

Q.4 Answer the following questions in detail (Any One) **12**

a) Explain the role of Agriculture in State Economy.

OR

b) Write detailed information about SEZ (Special Economic Zones) and Technology Parks in Maharashtra.

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

NCC

National Integrity (G03-GE-OE- 320)

वार, दिनांक: मंगळवार, २८-१०-२०२५

कमाल गुण: १५

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०४

१) भारताच्या राष्ट्रपतींना ——— दिला जातो.

अ) राष्ट्रीय सॅल्यूट

ब) जनरल सॅल्यूट

क) सलामी शस्त्र

ड) यापैकी एकही नाही

२) ——— हा राष्ट्रीय एकात्मतेला बाधा आणणारा घटक आहे.

अ) एकी

ब) जातीयवाद

क) देशभक्ती

ड) यापैकी एकही नाही

३) २६ जानेवारी हा दिवस भारतात ——— म्हणून साजरा केला जातो.

अ) स्वातंत्र्य दिन

ब) प्रजासत्ताक दिन

क) शिक्षक दिन

ड) यापैकी एकही नाही

४) उत्तर दिशा एकूण ——— प्रकारच्या आहेत.

अ) २

ब) ४

क) ५

ड) ३

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

०४

अ) भारतातील विविध धर्मांची नावे लिहा.

ब) NIC आणि ANO यांचे फुल फॉर्म लिहा.

क) गार्ड ऑफ ओनर दिल्या जाणाऱ्या गणमान्य व्यक्तींची नावे लिहा.

प्र.३ टिप लिहा.

०३

ड्रिल चे फायदे लिहा.

प्र.४ अ) राष्ट्रीय एकात्मतेला बाधा आणणारे घटक सविस्तर लिहा.

०४

किंवा

ब) राष्ट्र उभारणीमध्ये कॅडेट्स आणि एनसीसी चे योगदान स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set **P**

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
NCC
National Integrity (G03-GE-OE- 320)**

Day & Date: Tuesday, 28-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:00 PM

Max. Marks: 15

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 04

- 1) _____ is given to the President of India.
 - a) Rashtriya salute
 - b) General salute
 - c) Salami Shastra
 - d) None of these
- 2) _____ is a harmful factor for national integration.
 - a) Unity
 - b) Casteism
 - c) Patriotism
 - d) None of these
- 3) 26th January is celebrated in India as the _____.
 - a) Independence Day
 - b) Teachers Day
 - c) Republic Day
 - d) None of these
- 4) There are _____ types of North.
 - a) 2
 - b) 4
 - c) 5
 - d) 3

Q.2 Answer the following questions. (Any Two) 04

- a) Write down the name of religions in India.
- b) Write down the full form of NIC and ANO.
- c) Write down the name of dignitaries to whom Guards of honor is authorized.

Q.3 Write Short Note. 03

Benefits of drill

Q.4 a) Describe the factors which are harmful for National Integration. 04

OR

- b) Describe the contribution of cadets and NCC in Nation Building.**

- प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) व्यक्तिमत्त्व विकासाच्या तत्त्वेचा अर्थ लिहा.
 ब) सायबर गुन्ह्यांना प्रतिबंध करण्याचे मार्ग सांगा.
 क) व्यसनधिनतेची चार कारणे लिहा.
 ड) नेतृत्वाची पद्धती सांगा.
- प्र.३ खालील प्रश्नाचे थोडक्यात उत्तर लिहा. 0६
- स्थानिक स्वराज्य संस्थेत महिलाचे नेतृत्व लिहा.
- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
- अ) व्यक्तिमत्त्व विकासावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
 किंवा
 ब) तरुणांच्या गुन्ह्यांवर परिणाम करणारे सामाजिक आणि मानसिक घटक स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
NSS
Social Issue, Personally and Leadership Development
(G03-GE-OE-321)**

Day & Date: Tuesday, 28-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 06

- 1) _____ is anti-ragging helpline, compliance, technical support.
 - a) C4Y 24x7
 - b) C4Z 24x7
 - c) C4X 24x7
 - d) C4A 24x7
- 2) Geographical exploration is the _____ process of disaster management.
 - a) Fifth
 - b) Third
 - c) Second
 - d) First
- 3) Leaders _____ should be clean in the society.
 - a) Character
 - b) Economic Status
 - c) View
 - d) Cloths
- 4) _____ percentage of women leadership is found in rural government.
 - a) 23
 - b) 33
 - c) 43
 - d) 53
- 5) Four aspect of development those are Physical, Mental, Moral and _____.
 - a) Economic
 - b) Social
 - c) Education
 - d) Political
- 6) _____ is an important problem in youth stage.
 - a) Drug addiction
 - b) AIDS
 - c) Education
 - d) Money

Q.2 Write answer of the following questions. (Any Two) 06

- a) Write the meaning principals of personality development.
- b) State the prevention of Cyber-crime.
- c) Write the cause of Drug addiction.
- d) State the method of Leadership.

- Q.3 Write Short answers to questions. 06**
Write the Women leadership in the Local Self Government.
- Q.4 Write answers to broad questions. (Any One) 12**
a) Explain the factor are affecting on personality development.
b) Explain the sociological and psychological factor influencing for youth crime.

Set

P

बी.ए (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

MUSIC

Essay Writing Level – I (G03-GE-OE-310)

वार, दिनांक: मंगळवार, २८-१०-२०२५

कमाल गुणः १५

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકડીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

0%

१) खालीलपैकी ---- ही ललितकला सर्वश्रेष्ठ मानली जाते.

अ) सिनेमा

ब) संगीत

क) चित्रकला

ડ) ભાષણ

२) संगीत शिक्षणासाठी प्रामुख्याने — या प्राचीन शिक्षण पद्धतीचा वापर केला जात असे.

अ) गुरु-शिष्य

ब) कॉलेज

क) क्लासेस

ड) संस्थात्मक

३) ताल केरवा ---- मात्रांचा आहे.

अ) सात

ब) चार

क) पाच

ੳ) ਨਯ

४) मालकंस रागाचा थाट ---- आहे.

अ) काफी

ब) भैरवी

क) तोडी

ડ) આસાવરી

प्र.२ खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

0%

अ) ताल दादरा, शास्त्रीय माहिती लिहा.

ब) चार चित्रपट पार्श्वगायक किंवा पार्श्वगायिका यांची नावे लिहा.

क) शास्त्रीय संगीतात वापरल्या जाणाऱ्या चार वाद्यांची नावे सांगा.

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

03

संगीतातील गुरू शिष्य परंपरेबद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

०४

अ) ललितकला म्हणजे काय स्पष्ट करून, ललितकलांचे प्रकार लिहा.

किंवा

ब) राग यमन अथवा राग मालकंसची शास्त्रीय माहिती लिहा.

Set P

- प्र.२ खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) निबंध लेखनासाठी कोणत्या गोष्टी आवश्यक आहेत?
- ब) निबंध लेखनाचे दोन उद्देश लिहा.
- क) निबंध म्हणजे काय?
- ड) प्रशासकीय निबंधाची माहिती लिहा.
- प्र.३ थोडक्यात उत्तर लिहा. 0६
- निबंध वाङ्मय प्रकाराच्या घटकांची माहिती लिहा.
- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक) १२
- अ) निबंध म्हणजे काय? ते सांगून निबंधाचे मुख्य प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) निबंध लेखनाचे स्वरूप विशद करा.

Seat No.	

Set

P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

ENGLISH

Reading Texts in Indian English - I (G03-AEC-301)

Day & Date: Wednesday, 29-10-2025

Max. Marks: 30

Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

06

- 1) The speaker appreciates _____ of Miss. Pushpa's personality.
 - a) the cooking skills
 - b) her external beauty
 - c) her internal sweetness and good spirit
 - d) her punctuality
- 2) The central theme of the poem *On Killing a Tree* is _____.
 - a) the beauty of nature
 - b) the brutality of humans towards nature
 - c) the economy of woods
 - d) the cycle of life and death in nature
- 3) _____ is a metaphor used to describe the Ghaghra river in the poem.

a) A silver ribbon	b) Overstewed coffee
c) A mirror to the sky	d) A flowing melody
- 4) Raman is a _____ by profession.

a) Doctor	b) Lawyer
c) Teacher	d) Engineer
- 5) The author witnessed a fight between _____.

a) two squirrels	b) two girls
c) a dog and a cat	d) a mongoose and a cobra
- 6) At the end, the child desires _____ when he is lost.

a) to eat sweets	b) to play on the roundabout
c) to be with his parents	d) to have a balloon

Q.2 Answer the questions in short. (Any Two)

06

- a) What are the stages of the growth of a tree described in the poem *On Killing a Tree*?
- b) What things in the fair attracted the child in *The Lost Child*?
- c) Describe the personality of the character Dr. Raman.
- d) Describe the river Ghaghra when it is in spate.

Q.3 Answer the questions in short. (Any One) 06

- a) Describe the typical Indian English speakers and their common errors in their speech described in *Goodbye Party for Miss. Pushpa T. S.*
- b) *On Killing a Tree* creates awareness and our duties towards nature. Explain with reference to the poem.

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One) 12

- a) Explain the mutual love between parents and their children in the context of the short story *The Lost Child*.
- b) Explain the relationship between a doctor and a patient, and how the communication of a doctor heals the patient. Explain with reference to *The Doctor's Word*.

- प्र.२ निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्ही दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। 0६
- अ) आर्य भाषाएँ
 - ब) वैदिक संस्कृत
 - क) मराठी भाषा
 - ड) बिहारी हिंदी
- प्र.३ टिप्पणियाँ लिखिए। (४ में से २) 0६
- अ) हिंदी भाषा के आदिकाल को स्पष्ट कीजिए।
 - ब) हिंदी शब्द का अर्थ लिखिए।
 - क) अर्द्धमागधी की जानकारी लिखिए।
 - ड) शौरसेनी की प्रमुख चार विशेषताएँ लिखिए।
- प्र.४ भारतीय भाषाओं का उद्भव और विकास स्पष्ट कीजिए। १२
- अथवा**
- हिंदी की बोलियों का विस्तार से परिचय दीजिए।

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
URDU
Colum Nigari (G03-AEC-308)**

Day & Date: Wednesday, 29-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

06

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جملہ مکمل کیجیے اور جوابی پرچے میں لکھیے۔

(1) کالم نویسی۔۔۔۔۔ کا ایک حصہ ہے۔

(A) جدید صحافت	(B) جدید افسانہ
(C) جدید ڈراما	(D) جدید شاعری

(2) امریکہ میں کامیات کالم نویس کو۔۔۔۔۔ کہا جاتا ہے۔

(A) سماجی پنڈت	(B) سیاسی پنڈت
(C) ادبی پنڈت	(D) مذہبی پنڈت

(3) مرزا مچھو بیگ۔۔۔۔۔ کالم نگار ہیں۔

(A) ادبی	(B) سیاسی
(C) سنجیدہ	(D) مزاحیہ

(4) مولانا ابوالکلام آزاد کبھی کبھی۔۔۔۔۔ قلمی نام سے بھی کالم لکھتے تھے۔

(A) ناصح مشفق	(B) ناصح مشفق
(C) ناصح شفقت	(D) ناصح اشفاق

(5) کالم نویس اپنی تحریروں میں اپنی۔۔۔۔۔ ضرور شامل کرتے ہیں۔

(A) جھوٹ	(B) رائے
(C) انصاف	(D) دلیل

(6)-----کالم میں موضوع کی کوئی قید نہیں ہوتی۔

- (A) سنجیدہ
(B) المیہ
(C) مزاحیہ
(D) رنگ برنگی

06

سوال نمبر.2. مختصر جواب لکھیے۔ (کوئی دو)

(1) کالم نگاری کی تعریف لکھیے۔

(2) مزاحیہ کالم نگاری سے کیا مراد ہے؟

(3) کالم نگاری کی اہمیت و افادیت کا اجمالی جائزہ لیجیے۔

(4) کالم نگاری کی اقسام کا مفصل جائزہ لیجیے۔

06

سوال نمبر.3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔

اردو میں کالم نگاری کی روایت کا مفصل جائزہ لیجیے۔

12

سوال نمبر.4. مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

(1) مولانا چراغ حسن حسرت کی کالم نگاری کا مفصل جائزہ لیجیے۔

(2) شوکت تھانوی کی مزاحیہ کالم نگاری کا مفصل جائزہ لیجیے۔

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

PERSIAN

Maulana Rom Aur Un ka Falsapha (G03-AEC-305)

Day & Date: Wednesday, 29-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

06

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جواب لکھیے:

(1) مولانا جلال الدین رومی ----- شہر میں پیدا ہوئے۔

(A) شیراز	(B) ہرات
(C) بلخ	(D) مشہد

(2) ----- مولانا جلال الدین رومی کے روحانی پیرومرشد تھے۔

(A) برہان الدین	(B) ابراہیم ادہم
(C) فرید الدین عطار	(D) شمس تبریزی

(3) ----- مولانا روم کی مشہور تخلیق ہے۔

(A) مثنوی معنوی	(B) مثنوی گلزار
(C) مثنوی فارسی	(D) مثنوی ایرانیاں

(4) 'افیہ مافیہ' مولانا روم کے ----- کا مجموعہ ہے۔

(A) قصیدوں	(B) اقوال
(C) غزلوں	(D) رباعیات

(5) ----- کا شمار ایران کے سب سے بڑے صوفی شاعروں میں ہوتا ہے۔

(A) سعدی شیرازی	(B) حافظ شیرازی
(C) مولانا رومی	(D) عرفی شیرازی

(6)----- بانس کے جنگل سے اپنی جدائی کی شکایت بیان کرتی ہے۔

(B) بانسری

(A) شہنائی

(D) لکڑی

(C) شاخ

06

سوال نمبر 2. مندرجہ ذیل سوالات کے مختصر جوابات لکھیے۔ (کوئی دو)

(1) مثنوی معنوی کے اہم موضوعات کیا ہیں۔

(2) مولانا رومی کن صوفی بزرگوں کو عزیز رکھتے تھے؟

(3) وحدت الوجود اور وحدت الشہود سے کیا مراد ہے؟

(4) خود شناسی کے تصور کو واضح کیجیے۔

06

سوال نمبر 3. مندرجہ ذیل سوال کا جواب لکھیے۔

مولانا روم کی فارسی شاعری پر مختصر نوٹ لکھیے۔

12

سوال نمبر 4. مفصل جواب لکھیے / اشعار کی تشریح کیجیے۔ (کوئی ایک)

(الف) مولانا جلال الدین رومی کی حالات زندگی تحریر کیجیے۔

(ب) مندرجہ ذیل اشعار کی تشریح کیجیے۔

وزجد لبہا ہما اشکایت می کند

بشنواز نے چو حکایت می کند

از نفیرم دوزن نالیدہ اند

کز نیستان نامر ایبریدہ اند

تا گویم شرح درد اشتیاق

سینہ خواہم شرحہ شرحہ از فراق

باز جوید روزگار وصل خویش

ہر کسے کو دور ماند اصل خویش

جفت خوشحال و بد حالان شدم

من بہر جمعیتے نالاں شدم

وزدرون من نہ جست اسرار من

ہر کسے از ظن خود شد یار من

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

SANSKRIT**स्वस्ति (G03-AEC-307)**

वार, दिनांक : बुधवार, २९-१०-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय चित्वा वाक्य पुर्नलिखत.

०६

योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

१) ——— पठति ।

अ) नरः

ब) नरेन

क) नराय

ड) नरेषु

२) बालिका: ——— ।

अ) हसतः

ब) हसावः

क) हसति

ड) हसन्ति

३) अहम् लिखामि । – वयं ——— ।

अ) लिखावः

ब) लिखामः

क) लिखति

ड) लिखन्ति

४) सः ——— अश्वः अस्ति ।

अ) रमेशस्य

ब) रमेशेन

क) रमेशम्

ड) रमेशाय

५) वनम् वने वनेषु
पुस्तकम् ———
शरीरम् ———

६) अहम् ——— पत्रं लिखामि ।

अ) लेखनी

ब) लेखन्या

क) लेखन्याम्

ड) लेखन्यौ

प्र.२ टिप्पणीं लिखत. (कोणत्याही दोन)

०६

- अनुवाद करा मराठीमध्ये
- अ) अश्वः धावति । ते लिखन्ति । रामः पठति ।
- ब) माता रामाय भोजनम् ददाति ।
शिक्षकः छात्रेभ्यः विद्याम् ददाति ।
मोहन जलम् आनयति ।
- क) मृगाः भृगैः सह चरन्ति ।
छात्राः श्लोकम् पठन्ति ।
बालकाः उद्याने क्रीडन्ति ।
- ड) अलसस्य कुतो विद्या, अविद्यस्य कुतो धनम् ।
अधनस्य कुतो मित्रम्, अमित्रस्य कुतः सुखम् ।।

प्र.३ संस्कृतमध्ये अनुवाद करा.

०६

ते खातात.

प्र.४ अ) 'दिपावली उत्सवः' विषये संवादं लिखत ।

१२

किंवा

ब) 'उद्यान' विषये संवादं लिखत ।

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

MARATHI

निवेदन कौशल्य आणि भाषांतर (G03-VSC-308)

वार, दिनांक : गुरुवार, ३०-१०-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

१) एका भाषेतील मजकूर दुसऱ्या भाषेत आणण्याच्या प्रक्रियेला काय म्हणतात?

अ) सांगणे	ब) लिहिणे
क) भाषांतर	ड) यापैकी नाही

२) भाषांतराचे किती प्रकार मानतात?

अ) ५	ब) ३
क) ४	ड) २

३) साऱ्या जगाची ज्ञान भाषा कोणती आहे?

अ) मराठी	ब) हिंदी
क) इंग्रजी	ड) तेलगू

४) मित्र किंवा कुटुंबाबरोबर केलेल्या निवेदनाला कोणते निवेदन म्हणतात?

अ) लिखित	ब) औपचारिक
क) अनौपचारिक	ड) यापैकी नाही

५) कोणते निवेदन सर्वांसाठी खुले असते?

अ) लिखित	ब) अनौपचारिक
क) जाहीर	ड) औपचारिक

६) सूत्रसंचालनामध्ये निवेदनाला महत्त्व असते का?

अ) असते	ब) नसते
क) अंशतः असते	ड) अंशतः नसते

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) लक्षनिष्ठ भाषांतर म्हणजे काय सांगून त्याची माहिती थोडक्यात लिहा?
- ब) भावानुवाद म्हणजे काय ते लिहा?
- क) निवेदनाचे प्रकार किती व कोणते?
- ड) कथा व कादंबरीत निवेदनाला कोणते महत्त्व आहे ते लिहा.
- प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 0६
- भाषांतराचे स्वरूप सांगून प्रकार सविस्तर लिहा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) भाषांतराची पूर्वतयारी कशी करावी ते सविस्तर लिहा.
- किंवा
- ब) निवेदनाचे स्वरूप सांगून त्याचे घटक सविस्तर लिहा.

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November – 2025
ENGLISH
Leadership and Personality Development - I (G03-VSC-303)**

Day & Date: Thursday, 30-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct answer and rewrite the following sentences. 06

- 1) Leadership is an ability to guide, influence, and motivate individuals or groups towards achieving a _____ goal.
 - a) common
 - b) separate
 - c) uncommon
 - d) impossible
- 2) _____ inspire and encourage their co-workers to work.
 - a) Leaders
 - b) Critics
 - c) Managers
 - d) Dictators
- 3) _____ leaders make decisions independently and exercise tight control over their teams.
 - a) Servant
 - b) Democratic
 - c) Authoritative
 - d) Transformational
- 4) _____ is any person's collection of interrelated behavioural, cognitive, and emotional patterns.
 - a) Leadership
 - b) Character
 - c) Image
 - d) Personality
- 5) Personality development enhances self-confidence and _____.
 - a) Passivity
 - b) pessimism
 - c) self-esteem
 - d) negativity
- 6) _____ indicates a person's tendency to be sociable, outgoing, and enjoy social interaction.
 - a) Openness
 - b) Extraversion
 - c) Agreeableness
 - d) Neuroticism

Q.2 Answer the questions in brief. (Any Two) **06**

- What is meant by an authoritative leadership?
- What is meant by personality?
- Define the term leadership.
- Discuss the term management.

- Q.3 Write short answer to the following question. (Any One)** **06**
- a)** Comment on the essential qualities of effective leaders.
 - b)** What is the importance of effective leadership?
- Q.4 Answer the following question. (Any One)** **12**
- a)** Comment on the different personality traits.
 - b)** What is the significance of personality development?

बी.ए. (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

HINDI

वृत्तांत लेखन (G03-VSC-305)

वार, तारीख : गुरुवार, ३०-१०-२०२५

कमाल गुणः ३०

समय: दोपहर १२:०० से ०१:३०

सूचनाएँ: १) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

२) दाईं ओर दिए गए अंक प्रश्नों के लिए निर्धारित अंक है।

प्र.१ निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 0६

- १) जनसंचार माध्यमों में ——— मुद्रित माध्यम है।
अ) रेडिओ ब) दूरदर्शन
क) समाचारपत्र ड) मोबाईल
- २) वृत्तांत को अंग्रेजी में ——— कहते हैं।
अ) रिपोर्ट ब) गूगल
क) ई-मेल ड) ट्विटर
- ३) उत्तराखंड में हुए बाढ़ तथा जलप्रपात पर लिखा वृत्तांत ——— प्रकार का वृत्तांत लेखन कहलाता है।
अ) राजकीय ब) आर्थिक
क) शैक्षणिक ड) प्राकृतिक
- ४) समाचार लेखन का प्रमुख सोपान ——— हैं, जो पाठकों को आकर्षित करता हैं।
अ) विवरण ब) शीर्षक
क) निष्कर्ष ड) आमुरुष
- ५) विविध विषयों, स्थानों से प्राप्त सूचनाओं तथा गतिविधियों को संक्षिप्त प्रभावशाली ढंग से लोगों तक पहुंचाना ——— का प्रमुख कार्य हैं।
अ) कहानी ब) उपन्यास
क) वृत्तांत लेखन ड) आत्मकथा
- ६) वृत्तांत लेखन या समाचार लेखन अपने आप में एक ——— है।
अ) साहित्य ब) कथाकार
क) कला ड) नाटक

- प्र.२ निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दो या तीन वाक्यों में लिखिए। (कोई भी दो) 0६
- अ) वृत्तांत लेखन किसे कहा जाता है?
 - ब) वृत्तांत लेखन का महत्त्व संक्षेप में लिखिए।
 - क) महाविद्यालय में मनाए गए 'शिक्षक दिन' समारोह का वृत्तांत संक्षेप में लिखिए।
 - ड) सार्वजनिक गणेश उत्सव में मनाए गए सामाजिक समारोह का वृत्तांत लिखिए।

- प्र.३ टिप्पणियाँ लिखिए। (कोई भी दो) 0६
- अ) सार्वजनिक स्वच्छता अभियान पर वृत्तांत लेखन
 - ब) बस दुर्घटना का वृत्तांत।
 - क) वृत्तांत लेखन की विधि एवं भाषा
 - ड) वृत्तांत लेखन के तत्त्व

- प्र.४ वृत्तांत लेखन की परिभाषा बताकर उसकी विशेषताएं एवं महत्त्व लिखिए। १२

अथवा

महाविद्यालय में मनाए गए 'हिंदी दिन' और वृक्षारोपण समारोह का वृत्तांत लेखन कीजिए।

Seat No.	

Set P

बी.ए. (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५
HISTORY
Introduction to History (G03-VSC-306)

वार, दिनांक: गुरुवार, ३०-१०-२०२५
वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

कमाल गुण: ३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) 'पुरावा नाही तर इतिहास नाही' असे ——— यांनी म्हटले आहे.
 अ) लेजिलॉस, सेनबॉस ब) हेगेल
 क) कार्ल मार्क्स ड) रेनियर
- २) ——— यांच्या मते, 'इतिहास म्हणजे घटनांची श्रृंखला होय'.
 अ) रेनियर ब) हार्डर
 क) कॉलिंगवूड ड) जॉन सिली
- ३) ——— यांच्या मते, 'सर्व इतिहास हा समकालीन इतिहास असतो'.
 अ) इ. एच. कार ब) हिरोडोटस
 क) बेनिटो क्रोसे ड) अँक्टन
- ४) खालीलपैकी ——— हे इतिहासाचे साहाय्यकारी शास्त्र आहे.
 अ) मानववंशशास्त्र ब) रसायनशास्त्र
 क) पीकशास्त्र ड) यापैकी नाही
- ५) संगीत, नृत्य, गायन इत्यादींचा अभ्यास ——— इतिहासात केला जातो.
 अ) राजनैतिक ब) लष्करी
 क) सांस्कृतिक ड) राजकीय
- ६) खालीलपैकी ——— हा इतिहासाचा प्रकार आहे.
 अ) कालगणना शास्त्र ब) नानकशास्त्र
 क) भारतशास्त्र ड) लष्करी इतिहास

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) इतिहास म्हणजे काय? ते थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ब) 'इतिहासाची पुनरावृत्ती होते' या मताचे स्पष्टीकरण करा.
- क) स्थानिक इतिहास म्हणजे काय?
- ड) इतिहासाच्या साह्यकारी शास्त्रांची कोणतीही सहा नावे सांगा.
- प्र.३ थोडक्यात टिप लिहा. 0६
- इतिहासाची व्याप्ती
- प्र.४ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) इतिहासाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ब) इतिहासाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
HISTORY
Introduction to History (G03-VSC-306)**

Day & Date: Thursday, 30-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. 06

- 1) _____ says, 'No Document No History.'
 a) Longiloss, Senboss b) Hegel
 c) Karl Marx d) Reiner
- 2) _____ says, 'History means a chain of events'.
 a) Reiner b) Herder
 c) Collingwood d) John Selly
- 3) _____ expressed, 'All history is contemporary history'.
 a) E. H. Car b) Herodotus
 c) Benedetto Croce d) Acton
- 4) _____ among the following is the auxiliary science of history.
 a) Anthropology b) Chemistry
 c) Crop science d) None of these
- 5) _____ History is study of Music, Dance, Singing etc.
 a) Diplomatic b) Military
 c) Cultural d) Political
- 6) _____ is the type of History.
 a) Chronology b) Numismatics
 c) Indology d) Military History

Q.2 Write short answers. (Any Two) 06

- a) Explain in brief What is history?
- b) Explain the statement, 'History repeats itself.'
- c) What is Local History?
- d) State the any six names of auxiliary sciences of history.

Q.3 Write short note. 06

Scope of History.

Q.4 Write the detail answer of the following question. (Any one)

12

- a)** Explain the nature of History.
- b)** Explain the various types of history.

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) रफायझनच्या संस्थेची कोणतीही तीन वैशिष्ट्ये सांगा.
- ब) भारतातील सहकारी चळवळीचा उगम विशद करा.
- क) डेन्मार्कमधील दुग्ध सहकारी संस्थाची कोणतीही तीन वैशिष्ट्ये सांगा.
- ड) भारतातील सहकारी चळवळीचे भवितव्य विशद करा.
- प्र.३ टीप लिहा/थोडक्यात उत्तर लिहा. 0६
- सहकाराचे फायदे
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) सहकार म्हणजे काय? सहकाराची मॅन्चेस्टर तत्त्वे स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) ग्रामीण विकासातील सहकाराची भूमिका स्पष्ट करा.

Set	P
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	1
24	1
25	1
26	1
27	1
28	1
29	1
30	1
31	1
32	1
33	1
34	1
35	1
36	1
37	1
38	1
39	1
40	1
41	1
42	1
43	1
44	1
45	1
46	1
47	1
48	1
49	1
50	1
51	1
52	1
53	1
54	1
55	1
56	1
57	1
58	1
59	1
60	1
61	1
62	1
63	1
64	1
65	1
66	1
67	1
68	1
69	1
70	1
71	1
72	1
73	1
74	1
75	1
76	1
77	1
78	1
79	1
80	1
81	1
82	1
83	1
84	1
85	1
86	1
87	1
88	1
89	1
90	1
91	1
92	1
93	1
94	1
95	1
96	1
97	1
98	1
99	1
100	1

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
ECONOMICS
Co-operation - I (G03-VSC-302)**

Day & Date: Thursday, 30-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Draw diagram wherever necessary.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 06

- 1) There are _____ basic Principles of Manchester.

a) 03	b) 07
c) 15	d) 20
- 2) There are _____ regional associations of Primary milk Co-Operatives in Denmark.

a) 10	b) 15
c) 24	d) 30
- 3) The Second Co-Operative Act was passed in India in _____.

a) 1900	b) 1904
c) 1908	d) 1912
- 4) _____ was founded, "Poor Peoples Committee" in Germany.

a) Rafaizen	b) Schultze
c) Robert Owen	d) L. S. Nilson
- 5) The Co-Operative Societies are working for the _____ Class of the Society.

a) Economically forward	b) Economically Weaker
c) "a" and "b"	d) None of these
- 6) _____ is known as father of Co-Operation.

a) Rafaizen	b) Watkin's
c) Schultze	d) Robert Owen

Q.2 Write short answers. (Any Two) **06**

- State any three Features of Razaizen Societies.
- Explain the Origin of the Co-Operative Movement in India.
- State any three Features of Dairy Co-Operatives in Denmark.
- Explain the Future of Co-Operative Movement in India.

- Q.3 Write Short Answers / Short Note.** **06**
Benefits of Co-Operation.
- Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)** **12**
- a)** What is Co-Operation? Explain the Manchester Principles of Co-Operation.
 - b)** Explain the Role of Co-Operation in Rural Development.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

AIHCA

Introduction to Numismatics (G03-VSC-301)

वार, दिनांक: गुरुवार, ३०-१०-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

१) नाण्यांचा वैज्ञानिक अभ्यास म्हणजे ———.

अ) शिलालेखन	ब) नाणकशास्त्र
क) पुरातत्त्वशास्त्र	ड) पुरालेखशास्त्र

२) नाणी आपल्याला काय समजण्यास मदत करतात.

अ) कला आणि प्रतिमाशास्त्र	ब) धार्मिक चिन्हे
क) व्यापार आणि वाणिज्य	ड) वरील सर्व

३) आहत नाणी बहुतेकदा यापासून बनवली जात असत.

अ) सोने	ब) चांदी
क) लोखंड	ड) शिसे

४) गुप्त नाणी मुख्यतः ——— यासाठी प्रसिद्ध आहेत.

अ) शिशाची नाणी	ब) सोन्याची नाणी (दिनारस)
क) आहत असलेली नाणी	ड) लोखंडी टोकन

५) सातवाहन नाण्यांवरील सर्वात सामान्य चिन्ह ——— हे होते.

अ) उज्जैन चिन्ह (वर्तुळासह क्रॉस)
ब) अशोक चक्र
क) त्रिशूल
ड) कमळ

६) सातवाहन नाणी प्रामुख्याने ——— यापासून बनवली जात असत.

अ) सोने	ब) शिसे आणि तांबे
क) फक्त चांदी	ड) लोखंड

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) नाणकशास्त्र म्हणजे काय?
- ब) नाणीशास्त्राच्या अभ्यासाचे महत्त्व लिहा.
- क) आहत नाणी म्हणजे काय?
- ड) कनिष्काच्या नाण्यांमधून धार्मिक व सांस्कृतिक माहिती कशी मिळते ते लिहा?
- प्र.३ थोडक्यात उत्तर लिहा. 0६
- प्राचीन भारतीय चलनात आहत नाण्यांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) गुप्त नाण्यांना 'नाणकशास्त्राचा सुवर्णकाळ' का म्हटले जाते ते सविस्तरपणे स्पष्ट करा?
- किंवा
- ब) प्राचीन भारतातील नाण्यांच्या विविध तंत्रांचा तपशीलवार आढावा द्या.

Set

P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
AIHCA
Introduction to Numismatics (G03-VSC-301)**

Day & Date: Thursday, 30-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options.

06

- 1) The scientific study of coins is called _____.
a) Epigraphy
b) Numismatics
c) Archaeology
d) Paleography
- 2) Coins help us understand: _____.
a) Art and iconography
b) Religious symbols
c) Trade & commerce
d) All of the above
- 3) Punched marked coins were made mostly of: _____.
a) Gold
b) Silver
c) Iron
d) Lead
- 4) Gupta coinage is famous mainly for: _____.
a) Lead coins
b) Gold coins (Dinaras)
c) Punch-marked coins
d) Iron tokens
- 5) The most common symbol on Satavahana coins was: _____.
a) Ujjain symbol (cross with circles)
b) Ashoka Chakra
c) Trishula
d) Lotus
- 6) Satavahana coins were mainly made of: _____.
a) Gold
b) Lead and Copper
c) Silver only
d) Iron

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- What is Numismatics?
- Write the importance of the study of Numismatics.
- What are punch-marked coins?
- Write how religious and cultural information is obtained from Kanishka's coins.

Q.3 Write short answer. **06**
What is the important of punch-marked coins in ancient Indian currency?

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One) **12**
a) Explain in detail why Gupta coins are known as 'Golden Age of Numismatics'.

OR

b) Give a detailed overview of the various techniques of coinage in ancient India.

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

GEOGRAPHY

Introduction to Computer in Geography (G03-VSC-304)

वार, दिनांक: गुरुवार, ३०-१०-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

- १) संगणक हे एक ——— उपकरण आहे.

अ) रासायनिक	ब) यांत्रिक
क) इलेक्ट्रॉनिक	ड) यापैकी नाही
- २) ——— हा संगणकाचा मेंदू आहे.

अ) सी. पी. यू.	ब) मॉनिटर
क) माऊस	ड) प्रिंटर
- ३) ——— यांना संगणकाचे जनक म्हणून ओळखले जाते.

अ) जॉन नॅपियर	ब) चार्ल्स बॅबेज
क) एडा लव्हलेस	ड) स्टीव्ह ज्यॉब्स
- ४) ——— संगणकाचा भौतिक घटक आहे.

अ) डेटा	ब) सॉफ्टवेअर
क) फाईल	ड) हार्डवेअर
- ५) प्रिंटर हे ——— उपकरणाचे एक उदाहरण आहे.

अ) आउटपुट	ब) इनपुट
क) प्रोसेसिंग	ड) नेटवर्क
- ६) हार्ड डिस्क, पेन ड्राइव्ह, सीडी, डिव्हीडी हे ——— उपकरणाचे उदाहरण आहे.

अ) नेटवर्क	ब) आउटपुट
क) इनपुट	ड) स्टोरेज

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) संगणकाचे आकारानुसार प्रकार लिहा.
- ब) इनपुट डिव्हाईस म्हणजे काय? त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
- क) सॉफ्टवेयर म्हणजे काय सांगून त्याचे प्रकार सांगा.
- ड) सी. पी. यू. चे मुख्य कार्य लिहा.
- प्र.३ टिपा लिहा. 0६
- संगणकाचे महत्त्व स्पष्ट लिहा.
- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
- अ) संगणकाची व्याख्या सांगून त्याचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) आउटपुट डिव्हाईस म्हणजे काय ते सांगून त्याचे प्रकार सांगा.

Seat No.	

Set **P**

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
GEOGRAPHY
Introduction to Computer in Geography (G03-VSC-304)**

Day & Date: Thursday, 30-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.**06**

- 1) A Computer is a _____ device.
 - a) Chemical
 - b) Mechanical
 - c) Electronic
 - d) None of these
- 2) _____ is the brain of the computer.
 - a) CPU
 - b) Monitor
 - c) Mouse
 - d) Printer
- 3) _____ is known as the Father of the Computer.
 - a) John Napier
 - b) Charles Babbage
 - c) Ada Lovelace
 - d) Steve Jobs
- 4) The _____ are the Physical Components of the Computer.
 - a) Data
 - b) Software
 - c) File
 - d) Hardware
- 5) A printer is an example of a _____ Device.
 - a) Output
 - b) Input
 - c) Processing
 - d) Network
- 6) Hard disk, pen drive, CD/DVD are examples of _____ device.
 - a) Network
 - b) Output
 - c) Input
 - d) Storage

Q.2 Write short answers. (Any Two)**06**

- a) Write the types of computers based on size.
- b) What is input device and write its types.
- c) What is software and explain its types.
- d) What is the Main Function of the CPU?

- Q.3 Answer the following questions.** **06**
Explain the Importance of computers.
- Q.4 Write the details answer. (Any One)** **12**
a) Define a computer and explain its characteristics?
b) What is an output device? Explain its types?

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) सामाजिक सर्वेक्षणाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ब) निदनात्मक सर्वेक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा.
- क) सामाजिक सर्वेक्षणाची उद्दिष्ट्ये सांगा.
- ड) सामाजिक सर्वेक्षणाचे महत्त्व सांगा.
- प्र.३ खालीलपैकी प्रश्नाचे थोडक्यात उत्तर लिहा. 0६
- सामाजिक सर्वेक्षणाचे गुण स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) सामाजिक सर्वेक्षणाची व्याख्या सांगून त्याची पूर्वतयारी कशी करावी ते स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) सामाजिक सर्वेक्षणाची व्याख्या सांगून त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
SOCIOLOGY
Social Survey (G03-VSC-317)**

Day & Date: Thursday, 30-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 06

- 1) Who propounded by firstly concept of social survey?
 - a) Howard Baker
 - b) Frederick Leplay
 - c) Charles Montesquieu
 - d) Talcott Parsons
- 2) Closely examining social phenomena means _____.
 - a) Social inference
 - b) Social diagnosis
 - c) Social planning
 - d) Social survey
- 3) Hypothesis is generated and _____ is done through social survey.
 - a) Testing
 - b) Presentation
 - c) Discussion
 - d) Review
- 4) In social research, social phenomena are studied through social surveys.
 - a) Relative
 - b) Direct
 - c) Indirect
 - d) Temporary
- 5) Which of the following is not a feature of the social survey method.
 - a) Objectivity
 - b) Scientific
 - c) Ingenuity
 - d) Imagery
- 6) In which period did social survey start in India.
 - a) Ancient
 - b) British
 - c) Modern
 - d) Mughal

Q.2 Write short answers. (Any Two) 06

- a) State the characteristics of social survey.
- b) Explain the role of Diagnostic survey.
- c) State the objectives of social survey.
- d) State the importance of social survey.

- Q.3 Write a short answer to the following question. 06**
Explain the qualities of social survey.
- Q.4 Answer the following question in detail. (Any One) 12**
a) Define the social survey and explain its how to prepare.
b) Define the social survey and explain its types.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
KANNADA
Mudra Science (G03-VSC-307)**

Day & Date: Thursday, 30-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

ಪ್ರ.೧ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರಿ.

೦೬

- ೧) ಆಕಾಶ, ಪೃಥ್ವಿ, ನೀರು - ಅಗ್ನಿ ಇವು ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳು.
 - ೧) ವಾಯು
 - ೨) ಜನರು
 - ೩) ಮಣ್ಣು
 - ೪) ಗಿಡಗಳು
- ೨) ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ, ಮೂಗು, ನಾಲಿಗೆ - ಇವು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು.
 - ೧) ಕೈ
 - ೨) ಕಾಲು
 - ೩) ತ್ವಜೆ
 - ೪) ಬೆರಳು
- ೩) ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ತಳಸಿ ವನಸ್ಪತಿಯನ್ನು - ಎಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.
 - ೧) ರಾಕ್ಷಸಿ
 - ೨) ಮನುಷ್ಯ
 - ೩) ಗಿಡ
 - ೪) ದೇವತೆ
- ೪) ನೆಲೆಕಾಯಿಯಲ್ಲಿ - ವಿಟಾಮಿನ್ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ.
 - ೧) ಡಿ
 - ೨) ಸಿ
 - ೩) ಇ
 - ೪) ಎ
- ೫) ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಈ ಜೀವಸತ್ವ -
 - ೧) ಕೆ
 - ೨) ಈ
 - ೩) ಅ
 - ೪) ಡಿ
- ೬) ನಮ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು - ತತ್ವವೆನ್ನುವರು.
 - ೧) ಸಂಜೀವನ
 - ೨) ಗತಿ
 - ೩) ತೇಜಸ್
 - ೪) ಜಲ

ಪ್ರ.೨ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. (ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ)

೦೬

- ೧) ಕಣ್ಣಿನ ಅರೋಗ್ಯದ ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ
- ೨) ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವಾಯು ಪ್ರಕೋಪವನ್ನು ತಡೆಯುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- ೩) ರೋಗಗಳು ಏಕೆ ಬರುತ್ತವೆಂದು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- ೪) ಪಿಷ್ಟಮಯ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಯಾವವು?

ಪ್ರ.೩ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ

೦೬

೧) ನೀರು

೨) ವ್ಯಾಯಾಮ

ಪ್ರ.೪ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

೧೨

ತೊಪ್ಪಲು ಪಲ್ಯೆ ಮತ್ತು ಹಣ್ಣುಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर — २०२५

Music (G03-VSC-309)

Introduction to Manch Pradarshan - Paper I

वार, दिनांक: गुरुवार, ३०-१०-२०२५

कमाल गुण: १५

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०४

१) शुद्ध स्वर ऐकून ——— आहेत.

अ) तीन

ब) एक

क) सात

ड) आठ

२) दादरा तालाची सम ——— मात्रेवर आहे.

अ) पहिल्या

ब) पाचव्या

क) दुसऱ्या

ड) आठव्या

३) एकापेक्षा अधिक कलाकार एकत्र येऊन वादन करतात त्यास ——— असे म्हणतात.

अ) गायन

ब) भाव गीत

क) नाटक

ड) वृंद वादन

४) सांगीतिक कार्यक्रमात दाद देणारा ——— हा घटक अत्यंत महत्वपूर्ण आहे.

अ) माझक

ब) रंगमंच

क) श्रोता

ड) बैठक व्यवस्था

प्र.२ खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

०४

अ) सप्तक म्हणजे काय सांगून, त्याचे प्रकार लिहा.

ब) राग शिवरंजनी चे आरोह आणि अवरोह लिहा.

क) एकूण कोमल स्वर किती आहेत? आणि ते कोणते ते लिहा.

प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

०३

समूहगीत संकल्पना स्पष्ट करून, त्याचे उदाहरणे लिहा.

प्र.४ खालील प्रश्नांचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

अ) वृंद गायन किंवा वृंद वादन संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

ब) सांगीतिक कार्यक्रमातील घटक कोणते ते लिहून, त्यांची थोडक्यात माहिती लिहा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PERSIAN
Khutut Nigari (G03-VSC-310)**

Day & Date: Thursday, 30-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

06

سوال نمبر 1. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے جوابات لکھیے۔

(1) خطوط نگاری کو فارسی میں ----- کہتے ہیں۔

(A) مضمون نویسی (B) نامہ نویسی

(C) افسانہ نویسی (D) اخبار نویسی

(2) خیالات جذبات اور احکامات کو تحریری شکل میں پہچانے کا ذریعہ ----- ہے۔

(A) خطوط نگاری (B) ناول نگاری

(C) مضمون نگاری (D) داستان نگاری

(3) مرزا غالب نے مراسلے کو ----- بنادیا۔

(A) مبالغہ (B) مکالمہ

(C) گفتگو (D) مباحثہ

(4) خطوط کا مقصد اپنے ----- کو واضح اور مختصر انداز میں بیان کرنا ہوتا ہے۔

(A) ارادے (B) خواہش

(C) مدعا (D) آرزو

(5) ----- کے خطوط سے اس دور کی سماجی اور سیاسی زندگی پر روشنی پڑتی ہے۔

(A) غالب (B) اقبال

(C) حالی (D) شبلی

6) جس شخص کو خط لکھا جاتا ہے اسے ----- کہتے ہیں۔

- (A) مکتوب
(B) مکتوب الیہ
(C) کاتب
(D) مکتوب

06

سوال نمبر 2. مندرجہ ذیل سوالات کے مختصر جوابات لکھیے۔ (کوئی دو)

(1) خطوط نگاری کی اہمیت واضح کیجیے؟

(2) خطوط نگاری سے کیا مراد ہے؟

(3) فارسی میں خطوط نگاری کے اصول بیان کیجیے۔

(4) ادبی خطوط کی اہمیت واضح کیجیے۔

06

سوال نمبر 3. درج ذیل سوالات کا جواب لکھیے۔

فارسی میں خطوط نگاری کے آغاز و ارتقاء کا جائزہ لیجیے۔؟

12

سوال نمبر 4. مندرجہ ذیل فارسی میں خط لکھیے۔ (کوئی ایک)

(1) والدہ کے نام خط لکھ کر ان کی مزاج پر سی کیجیے؟

(2) بھائی کے نام خط لکھ کر اپنی پڑھائی کا تذکرہ کیجیے؟

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

PHILOSOPHY**Propositional Logic - 1 (G03-VSC-311)**

वार, दिनांक: गुरुवार, ३०-१०-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

१) तर्काला ——— असेही म्हणतात.

अ) विधान

ब) पद

क) शब्द

ड) अनुमान

२) आधुनिक तर्कशास्त्राला ——— तर्कशास्त्र असेही म्हणतात.

अ) गणितीय

ब) पारंपरिक

क) कृत्रिम

ड) यापैकी नाही

३) सत्यता हा ——— चा गुणधर्म आहे.

अ) वाक्य

ब) विधान

क) शब्द

ड) पद

४) मिश्र विधाने ——— प्रकाराची आहेत.

अ) दोन

ब) तीन

क) चार

ड) पाच

५) 'जर तर' चे सांकेतीकरण ——— असे केले जाते.

अ) $\sim$ ब) $\cdot$ क) $\equiv$ ड) $\circ$

६) ——— हे तार्किक अचर आहे.

अ) p

ब) q

क) r

ड) $\cdot$

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) ०६
- अ) सत्यता कोष्टकाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ब) तार्किक अचरे म्हणजे काय?
- क) अनुमानाची युक्तता म्हणजे काय?
- ड) विकल्प विधानाचे सत्यता कोष्टक स्पष्ट करा.
-
- प्र.३ सत्यता कोष्टक पद्धतीचा अवलंब करून खालील विधानबंध सर्वतः सत्य, सर्वतः असत्य की, नैमित्तिक सत्यासत्य ते ठरवा. ०६
- अ) $p \supset (p \vee q)$
- ब) $[p \cdot (q \cdot r)] \equiv [(p \cdot q) \cdot r]$
-
- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
- अ) निगामी आणि विगामी अनुमानातील फरक स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) तर्कशास्त्राचा अभ्यासविषय स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	1
24	1
25	1
26	1
27	1
28	1
29	1
30	1
31	1
32	1
33	1
34	1
35	1
36	1
37	1
38	1
39	1
40	1
41	1
42	1
43	1
44	1
45	1
46	1
47	1
48	1
49	1
50	1
51	1
52	1
53	1
54	1
55	1
56	1
57	1
58	1
59	1
60	1
61	1
62	1
63	1
64	1
65	1
66	1
67	1
68	1
69	1
70	1
71	1
72	1
73	1
74	1
75	1
76	1
77	1
78	1
79	1
80	1
81	1
82	1
83	1
84	1
85	1
86	1
87	1
88	1
89	1
90	1
91	1
92	1
93	1
94	1
95	1
96	1
97	1
98	1
99	1
100	1

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PHILOSOPHY
Propositional Logic - 1 (G03-VSC-311)**

Day & Date: Thursday, 30-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the option.

06

- 1) Reasoning is also called _____.
a) Proposition b) Term
c) Word d) Inference
- 2) Modern logic is also called _____ logic.
a) Mathematical b) Traditional
c) Artificial d) None of these
- 3) Truth is property of _____.
a) Sentence b) Proposition
c) Word d) Term
- 4) Compound propositions are of _____ kinds.
a) Two b) Three
c) Four d) Five
- 5) 'If then' is symbolized as _____.
a) ~ b) .
c) $\equiv$ d) $\supset$
- 6) _____ is logical constant.
a) p b) q
c) r d) .

Q.2 Write short answers. (Any Two)

06

- Explain the nature of truth table method.
- What is logical constant?
- What is validity of inference?
- Explain the truth table disjunctive proposition.

- Q.3** Use truth table method to decide whether the following statement forms are tautologous, contradictory or contingent **06**
- a) $p \supset (p \vee q)$
 - b) $[p \cdot (q \cdot r)] \equiv [(p \cdot q) \cdot r]$
- Q.4 Broad Question (Any One)** **12**
- a) Distinguish between Deductive and Inductive Inference.
 - b) Explain the subject matter of logic.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PHYSICAL EDUCATION
Foundation of Yoga (G03-VSC-312)**

Day & Date: Thursday, 30-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 15

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

03

- 1) Which of the following is Asana in the sitting position?
 - a) Padmasana
 - b) Naukasana
 - c) Makrasana
 - d) Shavasana
- 2) Which words are found in the Vedas?
 - a) Yoga and Yogi
 - b) Tantra and Mantra
 - c) Meditation
 - d) Asana
- 3) What is the meaning of the Sanskrit word "yuj"?
 - a) To walk
 - b) To join
 - c) To sit
 - d) To eat

Q.2 Answer the questions in one sentence. (Any Three)

06

- a) Write any two misconceptions about yoga.
- b) Write the objectives of yoga.
- c) What is Yoga?
- d) Write the names of the Vedas.

Q.3 Write a short note.

03

Buddha Period

Q.4 Write the detail answer (Any One)

06

- a) Write information about Shitali Pranayama.
- b) Write detailed information about the concept and definition of Yoga.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

POLITICAL SCIENCE**Principles of Organization in Public Administration (G03-VSC-313)**

वार, दिनांक: गुरुवार, ३०-१०-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

१) समान हेतूने जेव्हा अनेक व्यक्ती एकत्र येऊन सामूहिक प्रयत्न करतात तेव्हा कशाची निर्मिती होते?

अ) भ्रष्टाचार

ब) संघटना

क) स्पर्धा

ड) यापैकी नाही

२) अधिकारपद परंपरा तत्वाचा स्वीकार केलेल्या संघटनेत कशाचे प्रमाण कमी आढळते?

अ) संघर्षाचे

ब) यशस्वीतेचे

क) प्रगतीचे

ड) यापैकी नाही

३) कोणत्या खात्यात जास्त प्रमाणात शिस्त असावी लागते?

अ) पोलीस खाते

ब) समाज कल्याण खाते

क) सांस्कृतिक खाते

ड) वरील सर्व

४) सामान्य: आदेश एकाच वरिष्ठ अधिकाऱ्याकडून दिल्या जाव्यात या नियमाचे पालन कोठे केले जाते?

अ) सैनिक प्रशासन

ब) मित्रमंडळ

क) व्यापार

ड) वरील सर्व

५) रेल्वे मंडळातील प्रमुखाचे स्वरूप कोणत्या प्रकारचे असते?

अ) एकात्मक

ब) अनेकात्मक

क) दुहेरी प्रमुख

ड) यापैकी नाही

६) संघर्ष, मतभेद टाळण्यासाठी कर्मचाऱ्यात कशाची गरज असते?

अ) समन्वय

ब) श्रमाची

क) मोबदला

ड) दंडाची

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) संघटनेच्या दोन व्याख्या लिहा.
- ब) नियंत्रण कक्षासंबंधी थोडक्यात माहिती लिहा.
- क) संघटनेचे समन्वय तत्त्व थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ड) खाते संघटनेची दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
- प्र.३ टिपा लिहा. 0६
- खात्याचे आधारभूत घटक लिहा.
- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
- अ) संघटनेचे तत्त्वे सविस्तर लिहा.
- किंवा
- ब) संघटनेचे घटक सविस्तर लिहा.

Seat No.	

Set	P

B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:

October/November – 2025

POLITICAL SCIENCE

Principles of Organization in Public Administration (G03-VSC-313)

Day & Date: Thursday, 30-10-2025

Max. Marks: 30

Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options 06

- 1) What is created when many individuals come together for a common purpose and make collective efforts?
 - a) Corruption
 - b) Organization
 - c) Competition
 - d) None of these
- 2) In organizations that accept the principle of authority and hierarchy, which aspect is found to be less?
 - a) Conflict
 - b) Success
 - c) Progress
 - d) None of these
- 3) In which department should there be a higher level of discipline?
 - a) Police department
 - b) Social welfare department
 - c) Cultural department
 - d) All of the above
- 4) Where is the rule that orders should be given by a single senior officer followed?
 - a) Military administration
 - b) Club
 - c) Trade
 - d) All of the above
- 5) What is the nature of the head of the railway board?
 - a) Unitary
 - b) Plural
 - c) Dual head
 - d) None of these
- 6) What is required among employees to avoid conflict and disagreements?
 - a) Coordination
 - b) Labor
 - c) Compensation
 - d) Punishment

Q.2 Write short answers. (Any Two) 06

- a) Write two definitions of an organization?
- b) Write a brief information about the control room?
- c) Briefly explain the coordination principle of the organization?
- d) Write two characteristics of account organization?

- Q.3 Write Short Answers / Short Notes.** **06**
Write the basic components of the account.
- Q.4 Answer the following question. (Any One)** **12**
a) Write in detail the principles of the organization.
OR
b) Write in detail the components of the organization.

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) मानसिक आघाताची व्याख्या सांगा.
- ब) आनंदी व्यक्तीमत्व म्हणजे काय?
- क) भावना भाषा म्हणजे काय?
- ड) मानसिक इजा / दुखणे म्हणजे काय?
- प्र.३ टिपा लिहा. 0६
- योगा जीवनशैली
- प्र.४ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) मानसिक प्रथमोपचाराची गरज स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) मानसिक आजारांची उपचार पद्धती स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set

P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Psychology
Psychological First Aid (G03-VSC-315)**

Day & Date: Thursday, 30-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. 06

- 1) Psychological first aid aims to promote peeling of _____ and reduce stress & anxiety.

a) anxiety	b) trauma
c) safety	d) treatment
- 2) Effective communication in psychological first aid involves being _____ and supportive.

a) achievement	b) empathetic
c) exercise	d) present moment
- 3) Psychological first aid is provided to individual who have experienced a _____ event.

a) traumatic	b) lifestyle
c) prayer	d) All the above
- 4) The primary goal of psychological first aid is to provide _____ and support.

a) person	b) objective
c) emotional	d) subjective
- 5) Psychological first aid can help reduce the risk of developing _____ health issues.

a) cognitive	b) mental
c) physical	d) stress
- 6) Man is basically a attentive animal through his _____ senses.

a) one	b) five
c) six	d) seven

Q.2 Write short answers. (Any Two) 06

- a) State definitions of mental trauma.
- b) What is called happy personality?
- c) What is emotional language?
- d) What is called mental injuries?

- Q.3 Write short notes.** **06**
Yoga is a life style.
- Q.4 Write the details answer. (Any One)** **12**
a) Explain need for psychological first aid.
OR
b) Explain heading/treatment of mental injuries.

- प्र.२ टिप्पणीं लिखत। (केवलं २)
टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)
अ) Meke up
ब) Manicure
क) Head massage
ड) श्रृंगार 0६
- प्र.३ संक्षेपण उत्तरं लिखत।
थोडक्यात उत्तर लिहा.
फेशिअल कसे करतात ते क्रमाने लिहा. 0६
- प्र.४ प्राचीन भारतीय—सौंदर्यप्रसाधनांची माहिती द्या.
किंवा
प्राचीनभारतात सौंदर्यप्रसाधनांचे महत्त्व काय होते ते सांगा. १२

Seat
No.

Set P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

URDU

Inshaiya Nigari (G03-VSC-318)

Day & Date: Thursday, 30-10-2025

Max. Marks: 30

Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

06

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جوابات لکھیے۔

(1) اردو میں انشائیہ نگاری کی بنیاد کس نے ڈالی؟

(A) سر سید احمد خان (B) مرزا فرحت اللہ بیگ

(C) رشید احمد صدیقی (D) پطرس بخاری

(2) "مجھے میرے دوستوں سے بچاؤ" یہ کس مصنف کا تحریر کردہ انشائیہ ہے؟

(A) مرزا فرحت اللہ بیگ (B) پطرس بخاری

(C) خواجہ حسن نظامی (D) سجاد حیدر یلدرم

(3) مصنف کس عمل کو ہنسی خوشی دوستی کی باتیں کہہ کر ختم کرنے کو بہتر سمجھتے ہیں؟

(A) جنگ (B) تعصب

(C) دشمنی (D) جھگڑے

(4) "انشائیہ" یہ صنف اردو میں کس زبان سے آئی ہے؟

(A) عربی (B) فارسی

(C) انگریزی (D) سنسکرت

(5) کون آپس میں مل کر بیٹھتے ہیں تو پہلے تیوری چڑھا کر ایک دوسرے کو بری نگاہ سے آنکھیں بدل کر دیکھتے ہیں۔

(A) سیاست داں (B) کتے

(C) گدھے (D) سائنس داں

6) مصنف کے بال بچوں والے دوست کا کیا نام ہے؟

- (A) احمد فرزا
(B) محمد تحسین
(C) نواب صاحب
(D) شاکر صاحب

06

سوال نمبر 2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی دو)

- (1) "انشائیہ" کی تعریف بیان کیجیے؟
- (2) "انشائیہ" کی خصوصیات پر مختصر روشنی ڈالیں؟
- (3) سرسید احمد خان کا مختصر تعارف پیش کیجیے؟
- (4) مصنف اپنے دوست محمد تحسین کے بارے میں کیا بتاتے ہیں؟

06

سوال نمبر 3. مفصل جواب لکھیے۔

اردو میں انشائیہ نگاری کا آغاز وارثا پر مفصل نوٹ لکھیے؟

12

سوال نمبر 4. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

- (1) سرسید احمد خان کا تحریر کردہ انشائیہ "بحث و تکرار" کا خلاصہ اپنے الفاظ میں مفصل لکھیے؟
- (2) "مجھے میرے دوستوں سے بچاؤ" کا خلاصہ مفصل تحریر کیجیے؟

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

Marathi - III

(मराठी कथनात्म साहित्य: आकलन आणि आस्वाद) (G03-DSC1-0315)

वार, दिनांक: शुक्रवार, ३१-१०-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) 'उपेक्षितांचे अंतरंग' हा कथासंग्रह कोणी प्रकाशित केला?

अ) मौज प्रकाशन	ब) कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन
क) पॉप्युलर प्रकाशन	ड) रावा प्रकाशन

२) 'कृष्णाकाठचा रामवंशी' या कथेतील मुख्य पात्र कोणते?

अ) सत्या	ब) नरसू
क) यल्लप्पा	ड) नामा

३) बन्सीधर! तू आता कुठे रे जाशील? या कथेमध्ये कोणत्या समाजाचे वर्णन येते.

अ) कैकाडी	ब) डोंबारी
क) कातकरी	ड) रामोशी

४) तारळी नदी कोणत्या जिल्ह्यातून वाहते?

अ) सातारा	ब) सांगली
क) सोलापूर	ड) नागपूर

५) बाळा गवंडी कोणत्या मजल्याच्या पहाडावर उभा होता?

अ) पहिल्या	ब) दुसऱ्या
क) तिसऱ्या	ड) पाचव्या

६) 'हेडाम' ही कादंबरी कोणत्या प्रदेशातील आहे?

अ) खानदेश	ब) मराठवाडा
क) विदर्भ	ड) माणदेश

७) धनगर वाडा मुलूखावर कधी निघायचा?

अ) दिवाळी झाल्यावर	ब) दसरा झाल्यावर
क) होळी झाल्यावर	ड) संक्रातीनंतर

- ८) धनगरवाडयाच्या प्रमुखास कोणत्या नावाने ओळखले जाते?
 अ) नायक ब) खिलारी
 क) म्होरक्या ड) मालक
- ९) चैत्राला जाण्याअगोदर धनगर कोणती यात्रा करायचे?
 अ) गावजत्रा ब) रानजत्रा
 क) वाडजत्रा ड) मरीआईची जत्रा
- १०) नागू वीरकर यांच्या वडीलांना कशाचे व्यसन होते?
 अ) दारू ब) गांजा
 क) ड्रग्ज ड) सिगारेट
- ११) 'धुळदेव' हे नागू वीरकर यांचे आजोळ कोणत्या जिल्ह्यात आहे?
 अ) सांगली ब) कोल्हापूर
 क) सातारा ड) सोलापूर
- १२) 'मराठी कादंबरी: आशय आणि आविष्कार' या ग्रंथाचे लेखन कोणी केले आहे.
 अ) दत्ता घोलप ब) उषा हस्तक
 क) रंगनाथ पठारे ड) हरिश्चंद्र थोरात

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) मराठी कथेचे प्रकार लिहा.
 ब) 'सत्या' सत्यनारायणाची पुजा करायची का ठरवितो?
 क) चंद्रीने पिऱ्याला कोणता सल्ला दिला.
 ड) वाडजत्रा म्हणजे काय?
 इ) पोळ गुरुजींच्या निरोप समारंभाचे वर्णन करा.
 ई) नागू वीरकर यांच्या सीताआजीचे स्वभाव विशेष थोडक्यात लिहा.

प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न लिहा. (कोणतेही दोन)

१२

- अ) तेरढोकी गावातील धनगर-पारधी समाजातील संघर्ष लिहा.
 ब) 'पुरंदरचा नामा' या कथेचा आशय लिहा.
 क) 'कशाचा संसार!' या कथेमधील 'तबांचे' संसाराविषयीचे विचार लिहा.
 ड) नागू वीरकर यांचे वडील 'आबा' चे व्यक्तीचित्र रेखाटा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

१२

- अ) 'उपेक्षितांचे अंतरंग' या कथासंग्रहातील व्यक्तिरेखांचा परिचय करून द्या.

किंवा

- ब) कादंबरी म्हणजे काय? हे सांगून आधुनिक मराठी कादंबरीचा इतिहास स्पष्ट करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न.

१२

‘हेडाम’ या कादंबरीमध्ये नागू वीरकर यांनी धनगर समाजाच्या जगण्याचे व भटकंतीचे केलेले वर्णन तुमच्या शब्दात लिहा.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
ENGLISH
British Literature - I (G03-DSC1-0305)**

Day & Date: Friday, 31-10-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

12

- 1) The Elizabethan Age is also known as the _____ Age of English literature.
 - a) Golden
 - b) Bronz
 - c) Silver
 - d) Iron
- 2) The Elizabethan Age is named after _____.
 - a) Queen Victoria
 - b) Queen Elizabeth I
 - c) King James I
 - d) Queen Mary
- 3) _____ is known as the greatest playwright of the Elizabethan Age.
 - a) Marlowe
 - b) Kyd
 - c) Jonson
 - d) Shakespeare
- 4) In 'I Find No Peace' the poet compares his feelings to _____.
 - a) Fire and water
 - b) Burning and freezing
 - c) Flying and falling
 - d) Silence and music
- 5) "Leave me, O Love, which Reachest but to Dust?" is written by _____.
 - a) William Shakespeare
 - b) Ben Jonson
 - c) Edmund Spenser
 - d) Sir Philip Sidney
- 6) What divine drink does the poet mention in 'To Celia (Drink to Me Only with Thine Eyes)'?
 - a) Ambrosia
 - b) Nectar of Jove
 - c) Holy water
 - d) Spring water
- 7) Who is the heroine of *As You Like It*?
 - a) Rosalind
 - b) Celia
 - c) Audrey
 - d) Phoebe
- 8) In which forest does most of the play 'As you Like It' take place?
 - a) Sherwood Forest
 - b) Forest of Arden
 - c) Epping Forest
 - d) Forest of Dean

- 9) Which character is known for his melancholy and famous speech "All the world's a stage"?
 - a) Orlando
 - b) Duke Senior
 - c) Jacques
 - d) Touchstone
- 10) Where was the great-grandmother Field's large house located?
 - a) Norfolk
 - b) London
 - c) Sussex
 - d) Cambridge
- 11) What did Lamb compare his adjustment to office life with?
 - a) A bird flying free
 - b) An animal getting used to a cage
 - c) A ship sailing in the sea
 - d) A student studying in school
- 12) Where did Lamb work for thirty-six years?
 - a) Lombard Street
 - b) Threadneedle Street
 - c) Chancery Lane
 - d) Mincing Lane

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- a) Explain the central idea of 'I Find No Peace.'
- b) What moral advice does the poem 'Leave me, O Love, which Reachest but to Dust' give?
- c) What is the speaker's final message to his beloved in 'One Day I Wrote Her Name'?
- d) How does Shakespeare present the idea of immortality in 'Sonnet 18'?
- e) What is the speaker's attitude toward earthly pleasures in 'To Celia' by Jonson?
- f) How does the poet use paradox in the poem 'I Find No Peace'?

Q.3 Write short answers/short notes. (Any Two)

12

- Narrate the story of Ho-ti and Bo-bo as told in 'A Dissertation on a Roast Pig'.
- Describe Lamb's early life as a clerk and his feelings towards Sundays in London.
- Describe the character of Field.
- What challenges did Lamb face after retirement, and how did he overcome them?

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

12

- a)** What are the characteristics of Elizabethan Poetry?

OR

- b) What are the features of Elizabethan Drama?**

Q.5 Answer the following questions.

12

Discuss the major themes in 'As You Like It.'

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

HINDI

हिंदी गद्य साहित्य एवं व्याकरण (G03-DSC1-0309)

वार, तारीख : शुक्रवार, ३१-१०-२०२५

कमाल गुण: ६०

समय: दोपहर १२:०० से ०२:३०

सूचनाएँ : १) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

२) दाई ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक दर्शाते हैं।

प्र.१ निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य १२
फिर से लिखिए।

१) रणेंद्र द्वारा लिखित 'ग्लोबल गांव के देवता' उपन्यास के केंद्र में ——
समुदाय है।

अ) किन्नर	ब) मुसलमान
क) आदिवासी	ड) पंजाबी

२) रणेंद्र ने —— एन्साइक्लोपीडिया के चार खंडों में संपादन किया है।

अ) मध्यप्रदेश	ब) गुजरात
क) आसाम	ड) झारखंड

३) 'ग्लोबल गांव के देवता' यह उपन्यास —— समुदाय के अनवरत जीवन
संघर्षों का दस्तावेज है।

अ) असुर	ब) भिल्ल
क) गोंड	ड) जाट

४) —— 'राजतंत्र' शब्द का विलोम शब्द है।

अ) नेतातंत्र	ब) गणतंत्र
क) तानाशाही	ड) हुकुमशाही

५) 'इंद्रियों को जीतने वाले को' —— कहते हैं।

अ) जितेंद्रिय	ब) बाहुबली
क) निंदनीय	ड) क्रोधिष्ठ

६) 'रात्री में विचरण करने वाले को' —— कहते हैं।

अ) अगोचर	ब) निशाचर
क) उशाचर	ड) दृष्टिगोचर

- ७) रणेंद्र कथादेश ——— कहानी प्रतियोगिता के प्रथम पुरस्कार से सम्मानित हैं।
 अ) २००६ ब) २०१०
 क) २०२० ड) २०२५
- ८) ——— 'विद्वान' का समानार्थक शब्द है।
 अ) अज्ञानी ब) पंडित
 क) बैरागी ड) सन्यासी
- ९) पोस्टिंग के लिए गांव के चाचा विधायक ——— से प्रार्थना करते हैं।
 अ) क्षेमेंद्र सिंह ब) रामाधार बाबू
 क) गजाधर बाबू ड) विरेंद्र सिंह
- १०) राष्ट्रपति ——— ने १८३० ई. में 'इंडियन रिमूवल ॲक्ट' बनाया।
 अ) एंड्रयू जेक्सन ब) ट्रंप
 क) ओबामा ड) बिल क्लिंटन
- ११) १६६१ ई. में राजा मैसोसोएट की मृत्यु के उपरांत उनके ——— मैटाकोम को समुदाय का प्रधान चुना गया।
 अ) दामाद ब) बेटे
 क) पिता ड) भांजे
- १२) ——— उर्फ गणेश्वरसिंह अपने आप को राजपूत ही कहता था।
 अ) गोनू ब) गणेशी
 क) ईश्वर ड) रामेशी

प्र.२ निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के संक्षेप में उत्तर लिखिए। (६ में से ४)

१२

- अ) अन्न, उपकार, प्यास इन शब्दों के समानार्थक शब्द लिखिए।
 ब) अग्रिम, घटाव, प्राचीन इन शब्दों के विलोम शब्द लिखिए।
 क) निम्नलिखित प्रत्येक वाक्यांश के लिए एक शब्द लिखिए।
 अ) जिसका जन्म नहीं होता
 ब) जो बुलाया न गया हो
 क) सौ वर्ष का समय
 ड) निम्नलिखित मुहावरों के अर्थ लिखिए।
 अ) खोज खबर लेना
 ब) आँख में खटकना
 क) घोड़े बेचकर सोना
 इ) आकाश, शत्रु, जलाशय इन शब्दों के समानार्थक शब्द लिखिए।
 ई) अमृत, अनुकूल, ढोंगी इन शब्दों के विलोम शब्द लिखिए।

- प्र.३ टिप्पणियाँ लिखिए। (४ में से २) १२
- अ) रणेंद्र का जीवन परिचय
- ब) 'ग्लोबल गांव के देवता' शीर्षक की सार्थकता
- क) 'ग्लोबल गांव के देवता' उपन्यास में संवाद
- ड) 'ग्लोबल गांव के देवता' उपन्यास की भाषा शैली
- प्र.४ 'ग्लोबल गांव के देवता' उपन्यास की कथावस्तु लिखिए। १२
- अथवा
- 'ग्लोबल गांव के देवता' उपन्यास का उद्देश्य स्पष्ट कीजिए।
- प्र.५ 'ग्लोबल गांव के देवता' उपन्यास में चित्रित समस्याओं को स्पष्ट कीजिए। १२

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

HISTORY

History of Modern Europe (1750 to 1871) - I (1630 to 1680) (G03-DSC1-0311)

वार, दिनांक : शुक्रवार, ३१-१०-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) — यांना रेल्वेचा जनक असे संबोधले जाते.
 अ) जॉर्ज स्टिफन्सन ब) जॉन के
 क) ऑर्कराईट ड) कॅप्टन कुक
- २) — या देशाला औद्योगिक क्रांतीची जननी असे संबोधले जाते.
 अ) रशिया ब) इंग्लंड
 क) भारत ड) चीन
- ३) औद्योगिक क्रांती सर्वप्रथम — उद्योगात घडून आली.
 अ) तेल ब) साखर
 क) कापड ड) पोलाद
- ४) — याने स्पिनिंग जेनी या यंत्राचा शोध लावला.
 अ) जॉर्ज स्टिफन्सन ब) जॉन के
 क) जेम्स हारग्रिब्ज ड) जेम्स वॅट
- ५) मेरि अँन्टाइनेट ही — लुईची पत्नी होती.
 अ) चौदाव्या ब) पंधराव्या
 क) सोळाव्या ड) अठराव्या
- ६) सोशल कॉन्ट्रॅक्ट (सामाजिक करार) हा ग्रंथ — याने लिहिला.
 अ) व्हॉल्टेअर ब) रूसो
 क) मॉन्टेस्क्यू ड) दिदेरो

- ७) ——— बेटावर नेपोलियन बोनापार्टचा जन्म झाला.
 अ) कॉर्सिका ब) एल्बा
 क) सेंट हेलेना ड) यापैकी नाही
- ८) इ.स. १८०० मध्ये ——— याने बँक ऑफ फ्रांसची स्थापना केली.
 अ) पंधरावा लुई ब) सोळावा लुई
 क) नेपोलियन बोनापार्ट ड) लाफायत
- ९) इ.स. ——— मध्ये वॉटर्लूची लढाई झाली.
 अ) १८१२ ब) १८१३
 क) १८१४ ड) १८१५
- १०) ——— ऑस्ट्रिया हा चा चॅन्सेलर (प्रधानमंत्री) होता.
 अ) मेटर्निक ब) फ्रेडरिक विल्यम
 क) बिस्मार्क ड) अलेक्झांडर पहिला
- ११) व्हिएन्ना ही ——— ची राजधानी आहे.
 अ) रशिया ब) ऑस्ट्रिया
 क) प्रशिया ड) तुर्कस्तान
- १२) इ.स. १८१५ ते १८४८ हा कालखंड युरोपच्या इतिहासात ——— युग म्हणून ओळखला जातो.
 अ) बिस्मार्क ब) नेपोलियन
 क) मेटर्निक ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) औद्योगिक क्रांती म्हणजे काय?
 ब) मेरी अँन्टाईनेट विषयी थोडक्यात माहिती द्या.
 क) बॅस्टिलच्या पाडावाची माहिती सांगा.
 ड) ब्रुमेर क्रांती म्हणजे काय?
 इ) इ.स. १८१४ – १५ च्या व्हिएन्ना परिषदेची तत्त्वे स्पष्ट करा.
 ई) मेटर्निकची योग्यता स्पष्ट करा.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) औद्योगिक क्रांतीचे सामाजिक परिणाम
 ब) १७८९ च्या फ्रेंच राज्यक्रांतीची वैचारिक कारणे
 क) नेपोलियन बोनापार्टची कायदेसंहिता
 ड) संयुक्त युरोपच्या अपयशाची कारणे

- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) औद्योगिक क्रांतीची कारणे स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) नेपोलियन बोनापार्टची पतनाची कारणमीमांसा करा.
- प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२
- इ.स. १७८९ च्या फ्रेंच राज्यक्रांतीचे परिणाम स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
HISTORY
History of Modern Europe (1750 to 1871) - I (1630 to 1680)
(G03-DSC1-0311)

Day & Date: Friday, 31-10-2025
 Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) _____ was called the father of railway.
 a) Gorge Stephenson b) John Key
 c) Arkwright d) Captain Cook
- 2) _____ was called the Mother of industrial revolution.
 a) Russia b) England
 c) India d) China
- 3) Industrial revolution firstly emerged in _____ industry.
 a) Oil b) Sugar
 c) Textile d) Iron
- 4) _____ invented spinning jenny.
 a) Jorge Stephenson b) John Key
 c) Hargreaves d) James Watt
- 5) Mari Antoinette was wife of Louis _____.
 a) 14th b) 15th
 c) 16th d) 18th
- 6) A book Social contract was written by _____.
 a) Voltaire b) Rousseau
 c) Montesquieu d) Diderot
- 7) Napoleon Bonaparte was born in _____ island.
 a) Corsica b) Elba
 c) Saint Helena d) None of them
- 8) _____ founded Bank of France in 1800 A.D.
 a) Louis 15th b) Louis 16th
 c) Napoleon Bonaparte d) Lafayette

- 9)** The battle of Waterloo took place in _____ A.D.
a) 1812 b) 1813
c) 1814 d) 1815
- 10)** _____ was the Chancellor of Austria.
a) Metternich b) Fredric William
c) Bismarck d) Alexander – I
- 11)** Vienna is the capital of _____.
a) Russia b) Austria
c) Prussia d) Turkastan
- 12)** The period of 1815 to 1848 was called _____ age in history of Europe.
a) Bismarck b) Napoleon
c) Metternich d) None of them

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- What is meant by Industrial Revolution?
- Give the short information about Marie Antoinette.
- Give the information about storming Bastille.
- What is meant by Brumaire revolution?
- Explain the principles of Vienna congress, 1814-15.
- Explain the estimate of Metternich.

Q.3 Write short notes. (Any Two)

12

- a) Social effects of Industrial Revolution
- b) Intellectual causes of French Revolution, 1789
- c) Napoleonic code
- d) Causes of the failure of Concert of Europe

Q.4 Write the detail answers of the following question. (Any One)

12

- a)** Explain the causes of Industrial revolution.

OR

- b) Discuss the Causes of the downfall of Napoleon Bonaparte.**

Q.5 Explain the Effects of French Revolution, 1789

12

Set **P**

- ७) ——— हे ग्रामसभेचे अध्यक्ष असतात.
अ) तलाठी
ब) ग्रामसेवक
क) गावातील ज्येष्ठ नागरिक
ड) सरपंच
- ८) गटविकास अधिकाऱ्याची नियुक्ती कोण करते?
अ) जिल्हाधिकारी
ब) विभागीय आयुक्त
क) केंद्रशासन
ड) राज्यशासन
- ९) पंचायत समिती सदस्याचा कार्यकाळ ——— वर्षांचा असतो.
अ) ५ वर्ष
ब) $2\frac{1}{2}$ वर्ष
क) ३ वर्ष
ड) ६ वर्ष
- १०) ७३ व्या घटनादुरुस्तीने राज्यघटनेतील अकराव्या अनुसूचीमध्ये किती विषयांचा समावेश करण्यात आला?
अ) २५
ब) २९
क) ३२
ड) ४२
- ११) खालीलपैकी कोणता विषय अकराव्या अनुसूचीत नाही?
अ) कृषी
ब) शिक्षण
क) रेल्वे
ड) महिला व बालविकास
- १२) ग्रामपंचायतीचा प्रशासकीय प्रमुख ——— असतो.
अ) सरपंच
ब) तलाठी
क) कोतवाल
ड) ग्रामसेवक

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) ग्रामपंचायत सदस्याची पात्रता सांगा.
- ब) पंचायतसमिती सभापतीची निवड प्रक्रिया लिहा.
- क) २०२० च्या नियमानुसार सरपंच निवडीची पद्धत स्पष्ट करा.
- ड) जिल्हा परिषद अध्यक्षांचे अधिकार लिहा.
- इ) बलवंतराय मेहता समितीच्या शिफारशी लिहा.
- ई) समुदाय विकास कार्यक्रम

प्र.३ खालील प्रश्नांचे थोडक्यात उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन)

१२

- अ) राज्यघटनेतील अनुसूची ११ बाबत माहिती द्या.
ब) मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांचे अधिकार व कार्य लिहा.
क) ग्रामपंचायतीची रचना अधिकार व कार्य लिहा.
ड) पंचायत समिती सभापतीच्या अधिकाराची चर्चा करा.

- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) वसंतराव नाईक समितीच्या शिफारसी लिहा.
किंवा
- ब) ग्रामसभेचे अधिकार व कार्य सविस्तर लिहा.
- प्र.५ ७३ व्या घटनादुरुस्तीची वैशिष्ट्ये आणि महत्त्व सविस्तर लिहा. १२

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
POLITICAL SCIENCE
Rural Local Self Government in Maharashtra (G03-DSC1-0325)**

Day & Date: Friday, 31-10-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) _____ is considered the founder of local government in modern India.

a) Lord Ripon	b) Lord Dalhousie
c) Lord Macaulay	d) None of these
- 2) The 73rd Constitutional Amendment was enacted in _____.

a) 1990	b) 1992
c) 1995	d) 1999
- 3) _____ committee recommended a three-tier structure of local self government.

a) Nehru Committee	b) Radhakrishnan committee
c) Balvantrao Mehta committee	d) None of these
- 4) The number of member has been fixed at _____ for gram panchayats with a population of 600 to 1500.

a) 03	b) 05
c) 07	d) 09
- 5) The age of requirement to contest Grampanchayat election is _____.

a) 18	b) 21
c) 25	d) 30
- 6) In which year were the zilla parishads established in Maharashtra?

a) 1958	b) 1960
c) 1962	d) 1965
- 7) The _____ is the president of the Gram Sabha.

a) Talathi	b) Gram Sevak
c) senior citizen of the village	d) Sarpanch

- 8) Who appoints the block development officer?
 a) Collector
 b) Divisional commissioner
 c) Central govt.
 d) State govt.
- 9) How many years is the tenure of a panchayat samiti member?
 a) 5 years
 b) $2\frac{1}{2}$ years
 c) 3 years
 d) 6 years
- 10) How many subjects were included in the II schedule of constitution by the 73rd constitutional amendment?
 a) 25
 b) 29
 c) 32
 d) 42
- 11) Which of the following subject is not in XI schedule?
 a) Agriculture
 b) Education
 c) Railway
 d) Child & Development
- 12) The Administrative head of the gram panchayat is the _____.
 a) Sarpanch
 b) Talathi
 c) Kotwal
 d) Gram Sevak

Q.2 Write short answers. (Any Four)**12**

- State the qualifications of Gram Panchayat Member.
- Write the selection process for Panchayat Samiti Chairman.
- Explain the method of sarpanch selection as per the 2020 rules.
- Write the power of zilla parishad president.
- Write the recommendation of Balwantrao Mehta committee.
- Community development programme.

Q.3 Write short answers. (Any Two)**12**

- Write information about schedule XI of the constitution.
- Write the power and functions of chief executive officer.
- Write the structures power and functions of Gram panchayat.
- Discuss the powers of the panchayat samiti chairman.

Q.4 Broad Question. (Any One)**12**

- Write the recommendation of Vansatrao Naik committee.

OR

- Write the powers and functions of the Gram Sabha.

Q.5 Write in detail the features and importance of the 73rd Amendment of the constitution.**12**

- ७) नरसिंहम कमिटी ही ——— क्षेत्राच्या सुधारणांशी संबंधित आहे.
 अ) शेती ब) बँकिंग
 क) सेवा ड) यापैकी नाही
- ८) रिझर्व बँकेला ——— ही नोट वगळता सर्व चलनी नोटा तयार करण्याचा अधिकार आहे.
 अ) एक रुपयाची नोट ब) दहा रुपयाची नोट
 क) शंभर रुपयाची नोट ड) ५०० रुपयाची नोट
- ९) पत पैसा ——— कडून निर्माण केला जातो.
 अ) सरकार ब) व्यापारी बँका
 क) मध्यवर्ती बँका ड) वरील सर्व
- १०) ——— या ठेवीवर व्यापारी बँक सर्वात कमी व्याजदर देते.
 अ) चालु ठेवी ब) बचत ठेवी
 क) मुदत ठेवी ड) वरील सर्व
- ११) चलन विषयक धोरण ——— कडून राबविले जाते.
 अ) मध्यवर्ती बँक ब) व्यापारी बँक
 क) खाजगी बँक ड) वरील सर्व
- १२) ई-बँकिंग ची संकल्पना ——— संबंधित आहे.
 अ) आर्थिक बँकिंग ब) विमा बँकिंग
 क) इलेक्ट्रॉनिक बँकिंग ड) वरील सर्व

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) वस्तु-विनिमय पद्धतीतील अडचणी लिहा.
 ब) मौद्रिक धोरणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
 क) ए.टी.एम चे गुण सांगा.
 ड) पतनिर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
 इ) भारतीय बँकाच्या विलीनीकरणाची कारणे लिहा.
 ई) बँकिंगची तत्वे स्पष्ट करा.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) पैशाच्या उत्क्रांतीच्या अवस्था सांगा.
 ब) ई-बँकिंग
 क) किंमत निर्देशांकाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 ड) पत नियंत्रणाची साधने सांगा.

- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
- अ) पैसा म्हणजे काय? पैशाच्या कार्याची सविस्तरपणे चर्चा करा.
किंवा
- ब) भारतीय अर्थव्यवस्थेत रिझर्व्ह बँकेची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२
- चलनवाढ म्हणजे काय? चलनवाढीची कारणे व परिणाम सांगा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
ECONOMICS
Money and Banking (G03-DSC1-0303)**

Day & Date: Friday, 31-10-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 12

- 1) _____ is the first stage of the evolution of money.
 - a) Paper money
 - b) Metallic money
 - c) Near money
 - d) Commodity money
- 2) _____ is a secondary function of Commercial Bank.
 - a) Remittance of funds
 - b) Credit creation
 - c) Travelers cheques
 - d) Store of value
- 3) In construction of index number base year is assumed _____.
 - a) 10
 - b) 100
 - c) 1000
 - d) None of these
- 4) CBDC means _____.
 - a) Central Bank of Digital Country
 - b) Credit Bank Digital Currency
 - c) Central Bank Digital Currency
 - d) None of these
- 5) _____ is a state in which the value of money is falling, prices are rising.
 - a) Inflection
 - b) Deflection
 - c) Reflection
 - d) None of these
- 6) Reserve Bank of India was established in _____.
 - a) 1951
 - b) 1940
 - c) 1949
 - d) 1935
- 7) The Narasimha committee is concerned with reforms in _____ sector.
 - a) Agricultural
 - b) Banking
 - c) Service
 - d) None of these
- 8) The RBI is empowered to issue all currency notes except _____.
 - a) One Rupee note
 - b) Ten Rupees note
 - c) 100 Rupees note
 - d) 500 Rupees note

- 9) Credit money is produced by _____.
 - a) Government
 - b) Commercial banks
 - c) Central Banks
 - d) All above
- 10) Commercial banks offer minimum interest rate on _____.
 - a) Current Deposits
 - b) Saving Deposits
 - c) Term Deposits
 - d) All above
- 11) Monetary Policy implemented by _____.
 - a) Central Bank
 - b) Commercial Bank
 - c) Private Bank
 - d) All the above
- 12) The concept of E-Banking is related to _____.
 - a) Economic Banking
 - b) Insurance Banking
 - c) Electronic Banking
 - d) All the above

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- Write the hurdles of the barter system.
- Explain the objective of monetary policy.
- Merits of ATM.
- Explain the process of credit creation.
- Write the causes of mergers of Indian Banking.
- Explain the principle of banking.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)

12

- State the stages of the evolution of money.
- E- Banking
- Explain the importance of index number.
- State the instruments of credit control

Q.4 Broad Question. (Any One)

12

- a) What is money? Discuss the Function of money in details.**

OR

- b) Explain the role of Reserve Bank of India in Indian economy.**

Q.5 Broad Question.

12

What is inflation? State the causes and effect of inflation.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
KANNADA
Novel and Drama (G03-DSC1-0313)**

Day & Date: Friday, 31-10-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

ಪ್ರ.೧ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರಿ.

೧೨

೧) 'ನೃಪತುಂಗ' ಕಾದಂಬರಿಯ ಲೇಖಕರು -	
೧) ಪು.ತಿ.ನ.	೨) ಡಿ.ಎಲ್.ಎನ್.
೨) ಹಾ.ಮಾ.ನಾ.	೩) ತ.ರಾ.ಸು.
೨) ಗೊಲಯಭಟ್ಟ ಇವರು ಓರ್ವ	
೧) ಜ್ಯೋತಿಷಿ	೨) ಕೂಲಿಕಾರ
೨) ಅರಸ	೩) ಮಂತ್ರಿ
೩) ನೃಪತುಂಗನ ಮಗ	
೧) ರನ್ನ	೨) ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ
೨) ಬಂಕೇಶರು	೩) ಕೃಷ್ಣ
೪) ಬನವಾಸಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರದ ಮಂಡಲೇಶ್ವರ	
೧) ನೃಪತುಂಗ	೨) ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ
೨) ಬಂಕೇಶರು	೩) ಕದಂಬ
೫) ವೆಂಗಿವಳ್ಳಿಯ ಅರಸ	
೧) ನೃಪತುಂಗ	೨) ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ
೨) ಪುಲಿಕೇಶಿ	೩) ಗಂಗ
೬) 'ಶಿವರಾತ್ರಿ' ನಾಟಕದ ಲೇಖಕರು -	
೧) ಪು.ತಿ.ನ.	೨) ಡಿ.ಎಲ್.ಎನ್.
೨) ಕಂಬಾರ	೩) ತ.ರಾ.ಸು.
೭) ಬಸವಣ್ಣನ ಮಾತು -	
೧) ಸುಳ್ಳು	೨) ಹರಟೆ
೨) ಮೋಸ	೩) ಮುತ್ತಿನ ಹಾರ

- ೮) ಅವಳ ಮನೇಲಿ ನಾಮ - ಮಾಡಿಕೋಬೇಕು -
 ೧) ಲಿಂಗಪೂಜೆ ೨) ಮದುವೆ
 ೩) ಜಳಕ ೪) ಜಗಳ
- ೯) ಹರಿಹರನ ಮಗ -
 ೧) ರವಿ ೨) ದಾಮೋದರ
 ೩) ಕುಮಾರ ೪) ಶಿವ
- ೧೦) ಶರಣರು ಎಲ್ಲಿದ್ದರ ಅಲ್ಲೇ, ಅದೇ -
 ೧) ನರಕ ೨) ಮಸಣ
 ೩) ಮೈದಾನ ೪) ಮಹಾಮನೆ
- ೧೧) 'ಶಿವರಾತ್ರಿ' ನಾಟಕದ ನಾಯಕ -
 ೧) ಬಸವಣ್ಣ ೨) ಬಿಜ್ಜಳ
 ೩) ಹರಳಯ್ಯ ೪) ಮಧುವರಸ
- ೧೨) ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿದ ಮೊದಲ ಗುರುಗಳು
 ೧) ಗೋಯಲ ಭಟ್ಟ ೨) ಚಂದ್ರಪ್ರಭಾಚಾರ್ಯರು
 ೩) ಜಿನಸೇನ ೪) ಆದಿನಾಥ

ಪ್ರ.೧ ಸಂದರ್ಭ ಸೂಚಿಸಿ ವಿವರಿಸಿರಿ. (ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ)

೧೨

- ೧) ಮುಳ್ಳಿಲ್ಲ, ಸುಳ್ಳು, ಅಪ್ಪಾಜಿ.
 ೨) ನನ್ನ ಪಾಣ ಒಪ್ಪಿಸಿಯಾದರೂ ದೊರೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.
 ೩) ಕಳ್ಳನಾಗಿದ್ದವನು ನೀ ಹೆಂಗ ಶಿವಶರಣಾದಿ?
 ೪) ನಮಗೆ ಬೇಡವಾದದ್ದು ಎಷ್ಟು ಲಕ್ಷ ಹಣವಾದರೇನು ಪ್ರಭು?
 ೫) ಅವರು ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ತಗೊಂಡು ಶಿವಧರ್ಮದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.
 ೬) ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೀರು, ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಿದರೆ ಗಿಡ ಉಳಿದೀತೆ?

ಪ್ರ.೨ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ. (ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ)

೧೨

- ೧) ಲಕ್ಷ್ಮಾದೇವಿ
 ೨) ಸಾಂವತ್ತಿ
 ೩) ಜಗದೇವ
 ೪) ಮಾನ್ಯಬೇಟ

ಪ್ರ.೩ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧ ರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ (ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ)

೧೨

- ೧) ಶಿವರಾತ್ರಿ ನಾಟಕದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
 ೨) ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ಮನೆತನದ ವೈಭವವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.

ಪ್ರ.೪ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ

೧೨

ನೃಪತುಂಗನ ಆದರ್ಶ ಆಡಳಿತ ವೈಖರಿಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರಿ.

Seat
No.

Set P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

URDU

Dakani Adab ka Mutalea (G03-DSC1-0335)

Day & Date: Friday, 31-10-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

12

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جوابات لکھیے۔

(1) کس سلطان نے دہلی کی بجائے پایہ تخت دولت آباد منتقل کیا؟

- (A) محمد بن قاسم
(B) علاؤ الدین حسن شاہ
(C) محمد بن تغلق
(D) محمود غزنوی

(2) کتاب "معرا العاشقین" کا تخلیق کار کون ہے؟

- (A) ملا وجہی
(B) ملا واعظ کاشفی
(C) خواجہ بندہ نواز
(D) عبداللہ حسین

(3) درج ذیل میں سے فخر الدین نظامی بیدری کی تخلیق کون سی ہے؟

- (A) کلمۃ الحقائق
(B) کلمۃ الاسرار
(C) ہدایت نامہ
(D) کدم راؤ پدم راؤ

(4) خواجہ بندہ نواز دہلی سے دکن کس سلطان کے عہد میں تشریف لائے تھے؟

- (A) فیروز شاہ بہمنی
(B) ابراہیم عادل شاہ ثانی
(C) محمد قلی قطب شاہ
(D) یوسف عادل شاہ

(5) عہد عادل شاہی میں کس سلطان کو جگت گرو کہا جاتا ہے؟

- (A) احمد شاہ
(B) محمد عادل شاہ
(C) علی عادل شاہ ثانی شاہی
(D) ابراہیم عادل شاہ ثانی

6) فخر الدین نظامی بیدری کس دور کا معروف شاعر تھا؟

- (A) عادل شاہی
(B) نظام شاہی
(C) قطب شاہی
(D) بہمنی

7) "دکن میں اردو" اس کتاب کا مصنف کون ہے؟

- (A) مولوی عبدالحق
(B) محمود شیرانی
(C) سلیمان ندوی
(D) نصیر الدین ہاشمی

8) "خوش نغز" کس صوفی شاعر کی تخلیق ہے؟

- (A) خواجہ بندہ نوازؒ
(B) شاہ میراجی شمس العشاقؒ
(C) شاہ امین الدین اعلیٰؒ
(D) سید میراں ہاشمی

9) دکن کے اُس صوفی شاعر کا نام بتائیے جن کا تعلق بہمنی عہد اور عادل شاہی عہد سے رہا ہے؟

- (A) شاہ ولی اللہ
(B) شاہ برہان الدین جانمؒ
(C) محمد قلی قطب شاہ
(D) شاہ میراجی شمس العشاقؒ

10) تصوف پر مبنی تصنیف "کلمۃ الاسرار" کس صوفی بزرگ کا شاہکار کارنامہ ہے؟

- (A) عبد اللہ حسینؒ
(B) خواجہ بندہ نوازؒ
(C) شاہ امین الدین اعلیٰؒ
(D) شاہ برہان الدین جانمؒ

11) خواجہ بندہ نوازؒ کی تخلیقات کا خالص موضوع کیا رہا ہے؟

- (A) فلسفہ
(B) عشق مجازی
(C) تصوف
(D) عمرانیات

12) بہمنی سلطنت میں کون سا شہر اردو کا مرکز رہا ہے؟

- (A) گلبرگہ
(B) حیدر آباد
(C) بیجاپور
(D) بیدر

12

سوال نمبر 2. مختصر سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی چار)

1) علاقہ دکن پر پایہ تخت تبدیلی کے کیا اثرات رونما ہوئے؟ مختصر وضاحت کیجیے؟

2) سلطان علاؤ الدین حسن شاہ پر مختصر نوٹ تحریر کیجیے؟

(3) شاہ میراجی شمس العشاق کی شعری خدمات پر مختصر نوٹ قلمبند کیجیے؟

(4) عادل شاہی سلطنت کا بانی یوسف عادل شاہ کے بارے میں آپ کیا جانتے ہیں؟ مختصر معلومات لکھیے؟

(5) ابراہیم عادل شاہ شانی کو جگت گرو کیوں کہا جاتا ہے؟ مختصر وضاحت کیجیے؟

(6) بہمنی دور کی شعری خدمات پر مختصر نوٹ لکھیے؟

12

سوال نمبر 3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی دو)

(1) "معراج العاشقین" پر مفصل نوٹ لکھیے؟

(2) "کلمۃ الاسرار" پر مفصل تبصرہ کیجیے؟

(3) "خوش نامہ" پر مفصل نوٹ قلمبند کیجیے؟

(4) بہمنی سلطنت کا قیام، تاریخی، لسانی اور ادبی خدمات پر مفصل نوٹ قلمبند کیجیے؟

12

سوال نمبر 4. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

(1) عادل شاہی سلطنت کا قیام، تاریخی، لسانی اور ادبی خدمات کا مفصل جائزہ لیجیے؟

(2) "کلمۃ الحقائق" کا مفصل تنقیدی جائزہ لیجیے؟

12

سوال نمبر 5. مثنوی "کدم راؤ پدم راؤ" کا خلاصہ مفصل تحریر کیجیے؟

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PERSIAN
Farsi Nasar (G03-DSC1-0319)**

Day & Date: Friday, 31-10-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

12

سوال نمبر 1. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے جوابات لکھیے۔

(1) حکایت باز با وفا۔۔۔۔۔ کتاب سے ماخوذ ہے۔

(A) گلستان	(B) بوستان
(C) رہبر نژاد نو	(D) انوارِ سہیلی

(2) استقامت بہ گفتار رہبر نژاد نو کا۔۔۔۔۔ گفتار ہے۔

(A) پنجم	(B) چہارم
(C) ششم	(D) دوم

(3) مہابھارت۔۔۔۔۔ مذہب کی تصنیف ہے۔

(A) عیسائی	(B) یہودی
(C) ہندو	(D) سکھ

(4) موسیٰؑ پر۔۔۔۔۔ کتاب نازل ہوئی۔

(A) توریت	(B) انجیل
(C) زیور	(D) قرآن مجید

(5) نصر اللہ پیشے سے۔۔۔۔۔ تھا۔

(A) حمال	(B) درزی
(C) نانائی	(D) بڑھئی

(6)----- کے مصنف ملا واعظ کاشفی ہیں۔

- (A) ر ہبر نژاد نو
(B) انوارِ سہیلی
(C) گلستان
(D) بوستان

(7) نصر اللہ جب اپنے کام سے فارغ ہوتا تو----- میں جا کر بیٹھتا۔

- (A) مسجد
(B) باغ
(C) شراب خانہ
(D) قہوہ خانہ

(8) کہتے ہیں کہ ایک نیک آدمی کا گھر----- کے ہمسایہ میں تھا۔

- (A) تاجر
(B) وزیر
(C) عالم
(D) طبیب

(9) درخت پر ایک----- لٹکا ہوا تھا۔ اور اس کے منہ سے ریزیلے قطرے گر رہے تھے۔

- (A) سانپ
(B) گرگٹ
(C) کوا
(D) طوطا

(10) ید بیضا----- کا معجزہ ہے۔

- (A) عیسیٰ
(B) موسیٰ
(C) نوح
(D) داؤد

(11) سند باد نے----- سفر کیے۔

- (A) سات
(B) آٹھ
(C) چھ
(D) پانچ

(12) سند باد نے بادشاہ سے الوداع کہہ کر جہاز کے ذریعے پہلے----- چلا گیا۔

- (A) بصرہ
(B) بغداد
(C) شیراز
(D) تہران

سوال نمبر 2. مندرجہ ذیل سوالات کے مختصر جوابات لکھیے۔ (کوئی چار)

(1) حکایت باز بافا میں باز کے کس طرح اپنے ساتھی کی جان بچائی؟

(2) انوارِ سہیلی کا ماخذ بیان کیجیے؟

(3) پانچویں صدی سے تعلق رکھنے والے بادشاہوں اور شعراء پر روشنی ڈالیے؟

(4) نصر اللہ اپنے اطن دھنوار قان کیوں واپس چلا گیا؟

(5) گفتار ششم استقامت کا اجمالی جائزہ لیجیے؟

(6) سندباد جہازی کے کردار پر روشنی ڈالیے؟

12

سوال نمبر 3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی دو)

(1) حکایت دشمن دانا و دوست ناداں کا خلاصہ تحریر کیجیے؟

(2) حکایت باز با وفا کا خلاصہ لکھیے؟

(3) نصر اللہ کے کردار پر روشنی ڈالیے؟

(4) خضر علیہ السلام کے دیوار باندھنے کے واقعہ کو بیان کیجیے؟

12

سوال نمبر 4. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

(1) مرزا حسین کاظم زاہد کی حالات زندگی تحریر کیجیے؟

(2) ملا واعظ حسین کا شفی کا تعارف لکھ کر دشمن دانا و دوست ناداں کا خلاصہ لکھیے؟

12

سوال نمبر 5. مندرجہ ذیل فارسی عبارت کا اردو ترجمہ کیجیے۔

نصر اللہ کہ کم کم پیری را در خود احساس می کرد از خدا خواست کہ چنین تفضلی در بارہ او بکند۔ فوراً مختصر دارائی خود را برداشت و بان باغیچہ بیروں شہر رفت۔ روز با بعات دیرین زود از خواب برمی خاست تمام اوقات خود را پروراندن گلہا و درختان باغیچہ برمی برد چوں از کاخستہ می شد بکنار جوی میان باغ می نشست و فکرمی کرد۔ درین مدت چیزهای تازه می دید۔ یک روز ناگہان ملتفت شد سنگ ریزہائی کہ در تہ جوی آب قرار گرفته اند مثل این است کہ آنجا برای خود خانہ ای ساخته اند۔ ہمیشہ با فشار آب مقاومت می کنند۔ مثل این است کہ آب می خاہد بزور آنہا را از خانہا بیرون کند ولی آنہا تن نمی دہند عاقبت فشار آب آنہا را از جامی خود بیرون می اندازد و پائین می کشد ولی باز در چنگال دشمن غاصب تلاش می کنند، بدور خود می گردند گوئی ہمیشہ بحسرت بعقب خود نگرانند و بارشک بخانہ خود می نگرند۔

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५
AIHCA
History of Ancient India (650 AD to 1200 AD) (G03-DSC1-0301)

वार, दिनांक: शुक्रवार, ३१-१०-२०२५
 वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

कमाल गुण: ६०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२**
- १) ——— हा चालुक्यांचा राजा इराणचा राजा खुसरो दुसरा याच्याशी मैत्रीपूर्ण संबंध प्रस्थापित केले होते.
 अ) पुलकेशी दुसरा ब) राजा जयसिंह
 क) सोमेश्वर दुसरा ड) किर्तीवर्मन
 - २) कल्याणीचे चालुक्य यांचे शिलालेख ——— भाषेत आहेत.
 अ) तेलुगु ब) तामिळ
 क) मराठी ड) कानडी
 - ३) ——— हा चोल साम्राज्याचा संस्थापक होय.
 अ) राजराज प्रथम ब) विजयालय
 क) कुलोतुंग प्रथम ड) राजेंद्र प्रथम
 - ४) ——— हा चोल राजा तंजावर येथील राजराजेश्वर मंदिर बांधले आहे.
 अ) कुलोतुंग दुसरा ब) राजाराधीराज प्रथम
 क) राजराज प्रथम ड) आदित्य प्रथम
 - ५) राष्ट्रकुट राजा दंतिदुर्ग हा ——— म्हणून स्वतःला म्हणवून घेत होता.
 अ) महासामंतधिपती ब) पृथ्वीवल्लभ
 क) कुंतलनरेश ड) राजराज
 - ६) अमोघवर्ष हा कानडी भाषेत ——— नावाचे काव्य लिहिले आहे.
 अ) हर्षचरित ब) मेघदूत
 क) अमुक्तमाल्यदा ड) कविराजमार्ग

- ७) भारवी हा संस्कृत कवी ——— या घराण्याच्या दरबारात होता.
अ) पल्लव ब) चोल
क) चालुक्य ड) राष्ट्रकुट
- ८) पल्लव राजा दुसरा नंदिवर्मन ——— येथे वैकुण्ठ-पेरुमल मंदिर बांधले.
अ) महाबलीपुरम ब) बदामी
क) कांची ड) वेंगी
- ९) ——— हा चीनी प्रवासी पल्लव राजा पहिला नरसिंहवर्मन काळात भेट दिली.
अ) फाहियान ब) हुएनत्सांग
क) इत्सिंग ड) टोलेमी
- १०) चतुर्वर्ग चिंतामणी हा ग्रंथ ——— याने लिहिला आहे.
अ) श्रीचक्रधर स्वामी ब) हर्षवर्धन
क) बाणभट्ट ड) हेमाद्रीपंडित
- ११) दृढपहारी हा ——— या वंशातील पहिला राजा आहे.
अ) चोल ब) यादव
क) राष्ट्रकुट ड) चालुक्य
- १२) यादव वंशाच्या सैन्याची भाषा ——— होती.
अ) हिंदी ब) तामिळ
क) तेलुगु ड) मराठी

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) पल्लव वंशाचे उदय थोडक्यात लिहा.
ब) यादव काळातील विद्येचा प्रसार स्पष्ट करा.
क) एलिफंटा लेणी वर्णन करा.
ड) चोल राजवंशाची उत्पत्ती थोडक्यात आढावा घ्या.
इ) वेरुळ लेणी थोडक्यात लिहा.
ई) कल्याणी चालुक्य घराणे उदय थोडक्यात माहिती द्या.

प्र.३ खालील प्रश्नांचे थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१२

- अ) चालुक्यांच्या उत्पत्तीचे आढावा घ्या.
ब) राष्ट्रकुट वंशाचे मूळ वसतिस्थान थोडक्यात चर्चा करा.
क) हेमाद्रीपंडित यांच्या कार्याचे थोडक्यात माहिती द्या.
ड) पल्लव राजा दुसरा नंदिवर्मन कार्य स्पष्ट करा.

- प्र.४ खालील प्रश्नांचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) चोल ग्राम प्रशासन आढावा घ्या.
- किंवा
- ब) वेरुळ येथील कैलास लेणीचे वर्णन करा.
- प्र.५ बदामी चालुक्य राजा पुलकेशी दुसरा याचे कार्य व योग्यता विशद करा. १२

Set

P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
AIHCA**

History of Ancient India (650 AD to 1200 AD) (G03-DSC1-0301)

Day & Date: Friday, 31-10-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative.

12

- 1) _____ This Chalukya King established friendly relations with the Iranian king Khusro II.

a) Pulakeshi II	b) Raja Jayasimha
c) Someshwar II	d) Kirtivarman
- 2) The inscriptions of the Chalukyas of Kalyani are in _____ language.

a) Telugu	b) Tamil
c) Marathi	d) Kannada
- 3) _____ is the founder of the Chola Empire.

a) Rajaraja I	b) Vijayalaya
c) Kulotunga I	d) Rajendra I
- 4) _____ This Chola king built the Rajarajeshwar temple at Thanjavur.

a) Kulotunga II	b) Rajaradhiraja I
c) Rajaraja I	d) Aditya I
- 5) The Rashtrakuta king Dantidurga used to call himself _____.

a) Mahasamantadhipati	b) Prithvivallabh
c) Kuntalnaresh	d) Rajaraja
- 6) Amoghavarsha wrote a poem called _____ in kannada language.

a) Harshachartia	b) Meghdoot
c) Amuktamalayada	d) Kavirajmarga
- 7) The Sanskrit poet Bharavi was in the court of the _____ dynasty.

a) Pallava	b) Chola
c) Chalukya	d) Rashtrakuta
- 8) The Pallava king Nandivarman II built the Vaikuntha-Perumal temple at _____.

a) Mahabalipuram	b) Badami
c) Kanchi	d) Vengi

- 9)** _____ was a Chinese traveler who visited during the reign of Pallava king Narasimhavarman I.
- a) Fahiyen b) Huentsang
c) Itsing d) Ptolemy
- 10)** The book Chaturvarga Chintamani was written by _____.
a) Sri Chakradhar Swami b) Harshavardhana
c) Banabhatta d) Hemadri Pandit
- 11)** Drudhapahari is the first king of the _____ dynasty.
a) Chola b) Yadava
c) Rashtrakuta d) Chalukya
- 12)** The language of the army of the Yadava dynasty was _____.
a) Hindi b) Tamil
c) Telugu d) Marathi

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- Write a brief account of the rise of the Pallava dynasty.
- Explain the spread of knowledge during the Yadava period.
- Describe the Elephanta Caves.
- Briefly review the rise of the Chola dynasty.
- Write a brief account of the Verula Caves.
- Give a brief account of the rise of the Kalyani Chalukya dynasty.

Q.3 Write short answers. (Any Two)

12

- Review the origin of the Chalukyas.
- Briefly discuss the original habitat of the Rashtrakuta dynasty.
- Give brief information about the work of Hemadri Pandita
- Explain the work of the Pallava king Nadivarman II.

Q.4 Write the detail answer. (Any One)

12

- a)** Review the Chola village administration.

OR

- b)** Describe the Kailash cave at Verul.

Q.5 Explain the work and merits of Badami Chalukya King Pulakeshi II.

12

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

PHILOSOPHY
Philosophy of Religion (G03-DSC1-0321)

वार, दिनांक: शुक्रवार, ३१-१०-२०२५
वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

कमाल गुण: ६०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) धर्मशास्त्र हे एक ——— आहे.
 अ) कला
 ब) वाणिज्य
 क) शास्त्र
 ड) यापैकी नाही
- २) आर्य हे ——— आहेत.
 अ) मुस्लीम
 ब) जैन
 क) बौद्ध
 ड) हिंदू
- ३) योगाचे ——— प्रकार आहेत.
 अ) तीन
 ब) चार
 क) पाच
 ड) सहा
- ४) ——— हा मोक्षाचा एक मार्ग आहे.
 अ) धर्म
 ब) अर्थ
 क) काम
 ड) यापैकी नाही
- ५) धार्मिक संकल्पनांचा अभ्यास हा ——— तत्त्वज्ञानाचा अभ्यास विषय आहे.
 अ) नीती
 ब) संत
 क) शिक्षण
 ड) धर्म
- ६) ——— हा बौद्धांचा एक महत्त्वाचा सिद्धांत आहे.
 अ) आत्मवाद
 ब) अनात्मवाद
 क) ईश्वर
 ड) ब्रम्ह
- ७) अर्धमागधी ही ——— ची भाषा आहे.
 अ) हिंदू
 ब) जैन
 क) सिख
 ड) इस्लाम

- ८) प्रार्थना ही ——— संकल्पना आहे.
अ) धार्मिक ब) नैतिक
क) अनैतिक ड) यापैकी नाही
- ९) क्षणिकवाद ही ——— ची संकल्पना आहे.
अ) इस्लाम ब) सांख्य
क) योग ड) बौद्ध
- १०) पंचशील ही ——— ची संकल्पना आहे.
अ) सिख ब) ख्रिस्त
क) हिंदू ड) बौद्ध
- ११) ——— हा हिंदू धर्मातील महत्त्वाचा सिद्धांत आहे.
अ) अनात्मवाद ब) आत्माचे अमरत्व
क) जडवाद ड) निरीश्वरवाद
- १२) ——— हा मुसलमानांचा धार्मिक ग्रंथ आहे.
अ) भगवद्गीता ब) कुराण
क) बायबल ड) त्रिपिटक

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

੧੨

- अ) पुरुषार्थाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) हिंदू धर्मानुसार मोक्षाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- क) नैतिकतेची व्याख्या द्या.
- ड) भक्तीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- इ) राष्ट्र धर्म स्पष्ट करा.
- ई) कर्म योगाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

੧੨

- अ) विश्व धर्म.
ब) भक्ती योग.
क) ज्ञान योगाचे स्वरूप.
ड) टोळी धर्म.

प्र.४ खालील प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

१२

- अ) राष्ट्र धर्म आणि विश्व धर्म यातील फरक स्पष्ट करा.
किंवा
ब) धर्म आणि मोक्ष पुरुषार्थ स्पष्ट करा.

प्र.५ खालील प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा.
हिंदू धर्माची महत्त्वाची तत्त्वे स्पष्ट करा.

१२

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PHILOSOPHY
Philosophy of Religion (G03-DSC1-0321)**

Day & Date: Friday, 31-10-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

12

- 1) Theology is a _____.
a) Art
b) Commerce
c) Science
d) None of these
- 2) Aryans are _____.
a) Muslims
b) Jainas
c) Bouddhas
d) Hindus
- 3) There are _____ kinds of yoga.
a) Three
b) Four
c) Five
d) Six
- 4) _____ is one of the way of Moksha.
a) Dharma
b) Artha
c) Kama
d) None of these
- 5) Study of religious concepts is the subject matter of _____.
philosophy.
a) Moral
b) Saints
c) Education
d) Religion
- 6) _____ is one of the important theory of Buddhism.
a) Atmavada
b) Anatmavada
c) I'svara
d) Brahma
- 7) Ardnamagadhi is a language of _____.
a) Hindu
b) Jaina
c) Sikkh
d) Islam
- 8) Prayer is _____ concept.
a) Religious
b) Moral
c) Immoral
d) None of these

- 9)** Momentariness is _____'s concept.
a) Islam
b) Sankhya
c) Yoga
d) Bouddha
- 10)** Panchashila is _____ concept.
a) Sikhism
b) Christian
c) Hindu
d) Buddhism
- 11)** _____ is one of the important theory of Hinduism.
a) Anatmavada
b) immortality of soul
c) Materialism
d) Non-theism
- 12)** _____ is a religious base of Islam.
a) Bhagavadgita
b) Kuran
c) Bible
d) Tripitaka

Q.2 Write short answers. (Any Four) 12

- Explain the concept of purusharthas.
- Explain the nature of moksha by Hinduism.
- Define morality.
- Explain the nature of bhakti.
- Explain national religion.
- Explain the nature of karma yoga.

Q.3 Write short notes. (Any Two) **12**

- a) Universal religion
b) Bhakti yoga
c) Nature of Dnyana yog
d) Concept of Tribal religion

Q.4 Write the detail answers. (Any One) 12

- a)** Distinguish between national religion and Universal religion.

OR

- b) Explain Dharma and Moksha purusharthas.**

Q.5 Explain the principles of Hinduism. **12**

Seat
No.

Set P

बी.ए. (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

PSYCHOLOGY**Developmental Psychology (Adolescent and Early Adulthood) Major
(G03-DSC1-0329)**

वार, दिनांक : शुक्रवार, ३१-१०-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) किशोर अवस्था ——— अवस्था आहे.
 - अ) संक्रमण
 - ब) सुप्त
 - क) काल्पनिक
 - ड) बाल
- २) स्व संकल्पना आणि स्व जाणीव यातून किशोर स्वतःची ——— शोधतात.
 - अ) ओळख
 - ब) भूमिका
 - क) दर्जा
 - ड) वैशिष्ट्ये
- ३) प्रारंभिक प्रौढावस्थेमध्ये ——— परिपक्वतेचा संपूर्ण विकास झालेला असतो.
 - अ) मानसिक
 - ब) शारीरिक
 - क) भावनिक
 - ड) आंतरिक
- ४) जोडीदाराची निवड करताना गाळणी प्रारूप ——— यांनी मांडले.
 - अ) कोहन आणि हस्टन
 - ब) हॉलंड व जीन्सबर्ग
 - क) मर्सिया आणि मारकस
 - ड) जडा आणि क्लेनके
- ५) किशोर अवस्थेत मुलींमध्ये ——— स्त्री संप्रेरके निर्माण होतात.
 - अ) एड्रोजन
 - ब) लेप्टीन
 - क) थायरोक्सिन
 - ड) एस्ट्रोजन
- ६) मुलांपेक्षा मुलींमध्ये स्व आदर ——— दिसून येतो.
 - अ) कमी
 - ब) जास्त
 - क) समान
 - ड) चांगला
- ७) प्रारंभिक प्रौढावस्थेमध्ये मृत्यूची संभाव्यता ——— या कारणाने अधिक असते.
 - अ) अपघात
 - ब) गंभीर आजार
 - क) व्यायाम
 - ड) यापैकी नाही

- ८) व्यवसाय दृढीकरण ही संकल्पना ——— यांनी मांडली.
अ) हॉलंड ब) जीन्सबर्ग
क) जॉर्ज ड) हरलॉक
- ९) ——— हा लैंगिक संसर्गजन्य आजार आहे.
अ) नागिन ब) परमा
क) एड्स ड) गचकर्ण
- १०) ——— यांनी किशोरांच्या ओळख विषयक विकासाचे चार प्रकार सांगितले.
अ) मर्सिया ब) गिलियान
क) पियाजे ड) फ्राईड
- ११) प्रारंभिक प्रौढावस्थेचा कालखंड ——— असा सांगितला जातो.
अ) ३० ते ४० ब) २० ते ४०
क) २० ते ६० ड) यापैकी नाही
- १२) प्रेमाचा त्रिकोणी सिद्धांत ——— यांनी मांडला.
अ) मर्सिया ब) गिलियान
क) पियाजे ड) स्टर्नबर्ग

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) जवळीकता म्हणजे काय?
- ब) घटस्फोट म्हणजे काय?
- क) भावनिक बुद्धिमत्ता म्हणजे काय?
- ड) ओळख संपादन म्हणजे काय?
- इ) पौगंडावस्था म्हणजे काय?
- ई) क्षुधाअभाव म्हणजे काय?

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) वैकासिक मानसशास्त्राची उद्दिष्टे
ब) लैंगिक अभिमुखता
क) शारीरिक असक्षमता
ड) प्रौढावस्थेतील सामाजिक घडयाळ

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

१२

- अ) प्रारंभिक प्रौढावस्थेतील घटस्फोटाची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.
किंवा
ब) किशोर अवस्थेतील आत्महत्या सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

१२

- किशोर अवस्थेतील पोषण अन्नपदार्थ आणि खाण्याच्या विकृती स्पष्ट करा.

October/November - 2025

PSYCHOLOGY

**Developmental Psychology (Adolescent and Early Adulthood) Major
(G03-DSC1-0329)**

Max. Marks: 60

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

12

- 1) Adolescence is a stage of _____.
a) Transition b) Latent
c) Imaginary d) Child
- 2) Adolescents discover their own _____.
a) Identity b) Role
c) Status d) Characteristics
- 3) In early adulthood, the maturity of _____ is fully developed.
a) Mental b) Physical
c) Emotional d) Internal
- 4) The filter model for choosing a partner was proposed by _____.
a) Cohn and Huston b) Holland and Ginsburg
c) Mercia and Marcus d) Jada and Kleinke
- 5) During adolescence, girls produce _____ female hormones.
a) Androgen b) Leptin
c) Thyroxine d) Estrogen
- 6) Self-esteem _____ is seen in girls than boys.
a) Less b) More
c) Same d) Better
- 7) The probability of death in early adulthood is higher due to _____.
a) Accident b) Serious illness
c) Exercise d) None of these
- 8) The concept of career consolidation was proposed by _____.
a) Holland b) Ginsburg
c) George d) Hurlock

- 9)** _____ is a sexually transmitted disease.
- a) Nagin b) Parma
c) Aids d) Gachkarna
- 10)** _____ mentioned four types of adolescent identity development.
- a) Mercia b) Gillian
c) Piaget d) Fried
- 11)** The period of early adulthood is said to be _____.
a) 30 to 40 b) 20 to 40
c) 20 to 60 d) None of these
- 12)** The triangular theory of love was proposed by _____.
a) Murcia b) Gillian
c) Piaget d) Sternberg

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- a) What is intimacy?
- b) What is divorce?
- c) What is emotional intelligence?
- d) What is identity acquisition?
- e) What is adolescence?
- f) What is anorexia?

Q.3 Write Notes. (Any Two)

12

- a) Objectives of Developmental Psychology
- b) Sexual orientation
- c) Physical Disability
- d) The social clock of adulthood

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)

12

- a)** Explain the causes and effects of divorce in early adulthood.

OR

- b) Explain suicide in adolescence in detail.**

Q.5 Answer the following question in detail.

12

Explain the nutritional status of adolescents and eating disorders.

Seat No.	

Set	P

बी.ए (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५
SANSKRIT
 कारक - प्रकरणम (G03-DSC1-0331)

वार, दिनांक: शुक्रवार, ३१-१०-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय चित्वा वाक्य पुनर्लिखत।
 योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

१२

- १) साधकतमम् ----।
 अ) कर्म
 ब) अधिकरणम्
 क) अपादानम्
 ड) करणम्
- २) संस्कृतव्याकरणानुसारम् ---- कारकाणि संति।
 अ) ७
 ब) ६
 क) ५
 ड) ८
- ३) गमयत् स्वर्गम्।
 अ) शत्रोः
 ब) शत्रुः
 क) शत्रुभ्याः
 ड) शत्रून्
- ४) स्वामी ---- क्रुध्यति।
 अ) सेवकस्य
 ब) सेवकाय
 क) सेवकेन
 ड) सेवके
- ५) कर्तुः ---- कर्म।
 अ) ईप्सिततमं
 ब) साधकं
 क) संबंध
 ड) आधार
- ६) 'विप्राय गां ददाति' या ठिकाणी 'विप्राय' ही ---- चतुर्थी आहे.
 अ) अधिकरणे
 ब) सम्प्रदाने
 क) अपादाने
 ड) कर्मप्रवचनीय

- ७) अनीप्सित कर्म कारकाची ——— विभक्ति होते.
अ) द्वितीया ब) प्रथमा
क) तृतीया ड) पंचमी
- ८) 'द्रोणो व्रीहिः' या ठिकाणी ——— मात्रे प्रथमा होते.
अ) मात्रा ब) परिमाण
क) लिंग ड) वचन
- ९) चतुर्थीविभक्तिकृते कारकम् ——— अस्ति ।
अ) अधिकरण ब) सम्प्रदान
क) अपादान ड) कर्म
- १०) गायकः गीतम् गायति । या ठिकाणी गीतम् हे ——— आहे.
अ) अधिकरण ब) सम्प्रदान
क) अपादान ड) कर्म
- ११) ——— अध्यापयत् विधिम् ।
अ) वेदाय ब) वेदः
क) वेदम् ड) वेदेन
- १२) धृवम् अपाये ——— ।
अ) अपादानम् ब) सम्प्रदानम्
क) करणं ड) अधिकरणम्

प्र.२ टिप्पणीं लिखत। (केवलं ४)

१२

टिपा लिहा. (कोणत्याही २)

- अ) अकथितं कर्म
ब) विभक्तिकारकसम्बन्धः
क) करणकारकम्
ड) लिंगमात्रे प्रथमा ।
इ) अधिकारसूत्रम्
ई) भुवः प्रभवः

प्र.३ अधोनिर्दिष्टानि सूत्राणि स्पष्टीकुरुत । (केवलं २)

१२

खालील सूत्रे स्पष्ट करा. (कोणतेही २)

- अ) तथायुक्तंचानीप्सितम्
ब) भीत्रार्थानांभयहेतुः ।
क) कर्तृकरणयोः तृतीया ।
ड) अनभिहिते ।

प्र.४ अधोनिर्दिष्टेषु पद्येषु कारकाणि लिखत ।

खालील पद्यांतील कारके ओळखा.

(उदा. पद्य— अथ प्रजानामधिपः प्रभाते जायाप्रतिग्राहितगन्धमाल्याम् ।

वनाय पीतप्रतिबद्धवत्सां यशोधनो धेनुमृषेर्मुमोच ।।

उत्तर — अधिपः — कर्ता, प्रभाते — अधिकरणम्, वनाय — सम्प्रदानम्)

अ) तस्याः खुरन्यासपवित्रपांसुमपांसुलानां धुरि कीर्तनीया ।

मार्गं मनुष्येश्वरधर्मपत्नी श्रुतेरिवार्थं स्मृतिरन्वगच्छत् ।।

ब) निवर्त्य राजा दयितां दयालुस्तां सौरभेयीं सुरभिर्यशोभिः ।

पयोधरीभूतचतुःसमुद्रां जुगोप गोरूपधरामिवोर्वीम् ।।

क) आस्वादवद्भिः कवलैस्तृणानां कण्डूयनैर्दशनिवारणैःश्च ।

अव्याहतैः स्वैरगतैश्च तस्याः सम्राट् समाराधनतत्परोऽ भूत् ।।

ड) स कीचकैर्मारुतपूर्णरन्ध्रैः कूजद्भिरापादितवंशकृत्यम् ।

शुश्राव कुञ्जेषु यशः स्वमुच्चैरुद्गीयमानं वनदेवताभिः ।।

प्र.५ कर्म कारक आणि प्रयोजक रचना यावर प्रकाश टाका.

किंवा

कारकांचा थोडक्यात परिचय द्या.

- ८) पाश्चिमात्यीकरणाची प्रक्रिया ---- राजवटीत सुरू झाली.
अ) अशोका
ब) ब्रिटिश
क) इस्लाम
ड) वरीलपैकी नाही
- ९) कोणता दिवस आंतरराष्ट्रीय महिला दिन मानला जातो?
अ) ३ जानेवारी
ब) ८ मार्च
क) २ ऑक्टोबर
ड) १५ ऑगस्ट
- १०) आधुनिकीकरण ही प्रक्रिया ---- ची आहे.
अ) संघटनावाद
ब) सार्वत्रिक
क) नूतनीकरण
ड) संस्थात्मक
- ११) संस्कृतीकरणाच्या प्रकियेत सामान्यतः ---- जातीच्या नियमाचे अनुकरण होते.
अ) समान
ब) कनिष्ठ
क) उच्च
ड) गरीब
- १२) स्त्रियांना ---- काळात "उपनयन" संस्काराचे अधिकार होते.
अ) वैदिक
ब) वेदोत्तर
क) ब्रिटिश
ड) मोघल

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) आधुनिकीकरण
- ब) मध्ययुगीन कालखंडातील स्त्रियांचा दर्जा.
- क) ग्रामीण समाजाची कोणतीही चार वैशिष्ट्ये सांगा.
- ड) सामाजिक परिवर्तनाची कारणे
- इ) पाश्चात्यीकरणाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- ई) नागरी समाजाची तीन वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१२

- अ) स्वातंत्र्योत्तर काळातील स्त्रियांचा दर्जा स्पष्ट करा.
ब) जातिव्यवस्थेतील परिवर्तन
क) आदिवासी समाजातील परिवर्तन
ड) संयुक्त कुटुंबाचे बदलते स्वरूप

प्र.४ अ) ब्रिटिश कालखंडातील स्त्रियांचा दर्जा स्पष्ट करा.

१२

किंवा

- ब) शिक्षणाचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये लिहा.

प्र.५ आदिवासी समाजाची व्याख्या देऊन त्यांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

१२

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
SOCIOLOGY
Social Structure of Indian Society (G03-DSC1-0333)**

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

12

- 1) The process of social change is _____.
a) continuous b) static
c) legal d) biological
- 2) _____ period the status of women started declining.
a) Smruti b) Vaidik
c) British d) Mughal
- 3) Joint family is the characteristic of _____ society.
a) Rural b) Urban
c) Industrial d) None of these
- 4) In urban society nature of social relationship.
a) primary b) secondary
c) stable d) informal
- 5) Small in size is the characteristic feature of _____ society.
a) Nomadic b) Rural
c) Urban d) Tribal
- 6) Rural society was based on _____.
a) Marriage system b) Caste system
c) Public opinion d) Secondary relations
- 7) Who said "cast is closed class"?
a) Madan and Majumdar b) Cooley
c) Ghurye d) Gilon
- 8) The process of westernization initiated during _____ Rule.
a) Ashoka b) British
c) Islamic d) none of above

- 9)** Which day is considered to be the international women Day.
- a) 3rd January b) 8th March
c) 2nd October d) 15th August
- 10)** Modernization is a process of _____.
a) Organisation b) Universal
c) Renewal d) Institutional
- 11)** In Sanskritization normally follow the rules of caste.
a) equal b) lower
c) higher d) poor
- 12)** Women headlight of Upnayan is _____ period.
a) Vaidik b) Post Vaidik
c) British d) Mughal

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- Modernization.
- Status of women during medieval period.
- State any four characteristics of rural society.
- Causes of social change.
- Explain the process of westernization.
- State any three characteristics of urban society.

Q.3 Write short answers. (Any Two)

12

- a) Explain status of women after independence.
- b) Changes in caste system
- c) Changes in driver society
- d) Changes in nature of joint family

Q.4 a) Explain the status of women during the British period.

12

OR

- b) Write the meaning and characteristics of education.**

Q.5 Define Tribal society and explain its characteristics.

12

- ७) ध्रुवीय प्रदेशात हवेचा ——— दाबाचा पट्टा निर्माण होतो.
 अ) कमी
 ब) जास्त
 क) साधारण
 ड) अतिक्रमी
- ८) विषुवृत्तीय प्रदेशात वर्षभर ——— प्रकारचा पाऊस पडतो.
 अ) आरोह
 ब) आवर्त
 क) प्रतिरोध
 ड) मोसमी
- ९) हवा पूर्ण बाष्पसंपृप्त असेल तर त्या हवेची आर्द्रता ——— टक्के असते.
 अ) २५
 ब) ५०
 क) ७५
 ड) १००
- १०) प्रतिव्यापारी वाऱ्यांना ——— वारे असेही म्हणतात.
 अ) पूर्वीय
 ब) पश्चिमी
 क) दक्षिणीय
 ड) उत्तरीय
- ११) जमीन व पाणी यांचे तापण्याचे व थंड होण्याचे गुणधर्म ——— आहेत.
 अ) समान
 ब) भिन्न
 क) सर्वसाधारण
 ड) विशिष्ट
- १२) वातावरणाच्या ——— या थरातून दीर्घ रेडिओ लहरी परावर्तीत होतात.
 अ) सी
 ब) डी
 क) इ
 ड) एफ

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) वातावरणाचे घटक स्पष्ट करा.
 ब) तापमानाचे दैनिक व वार्षिक वितरण स्पष्ट करा.
 क) व्यापारी वाऱ्याची वैशिष्ट्ये.
 ड) विशिष्ट आर्द्रता म्हणजे काय सांगा.
 इ) प्रतिरोध पर्जन्य.
 ई) उष्ण कटिबंधीय आवर्ताची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) वातावरणातील स्तर रचना
 ब) तापमानाची विपरीतता
 क) वाऱ्यांचे प्रकार
 ड) कोपेनचे हवामानाचे विभाग

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न लिहा. (कोणताही एक)

१२

अ) सौरशक्ती म्हणजे काय सांगून सौरशक्तीच्या वितरणावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

किंवा

ब) पृथ्वीवरील वातावरणीय दाबपट्टे स्पष्ट करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न लिहा.

१२

हवा व हवामान म्हणजे काय सांगून हवेची अंगे किंवा घटक स्पष्ट करा.

Set

P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
GEOGRAPHY
Climatology (G03-DSC1-0307)**

Day & Date: Friday, 31-10-2025

Max. Marks: 60

Time: 12:00 PM To 02:30 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Draw neat diagrams wherever necessary.
4) Use of maps stencil is allowed.

Q.1 Choose the correct alternative.

12

- 1) The lowest layer of the atmosphere is known as _____.
a) Exosphere b) Mesosphere
c) Thermosphere d) Troposphere
- 2) According to Koppen's classification, the letter 'A' represents the climate type of _____.
a) Arid and dry b) Deciduous
c) Polar d) Tropical
- 3) The lines joining places of equal atmospheric pressure are called _____.
a) Isobar b) Isohaline
c) Isohyet d) Isotherm
- 4) Equator to the poles, the air temperature become _____.
a) Higher b) Lower
c) Very high d) Moderate
- 5) The proportion of oxygen gas in the atmosphere is about _____ percent.
a) 30 b) 21
c) 78.8 d) 0.03
- 6) The temperature of the Sun's surface is approximately _____ degree Celsius.
a) 4000 b) 5000
c) 6000 d) 7000
- 7) In the Polar Regions, a zone of _____ air pressure is formed.
a) Low b) High
c) Moderate d) Very low

- 8) In the equatorial region _____ type of rainfall occurs throughout the year.
a) Convictional	b) Cyclonic
c) Orographic	d) Seasonal
- 9) If the air is fully saturated with water vapor, then its humidity is _____ percent.
a) 25	b) 50
c) 75	d) 100
- 10) The antitrade winds are also known as _____ Winds.
a) Easterly	b) Westerly
c) Southerly	d) Northerly
- 11) The heating and cooling properties of land and water are _____.
a) Same	b) Different
c) General	d) Specific
- 12) Long radio waves are reflected from the _____ Layer of the atmosphere.
a) C	b) D
c) E	d) F

Q.2 Write short answers. (Any Four)**12**

- Explain the elements of atmosphere.
- Daily and Annual distribution of temperature.
- Characteristics of trade winds.
- What is Specific humidity?
- Orographic rainfall.
- Characteristics of tropical cyclones.

Q.3 Write short notes. (Any Two)**12**

- Structure of the Atmosphere.
- Inversion of temperature.
- Types of winds.
- Koppen's climatic division.

Q.4 Write a broad answer type question. (Any One)**12**

- Define solar energy and explain the factors affecting on the distribution of solar energy.

OR

- Explain the atmospheric pressure belts on the Earth.

Q.5 Write a broad answer type question.**12**

Define weather and climate. Explain the elements of climate.

Set

P

बी.ए (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:

ऑक्टोबर/नोव्हेंबर - २०२५

Music - III

Advanced Study of Indian Music (Paper – III) (G03-DSC1-0317)

वार, दिनांक: शुक्रवार, ३१-१०-२०२५

कमाल गुणः ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકઢીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

प्र.१ खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून लिहा.

03

१) मालकंस रागात — हे दोन स्वर वर्ज आहेत.

अ) प, रे

ब) ग, ध

क) नी, सा

ਡ) ਸਾ, ਮ

२) — हा सात मात्रांचा ताल आहे.

अ) एकताल

ब) त्रिताल

क) रूपक

ड) दादरा

३) धमार हा ——— गीत प्रकार आहे.

अ) लोकगीत

ब) उत्तर भारतीय

क) सकाळचा

ੳ) ਖ਼ਯਾਲ

४) भैरव रागाचा थाट ---- आहे.

अ) मारवा

ब) तोडी

क) भैरव

ड) खमाज

५) एका मात्रेत दोन मात्रा म्हणणे किंवा वाजवणे म्हणजे — होय.

अ) एकपट

ब) भजन

क) गायनसमय

ਡ) ਦੁਘਟ

६) चौताल ---- मात्रांचा आहे.

અ) ત્રીજી

ब) आठ

क) बारा

ड) चार

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) 0६
- अ) छोटा ख्याल म्हणजे काय?
- ब) उत्तर भारतीय गीत प्रकारांची नावे सांगा?
- क) तिप्पट म्हणजे काय?
- ड) वर्ज स्वर म्हणजे काय?
- प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) भैरव किंवा यमन रागाची शास्त्रीय माहिती लिहा.
- ब) तराना म्हणजे काय? थोडक्यात माहिती लिहा.
- क) सरगम गीत म्हणजे काय? व्याख्या लिहा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) वाद्यांचे वर्गीकरण स्पष्ट करून त्यातील वाद्यांची नावे लिहा.
- ब) स्वामी हरिदास यांचे चरित्र थोडक्यात लिहा.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर — २०२५

PHYSICAL EDUCATION - III**History of Physical Education (G03-DSC1-0323)**

वार, दिनांक: शुक्रवार, ३१-१०-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

०६

१) ——— हे बिहार मधील शारीरिक शिक्षणाचे मोठे केंद्र आहे.

अ) नालंदा

ब) बनारस

क) पटना

ड) भोपाळ

२) ऑलिंपिक पदक विजेत्या खेळाडूस ——— झाडाच्या फांदीचा मुकुट घातला जातो.

अ) चंदन

ब) लिली

क) ऑलीव्ह

ड) गुलाब

३) ——— हे आधुनिक ऑलिंपिकचे जनक आहेत.

अ) बॅरन डी कुबर्टीन

ब) नेपोलियन

क) अमित ठाकूर

ड) कोलंबस

४) ऑलिंपिकचा प्रारंभ ——— देशात झाला होता.

अ) ग्रीस

ब) रोम

क) इटली

ड) भारत

५) ग्रीक लोक ——— यांना देव मानतात.

अ) नेपोलियन

ब) झीझीस

क) कोलंबस

ड) हर्कुलस

६) प्राचीन ऑलिंपिकची सुरुवात ई.स.पूर्वी ——— ला झाली.

अ) ७८६

ब) ६६५

क) ७८०

ड) ७७६

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

०६

अ) प्राचीन ऑलिंपिक स्पर्धामधील क्रीडा प्रकार सांगा.

ब) मुघल कालखंडातील शारीरिक शिक्षण थोडक्यात सांगा.

- क) ब्रिटिश काळातील शारीरिक शिक्षण थोडक्यात सांगा.
ड) मराठा काळातील शारीरिक शिक्षण थोडक्यात सांगा.

- प्र.३ खालील प्रश्नाचे थोडक्यात उत्तर लिहा/टिप लिहा. 0६
प्राचीन काळातील शारीरिक शिक्षणाचे उद्देश काय होते?
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
अ) आदिमानव काळातील शारीरिक शिक्षणाची पद्धती, ध्येय, आणि कार्यक्रम स्पष्ट करा.
किंवा
ब) आधुनिक ऑलिंपिक स्पर्धा सविस्तर सांगा.

Set	P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PHYSICAL EDUCATION - III
History of Physical Education (G03-DSC1-0323)**

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

06

- 1) _____ is a major center of physical education in Bihar.

a) Nalanda	b) Banaras
c) Patna	d) Bhopal
- 2) The Olympic medal winner is crowned with a branch of _____ tree.

a) Sandalwood	b) Lily
c) Olive	d) Rose
- 3) _____ is the father of modern Olympics?

a) Baron de Coubertin	b) Napoleon
c) Amit Thakur	d) Columbus
- 4) The Olympics started in _____ country.

a) Greece	b) Rome
c) Italy	d) India
- 5) The Greeks _____ believed in God.

a) Napoleon	b) Zeus
c) Columbus	d) Hercules
- 6) The ancient Olympics started in _____ BC.

a) 786	b) 665
c) 780	d) 776

06

- Name the sports in the ancient Olympic Games.
- Briefly describe physical education during the Mughal period.
- Briefly describe physical education during the British period.
- Briefly describe physical education during the Maratha period.

- Q.3 Write short answer/Write Short Note.** **06**
What were the objectives of physical education in ancient times?
- Q.4 Answer the following question. (Any One)** **12**
- a)** Write detailed information about physical education in India during the British period.
 - b)** What is physical education? Explain it and write its objectives in detail.

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर - २०२५

MARATHI - IV

(मराठी कविता आणि आत्मकथन: आकलन आणि आस्वाद)

(G03-DSC1-0316)

वार, दिनांक: शनिवार, ०१-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) 'उन्हाच्या कटाविरुद्ध' या काव्यसंग्रहाचे प्रकाशन कोणत्या वर्षी झाले?

अ) २०११

ब) २०१०

क) २०१२

ड) २००९

२) 'उन्हाच्या कटाविरुद्ध' या काव्यसंग्रहाला किती पुरस्कार प्राप्त झाले आहेत?

अ) पाच

ब) दोन

क) चार

ड) तीन

३) 'उन्हाच्या कटाविरुद्ध' हा काव्यसंग्रह कोणाला अर्पण केला आहे?

अ) शुभ्र कागदांना

ब) मित्रांना

क) आई वडिलांना

ड) कलाकारांना

४) मुख्यानेच टिपं गाळणाऱ्या कवितेला कवी काय म्हणतो?

अ) निराधार कविता

ब) बहिष्कृत कविता

क) लाचार कविता

ड) सोशिक कविता

५) उन्हाच्या कटाविरुद्ध कोणत्या फुलासारखं बहरावं असं कवीला वाटतं?

अ) मोगरा

ब) गुलमोहोर

क) गुलाब

ड) जास्वंद

६) निळ्या अस्मितेच्या शार्डने लिहिताना कोणाला जाग येते?

अ) निसर्गाला

ब) दगड धोंड्यांना

क) गुलामांना

ड) समाजाला

७) अमलताश हा काव्यसंग्रह कोणत्या प्रकाशन संस्थेने प्रकाशित केला आहे?

अ) मौज

ब) ग्रंथाली

क) समीक्षा

ड) सुविद्या

- ८) सुप्रिया दीक्षित आपल्या आईला कोणत्या नावाने हाक मारत असते?
अ) आक्का
ब) ताई
क) माई
ड) आव्वा
- ९) सुप्रिया दीक्षित यांना कोणती गोष्ट आवडायची?
अ) चित्रपट पाहणे
ब) नाटक पाहणे
क) भरतकाम करणे
ड) गाणी ऐकणे
- १०) सुप्रिया दीक्षित यांच्या आईला कोणता आजार होता?
अ) दम्याचा
ब) संधिवाताचा
क) अल्सरचा
ड) क्षयाचा
- ११) आजोळी दत्तक गेल्यामुळे चंदूचे कागदोपत्री नाव काय झाले?
अ) भालचंद्र जोशी
ब) चंद्रकांत जोशी
क) भालचंद्र दीक्षित
ड) चंद्रकांत दीक्षित
- १२) रोहिणी कोणत्या नृत्य प्रकारात पारंगत होती?
अ) भरतनाट्यम
ब) कथक
क) ओडिसी
ड) कुचिपुडी

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) कविता वाङ्मय प्रकार म्हणजे काय त्याच्या व्याख्या लिहा.
ब) मराठी कवितेचे प्रकार थोडक्यात लिहा.
क) नागराज मंजुळेंच्या आठवणीतील पाऊस कसा होता?
ड) आत्मकथनाचे स्वरूप कसे असते ते लिहा.
इ) अमलताश या आत्मकथनामध्ये कोणकोणत्या व्यक्तिरेखा येतात?
ई) सुप्रिया दीक्षित यांना कोणकोणते छंद होते?

प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न. (कोणतेही दोन)

१२

- अ) 'माझी कविता' या कवितेत नागराज मंजुळे स्वतःच्या कवितेचे वर्णन कसे करतात?
- ब) नागराज मंजुळे यांच्या दृष्टीने लेखणी नसती तर ते कशा प्रकारे व्यक्त झाले असते?
- क) आत्मकथनाची वैशिष्ट्ये थोडक्यात लिहा.
- ड) अमलताश या आत्मकथनाच्या लेखिकेने बालपणाच्या कोणकोणत्या आठवणी सांगितल्या आहेत?

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

१२

अ) 'उन्हाच्या कटाविरुद्ध' या काव्यसंग्रहाचे कवी नागराज मंजुळे यांच्या कवितेचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

किंवा

ब) 'अमलताश' या आत्मकथनातून सुप्रिया दीक्षित यांचा संघर्षमय जीवनप्रवास कसा उलगडला आहे? ते लिहा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न.

१२

'उन्हाच्या कटाविरुद्ध' या काव्यसंग्रहातील कवितेच्या माध्यमातून नायकाचे व्यक्तिमत्व कसे व्यक्त होते ते लिहा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
ENGLISH
Indian Writing in English - I (G03-DSC1-0306)**

Day & Date: Saturday, 01-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Rewrite the following sentences choosing the correct alternative. 12

- 1) In the poem 'The Fear of Love and Death', the poet describes _____ death.

a) bitter	b) sweet
c) hot	d) horrible
- 2) The poem 'The Harp of India' is written by _____.

a) Henry Derozio	b) Sarojini Naidu
c) Vikram Seth	d) Nissim Ezekiel
- 3) The poem 'Lakshman' is based on a story _____.

a) The Bhavad Gita	b) The Mahabharat
c) The Ramayana	d) The Veda
- 4) The poem 'Love and Death' is taken from Sarojini Naidu's collection of poems titled _____.

a) Jejuri	b) The Bird of the Time
c) The Golden Threshold	d) The wings of a Bird
- 5) In the poem 'The Song of the Fear' the poet has faith in divine character of human _____.

a) body	b) mind
c) desire	d) soul
- 6) In the short story 'The Liar', Labhu works as a _____.

a) painter	b) farmer
c) driver	d) sweeper
- 7) The short story 'India-A Fable' is written by _____.

a) R. K. Narayan	b) Raja Rao
c) Shiv K. Kumar	d) Khushwant Singh
- 8) The setting of the short story 'The Green Sari' is based on R. K. Narayan's fictional town named _____.

a) Malgudi	b) Kanthapura
c) Malberry	d) Girimahal

- 9)** The play ‘The Post Office’ is divided into _____ acts.
a) Two b) Three
c) Four d) Five
- 10)** In the play ‘The Post Office’, Amal was Madhav’s _____.
a) adopted son b) own son
c) uncle d) brother
- 11)** _____ was the daughter of flower seller in the play ‘The Post Office’.
a) Radha b) Sadhna
c) Suman d) Sudha
- 12)** Madhav is seen worried about _____ in the play ‘The Post Office’.
a) his health b) his business
c) Amal’s illness d) his family

Q.2 Write answer of the following questions. (Any Four) 12

- How does Sir Aurobindo challenge the traditional view of life and death in the poem 'The fear of Life and Death'?
- In the poem 'The Harp of India', what is the poet's wish to write about?
- Discuss faith and helplessness of Lakshman in the poem.
- What is the message of the poem 'The Song of the Free'?
- Discuss the central theme of the poem 'Love and Death'.
- What is the central idea of the poem 'Lakshman'?

Q.3 Write answer of the following questions. (Any two) 12

- Discuss the themes of social issues and identity in the short story 'The Liar'.
- What issues are discussed in the story 'India; A Fable'.
- How does R. K. Narayan presents the tension between tradition and personal choice in the story 'Green Saree'?
- Describe the character-sketch of Nanukaka in the story 'A Pinch of Snuff'.

Q.4 a) Discuss the various themes in play 'The Post Office'. **12**

OR

- b)** Draw the character-sketch of Amal in play 'The Post Office'.

Q.5 Discuss the salient features of the Indian poetry with prescribed poetry. **12**

- ७) ब्रज भाषा का विकास ——— अपभ्रंश से हुआ है।
अ) शौरसेनी
क) मागधी
ब) पैशाची
ड) बघेली
- ८) भाषा ——— वस्तु है।
अ) सामाजिक
क) राजनीतिक
ब) वैयक्तिक
ड) धार्मिक
- ९) मंत्र यह शब्द ——— प्रकार का शब्द है।
अ) देशी
क) तद्भव
ब) विदेशी
ड) तत्सम
- १०) श्रवण कौशल का महत्त्व ——— के प्रति रुचि जागृत करना है।
अ) संगीत
क) साहित्य
ब) भाव
ड) अनुभव
- ११) ——— लिपि भारत के सबसे अधिक व्यापक क्षेत्र में प्रचलित है।
अ) देवनागरी
क) रोमन
ब) पूरबी
ड) खरोष्ठी
- १२) देवनागरी लिपि का विकास ——— लिपि से हुआ।
अ) खरोष्ठी
क) चित्र
ब) ब्राह्मी
ड) सूत्र

प्र.२ निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दो या तीन वाक्यों में लिखिए। (कोई भी चार)

१२

- अ) राष्ट्रभाषा का परिचय दीजिए।
- ब) अवधी बोली संक्षिप्त परिचय दीजिए।
- क) हिंदी का तत्सम प्रकार के शब्दों का सोदाहरण लिखिए।
- ड) विदेशी शब्द किसे कहा जाता है, सोदाहरण समझाइए।
- इ) पठन कौशल का परिचय दीजिए।
- ई) खड़ीबोली का परिचय दीजिए।

प्र.३ निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। (कोई भी दो)

१२

- अ) हिंदी भाषा का उद्भव लिखिए।
- ब) मौखिक कौशल और लेखन कौशल का परिचय दीजिए।
- क) हिंदी के शब्द समूह में तद्भव शब्दों का सोदाहरण लिखिए।
- ड) श्रवण कौशल का परिचय दीजिए।

- प्र.४ निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर लिखिए। (कोई भी एक) १२
भाषा की परिभाषा देकर उसकी विशेषताएँ लिखिए।

अथवा

हिंदी शब्द की उत्पत्ती बताकर उसके उद्भव और विकास का परिचय दीजिए।

- प्र.५ देवनागरी लिपि का उद्भव और विकास बताते हुए उसकी विशेषताएँ लिखिए। १२

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

HISTORY

History of Modern India (1857 to 1950) - I (G03-DSC1-0312)

वार, दिनांक: शनिवार, ०१-११-२०२५

कमाल गुणः ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકડીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) १८५७ च्या उठावास ---- येथून सुरुवात झाली होती.

अ) दिल्ली

ब) मेरठ

क) लखनौ

ड) कानपूर

२) — या इंग्रज अधिकाऱ्याने राणी लक्ष्मीबाईस पाठलाग करून ठार केले होते.

अ) जनरल हयुरोज

ब) मेजर हयुसन

क) जनरल मिल

ड) जनरल हॅवलॉक

३) आधुनिक भारताच्या सामाजिक सुधारणा चळवळीचे जनक ---- यांना म्हटले जाते.

अ) स्वामी दयानंद सरस्वती

ब) राजा राममोहन राय

क) महात्मा फुले

ड) दादाभाई नौरोजी

४) स्वामी दयानंद सरस्वती यांनी — समाजाची स्थापना केली.

अ) ब्राम्हो

ब) आर्य

क) सत्यशोधक

ड) प्रार्थना

५) राष्ट्रीय सभेच्या पहिल्या अधिवेशनाचे अध्यक्ष — हे होते.

अ) सर अलन हयुम

ब) लोकमान्य टिळक

क) न्या. व्योमेशचंद्र बॅनर्जी

ਡ) ਲਾੱਡ ਡਫਰਿਨ

६) ——— याने १९०५ साली बंगालची फाळणी केली.

अ) लॉर्ड कर्झन

ब) लॉर्ड डलहौसी

क) लॉर्ड रिपन

ड) लॉर्ड लिटल

- ७) लोकमान्य टिळक व डॉ. अँनी बेंझंट यांनी ——— ही चळवळ सुरू केली.
 अ) असहकार ब) वंग-भंग
 क) चले जाव ड) होमरूल
- ८) बिहारमधील जगदीशपूर येथून ——— यांनी ब्रिटिशांशी लढा दिला.
 अ) तात्या टोपे ब) राजा कुंवरसिंह
 क) बेगम हजरत महल ड) नानासाहेब पेशवे
- ९) प्रार्थना समाजाने ——— हे नियतकालिक चालू केले होते.
 अ) तत्त्वबोधीनी ब) सुबोध पत्रिका
 क) केसरी ड) संवादकौमुदी
- १०) राष्ट्रीय सभेचे संस्थापक म्हणून ——— यांना ओळखले जाते.
 अ) महात्मा गांधी ब) गोपाळ कृष्ण गोखले
 क) लोकमान्य टिळक ड) सर अँलन ह्युम
- ११) १९०७ मध्ये ——— या काँग्रेस अधिवेशनात काँग्रेसचे जहाल व मावळ असे दोन गट पडले.
 अ) मुंबई ब) नागपूर
 क) सुरत ड) कलकत्ता
- १२) “सार्वजनिक सत्यधर्म” हा ग्रंथ ——— यांनी लिहिला.
 अ) राजा राममोहन रॉय ब) स्वामी दयानंद सरस्वती
 क) केशवचंद्र सेन ड) महात्मा फुले

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) राणीचा जाहीरनामा याविषयी माहिती लिहा.
 ब) सत्यशोधक समाजाची तत्त्वे लिहा.
 क) राजा राममोहन रॉय यांच्याविषयी माहिती लिहा.
 ड) राष्ट्रीय सभेची ध्येय व उद्दिष्टे लिहा.
 इ) जहालवादांचा चतुःसूत्री कार्यक्रम याविषयी माहिती लिहा.
 ई) बंगालच्या फाळणीतील प्रमुख तरतुदी सांगा.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) ब्राम्होसमाजाचे कार्य
 ब) जहालवादाच्या उदयाची कारणे
 क) प्रार्थनासमाज
 ड) १८५७ च्या उठावाचे प्रमुख परिणाम

- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
- अ) १८५७ च्या उठावाची राजकीय व लष्करी कारणे याविषयी माहिती लिहा.
किंवा
- ब) आर्यसमाजाची माहिती सांगून कार्य स्पष्ट करा.
- प्र.५ इ.स. १८८५ ते १९०५ या काळात राष्ट्रीय सभेने केलेल्या कार्याचा आढावा घ्या. १२

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

HISTORY

History of Modern India (1857 to 1950) - I (G03-DSC1-0312)

Day & Date: Saturday, 01-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options.

12

- 1) Uprising of 1857 started from _____.
a) Delhi b) Meerut
c) Lucknow d) Kanpur
- 2) Rani Lakshmibai was chased and killed by _____, an English officer.
a) General Hurose b) Major Hewson
c) General Mill d) General Havelock
- 3) _____ is called the father of social reform movement in modern India.
a) Swami Dayanand Saraswati b) Raja Rammohan Roy
c) Mahatma Phule d) Dadabhai Naoroji
- 4) Swami Dayanand Saraswati founded _____ society.
a) Brahmo b) Arya
c) Satyashodhak d) Prathana
- 5) The president of the first session of the National Assembly was _____.
a) Sir Alan Hume
b) Lokmanya Tilak
c) Just. WyomeshChandra Banerjee
d) Lord Dufferin
- 6) _____ partitioned Bengal in 1905.
a) Lord Curzon b) Lord Dalhousie
c) Lord Ripon d) Lord Little
- 7) Lokmanya Tilak and Annie Besant started the _____ movement.
a) Non-cooperation b) Discrimination
c) Quit India d) Homerule
- 8) _____ fought against the British from Jagdishpur in Bihar.
a) Tata Tope b) Raja KunwarSingh
c) Begum Hazrat Mahal d) Nanasaheb Peshwa

- 9)** The Prarthana Samaj had started this magazine _____.
a) Tattvabodhini b) Subodh Patrika
c) Kesari d) Samvadkaumudi
- 10)** _____ is known as the founder of the National Assembly.
a) Mahatma Gandhi b) Gopal Krishna Gokhale
c) Lokmanya Tilak d) Sir Alan Hume
- 11)** Two factions of the Congress, Extremists and Modernists, were formed in _____ congress sessions, in the year 1907.
a) Mumbai b) Nagpur
c) Surat d) Calcutta
- 12)** The book "Sarvajanika Satya Dharma" was written by _____.
a) Raja Rammohan Roy b) Swami Dayanand Saraswati
c) Kesavachandra Sen d) Mahatma Phule

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- Write information about Queen's Proclamation.
- State the principles of a Satyashodhak Samaj.
- Write information about Rajarammohan Roy.
- Write the aims and objectives of the National Assembly.
- Write information about the four-point program of Extermists.
- Write the major provisions of the partition of Bengal.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)

12

- a) Work of Brahmo Samaj
- b) Reasons for the rise of Extermists
- c) Prarthana Samaj
- d) Major consequences of the 1857 uprising

Q.4 Broad Question. (Any One)

12

- a) Write information about the political and military reasons for the uprising of 1857.

OR

- b)** Write detailed information about the work by giving information about Arya Samaj.

Q.5 Review the work of the Indian National Assembly in the period 1885 to 1905 A.D.

12

- ६) राज्याचे एक महत्त्वाचे कार्य कोणते?
 अ) कायदा व सुव्यवस्था प्रस्थापित करणे
 ब) वैज्ञानिक शोध नियंत्रण करणे
 क) परकीय संस्कृतीला प्रोत्साहन देणे
 ड) धार्मिक अधिकार टिकवणे
- ७) राष्ट्र प्रामुख्याने कोणत्या आधारावर निर्माण होते?
 अ) समान भाषा, संस्कृती आणि भावना
 ब) सेनेची उपस्थिती
 क) लिखित संविधान
 ड) अधिकारांचे विभाजन
- ८) राष्ट्र आणि राज्य यामध्ये मुख्य फरक कोणत्या आधारावर आहे?
 अ) भूभाग
 ब) सार्वभौमत्व
 क) राष्ट्रीयत्व
 ड) शासन
- ९) ज्याला राष्ट्र आहे पण राज्य नाही, त्याला काय म्हणतात?
 अ) राज्यविहीन राष्ट्र
 ब) संघीय राष्ट्र
 क) एकक राष्ट्र
 ड) सार्वभौम राष्ट्र
- १०) 'कायदा म्हणजे सार्वभौमाचा आदेश' ही संकल्पना कोणाची?
 अ) लास्की
 ब) ऑस्टिन
 क) अँरिस्टॉटल
 ड) बेंथम
- ११) सार्वभौमत्व म्हणजे काय?
 अ) सर्वोच्च सत्ता
 ब) भूभाग
 क) नागरिकत्व
 ड) करव्यवस्था
- १२) लास्कीच्या मते सार्वभौमत्व हे कसे असते?
 अ) परिपूर्ण व अविभाज्य
 ब) मर्यादित व विभाज्य
 क) फक्त शक्तीवर आधारित
 ड) समाजापासून स्वतंत्र

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) राजकीय सिद्धांताची व्याख्या करा.
 ब) राज्याचे आवश्यक घटक कोणते?
 क) राज्य व राष्ट्र यातील फरक स्पष्ट करा.
 ड) सार्वभौमत्व म्हणजे काय?
 इ) राजकीय सिद्धांताचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 ई) राष्ट्र व राष्ट्रीयत्व यात भेद सांगा.

- प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२
- अ) राजकीय सिद्धांताचा न्हास व पुनरुत्थान
 ब) राज्याची कार्ये
 क) सार्वभौमत्वाचे प्रकार
 ड) राष्ट्राची वैशिष्ट्ये
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) राजकीय सिद्धांताचा अर्थ, स्वरूप व महत्त्व सविस्तरपणे सांगा.
 किंवा
 ब) राज्याचे घटक तपशीलवार स्पष्ट करा.
- प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२
- सार्वभौमत्वाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
POLITICAL SCIENCE
Introduction to Political Theory (G03-DSC1-0326)**

Day & Date: Saturday, 01-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 12

- 1) Who is regarded as the father of Political Science?
 - a) Aristotle
 - b) Plato
 - c) Hobbes
 - d) Machiavelli
- 2) The study of Political Theory mainly deals with: _____.
 - a) Distribution of wealth
 - b) Analysis of political ideas and concepts
 - c) Growth of technology
 - d) Religious practices
- 3) The decline of Political Theory in the mid-20th century was due to _____.
 - a) Rise of behaviouralist
 - b) Decline of democracy
 - c) Spread of feudalism
 - d) Emergence of monarchy
- 4) Which of the following is not an element of the State?
 - a) Government
 - b) Sovereignty
 - c) Army
 - d) Territory
- 5) How many are the essential elements of a state?
 - a) Two
 - b) Three
 - c) Four
 - d) Five
- 6) One important function of the State is: _____.
 - a) To promote law and order
 - b) To regulate scientific inventions
 - c) To encourage foreign culture
 - d) To maintain religious authority
- 7) Nation is primarily based on _____.
 - a) Common language, culture, and sentiment
 - b) Presence of army
 - c) Written constitution
 - d) Division of powers

- 8) Nation and State differ mainly on the basis of _____.
 - a) Territory
 - b) Sovereignty
 - c) Nationality
 - d) Government
- 9) A Nation without a State is called: _____.
 - a) Stateless Nation
 - b) Federal Nation
 - c) Unitary Nation
 - d) Sovereign Nation
- 10) "Law is the command of the sovereign" - this view is associated with: _____.
 - a) Laski
 - b) Austin
 - c) Aristotle
 - d) Bentham
- 11) What is sovereignty?
 - a) Supreme Power
 - b) Territory
 - c) Citizenship
 - d) Taxation
- 12) According to Laski, sovereignty is: _____.
 - a) Absolute and indivisible
 - b) Limited and divisible
 - c) Based only on force
 - d) Independent of society

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- a) Define Political Theory.
- b) What are the essential elements of a State?
- c) Explain the difference between State and Nation.
- d) What do you mean by Sovereignty?
- e) Write a note on the significance of Political Theory.
- f) Distinguish between Nation and Nationality.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)

12

- a) Decline and resurgence of Political Theory
- b) Functions of the State
- c) Kinds of Sovereignty
- d) Features of a Nation

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)

12

- a)** Discuss in detail the meaning and nature of Political Theory.

OR

- b) Examine the elements of State.**

Q.5 Answer the following question in detail.

12

Explain the features of Sovereignty.

- ८) मुलकी नोंदणी पद्धतीमध्ये ——— हा दोष आढळतो.
 अ) लोकांमध्ये गांभीर्याचा अभाव ब) सदोष नोंदणी पद्धत
 क) अपूरी माहिती ड) वरील सर्व
- ९) ——— च्या मते, "सामान्यतः जनन म्हणजे स्त्रिया किंवा स्त्रियांच्या गटाची प्रत्यक्षातील पुनर्स्थापनेची कृती होय".
 अ) प्रा. डब्ल्यू. सी. बर्कले ब) बर्नार्ड बेंजामिन
 क) लेविस आणि थॉमसन ड) डॉ. डाल्टन
- १०) प्रत्येक स्त्रीचे बालकांना जन्म देण्याचे योग्य वय ——— वर्षे मानले जाते.
 अ) १४ ते ५३ ब) १५ ते ४९
 क) १६ ते ५४ ड) १८ ते ६०
- ११) देशातील ——— वर्षे वयोगटातील लोकसंख्या ही उत्पादक लोकसंख्या समजली जाते.
 अ) १ ते १४ वर्षे ब) १५ ते ६० वर्षे
 क) ६० वर्षांपुढील ड) यांपैकी नाही
- १२) भारतात दर ——— वर्षांनी जनगणना केली जाते.
 अ) ०५ ब) १०
 क) १५ ड) २०

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२
 अ) मुलकी नोंदणी पद्धतीचे कोणतेही तीन गुण/फायदे सांगा.
 ब) राष्ट्रीय कुटुंब आरोग्य पाहणीची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 क) लोकसंख्याशास्त्राची कोणतीही तीन उद्दिष्ट्ये सांगा.
 ड) पर्याप्त लोकसंख्येची कोणतीही तीन वैशिष्ट्ये सांगा.
 इ) लोकसंख्या शास्त्र व अर्थशास्त्र यांच्यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.
 ई) लोकसंख्या प्रक्षेपणाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२
 अ) पर्याप्त लोकसंख्येचा सिद्धांत
 ब) लोकसंख्या प्रक्षेपणाचे महत्त्व
 क) लोकसंख्याशास्त्रीय पाहणीचे दोष/तोटे
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
 अ) जनगणना म्हणजे काय? जनगणनेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 किंवा
 ब) जनन म्हणजे काय? जननावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

प्र.५ माल्थसच्या लोकसंख्याविषयक सिद्धांतांचे टिकामक मुल्यमापन करा.

१२

Seat No.	

- 9) According to _____ "Fertility is generally used to indicate the actual reproductive performance of a woman or group of Women."
 a) Prof. W. C. Barkle b) Bernard Benjamin
 c) Lewis and Thomson d) Dr. Dalton
- 10) The right age of every Female Fertility is _____ Years.
 a) 14 to 53 b) 15 to 49
 c) 16 to 54 d) 18 to 60
- 11) The Productive Population of the Country is considered to be in the age group of _____.
 a) 1 to 14 Years b) 15 to 60 Years
 c) Above 60 Years d) None of These
- 12) In India, Census is Conducted every _____ years.
 a) 05 b) 10
 c) 15 d) 20

Q.2 Write short answers. (Any Four)**12**

- a) State any three Merits of Civil Registration System.
- b) Explain the Objectives of National Family Health Survey.
- c) State any three Objectives of Demography.
- d) State any three Characteristics of Optimum Population.
- e) Explain the Interrelationship between Demography and Economics.
- f) Explain the Types of Population Projection.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)**12**

- a) Optimum Population Theory
- b) Importance of Population Projection
- c) Demerits of Demographic Survey's

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)**12**

- a) What is Census? Explain the Characteristics of Census.

OR

- b) What is Fertility? Explain the Factors affecting on Fertility.

Q.5 Critically Evaluate the Malthusian theory of Population.**12**

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
KANNADA
Spiritual Literature (G03-DSC1-0314)**

Day & Date: Saturday, 01-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

ಪ್ರ.೧ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರಿ.

೧೨

- ೧) ಆಕಳಿರುವ ಸ್ಥಳ - ದಲ್ಲಿ
೧) ಶಿವಪುರ	೨) ರಾಮಪುರ
೩) ಭೀಮಪುರ	೪) ಶಹಾಪುರ
- ೨) ನನ್ನ ಒಳಗ ನಾ -
೧) ಕಳಕೊಂಡೆ	೨) ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡೆ
೩) ಪಡಕೊಂಡೆ	೪) ತಿಲಕೊಂಡೆ
- ೩) ಜಗದ ಜೀವಾವಳಿಗೆ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು -
೧) ಬುದ್ಧ	೨) ಅಂಬೇಡ್ಕರ
೩) ಕುವೆಂಪು	೪) ಬಸವಣ್ಣ
- ೪) ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫರ ಅಂಕಿತನಾಮ -
೧) ಮಹಂತ	೨) ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ
೩) ಶಿಶುನಾಳಧೀಶ	೪) ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
- ೫) ಭಾರತರತ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡವರು -
೧) ಬಸವಣ್ಣ	೨) ಅಂಬೇಡ್ಕರ
೩) ಕುವೆಂಪು	೪) ಬುದ್ಧ
- ೬) “ದೇವಲೋಕ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವೆಂಬುದು ಬೇರಿಲ್ಲ ಕಾಣಿರೋ” ಈ ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದವರು -
೧) ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ	೨) ಕುವೆಂಪು
೩) ಬಸವಣ್ಣ	೪) ಕೂಡಲೂರ ಬಸವಲಿಂಗ
- ೭) ಬಸವಣ್ಣನವರ ಐಕ್ಯಸ್ಥಳ -
೧) ಬಾಗೇವಾಡಿ	೨) ಕೂಡಲಸಂಗಮ
೩) ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ	೪) ಮಂಗಳವೇಡೆ

- ೮) ಕುವೆಂಪುರವರ ಕೃತಿ
 ೧) ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು
 ೨) ಸಂಸಾರ
 ೩) ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ
 ೪) ಮಾಟಗಾತಿ
- ೯) ಕುವೆಂಪುರವರ ಜನ್ಮದಿನ -
 ೧) ೧೯೯೦
 ೨) ೧೯೯೭
 ೩) ೧೯೯೪
 ೪) ೧೯೯೬
- ೧೦) ಎಂಥಾ ಮೋಜಿನ -
 ೧) ಕುದರಿ
 ೨) ಒಂಟಿ
 ೩) ಕತ್ತೆ
 ೪) ಆಕಳು
- ೧೧) “ಕಲ್ಲನಾಗರ ಕಂಡರೆ ಹಾಲನೆರೆಯೆಂಬರು” ಈ ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದ ವಚನಕಾರ -
 ೧) ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು
 ೨) ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವ
 ೩) ಬಸವಣ್ಣ
 ೪) ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿ
- ೧೨) ಹಾವು ತುಳಿದೇನೆ -
 ೧) ನರ
 ೨) ಮುದುಕಿ
 ೩) ಮುದುಕ
 ೪) ಮಾನಿನಿ

ಪ್ರ.೨ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧೨

- ೧) ಗೈಬಿಸಾ
 ೨) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ
 ೩) ಕುವೆಂಪು
 ೪) ಧುಮ್ಮನಸೂರು ಸಿದ್ಧಪ್ರಭು
 ೫) ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ
 ೬) ಡಾ. ಬಿ. ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ

ಪ್ರ.೩ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೧೨

- ೧) ತತ್ವಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವ
 ೨) ಬಸವಣ್ಣನವರ ಲೋಕಸಂದೇಶ
 ೩) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ
 ೪) ಡಾ. ಬಿ. ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು

ಪ್ರ.೪ ಒಂದಕ್ಕೆ ಪರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

೧೨

- ೧) ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫರ ತತ್ವಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅನುಭಾವವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
 ೨) ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

ಪ್ರ.೫ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ

೧೨

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

Seat No.	

Set	P

B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
URDU
Urdu Poetry (G03-DSC1-0336)

Day & Date: Saturday, 01-11-2025
 Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the left indicate full marks.

12

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جوابی پرچے میں لکھیے۔

(1) غزل کا وہ شعر جس میں شاعر اپنا تخلص استعمال کرتا ہے اسے کیا کہتے ہیں؟

- (A) مقطع
 (B) مطلع
 (C) حسن مطلع
 (D) بیت الغزل

(2) مطلع لفظ ----- سے بنا ہے۔

- (A) غروب
 (B) طلوع
 (C) اطلاع
 (D) مطلق

(3) غزل کے دو اشعار میں ایک مفہوم بیان کیا گیا ہو تو اسے ----- کہتے ہیں۔

- (A) ترجیح بند
 (B) ترکیب بند
 (C) قطع بند
 (D) تضمین

(4) نظم کے لفظی معنی ----- ہیں۔

- (A) ملانا
 (B) کھولنا
 (C) پرونا
 (D) بکھیرنا

(5) نظیر اکبر آبادی کا اصل نام کیا تھا؟

- (A) ولی محمد
 (B) علی محمد
 (C) سمیع محمد
 (D) بصیر محمد

مذکورہ بالا شعر کی تشریح کیجیے اور شاعر کا نام لکھیے۔

(3) مقام شوق تیرے قد سیوں کے بس کا نہیں انہیں کا کام ہے یہ جن کے حوصلے ہیں زیاد

مذکورہ بالا شعر کی تشریح کیجیے اور شاعر کا نام لکھیے۔

(4) صنعت تضاد کی تعریف لکھیے اور مثال دیجیے۔

(5) سوز غم دے کے مجھے اس نے یہ ارشاد کیا جا تجھے کشمکش دہر سے آزاد کیا

مذکورہ بالا شعر کی تشریح کیجیے اور شاعر کا نام لکھیے۔

(6) دل کو چوٹوں نے کبھی چین سے رہنے نہ دیا جب چلی سرد ہوا میں نے تجھے یاد کیا

مذکورہ بالا شعر کی تشریح کیجیے اور شاعر کا نام لکھیے۔

12

سوال نمبر 3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی دو)

(1) نظم "بڑھاپا" کا مرکزی خیال لکھیے۔

(2) نظم "آدمی نامہ" کا مرکزی خیال لکھیے۔

(3) نظم "کسان" کا مرکزی خیال لکھیے۔

(4) نظم "جنگل کی شہزادی" کا مرکزی خیال لکھیے۔

12

سوال نمبر 4. مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

(1) نظم "بر بادے خانما" پر اظہار خیال کیجیے۔

(2) نظم "ساقی نامہ" پر نقد و تبصرہ کیجیے۔

12

سوال نمبر 5. نظم "عدل فاروقی" کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھیے۔

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PERSIAN
Farsi Shaeri (G03-DSC1-0320)**

Day & Date: Saturday, 01-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

12

سوال نمبر 1. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے جوابات لکھیے۔

(1) علامہ اقبال کی مثنوی "بندگی نامہ" ----- تصنیف سے ماخوذ ہے۔

(A) پیام مشرق (B) زبور عجم

(C) اسرار خودی (D) جاوید نامہ

(2) علامہ اقبال کی پیدائش ----- میں ہوئی۔

(A) سیالکوٹ (B) لاہور

(C) کراچی (D) اسلام آباد

(3) پیام مشرق میں لالہ طور یہ حصہ ----- پر مشتمل ہے۔

(A) غزلیات (B) رباعیات

(C) قصائد (D) مثنویات

(4) "زبور عجم" یہ شعری مجموعہ کلام ----- سن میں شائع ہوا۔

(A) 1938ء (B) 1940ء

(C) 1945ء (D) 1927ء

(5) یاد ایاے کہ بے لیل و نہار خفتہ بودم در ضمیر روزگار

مندرجہ بالا شعر میں کون سی صنعت استعمال کی گئی ہے۔

(A) صنعت تضاد (B) صنعت مبالغہ

(C) صنعت تلمیح (D) صنعت تجنیس

(6) "زبورِ عجم" یہ علامہ اقبال کا چوتھا۔۔۔۔۔ کلام ہے۔

- (A) ہندی
(B) اردو
(C) فارسی
(D) عربی

(7)۔۔۔۔۔ کے معنی ہیں فارسی کی الہامی کتاب۔

- (A) رموز بے خودی
(B) اسرار خودی
(C) بانگِ دراء
(D) زبورِ عجم

(8) علامہ اقبال نے "پیام مشرق" یہ تصنیف مشہور شاعر----- کے مغربی دیوان کے جواب میں لکھا ہے؟

- (A) ارسطو
(B) دانٹے
(C) گوئیٹے
(D) نکلسن

(9) غزل کے لغوی معنی۔۔۔۔۔ باتیں کرنا ہے۔

- (A) مردوں سے
(B) عورتوں سے
(C) دوستوں سے
(D) دشمنوں سے

(10) پیام مشرق میں میء باقی یہ حصہ ----- پر مشتمل ہے۔

- (A) رباعیات
(B) غزلیات
(C) مثنویات
(D) قصائد

(11) چار مصروں پر مشتمل نظم کو----- کہتے ہیں۔

- (A) غزل
(B) رباعی
(C) نظم
(D) مثنوی

(12) "بندگی نامہ" یہ مثنوی۔۔۔۔۔ کتاب سے ماخوذ ہے۔

- (A) پیام مشرق
(B) زبورِ عجم
(C) اسرارِ خودی
(D) رموزِ خودی

12

سوال نمبر 2. مندرجہ ذیل سوالات کے مختصر جوابات لکھیے۔ (کوئی چار)

(1) زبورِ عجم کا موضوع کیا ہے؟

(2) صنفِ مثنوی کی تعریف مع مثال بیان کیجئے؟

(3) صنفِ تشبیہ کی تعریف مع مثال واضح کیجئے؟

(4) علامہ اقبال نے فنِ تعمیر کے لیے کن کن بادشاہوں کا ذکر کیا ہے؟

(5) علامہ اقبال اپنے شاعری کے ذریعے کیا درس دینا چاہتے ہیں؟

(6) بادشاہ کے دشمن جنگ کا میدان چھوڑ کر کیوں بھاگ پڑے؟

12

سوال نمبر 3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی دو)

(1) علامہ اقبال کی تصنیف "زبورِ عجم" کا تعارف بیان کیجئے۔

(2) علامہ اقبال نے "بندگی نامہ" میں غلاموں کے مذہب کو کس طرح بیان کیا ہے؟

(3) دنیا کو منور کرنے والے چاند نے یزداں سے کیا کہا؟

(4) علامہ اقبال کا مجموعہ کلام "پیامِ مشرق" پر روشنی ڈالئے۔

12

سوال نمبر 4. مندرجہ ذیل اشعار کی تشریح کیجئے۔ (کوئی ایک)

(الف) (1) ایں گنبدِ مینائی، ایں پستی و بالائی در شد بدلِ عاشق، با ایں ہمہ پہنائی

(2) اسرارِ ازل جوئی؟ بر خود نظرے واکن یکتائی و بسیاری، پہنائی و پیدائی

(3) اے جانِ گر فگارم دیدی کہ محبت چسیت؟ در سینہ سائی از دیدہ بروں آئی

(4) بر خیز کہ فروردیں افروخت چراغِ گل بر خیز و دے نبشیں بالالہ صحرائی

(5) عشق است و ہزار افسوں، حسن است و ہزار آئیں نے من بہ شمار آیم، نے توبہ شمار آئی

(6) صدرہ بفلک بر شد، صدرہ بہ زمیں در شد حقانی و غفوری، جمشیدی و دارائی

(ب) (1) تو خورشیدی و من سیارہ تو

سرِ اپانورم از نظارہ تو

ز آغوش تو دورم نا تمام

تو قرآنی و من سیارہ تو

(2) کنشت و مسجد و بتخانہ و دیر

جز ایں مشتِ گلے پیدا نکردی

ز حکم غیر نتواں جز بدلِ رست

تو اے غافل دے پیدا نکردی

(3) سحری گفتم بلبل باغباں را
دریں گل جز نہالِ غم نگیرد
بہ پیری می رسد خارِ بیاباں
ولے گل چوں جواں گردد بمیرد

12

سوال نمبر 5. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے۔
مثنوی "بندگی نامہ" کا خلاصہ تحریر کیجیے۔

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

AIHC

Tourism Development in India (G03-DSC1-0302)

वार, दिनांक: शनिवार, ०१-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) भारतीय पर्यटन विकास महामंडळाची स्थापना इ.स. ——— मध्ये झाली.

अ) १९६०

ब) १९७५

क) १९६७

ड) १९६६

२) ——— हा जागतिक पर्यटन दिन म्हणून साजरा केला जातो.

अ) ८ मार्च

ब) १५ ऑगस्ट

क) १२ जानेवारी

ड) २७ सप्टेंबर

३) पर्यटनाची पहिली सुरुवात ——— कालखंडात झाली.

अ) प्राचीन

ब) मध्ययुगीन

क) आधुनिक

ड) समकालीन

४) एखाद्या ऐतिहासिक स्थळांचे, स्मारकांचे प्रत्यक्ष ज्ञान मिळविण्यासाठी ——— गरजेचे असते.

अ) पुस्तकांचे वाचन

ब) व्याख्यान

क) शैक्षणिक सहल

ड) यापैकी नाही

५) वस्तुसंग्रहालयाचा प्रथम उदय ——— खंडात झाला.

अ) आफ्रिका

ब) आशिया

क) युरोप

ड) उत्तर अमेरिका

६) खिद्रापूर येथील ——— मंदिर प्रसिद्ध आहे.

अ) विठ्ठल

ब) कोपेश्वर

क) विष्णू

ड) गणपती

७) भारतातील पहिले वस्तुसंग्रहालय ——— येथे स्थापन झाले.

अ) मुंबई

ब) नागपूर

क) कोलकता

ड) मद्रास

- ८) तेर येथे ——— कालखंडातील अवशेष मोठ्या संख्येने सापडतात.
अ) कुशाण ब) चालुक्य
क) सातवाहन ड) वाकाटक
- ९) पर्यटक मार्गदर्शकाकडे ——— गुण असणे महत्त्वाचे आहे.
अ) श्रीमंती ब) प्रामाणिकपणा
क) चालाकी ड) हुशारीपणा
- १०) इंग्रजी भाषेतील 'Museum' हा शब्द ——— भाषेतून आलेला आहे.
अ) अरबी ब) ग्रीक
क) तुर्की ड) फ्रेंच
- ११) महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाची स्थापना इ.स. ——— मध्ये झाली.
अ) १९६० ब) १९७५
क) १९६६ ड) १९९०
- १२) प्रवासी संस्थेची पहिली सुरुवात ——— या देशात झाली.
अ) फ्रान्स ब) भारत
क) इंग्लंड ड) अमेरिका

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) वस्तुसंग्रहालयाच्या उदयाविषयी माहिती लिहा.
- ब) भारतीय पर्यटन महामंडळाची विविध कार्ये सांगा.
- क) पर्यटनाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- ड) हत्तरसंगकुडल मंदिराविषयी माहिती लिहा.
- इ) पर्यटक मार्गदर्शकाची व्याख्या विशद करा.
- ई) आधुनिक जगातील पर्यटनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) शैक्षणिक पर्यटन
ब) प्रवासी संस्था
क) वस्तुसंग्रहालयाचे महत्त्व
ड) पर्यटनाचा अर्थ

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

१२

- अ) राजा दिनकर केळकर वस्तुसंग्रहालय, पुणे चर्चा करा.
ब) पर्यटनाचे महत्त्व अधोरेखित करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न.

१२

धार्मिक पर्यटनाच्या दृष्टिकोनातून पंढरपूर येथील विष्णु मंदिराचे महत्त्व सांगा.

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
AIHC
Tourism Development in India (G03-DSC1-0302)**

Day & Date: Saturday, 01-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 12

- 1) Tourism Development Corporation of India was established in ____ AD.

a) 1960	b) 1975
c) 1967	d) 1966
- 2) _____ is celebrated as World Tourism Day.

a) 8 March	b) 15 August
c) 12 January	d) 27 September
- 3) Tourism first began in _____ Period.

a) Ancient	b) Medieval
c) Modern	d) Contemporary
- 4) A _____ is necessary to gain first-hand knowledge of the historical sites and monuments.

a) Readings of Books	b) Lecture
c) Educational Trip	d) None of these
- 5) Museums were first emerged in _____ continent.

a) Africa	b) Asia
c) Europe	d) North America
- 6) _____ Temple is famous in Khidrapur.

a) Vitthal	b) Kopeshwar
c) Vishnu	d) Ganapati
- 7) The First Museum in India was established in _____.

a) Mumbai	b) Nagpur
c) Kolkata	d) Madras
- 8) Remains of the _____ period are found in a large number at Ter.

a) Kushan	b) Chalukya
c) Satvahan	d) Vakatak

- 9)** _____ is the main Characteristic of Tourist Guide.
- a) Richness b) Honesty
c) Smartness d) Cleverness
- 10)** The English word “Museum” is derived from the _____ language.
- a) Arabi b) Greek
c) Turkey d) French
- 11)** Maharashtra Tourism Development Corporation was established in _____ AD.
- a) 1960 b) 1975
c) 1966 d) 1990
- 12)** The First Travel Agency was founded in _____.
- a) France b) India
c) England d) America

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- Write the Information about the emergence of the Museum.
- Describe the various functions of Indian Tourism Development Corporation.
- Discuss the Types of Tourism.
- Write the Information about the Hattarsang Kudal Temple.
- Explain the definition of Tourist Guide.
- Describe the importance of Tourism in the modern world.

Q.3 Write Short Answers/Short Notes. (Any Two)

12

- a) Educational Tourism
- b) Tourist Agency
- c) Importance of Museum
- d) Meaning of Tourism

Q.4 Broad Question. (Any One)

12

- a)** Discuss the Raja Dinkar Kelkar Museum, Pune.

OR

- b) Highlight the importance of Tourism.**

Q.5 Broad Question.

12

Highlight the importance of Vitthal Temple at Pandharpur from the point of view of Religious Tourism.

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५

Philosophy

Ancient Greek Philosophy (G03-DSC1-0322)

वार, दिनांक : शनिवार, ०१-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) — हे प्राचीन ग्रीक तत्त्वज्ञानाचे वैशिष्ट्य आहे.
 अ) वस्तुनिष्ठता ब) अतार्किकता
 क) संदिग्धता ड) काल्पनिकता
- २) — हा आयोनियन तत्त्वज्ञ आहे.
 अ) थेलीस ब) मूर
 क) रसेल ड) हेगेल
- ३) — ने प्रेम आणि द्वेष हा सिद्धांत मांडला.
 अ) ह्यूम ब) कान्ट
 क) एयर ड) इम्पिडोक्लीस
- ४) — चा अर्थ शहाणा असा होतो.
 अ) सोफिस्ट ब) फ्रेंच
 क) अमेरिकन ड) यापैकी नाही
- ५) — विचारवंतांना आयोनिअन असेही म्हणतात.
 अ) मायलेशियन ब) रशियन
 क) अमेरिकन ड) जर्मन
- ६) सोफिस्ट्स हे — केंद्री विचारवंत होते.
 अ) मानव ब) निसर्ग
 क) ईश्वर ड) यापैकी नाही
- ७) — नुसार विश्वाचे मुल कारण हे वायू होय.
 अ) अँनॅक्झिमेनीस ब) प्लेटो
 क) रसेल ड) ह्यूम

- ८) — हे प्राचीन ग्रीक तत्त्वज्ञानाचे एक वैशिष्ट्य आहे.
 अ) वैज्ञानिक दृष्टीकोन ब) अतार्किकता
 क) संदिग्ध ड) काल्पनिक
- ९) 'विश्वाचे मुल कारण आकाररहित, अमर्यादित आणि गुण रहित आहे' हे
 — चे विधान आहे.
 अ) थेलीस ब) अर्नॅक्झिमेंडर
 क) ह्यूम ड) यापैकी नाही
- १०) 'रिपब्लिक' हा ग्रंथ — ने लिहीला.
 अ) प्लेटो ब) सॉक्रेटीस
 क) अरिस्टॉटल ड) पोलिश
- ११) पार्मेनायडिस हा — चा जनक होता.
 अ) चिदवाद ब) जडवाद
 क) निसर्गवाद ड) यापैकी नाही
- १२) — पूर्व विचारवंतांना सोफिस्टस् असे म्हणतात.
 अ) सॉक्रेटीस ब) आयोनियन
 क) प्लेटो ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) थेलीसची विश्वाविषयीची विचारसरणी स्पष्ट करा.
 ब) अर्नॅक्झिमेंडरची विश्वाच्या अस्तित्वावरील दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
 क) सतत प्रवाहाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
 ड) मानवकेंद्रवादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 इ) अणुवाद म्हणजे काय?
 ई) पायथागोरस नुसार आत्म्या म्हणजे काय?

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) पायथागोरसचा संख्या सिद्धांत.
 ब) सोफिस्टांची विचारसरणी.
 क) आकार आणि द्रव्य संकल्पना.
 ड) पार्मेनायडिस चा सिद्धांत.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

१२

- अ) प्लेटोचा ज्ञान सिद्धांत स्पष्ट करा.
 किंवा
 ब) सॉक्रेटीसचा नैतिक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.
प्राचीन ग्रीक तत्त्वज्ञानाचा वैज्ञानिक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

Set

P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Philosophy
Ancient Greek Philosophy (G03-DSC1-0322)**

Day & Date: Saturday, 01-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the option. 12

- 1) _____ is one of the characteristic of Ancient Greek philosophy.

a) Objectivity	b) Illogical
c) Vague	d) Imaginary
- 2) _____ is Ionian philosopher.

a) Thales	b) Moore
c) Russell	d) Hegel
- 3) _____ presented the theory of Love and Hatred.

a) Hume	b) Kant
c) Ayer	d) Empedocles
- 4) _____ means wise.

a) Sophist	b) French
c) American	d) None of these
- 5) _____ thinkers are also called Ionian.

a) Milesians	b) Russian
c) American	d) German
- 6) Sophists were _____ centered thinkers.

a) Human	b) Nature
c) God	d) None of these
- 7) According to _____ Causative principle of the world is Air.

a) Anaximenes	b) Plato
c) Russell	d) Hume
- 8) _____ is one of the characteristic of Ancient Greek philosophy.

a) Scientific view	b) Illogical
c) Vague	d) Imaginary

- 9)** ‘Basic principle of the world is Formless, Unlimited and Attribute less’ is _____’s statement.
- a) Thales b) Anaximander
c) Hume d) None of these
- 10)** Republic is written by _____.
a) Plato b) Socrates
c) Aristotle d) Polish
- 11)** Parmenides was founder of _____.
a) Idealism b) Materialism
c) Naturalism d) None of these
- 12)** Pre _____ thinkers are called Sophists.
a) Socrates b) Ionian
c) Plato d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- Explain the ideology of Thales about world.
- Explain the view of Anaximander on existence of world.
- Explain the Continuous flow theory.
- Explain the nature of human centralism.
- What is Atomism?
- What is soul by Pythagoras?

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)

12

- a) Theory of number of Pythagoras.
- b) Sophist's ideology.
- c) Concept of Form and Matter.
- d) Theory of Parmenides.

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)

12

- a) Explain the theory of knowledge by Plato.**

OR

- b) Explain ethical views of Socrates.**

Q.5 Answer the following question in detail.

12

Explain the scientific views of ancient Greek Philosophy.

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

PSYCHOLOGY

Psychology for Living (G03-DSC1-0330)

वार, दिनांक: शनिवार, ०१-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) CBT रूग्णांना ——— मध्ये मदत करते.
अ) विचार आणि वर्तन बदलणे ब) फक्त औषधे
क) फक्त स्वप्ने काम करतात ड) उपचारपद्धती टाळणे
- २) सामान्यीकृत चिंता विकार (GAD) ——— द्वारे दर्शविले जाते.
अ) पॅनिक अटॅक ब) मुक्तपणे तरंगणारी चिंता
क) विशिष्ट भीती ड) वारंवार
- ३) खराब वर्तन प्रामुख्याने ——— वर परिणाम करते.
अ) वैयक्तिक छंद ब) संगीत पसंती
क) दैनंदिन कामकाज ड) सर्जनशीलता
- ४) मानसिक विकाराची व्याख्या ——— शी संबंधित वैद्यकीयदृष्ट्या महत्त्वपूर्ण नमुना म्हणून केली जाते.
अ) आनंद ब) त्रास आणि कमजोरी
क) सर्जनशीलता ड) सामाजिक मान्यता
- ५) जीवनाची वेगवान गती प्रामुख्याने ——— वाढवते.
अ) विश्रांती ब) परिहास
क) रक्तदाब आणि ताण ड) आत्म-सन्मान
- ६) ——— संप्रेरक, दीर्घकाळ टिकल्यास, शरीराच्या ऊर्तींना नुकसान पोहोचवते.
अ) डोपामाइन ब) कॉर्टिसॉल
क) सेरोटोनिन ड) इन्सुलिन

- ७) ——— ने पद्धतशीर विसुग्राहीकरण सुरू केले.
अ) बेक ब) फ्रायड
क) रॉजर्स ड) वोल्फे
- ८) ताणतणावांना ——— असे सर्वोत्तम प्रकारे परिभाषित केले जाते.
अ) चिंतेच्या भावना ब) ताण निर्माण करणाऱ्या घटना
क) आजाराची लक्षणे ड) बचावात्मक प्रतिक्रिया
- ९) व्यायामामुळे ——— वाढते.
अ) फक्त भूक लागते ब) चयापचय दर
क) चरबी साठवणूक ड) फक्त झोप
- १०) ——— ताणाचा संबंध हृदयरोगाशी मुख्यतः शत्रुत्वामुळे होतो.
अ) कॅट आणि शापिरो ब) फ्रायड
क) लाझारस ड) कॅनन
- ११) सहानुभूतीपूर्ण समज ——— उपचार पद्धती मध्ये केंद्रस्थानी आहे.
अ) फ्राईडची ब) रॉजर्सची
क) बेकची बोधात्मक ड) सीबीटी
- १२) ——— घटक आजारातून चांगल्या प्रकारे बरे होण्याशी सर्वात जास्त जोडलेला आहे.
अ) सामाजिक आधार ब) सामाजिक विलगीकरण
क) कठोर आहार ड) वैद्यकीय सेवा टाळणे

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) स्थितीस्थापकत्व परिभाषित करा.
- ब) सामान्य अनुकूलन विकृती (GAS) कोणी सुचवली? GAS च्या प्रतिकार अवस्था लिहा.
- क) आघात पश्चातचे सर्वोत्तम वर्णन काय आहे?
- ड) तीव्र ताण म्हणजे काय?
- इ) संरक्षण यंत्रणा परिभाषित करा.
- ई) "लढाई-किंवा-पळा" प्रतिसाद GAS च्या कोणत्या अवस्थेत होतो?

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) आत्महत्या म्हणजे काय ते सांगून त्याचे प्रतिबंधात्मक उपाय स्पष्ट करा.
ब) ताण व्यवस्थापन थोडक्यात विषद करा.
क) मानसोपचार म्हणजे काय? ते सांगून विविध उपचारपद्धती थोडक्यात विषद करा.
ड) ताणास दिल्या जाणाऱ्या प्रतिक्रिया थोडक्यात स्पष्ट करा.

- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) प्रसारमाध्यमे व शरीर प्रतिमा यातील फरक थोडक्यात विषद करा.
किंवा
- ब) जीवनशैलीच्या निवडीविषयी थोडक्यात वर्णन करा.
- प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२
- लव्हुपणा व मद्यपान म्हणजे काय? त्याचे दुष्परिणाम सांगा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PSYCHOLOGY
Psychology for Living (G03-DSC1-0330)**

Day & Date: Saturday, 01-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options.

12

- 1) CBT helps clients through _____.
 a) Changing thoughts and behaviors
 b) Only medication
 c) Only dream work
 d) Avoiding therapy
- 2) Generalized Anxiety Disorder (GAD) is marked by _____.
 a) Panic attacks
 b) Free-floating anxiety
 c) Specific phobia
 d) Obsessions
- 3) Maladaptive behavior mainly affects _____.
 a) Personal hobbies
 b) Music preference
 c) Daily functioning
 d) Creativity
- 4) A psychological disorder is defined as a clinically significant pattern associated with _____.
 a) Happiness
 b) Distress and impairment
 c) Creativity
 d) Social approval
- 5) A fast pace of life primarily increases _____.
 a) Relaxation
 b) Humor
 c) Blood pressure and stress
 d) Self - Esteem
- 6) _____ hormone, if prolonged, damages body tissue.
 a) Dopamine
 b) Cortisol
 c) Serotonin
 d) Insulin
- 7) _____ introduced systematic desensitization.
 a) Beck
 b) Freud
 c) Rogers
 d) Wolpe
- 8) Stressors are best defined as _____.
 a) Feelings of anxiety
 b) Events that evoke stress
 c) Symptoms of illness
 d) Defensive reactions

- 9) Exercise increases _____.
a) Hunger only
b) Metabolic rate
c) Fat storage
d) Sleep only
- 10) _____ linked stress to heart disease mainly due to hostility.
a) Kent & Shapiro
b) Freud
c) Lazarus
d) Cannon
- 11) Empathic understanding is central to _____ therapy.
a) Freud's
b) Roger's
c) Beck's cognitive
d) CBT
- 12) _____ factor is most strongly linked with better recovery from illness.
a) Social support
b) Social isolation
c) Strict dieting
d) Avoiding medical care

Q.2 Write Short Answers. (Any Four)

12

- a) Define Resilience.
- b) Who proposed the General Adaptation Syndrome (GAS)? In the resistance stage of GAS?
- c) PTSD is best described as?
- d) What is Acute stress?
- e) Defense mechanisms
- f) The "fight-or-flight" response occurs in which stage of GAS?

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)

12

- a) Suicide and Its Preventive Measures
- b) Stress Management
- c) Psychotherapy & Various Treatment Methods
- d) Reactions to Stress

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)

12

- a)** Explain the difference between Media and Body Image.

OR

- b) Describe Lifestyle Choices.**

Q.5 Answer the following question in detail.

12

What are Obesity and Alcoholism? State their side effects.

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५
SANSKRIT
 संस्कृत साहित्यस्य इतिहासः (G03-DSC1-0332)

वार, दिनांक: शनिवार, ०१-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्यं पर्यायं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत।

१२

योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

१) भारतात इसवी सनाच्या पूर्वीपासून ——— व खरोष्टी अशा २ लिपी प्रचारात होत्या.

अ) ग्रंथ	ब) मोडी
क) ब्राह्मी	ड) मागधी

२) भारतीय परंपरेप्रमाणे संस्कृत ही ——— आहे.

अ) प्रादेशिक	ब) प्राकृत
क) विवादित	ड) देवभाषा

३) व्याकरणाचे सूत्रकार ——— आहेत.

अ) पतञ्जलि	ब) पाणिनि
क) व्यास	ड) कालिदास

४) ——— पदलालित्यम्।

अ) दण्डिनः	ब) माघस्य
क) कालिदासस्य	ड) भारवेः

५) कादंबरी हा ——— काव्याचा प्रकार आहे.

अ) चम्पू	ब) लघु
क) दूत	ड) गद्य

६) अपरीक्षितकारक मित्रसम्प्राप्ति हे ——— चे भाग आहेत.

अ) रामायण	ब) पंचतंत्र
क) नीतिशतक	ड) योगवसिष्ठ

- ७) मालविकाग्निमित्रम् नाटकाची नायिका ——— आहे.
 अ) शकुन्तला ब) वसन्तसेना
 क) मालविका ड) द्रौपदी
- ८) ——— आणि ——— ही आर्षमहाकाव्ये आहेत.
 अ) रामायण व महाभारत ब) रामायण आणि गीता
 क) पञ्चतन्त्र व महाभारत ड) भगवद्गीता आणि रामायण
- ९) संस्कृत भाषा जगातील हिंदु, जैन व ——— धर्माची भाषा आहे.
 अ) बौद्ध ब) हिब्रू
 क) पारसी ड) ग्रीक
- १०) संस्कृत भाषेचे व्याकरण ——— या ग्रंथात सूत्ररूपाने निबद्ध आहे.
 अ) अष्टाध्यायी ब) धातुरूपावली
 क) रामायण ड) भागवत
- ११) ——— यांची शुल्बसूत्रे भूमिति म्हणून प्रसिद्ध आहेत.
 अ) पाणिनि ब) बोधायन
 क) आर्यभट्ट ड) सूर्य
- १२) संस्कृत भाषेत प्रसिद्ध पुराणे ——— आहेत.
 अ) ६ ब) १८
 क) १० ड) ८

प्र.२ टिप्पणी लिखत। (केवल ४)

१२

टिपा लिहा. (कोणत्याही ४)

- अ) गद्य—काव्यम्
 ब) पद्य—काव्यम्
 क) वेदान्तः
 ड) पञ्चतन्त्रम्
 इ) आयुर्वेदः
 ई) नाट्यशास्त्रम्

प्र.३ संक्षेपेण उत्तरं लिखत। (केवल २)

१२

थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही २)

- अ) वैज्ञानिक साहित्याची माहिती द्या.
 ब) संस्कृतमधील नाटकांचा परिचय द्या.
 क) वेदांगांची माहिती द्या.
 ड) संस्कृतमधील दर्शनांचा परिचय द्या.

- प्र.४ पुराण वाङ्मयाचा थोडक्यात परिचय द्या. १२
किंवा
रामायण व महाभारत काव्यांचा थोडक्यात परिचय द्या.
- प्र.५ वेद वाङ्मयाचा थोडक्यात परिचय द्या. १२

Seat No.	

Set P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

SOCIOLOGY

Social Problems in India (G03-DSC1-0334)

वार, दिनांक: शनिवार, ०१-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) खालीलपैकी कोणता दृष्टिकोन सामाजिक समस्या विषयक नाही?
अ) मूल्य संघर्ष ब) प्रमाणाक शून्य
क) सामाजिक विघटन ड) संकल्पना
- २) मादक पदार्थ प्रतिबंधक कायदा या ——— मध्ये अमलात आला.
अ) १९८५ ब) १९७५
क) १९९५ ड) २००२
- ३) कोणते दारिद्र्य व्यक्तीची वास्तविक आर्थिक स्थिती दर्शविते.
अ) सापेक्ष दारिद्र्य ब) निरपेक्ष दारिद्र्य
क) आर्थिक दारिद्र्य ड) यापैकी नाही
- ४) खालीलपैकी व्यसनाधीनतेचे कारण कोणते?
अ) दारिद्र्य ब) अज्ञान
क) फॅशन ड) वरील सर्व
- ५) दारिद्र्याचे किती प्रकार आहे?
अ) तीन ब) एक
क) दोन ड) चार
- ६) सांस्कृतिक पश्चयन ही संकल्पना कोणी मांडली?
अ) बेकर ब) अगबर्न
क) केस ड) फुल्ल
- ७) सामाजिक विघटन या ग्रंथाचे लेखक कोण?
अ) मदन ब) मुजुमदार
क) कर्वे ड) इलियट

- ८) लेबलिंग दृष्टिकानाची संकल्पना — यांनी मांडली?
अ) मुजुमदार ब) मदन
क) बेकर ड) मर्टन
- ९) काम करण्याची इच्छा असताना ज्यांना काम मिळत नाही त्यांना — म्हणतात.
अ) गरीब ब) बेरोजगार
क) गुन्हेगार ड) यापैकी नाही
- १०) खालीलपैकी सामाजिक समस्येचे वैशिष्ट्य कोणते?
अ) धर्म ब) संस्कृती
क) शिक्षण ड) सार्वत्रिकता
- ११) वृद्धांना खालीलपैकी कोणत्या समस्यांना तोंड द्यावे लागते?
अ) शारीरिक ब) मानसिक
क) आर्थिक ड) वरील सर्व
- १२) वृद्धत्व ही एक नैसर्गिक — प्रक्रिया आहे.
अ) जैविक ब) आर्थिक
क) सामाजिक ड) धार्मिक

प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) सामाजिक समस्येचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ब) दारिद्र्याचे परिणाम स्पष्ट करा.
- क) मादक पदार्थाच्या सेवनाची कारणे स्पष्ट करा.
- ड) दारिद्र्याचे प्रकार सांगा.
- इ) बेरोजगारीवरील उपाय सांगा.
- ई) वृद्धांच्या समस्येची कारणे स्पष्ट करा.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) सामाजिक समस्याविषयक दृष्टिकोन
ब) वृद्धांच्या समस्येवरील उपाय योजना
क) बेरोजगारीचे प्रकार
ड) मादक पदार्थांचे प्रकार

प्र.४ अ) दारिद्र्याचा अर्थ सांगून दारिद्र्याची कारणे स्पष्ट करा.

१२

किंवा

- ब) मादक पदार्थाचा अर्थ स्पष्ट करून मादक पदार्थाच्या सेवनाचे परिणाम व उपाययोजना स्पष्ट करा.

प्र.५ सामाजिक समस्याचा अर्थ सांगून सामाजिक समस्येची कारणे स्पष्ट करा.

१२

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
SOCIOLOGY
Social Problems in India (G03-DSC1-0334)**

Day & Date: Saturday, 01-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 12

- 1) Which of the following is not a social problem perspective?
a) Value conflict b) Anomic
c) Social disorganization d) Concept
- 2) The Narcotics Control Act came into effect in _____.
a) 1985 b) 1975
c) 1995 d) 2002
- 3) Which poverty shows the real economic condition of a person?
a) Relative poverty b) Absolute poverty
c) Economic poverty d) None of these
- 4) Which of the following is the cause of addiction?
a) Poverty b) Ignorance
c) Fashion d) All of the above
- 5) How many types of poverty are there?
a) Three b) One
c) Two d) Four
- 6) Who introduced the concept of cultural lag?
a) Baker b) Agburn
c) Case d) Full
- 7) Who is the author of the book Social Disintegration?
a) Madan b) Majumdar
c) Karve d) Elliot
- 8) The concept of labeling approach was introduced by _____.
a) Majumdar b) Madan
c) Baker d) Merton
- 9) Those who are willing to work but cannot get a job are called _____.
a) Poor b) Unemployed
c) Criminal d) None of these

- 10)** Which of the following is a characteristic of social problems?
 - a) Religion
 - b) Culture
 - c) Education
 - d) Universality
- 11)** Which of the following problems do the elderly face?
 - a) Physical
 - b) Mental
 - c) Economic
 - d) All of the above
- 12)** Aging is a natural _____ process.
 - a) Biological
 - b) Economic
 - c) Social
 - d) Religious

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- a) Explain the nature of social problems.
- b) Explain the effects of poverty.
- c) Explain the causes of drug abuse.
- d) State the types of poverty.
- e) Give solutions to unemployment.
- f) Explain the causes of the problem of the elderly.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)

12

- a) Approach to social problems
- b) Solutions to the problem of the elderly
- c) Types of unemployment
- d) Types of drugs

Q.4 a) Explain the meaning of poverty and explain the causes of poverty.

12

OR

- b) Explain the meaning of drugs Addiction and explain the effects and solutions of drug addiction.**

Q.5 Explain the meaning of social problems and explain the causes of social problems.

12

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर — २०२५

GEOGRAPHY

Physical Geography of India (G03-DSC1-0308)

वार, दिनांक: शनिवार, ०१-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
 ४) नकाशा स्टेन्सिल वापर करण्यास परवानगी आहे.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) भारताच्या पश्चिमेस ——— समुद्र आहे.
 अ) बंगालचा उपसागर ब) अरबी समुद्र
 क) तांबडा समुद्र ड) भारतीय महासागर
- २) भारताचा क्षेत्रफळाच्या दृष्टीने जगात ——— क्रमांक आहे.
 अ) ३ रा ब) ८ वा
 क) ४ था ड) ७ वा
- ३) भारतातील दख्खनच्या पठारावर ——— प्रकारची सर्वाधिक मृदा आढळते.
 अ) तांबडी ब) रेगूर
 क) जांभी ड) वाळवंटी
- ४) भारताच्या हवामानावर सर्वाधिक ——— पर्वताचा परिणाम होतो.
 अ) हिमालय ब) निलगीरी
 क) अरवली ड) सातपुडा
- ५) भारतातील सर्वात जास्त पर्जन्याचे ठिकाण ——— राज्यात आहे.
 अ) गुजरात ब) पंजाब
 क) मेघालय ड) महाराष्ट्र
- ६) द्विपकल्पीय पठारावरून वाहणारी सर्वात मोठी पूर्ववाहिनी ——— नदी आहे.
 अ) भीमा ब) कृष्णा
 क) कावेरी ड) गोदावरी

- ७) राजस्थान मध्ये ——— प्रकारची मृदा आढळते.
अ) जांभी ब) वाळवंटी
क) रेगूर ड) तांबडी
- ८) गंगेच्या त्रिभूज प्रदेशात ——— हे वृक्ष पाहतात.
अ) सुंदरी ब) चंदन
क) साग ड) आंबा
- ९) ——— हे सर्वात उच्च प्रतीचे लोह खनिज आहे.
अ) लिमोनाईट ब) सिडेराईट
क) मॅग्नेटाईट ड) हेमेटाईट
- १०) भारतात ——— राज्याचा कोळसाच्या साठ्यात प्रथम क्रमांक लागतो.
अ) आंध्रप्रदेश ब) झारखंड
क) केरळ ड) तेलंगणा
- ११) अंकलेश्वर तेल क्षेत्र ——— या राज्यात आहे.
अ) गुजरात ब) महाराष्ट्र
क) कर्नाटक ड) बिहार
- १२) ——— हे अपारंपारिक शक्ति साधन आहे.
अ) द. कोळसा ब) खनिज तेल
क) नैसर्गिक गॅस ड) सौरशक्ती

प्र.२ खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) भारताचे सापेक्ष स्थान लिहा.
ब) भारतातील मृदेचे प्रकार लिहा.
क) भारतातील द. कोळशाचे प्रकार लिहा.
ड) भारतातील लोहखनिजाचे वितरण लिहा.
इ) हिमालयाचे महत्त्व सांगा.
ई) भारतातील तेल क्षेत्रे सांगा.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) भारतीय हवामानावर परिणाम करणारे घटक
ब) भारतातील प्रमुख नद्या
क) बॉक्साईटचे वितरण व उत्पादन
ड) सौरशक्तीचे महत्त्व

- प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
अ) भारतातील जंगलांचे प्रकार स्पष्ट करा.
किंवा
ब) भारतातील पर्जन्याचे वितरण सांगा.
- प्र.५ भारताचे प्राकृतिक विभाग सांगून त्यापैकी कोणत्याही एकाचे सविस्तर वर्णन करा. १२

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
GEOGRAPHY
Physical Geography of India (G03-DSC1-0308)**

Day & Date: Saturday, 01-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. **12**

- 1) _____ Sea is situated to the west of India.
 - a) Bay of Bengal
 - b) Arabian Sea
 - c) Red Sea
 - d) Indian Sea
- 2) India stands _____ in respect to area coverage in the world.
 - a) 3rd
 - b) 8th
 - c) 4th
 - d) 7th
- 3) In Deccan plateau of India _____ types of soil is found highly.
 - a) Red
 - b) Regur
 - c) Laterite
 - d) Sandy
- 4) The climate of India mostly influenced by _____ Mountain.
 - a) Himalaya
 - b) Nilgiri
 - c) Arvali
 - d) Satpura
- 5) The highest rainfall place is _____ state in India.
 - a) Gujarat
 - b) Punjab
 - c) Meghalaya
 - d) Maharashtra
- 6) _____ is the largest East flowing river of the Peninsular.
 - a) Bhima
 - b) Krishna
 - c) Kaveri
 - d) Godavari
- 7) _____ type of soil is found in Rajasthan.
 - a) Laterite
 - b) Sandy
 - c) Regur
 - d) Red
- 8) _____ tree are found in the delta of Ganga river.
 - a) Mangrove
 - b) Sandal
 - c) Teak
 - d) Mango
- 9) _____ is the highest grade of Iron ore.
 - a) Limonite
 - b) Siderite
 - c) Magnetite
 - d) Hematite

- 10) _____ state ranks first in coal deposit in India.
a) Andhra Pradesh b) Jharkhand
c) Kerala d) Telangana
- 11) Ankaleshwar oil field is found in _____ state.
a) Gujarat b) Maharashtra
c) Karnataka d) Bihar
- 12) _____ is the non-conventional energy resource.
a) Coal b) Petroleum
c) Natural Gas d) Solar energy

Q.2 Write short answers. (Any Four) 12

- a) Write the relative location of India.
- b) Write types of soil in India.
- c) Write types of coal in India.
- d) Write the distribution of Iron ore in India.
- e) State the Importance of Himalayas.
- f) State the Oil fields in India.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) 12

- a) Factors influencing on climate of India
- b) Major rivers in India
- c) Distribution and production of Bauxite
- d) Importance of Solar Energy

Q.4 Write the detail answers. (Any One) 12

- a) Explain the types of forests in India.

OR

- b) Explain the distribution of rainfall in India.

Q.5 State the Physiographic divisions of India and describe any one of them. 12

Set **P**

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

MUSIC - IV

Advanced Study of Indian Music Paper - IV (G03-DSC1-0318)

वार, दिनांक: शनिवार, ०१-११-२०२५

कमाल गुणः ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકડીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

प्र.१ खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून लिहा.

30

१) काफी रागाचा थाट ---- आहे.

अ) मारवा

ब) तोडी

क) काफी

ड) खमाज

२) बिहाग रागात ---- हा स्वर तीव्र आहे.

अ) सा

ब) म

क) प

੬) ਨਿ

३) --- हा सोहळा मात्रांचा ताल आहे.

અ) અદ્ધા

ब) केरवा

क) झपताल

ੳ) ਦਾਦਰਾ

४) चतरंग --- गीत प्रकार आहे.

अ) उत्तर भारतीय

ब) लोकगीत

क) गवळण

ड) भजन

५) रागातील उपमुख्य स्वराला ---- म्हणतात.

अ) भजन

ब) संवादीस्वर

क) गायनसमय

ड) एकपट

६) काफ़ी रागाचा वादी स्वर ---- आहे.

અ) ધ

ब) सा

क) प

ਡ) ਸ

- प्र.२ खालील व्याख्या लिहा. (कोणत्याही तीन) 0६
- अ) उत्तरांग
 - ब) पूर्वांग
 - क) मिड
 - ड) नायक
 - इ) गायक
- प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणत्याही दोन) 0६
- अ) अद्धा तालाची शास्त्रीय माहिती लिहा.
 - ब) खमाज किंवा काफ़ी रागाची शास्त्रीय माहिती लिहा.
 - क) चतरंग गीतप्रकाराची थोडक्यात माहिती लिहा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा (कोणताही एक) १२
- अ) उत्तर भारतीय संगीत प्रकारांची नावे सांगून त्यांची थोडक्यात माहिती लिहा.
 - ब) तानसेन यांचे चरित्र थोडक्यात लिहा.

Seat No.	

Set P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

PHYSICAL EDUCATION - IV

**Organization and Administration of Physical Education and Sports
(G03-DSC1-0324)**

वार, दिनांक: शनिवार, ०१-११-२०२५

कमाल गुण: ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. ०६**
- १) गुणवत्तापूर्ण शारीरिक शिक्षण कार्यक्रमांमुळे विद्यार्थ्यांमध्ये ---- विकसित होते.

अ) सद् भावना	ब) खेळाडूवृत्ती
क) आत्मविश्वास	ड) नेतृत्व
 - २) साहित्याशिवाय कोणत्याही खेळाचे ---- आत्मसात करता येत नाही.

अ) कौशल्य	ब) गुण
क) नियम	ड) तंत्र
 - ३) कोणतेही काम चांगल्या पद्धतीने पार पाडण्यासाठी प्रथम त्याची ---- ठरविणे आवश्यक असते.

अ) रूपरेषा	ब) मनुष्यबळ
क) वेळेची मर्यादा	ड) खर्चाचा अंदाज
 - ४) नियोजन आणि व्यवस्थापनाची नितांत आवश्यकता ---- स्तरावर आहे.

अ) राष्ट्रीय	ब) सामाजिक
क) वैयक्तिक	ड) वरील सर्व
 - ५) शारीरिक शिक्षण कार्यक्रमाचे उद्दिष्ट ---- विकास आहे.

अ) सामाजिक	ब) मानसिक
क) शारीरिक	ड) वरील सर्व
 - ६) नियोजन प्रक्रिया प्रामुख्याने ---- घटकांवर अवलंबून आहे.

अ) ५	ब) ३
क) ४	ड) ६

- प्र.२ खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) 0६
- अ) व्यवस्थापनाची व्याख्या लिहा.
- ब) गुणवत्तापूर्ण शारीरिक शिक्षण कार्यक्रमाची व्याख्या लिहा.
- क) नियोजनातील मूल्यमापन म्हणजे काय?
- ड) शारीरिक शिक्षणातील कार्यक्रमाचे नियोजन का महत्त्वाचे आहे?
- प्र.३ टिपा लिहा. 0६
- क्रीडा साहित्याची विल्हेवाट
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) नियोजन व व्यवस्थापन यांची शारीरिक शिक्षण आणि खेळांमध्ये गरज स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) क्रीडा साहित्याची निगा व काळजी कशी राखावी ते लिहा.

Seat No.	

Set **P**

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PHYSICAL EDUCATION - IV
Organization and Administration of Physical Education and Sports
(G03-DSC1-0324)**

Day & Date: Saturday, 01-11-2025

Max. Marks: 30

Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 06

- 1) A quality physical education program develops _____ in student.
 - a) Goodwill
 - b) Sportsmanship
 - c) Confidence
 - d) Leadership
- 2) Without literature, the _____ of any sport cannot be mastered.
 - a) Skill
 - b) Qualities
 - c) Rules
 - d) Technique
- 3) To carry out any work in a good manner, it is necessary to first determine its _____.
 - a) Outline
 - b) Manpower
 - c) Time limit
 - d) Cost estimate
- 4) Planning and management are absolutely necessary at _____ level.
 - a) National
 - b) Social
 - c) Individual
 - d) All of the above
- 5) The objective of a physical education program is _____ development.
 - a) Social
 - b) Mental
 - c) Physical
 - d) All of the above
- 6) The planning process mainly depends on _____ factors.
 - a) 5
 - b) 3
 - c) 4
 - d) 6

Q.2 Write answer in one sentence. (Any Three) 06

- a) Define organization.
- b) Define a quality physical education program.
- c) What is evaluation in organization?
- d) Why important organization of program in physical education?

- Q.3 Write Short Note.** **06**
Disposal of sports equipment.
- Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)** **12**
- a)** Explain the need for organization and administration in physical education and sports.
 - b)** Write how to care for and maintain sports equipment.

Seat No.	

Set P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर - २०२५

MARATHI - III

(अनुबंध : भाग - १) (G03-DSC2-0309)

वार, दिनांक: सोमवार, ०३-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) लोकहितवादींच्या मते पराधीनतेचे मुख्य कारण काय होते?
 - अ) ब्रिटीशांची ताकद
 - ब) भारतीयांची अज्ञानता आणि निष्क्रियता
 - क) धर्माधता
 - ड) परकीय धोरण
- २) 'गौतम बुद्ध आणि त्यांचे विचार' या वैचारिक लेखाचे कर्ते कोण?
 - अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
 - ब) बाळशास्त्री जांभेकर
 - क) विष्णूशास्त्री चिपळूणकर
 - ड) लोकहितवादी
- ३) 'मांग महारांच्या दुःखाविषयी निबंध' हा निबंध मुक्ता साळवे यांनी वयाच्या कितीव्या वर्षी लिहिला?
 - अ) १२
 - ब) १४
 - क) १६
 - ड) १८
- ४) अहिल्याबाईंनी महेश्वर मध्ये कोणता उद्योग उभारला, जो स्त्री सक्षमीकरणाचा प्रतिक होता?
 - अ) कापड प्रशोधन केंद्र
 - ब) शिल्प शिक्षण
 - क) महेश्वरी साडी उद्योग
 - ड) हस्तलिपी संग्रहालय
- ५) मिलिंदने खिशातून दहा रुपयाची नोट कोणाला देण्यासाठी काढली होती?
 - अ) चंदूमामा
 - ब) काळूमामा
 - क) दिनूमामा
 - ड) बाळूमामा
- ६) 'जोगवा' हा मराठी चित्रपट चारुता सागर यांच्या या कथेवर आधारलेला आहे?
 - अ) नागीण
 - ब) नदीपार
 - क) दर्शन
 - ड) मामाचा वाडा

- ७) 'ही गोष्ट नाहीय' या कथेतील त्र्यंबक सावंतला कोणता छंद होता?
अ) चित्रकलेचा ब) शिल्पकलेचा
क) संगीताचा ड) नाटकाचा
- ८) 'साधन ते सार' या अभंगात संत एकनाथांनी कोणते साधन श्रेष्ठ मानले आहे?
अ) दान ब) व्रत
क) नामस्मरण ड) योग
- ९) संत तुकारामांच्या मते खरे धन कोणते आहे?
अ) संपत्ती ब) संताची संगत
क) ज्ञान ड) शिक्षण
- १०) 'प्रेमस्वरूप आई' या कवितेतील मुख्य संदेश काय आहे?
अ) शिक्षणाचे महत्त्व ब) आईचे उदात्त प्रेम
क) समाजसुधारणा ड) देशभक्ती
- ११) 'लपे करमाची रेखा' या कवितेच्या कवयित्री कोण आहेत?
अ) इंदिरा संत ब) शांता शेळके
क) बहिणाबाई चौधरी ड) मंगला गोडबोले
- १२) सुरेश भट यांनी आयुष्याची तुलना कशाशी केली आहे?
अ) फुलांशी ब) तलवारीशी
क) दिव्याशी ड) आकाशाशी

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) लोकहितवादींच्या मते शिक्षणाचे महत्त्व काय आहे?
 ब) इंग्रज प्रशासनामुळे कोणते बदल झाले असे मुक्ता साळवे सांगतात?
 क) अहिल्याबाईंनी विधवा महिलांसाठी कोणते धोरण राबवले?
 ड) 'साधन ते सार' या अभंगाचा समाजावर काय प्रभाव पडतो?
 इ) संत तुकारामांनी आपले जीवन कोणत्या गोष्टीसाठी अर्पण केले होते?
 ई) 'लपे करमाची रेखा' या कवितेमधून समाजाला काय शिकवण मिळते?

प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न. (कोणतेही दोन)

१२

- अ) 'रुतलेलं चाक' या कथेतील कुंदाताईचे व्यक्तीचित्रण रेखाटा.
ब) समाजातील अंधश्रद्धाविषयी लोकहितवादींचे मत काय होते?
क) 'आयुष्य बेचिराख माझे' या कवितेचा मुख्य भाव काय आहे?
ड) 'जपून ठेवले आहे' या कवितेतून कवीने कोणता संदेश दिला आहे?

- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
- अ) 'ही गोष्ट नाहीय' या कथेतील समाजजीवनाचे वर्णन करा?
किंवा
- ब) 'शिक्षण' या कवितेतून कविने शिक्षणाचे महत्त्व कसे व्यक्त केले आहे?
- प्र.५ 'झाडांनी तुम्हाला काय सांगितलं' या कवितेचा सविस्तर भावार्थ लिहा. १२

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
ENGLISH
Study of Genre: Short Story - I (G03-DSC2-0304)**

Day & Date: Monday, 03-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the following. **12**

- 1) The plot of the short story is not _____ like novel.
 - a) Simple
 - b) Complex
 - c) Short
 - d) Easy
- 2) A short story must produce a _____ effect.
 - a) Complex
 - b) Simple
 - c) Single
 - d) Double
- 3) The vision of the stove, the feast and the Christmas tree represent _____.
 - a) The girl was sleepy.
 - b) The girls desire for warmth and loving home.
 - c) The harsh weather.
 - d) Her responsibilities.
- 4) The falling star symbolises _____.
 - a) The death of her grandmother.
 - b) The falling of the tree.
 - c) The little girls broken heart.
 - d) The little girls broken matches.
- 5) How was the beggar earning money?
 - a) by warning and fighting with the people.
 - b) by telling true stories.
 - c) by rousing sympathy in the listeners by telling false stories.
 - d) by singing songs for the people.
- 6) Whose kindness actually made the beggar lead a good life?
 - a) Olga the cook
 - b) Sergei
 - c) A Music teacher
 - d) A Judge

- 7) Why does Framton flee from the house?
 - a) He is embarrassed
 - b) He is afraid of the hunting dog
 - c) He believes he has seen a ghost
 - d) He forgot his medicine at home
- 8) According to Vera, what tragedy befell Mrs. Sappleton?
 - a) She lost her niece in a hunting accident
 - b) She lost her husband and brothers in a hunting accident
 - c) She lost her mother in a hunting accident
 - d) She lost her son in a hunting accident
- 9) What causes the writer to feel ironic satisfaction at the end of the story *The Luncheon*?
 - a) The flattery and pride can lead to poor decision making
 - b) The lady appreciates his writing
 - c) The writer pays hefty bill for lunch.
 - d) the lady becomes significantly overweight.
- 10) Who are the "twenty-six men" in the story?

a) Soldiers	b) Bakers
c) Fishermen	d) Miners
- 11) Who is the author of this story *The Dark Brown Dog*?

a) Edith Hamilton	b) Stephen Crane
c) Edgar Allan Poe	d) Maxim Gorky
- 12) How did the father ultimately treat the dog in the story?
 - a) Ignored the dog completely
 - b) Threw the dog out of the window
 - c) Adopted the dog into the family
 - d) Sent the dog away to a shelter

Q.2 Answer the following. (Any Four)**12**

- a) Why had Mr. Framton Nuttie come to the rural retreat?
- b) What had happened to Sappleton family according to Vera?
- c) Why did Mr. Framton rush out wildly?
- d) What is the moral of the story *The Luncheon*?
- e) What is the author's attitude towards the lady in the story *The Luncheon*?
- f) What is the irony in the story *The Luncheon*?

Q.3 Write short notes. (Any Two)**12**

- a) Why did the workers idolize Tanya?
- b) Why did the workers become very bitter towards the end of the story?
- c) What is the central theme of the short story *The Beggar*?
- d) What brought the drastic change in the character of Lushkoff?

Q.4 Answer the following Question. (Any One) **12**

a) Discuss *A Dark Brown Dog* by Stephen Crane as an allegory.

OR

b) The short story *The Little Match Girl* by Hans Andersen as a pathetic story.

Q.5 Answer the following: **12**

Write a note on the definition of short story and different elements of it.

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर — २०२५

HINDI**हिंदी नाटक एवं कार्यालयीन हिंदी (G03-DSC2-0306)**

वार, तारीख: सोमवार, ०३-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

समय: दोपहर १२:०० ते ०२:३०

सूचनाएँ : १) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

२) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक दर्शाते हैं।

प्र.१ निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। १२

- १) 'बकरी' नाटक में बकरी ——— प्रतीक है।

अ) हिंसा	ब) राजनीति
क) शोषित जनता	ड) शांति
- २) 'बकरी' नाटक की कथावस्तु ——— अंको में विभाजित है।

अ) दो	ब) तीन
क) चार	ड) पाँच
- ३) 'बकरी' नाटक के पहले दृश्य में एक ——— मशक लादकर सड़क सींच रहा है।

अ) मजदूर	ब) भिखारी
क) किसान	ड) कर्मवीर
- ४) ——— यह 'बकरी' नाटक में बकरी की मालकिन है।

अ) शांति	ब) गंगा
क) विपत्ती	ड) मालती
- ५) 'बकरी' नाटक की पहली प्रस्तुति ——— मंच द्वारा हुई है।

अ) भरतनाट्य	ब) हिंदी नाट्य
क) जन नाट्य	ड) साहित्य नाट्य
- ६) 'बकरी' नाटक ——— प्रकार का नाटक है।

अ) ऐतिहासिक	ब) हास्य व्यंग्य
क) पौराणिक	ड) रोमांटिक

- ७) 'बकरी' नाटक में बूढ़ा पात्र ——— वर्ग का प्रतिनिधित्व करता है।
अ) व्यापारी ब) अधिकारी
क) सैनिक ड) किसान
- ८) आधुनिक हिंदी नाटक का जनक ——— को माना जाता है।
अ) जयशंकर प्रसाद ब) भारतेन्दु हरिश्चंद्र
क) धर्मवीर भारती ड) सुरेन्द्र वर्मा
- ९) सर्वेश्वरदयाल सक्सेना ——— पत्रिका से जुड़े थे।
अ) हिन्दुस्तान ब) सारिका
क) धर्मयुग ड) दिनमान
- १०) INCOME TAX शब्द के लिए हिन्दी भाषा में ——— पारिभाषिक शब्द का प्रयोग किया जाता है।
अ) प्रबंधक ब) स्नातक
क) संक्षेप ड) आयकर
- ११) 'आगे ले जाना' इस वाक्य के लिए अंग्रेजी में ——— वाक्यांश प्रचलित है।
अ) Carry forward ब) I Agree
क) By order ड) Give Details
- १२) 'महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग' के लिए ——— संक्षिप्तीकरण का प्रयोग किया जाता है।
अ) MPSC ब) UPSC
क) MTSP ड) MSSP

प्र.३ निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्ही चार प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

१२

- अ) निम्नलिखित अंग्रेजी शब्दों के लिए हिंदी पारिभाषिक शब्द लिखिए।
- १) Accountant
 - २) Postman
 - ३) Bachelor
- ब) निम्नलिखित शब्दों तथा वाक्यांशों का संक्षिप्तीकरण कीजिए।
- १) Reserve Bank of India
 - २) World Health organization
 - ३) National Cadet Corps
- क) निम्नलिखित अंग्रेजी वाक्यांशों के लिए हिंदी पारिभाषिक वाक्यांश लिखिए।
- १) Give Details
 - २) By order
 - ३) Immediate Action

ड) निम्नलिखित अंग्रेजी शब्दों के लिए हिंदी पारिभाषिक शब्द लिखिए।

- १) As Follows
- २) Vice Chancellor
- ३) Certified That

इ) निम्नलिखित अंग्रेजी शब्दों के लिए हिंदी पारिभाषिक शब्द लिखिए।

- १) Secretary
- २) Provident Fund
- ३) Confirm Please

ई) निम्नलिखित अंग्रेजी शब्दों के लिए हिंदी पारिभाषिक शब्द लिखिए।

- १) Interview
- २) University Grant Commission
- ३) As soon as possible

प्र.३ निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए।

१२

- अ) 'बकरी' नाटक में चित्रित समस्याएँ।
- ब) नाटककार सर्वेश्वरदयाल सक्सेना।
- क) 'बकरी' नाटक का दुर्जनसिंह।
- ड) 'बकरी' नाटक का उद्देश्य।

प्र.४ निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए।

१२

अ) नाटक के तत्वों के आधार पर 'बकरी' नाटक की समीक्षा कीजिए।

अथवा

ब) 'बकरी' नाटक में अभिव्यक्त राजनैतिक एवं सामाजिक व्यंग्य पर प्रकाश डालिए।

प्र.५ निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए।

१२

'बकरी' नाटक की कथावस्तु लिखिए।

Seat No.	

Set **P**

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५

HISTORY**History of Modern Maharashtra (1818 - 1960) - I (G03-DSC2-0307)**

वार, दिनांक: सोमवार, ०३-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) ब्रिटीश सरकारने प्लेग कमिशनर म्हणून — या अधिकाऱ्यांची नेमणूक केली.

अ) रोबर्ट क्लार्क

ब) मि. रंड

क) लॉर्ड बेझेट

ड) आंद्र्यू फ्रेजर

२) — हे बोर्ड ऑफ कंट्रोल चे अध्यक्ष होते.

अ) लॉर्ड मेकाले

ब) लॉर्ड वेलस्ली

क) सर चार्लस वूड

ड) लॉर्ड रिपन

३) — मध्ये बंगालमध्ये जेम्स ऑगस्टस हिकी याने बंगाल गॅझेट नावाचे वर्तमानपत्र सुरू केले.

अ) १७८०

ब) १७८५

क) १८१५

ड) १७९०

४) — मध्ये फोर्ट विलियम कॉलेजची स्थापना केली.

अ) १८००

ब) १८०५

क) १८१०

ड) १८१२

५) १८३१ व — मध्ये भिल्लाचा उठाव झाला.

अ) १८४६

ब) १८४५

क) १८४७

ड) १८४८

६) — मध्ये कोळ्याचे बंड झाले पण त्यांचे दमण करण्यात आले.

अ) १८४५

ब) १८४४

क) १८४७

ड) १८४९

- ७) सर थॉमस मन्नो यांनी —, मध्ये रयतवारी पद्धत मुंबई इलाख्यात सुरू केली.
 अ) १८२० ब) १८२२
 क) १८२१ ड) १८२४
- ८) भारतात तयार होणाऱ्या मालास विशेष: हा — सर्वत्र फार मोठी मागणी होती.
 अ) कापड ब) मसाल्याचे पदार्थ
 क) तंबाखू ड) कच्चा माल
- ९) — च्या व्यवसायावर देखील परिणाम घडून आला.
 अ) कापड ब) रेशीम
 क) जहाजबांधणी ड) कच्चा माल
- १०) परमहंस सभा — यांनी मुंबईत इ.स १८३९ मध्ये स्थापन केली.
 अ) दादोबा पांडुरंग तर्खडकर ब) स्वामी दयानंद सरस्वती
 क) महात्मा फुले ड) स्वामी विवेकानंद
- ११) — ला डॉ. आत्माराम पांडूरंग यांच्या पुढाकाराने प्रांतीय समाजाची मुंबईत स्थापना झाली.
 अ) १८६५ ब) १८६७
 क) १८६६ ड) १८६८
- १२) ख्रिश्चन मिशनरीचे मुख्य कार्य म्हणजे — यांचा संदेश पोहोचविणे.
 अ) येशू ख्रिस्त ब) बायबल
 क) सार्वजनिक सेवा ड) धर्मप्रसार करणे

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) ब्रिटीशकालीन शिक्षण
 ब) वृत्तपत्रे
 क) १८५७ चा उठाव व महाराष्ट्र
 ड) भिल्लाचा उठाव
 इ) ब्रिटीशकालीन व्यापार.
 ई) प्रार्थना समाजाचे कार्य

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१२

- अ) ब्रिटीशकालीन प्रशासन
 ब) महालवारी पद्धत
 क) परमहंस सभेचे कार्य
 ड) उमाजी नाईक यांचे कार्य

- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) १८५७ च्या उठावातील महाराष्ट्रातील क्रांतिकारकांचे योगदान सांगा.
किंवा
- ब) ब्रिटीशकालीन उदयोग व व्यापाराची सविस्तर माहिती लिहा.
- प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न १२
- महाराष्ट्रातील समाजसुधारणा चळवळीतील परमहंस सभा व प्रार्थना समाजाचे कार्य सांगा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

HISTORY

History of Modern Maharashtra (1818 - 1960) - I (G03-DSC2-0307)

Day & Date: Monday, 03-11-2025

Max. Marks: 60

Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 12

- 1) The British government appointed _____ these officers as Plague Commissioners.

a) Robert Clave	b) Mr. Rand
c) Lord Bazhent	d) Andrew Fraser

- 2) _____ was the chairman of the Board of Control.

a) Lord Macaulay	b) Lord Wellesley
c) Sir Charles Wood	d) Lord Ripon

- 3) In _____, James Augustus Hickey started a newspaper called Bengal Gazette in Bengal.

a) 1780	b) 1785
c) 1815	d) 1790

- 4) _____ Fort William College was established here.

a) 1800	b) 1805
c) 1810	d) 1812

- 5) In which year did the Bhil Rebellion take place?

a) 1846	b) 1845
c) 1847	d) 1848

- 6) In which year did the Koli Uprising take place but was later suppressed?

a) 1845	b) 1844
c) 1847	d) 1849

- 7) Sir Thomas Manro introduced the Rayatwari System in the Bombay Presidency in which year?

a) 1820	b) 1822
c) 1821	d) 1824

- 8) There was a great demand for which of the following Indian goods during British rule?

a) Cloth	b) Spices
c) Tobacco	d) Raw Materials

- 9) The British rule also affected which of the following industries?
 - a) Cloth
 - b) Silk
 - c) Shipbuilding
 - d) Raw Materials
- 10) Who founded the Paramhansa Sabha in Bombay in 1839?
 - a) Dadoba Pandurang Tarkhadkar
 - b) Swami Dayanand Saraswati
 - c) Mahatma Phule
 - d) Swami Vivekananda
- 11) In which year was the Bombay Provincial Social Reform Society established through the efforts of Dr. Atmaram Pandurang?
 - a) 1865
 - b) 1867
 - c) 1866
 - d) 1868
- 12) What was the main objective of Christian missionaries during the British period?
 - a) Spreading the message of Jesus Christ
 - b) Spreading the Bible
 - c) Public Service
 - d) Propagating Religion

Q.2 Write Short Answer. (Any Four)

12

- a) British-Era Education
- b) Newspapers during British rule
- c) The 1857 Revolt and Maharashtra
- d) The Bhil Rebellion
- e) British-Era Trade
- f) Work of the Prarthana Samaj

Q.3 Answer the following Questions. (Any Two)

12

- a) British-Era Administration
b) Mahalwari System
c) Work of the Paramhansa Sabha
d) Work of Umaji Naik

Q.4 Answer the following Questions in Detail. (Any One)

12

- a) Explain the contribution of Maharashtrian revolutionaries during the 1857 Revolt.**

OR

- b)** Give a detailed account of British-era industries and trade in India.

Q.5 Answer the following Questions in Detail.

12

Explain the role and work of the Paramhansa Sabha and the Prarthana Samaj in the social reform movements in Maharashtra.

Set

P

- ७) राजा राममोहन रॉय यांनी १८१५ साली ——— संस्थेची स्थापना केली.
 अ) सुराज्य ब) राष्ट्रवाद
 क) विश्वस्त ड) आत्मीय सभा
- ८) गांधी- आंबेडकर यांच्यात ——— करार झाला.
 अ) पुणे ब) सिमला
 क) ताश्कंद ड) नागपूर
- ९) काँग्रेस लोकशाही पक्षाची स्थापना ——— यांनी केली.
 अ) महात्मा फुले ब) राजा राममोहन रॉय
 क) महात्मा गांधी ड) लोकमान्य टिळक
- १०) सामाजिक सुधारणाआधी राजकीय सुधारणा व्हाव्या असे ——— म्हणत.
 अ) राजा राममोहन रॉय ब) महात्मा फुले
 क) लोकमान्य टिळक ड) महात्मा गांधी
- ११) युनिटरी असोसिएशन या संस्थेच्या माध्यमातून राजा राममोहन रॉय यांनी भारतातील ——— प्रथा बंद व्हावी म्हणून प्रयत्न केले.
 अ) हुंडा प्रथा ब) सती प्रथा
 क) बहु भार्या प्रथा ड) बालविवाह
- १२) ——— यांनी महात्मा ज्योतिबा फुले यांना हिंदुस्थानचे बुकर टी वॉशिंग्टन म्हणून गौरविले होते.
 अ) शाहू महाराज ब) लोकमान्य टिळक
 क) सयाजीराव गायकवाड ड) महात्मा गांधी

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) महात्मा ज्योतिबा फुले यांनी लिहिलेल्या पुस्तकांची नावे सांगा.
 ब) राजा राममोहन रॉय यांनी ब्रिटीश सत्तेचे समर्थन का केले?
 क) स्वदेशी बाबत लोकमान्य टिळकांचे विचार.
 ड) महात्मा गांधीजींनी सांगितलेले अहिंसेचे तीन प्रकार सांगा.
 इ) राजा राममोहन रॉय यांनी राज्यसंस्थेची सांगितलेली कार्ये सांगा.
 ई) महात्मा फुले यांचे स्त्री शिक्षण विषयक कार्य स्पष्ट करा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१२

- अ) महात्मा गांधी यांनी सांगितलेले सत्याग्रहाचे मार्ग सांगा.
 ब) महात्मा फुले यांचे शेतकऱ्यांविषयीचे विचार स्पष्ट करा.
 क) लोकमान्य टिळकांची स्वराज्य संकल्पना स्पष्ट करा.
 ड) राजा राममोहन रॉय यांनी महसुली प्रशासनामध्ये सुचविलेल्या मुलगामी सुधारणा सांगा.

- प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
अ) लोकमान्य टिळकांचा चतुःसूत्री कार्यक्रम.
किंवा
ब) राजा राममोहन रॉय यांचे मुद्रण स्वातंत्र्याविषयी विचार स्पष्ट करा.
- प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२
राजा राममोहन रॉय यांचे सामाजिक सुधारणा विषयक विचार स्पष्ट करा.

Max. Marks: 60

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 12

- Page 4 of 5

- 9) The Congress Democratic Party was founded by _____.
 - a) Mahatma Phule
 - b) Raja Rammohan Roy
 - c) Mahatma Gandhi
 - d) Lokmanya Tilak
- 10) _____ say that political reforms should be done before social reform.
 - a) Raja Rammohan Roy
 - b) Mahatma Phule
 - c) Lokmanya Tilak
 - d) Mahatma Gandhi
- 11) Through the Unitarian Association, Raja Rammohan Roy tried to abolish the practice of _____ in India.
 - a) Dowry system
 - b) Sati system
 - c) Polygamy system
 - d) Child marriage
- 12) _____ had honored Mahatma Jyotiba Phule as the Booker T. Washington of India.
 - a) Shahu Maharaj
 - b) Lokmanya Tilak
 - c) Sayajirao Gaikwad
 - d) Mahatma Gandhi

Q.2 Write Short Answers. (Any Four)

12

- a) Name the books written by Mahatma Jyotiba Phule.
- b) Why did Raja Rammohan Roy support the British rule?
- c) Lokmanya Tilak's thoughts on Swadeshi.
- d) Name the three types of non-violence mentioned by Mahatma Gandhi.
- e) State the functions of the state institution as mentioned by Raja Rammohan Roy.
- f) Explain Mahatma Phule's work on women's education.

Q.3 Write Short Answers / Short Notes. (Any Two)

12

- State the methods of Satyagraha as suggested by Mahatma Gandhi.
- Explain Mahatma Phule's views on famers.
- Explain Lokmanya Tilak's concept of Swarajya.
- Mention the reforms suggested by Raja Rammohan Roy in the revenue administration

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One)

12

- a)** Lokmanya Tilak's four-Fold program.

OR

- b)** Explain Raja Rammohan Roy's views on freedom of the press.

Q.5 Answer the following question in detail.

12

Explain Raja Rammohan Roy's thoughts on social reform.

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर - २०२५

ECONOMICS

Agricultural Economics - I (G03-DSC2-0302)

वार, दिनांक: सोमवार, ०३-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) — हा भारतीय अर्थव्यवस्थेचा कणा आहे.
 - अ) शेती
 - ब) उद्योग
 - क) व्यापार
 - ड) यापैकी काहीही नाही
- २) भारतातील बहुसंख्य ग्रामीण भागातील लोकसंख्येच्या उपजीविकेचे — हे प्राथमिक साधन आहे.
 - अ) माहिती तंत्रज्ञान
 - ब) औद्योगिक उत्पादन
 - क) शेती आणि शेतीशी निगडित व्यवसाय
 - ड) पर्यटन
- ३) — हे भारतातील जमीन सुधारणांचे उद्दिष्ट राहिले आहे.
 - अ) कृषी उत्पादनात वाढ
 - ब) शेतकऱ्यांना सामाजिक न्याय
 - क) जमिनीची नोंद ठेवणे
 - ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- ४) “कसेल त्याची जमीन” हे ब्रीदवाक्य जमीन सुधारणांच्या — पैलूशी संबंधित होते.
 - अ) जमीन मर्यादा
 - ब) जमीनधारकांचे एकत्रीकरण
 - क) कुळकायदा सुधारणा
 - ड) शेतीचे यांत्रिकीकरण
- ५) उच्च-उत्पन्न देणारे वाण (HYVP) कार्यक्रम — शी संबंधित आहे.
 - अ) बियाणे
 - ब) सिंचन
 - क) उद्योग
 - ड) यापैकी कोणतेही नाही
- ६) हरितक्रांती — क्षेत्राशी संबंधित आहे.
 - अ) वाहतूक
 - ब) उद्योग
 - क) शेती
 - ड) विमा

- ७) डॉ. एम. एस. स्वामीनाथन यांना 'भारतातील ——— चे जनक' म्हणून ओळखले जाते.
अ) श्वेतक्रांती
ब) हरितक्रांती
क) नीलक्रांती
ड) पिवळीक्रांती
- ८) अल्पभूधारक शेतकऱ्याकडे ——— जमीन असते.
अ) ५ एकरपेक्षा कमी
ब) ५ एकरपेक्षा जास्त
क) २.५ एकरपेक्षा कमी
ड) २.५ एकरपेक्षा जास्त
- ९) ——— घटक हे शेतीच्या अल्प उत्पादकतेस कारणीभूत आहेत.
अ) जमिनीचे लहान आकारमान
ब) उत्पादनाचे जुने तंत्र
क) कमी सिंचन
ड) वरील सर्व
- १०) ——— हा कृषी आधारित उद्योग आहे.
अ) लोह-पोलाद उद्योग
ब) कार उत्पादन उद्योग
क) साखर उद्योग
ड) सिमेंट उद्योग
- ११) ——— हे कृषी क्षेत्रातील आधुनिक आणि नवीन तंत्रज्ञान आहे.
अ) श्रमाचा अधिक वापर
ब) जैव-तंत्रज्ञान
क) पशुधनाचा शेतीमध्ये वापर
ड) यापैकी नाही
- १२) 'प्रधानमंत्री पीक विमा योजना' ही ——— योजनेशी संबंधित आहे.
अ) पीक विमा
ब) सिंचन
क) कृषी विपणन
ड) मातीचे आरोग्य

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) शेती आणि शेतीशी निगडीत व्यवसाय सांगा.
ब) कृषी क्षेत्रातील आधुनिक तंत्रज्ञानाचे स्पष्टीकरण द्या.
क) अल्पभूधारक आणि लहान शेतकऱ्यांच्या समस्या लिहा.
ड) कृषी जलसिंचनाचे स्त्रोत सांगा.
इ) शेतीचे विविधीकरण म्हणजे काय सांगा.
ई) ग्रामीण औद्योगिकीकरणाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) ग्रामीण अर्थव्यवस्थेत शेतीचे स्थान सांगा.
ब) राष्ट्रीय शेतकरी आयोगाच्या (२००४) शिफारशी स्पष्ट करा.
क) भारतातील जमीन सुधारणा कार्यक्रमाचा आढावा लिहा.
ड) कृषी अल्प उत्पादकतेवरील उपाय लिहा.

- प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
अ) ग्रामीण अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
किंवा
ब) भारतातील जमीन सुधारणा कार्यक्रमाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२
कृषी उत्पादकता म्हणजे काय? सांगून अल्प कृषी उत्पादकतेची कारणे सांगा.

Seat No.	

Set **P**

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
ECONOMICS
Agricultural Economics - I (G03-DSC2-0302)**

Day & Date: Monday, 03-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the option. **12**

- 1) _____ is the backbone of Indian economy.
 - a) Agriculture
 - b) Industry
 - c) Trade
 - d) None of these
- 2) _____ is the primary source of livelihood for the majority of India's rural population.
 - a) Information Technology
 - b) Manufacturing
 - c) Agriculture and allied activities
 - d) Tourism
- 3) The objective of land reforms in India is _____.
 - a) Increase in agriculture production
 - b) Social Justice with Farmer
 - c) Keeping Land Record
 - d) None of the Above
- 4) "Land to the tiller" was the motto associated with _____ aspect of land reforms.
 - a) Land Ceiling
 - b) Consolidation of land holdings
 - c) Tenancy Reforms
 - d) Mechanization of agriculture
- 5) HYVP is concerned with _____.
 - a) Seed
 - b) Irrigation
 - c) Industry
 - d) None of these
- 6) Green Revolution is related to _____ sector.
 - a) Transport
 - b) Industry
 - c) Agriculture
 - d) Insurance
- 7) Dr. M.S. Swaminathan is famously known as the "Father of _____ in India."
 - a) White Revolution
 - b) Green Revolution
 - c) Blue Revolution
 - d) Yellow Revolution

- 8) Land holding of marginal farmer is _____.
 a) Less than 5 acre. b) More than 5 acre.
 c) Less than 2.5 acre. d) More than 2.5 acre.
- 9) _____ is the responsible factors of low productivity of agriculture.
 a) Small size of land b) Old technique of production
 c) Low irrigation d) All above
- 10) _____ is an agro-based industry.
 a) Steel plant b) Car manufacturing unit
 c) Sugar industry d) Cement factory
- 11) _____ is the latest and new technology in agriculture.
 a) More use of labour
 b) Bio-technology
 c) Use of cattle wealth in agriculture
 d) None of these
- 12) The "Pradhan Mantri Fasal Bima Yojana" is a scheme related to _____.
 a) Crop insurance b) Irrigation
 c) Agricultural marketing d) Soil health

Q.2 Write short answers. (Any Four) 12

- Explain the agriculture and allied activities.
- Explain the modern Technology in Agriculture.
- Explain the Problems of Marginal and Small farmers.
- Write the sources of Irrigation.
- State the Diversification of agriculture.
- Explain the role of rural industrialization.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) 12

- Place of agriculture in rural economy.
- Explain the Recommendations of National Commission on Farmers (2004).
- Write the Review of land reforms programme in India.
- Explain the remedies of low Agricultural productivity.

Q.4 Broad Question. (Any One) 12

- Explain the Characteristics or rural economy.

OR

- Explain the Critical evaluation of land reforms programme in India.

Q.5 Broad Question. 12

What is Agricultural productivity? Explain the causes of low agricultural productivity.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
KANNADA
Sahitya Samprati - 1 (G03-DSC2-0308)**

Day & Date: Monday, 03-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

ಪ್ರ.೧ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರಿ.

೧೨

೧) ಧರ್ಮ ಎಂಬುದು -	
೧) ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿ	೨) ನೂತನ ಶಕ್ತಿ
೨) ಮಾರಕ ಶಕ್ತಿ	೩) ವಿನೂತನ ಶಕ್ತಿ
೨) ಮುಕ್ತಜ್ಞಿಯ ಕನಸು ಕೃತಿಯ ಕರ್ತೃ -	
೧) ಡಾ. ಟಿ. ಎನ್. ನಾಗರತ್ನ	೨) ಕುವೆಂಪು
೨) ಕೆ. ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ	೩) ಶಿವರಾಂ ಕಾರಂತ
೩) ಹಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುನಂದಾ ಬೆಳಗಾವಕರ ಅವರು ಬರೆದ ಲೇಖನ	
೧) ಕಜ್ಜಾಯ	೨) ಭಾವ
೨) ಗರಿ	೩) ಮೊಸರು ಅವಲಕ್ಕಿ
೪) ಕುವೆಂಪುರವರು ಬರೆದ ಕೃತಿ -	
೧) ಕೋಳಲು	೨) ನಾಕುತಂತಿ
೨) ಕೆರೆಯ ಹಾರ	೩) ಅಳಿದ ಮೇಲೆ
೫) ವೀ ಸೀ ಅವರ ಜನನ	
೧) ೧೯೯೯ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨	೨) ೧೯೯೯ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨
೨) ೧೯೦೨ ನವೆಂಬರ್ ೨	೩) ೧೯೨೫ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨
೬) ಆತ್ಮಶೋಧನೆ ಕವಿತೆ ರಚಿಸಿದವರು -	
೧) ಕುವೆಂಪು	೨) ವಿ ಜಿ ಭಟ್ಟ
೨) ವಿ ಕೃ ಗೋಕಾಕ್	೩) ಡಿ ವಿ ಗುಂಡಪ್ಪ
೭) ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿ -	
೧) ಸೌಂದರ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ	೨) ಸಾಮಗಾನ
೨) ಪಾಂಚಜನ್ಯ	೩) ಮುಕ್ತಜ್ಞಿಯ ಕನಸು
೮) ವಿಡಂಬನ ಕವಿ -	
೧) ವಿ ಜಿ ಭಟ್ಟ	೨) ಕುವೆಂಪು
೨) ಶ್ರೀವಿಜಯ	೩) ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯ

೯) ಗೋವಿನ ಹಾಡು ಇದು ಒಂದು -

೧) ವೃತ್ತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ

೨) ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ

೩) ಹಳಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ

೪) ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ

೧೦) ದೋಸೆ ಲೇಖನ ಬರೆದವರು -

೧) ವಿ ಸಿತಾರಾಮಯ್ಯಾ

೨) ಲಂಕೇಶ್

೩) ವಿ ಜಿ ಭಟ್ಟ

೪) ಕುವೆಂಪು

೧೧) ಕಿರಗೂರಿನ ಗಯ್ಯಾಳಿಗಳು ಕೃತಿಯ ಕರ್ತೃ -

೧) ಡಾ. ಟಿ. ಎನ್. ನಾಗರತ್ನ

೨) ಕೆ. ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ

೩) ಕುವೆಂಪು

೪) ಕೆ. ಪಿ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ

೧೨) ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೌರಭ ಕೃತಿಯ ಕರ್ತೃ -

೧) ಡಾ. ಟಿ. ಎನ್. ನಾಗರತ್ನ

೨) ಕೆ. ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ

೩) ಕುವೆಂಪು

೪) ದ. ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ.

ಪ್ರ.೨ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭದೊಡನೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ

೧೨

೧) ದೇವರಿತ್ತ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರ ಬೇಕು.

೨) ಇಲ್ಲೆಲ್ಲೊ ಒಂದು ಹಾವಿದೆ. ಪುಂಗಿ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿತ್ತಿದೆ.

೩) ನೋಯುವ ಹಲ್ಲಿಗೆ ನಾಲಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೊರಳವಂತೆ.

೪) ಭಕ್ತನಾದವನ ದೇಹವೇ ದೇಗುಲ

೫) ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಬರುವುದೇ ನಾಗರಿಕರ ವೃತ್ತಿ

ಪ್ರ.೩ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ (ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ)

೧೨

೧) ಕಲ್ಪಿ

೨) ಮೊಸರು ಅವಲಕ್ಕಿ

೩) ಕನಕದಾಸರ ಕಿರ್ತನೆ

೪) ಆತ್ಮಶೋಧನೆ

ಪ್ರ.೪ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧ ರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. (ಬೇಕಾದ ಒಂಕ್ಕೆ)

೧೨

೧) ಗೋವಿನ ಹಾಡು ಪದ್ಯದ ಸಾರಾಂಶ ಬರೆಯಿರಿ?

೨) ಮೊಸರು ಅವಲಕ್ಕಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ?

ಪ್ರ.೫ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ

೧೨

ಎಂಗ್ಲಿಷ್ ಪುಂಗಿಯ ಕಥೆಯ ಕುರಿತು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

URDU

Urdu Khaka Nigar (G03-DSC2-0319)

Day & Date: Monday, 03-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

12

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جوابی پرچے میں لکھیے۔

(1) خاکہ انگریزی کے لفظ----- کا اردو ترجمہ ہے۔

(B) بایو گرافی

(A) شارٹ اسٹوری

(D) رپورٹاژ

(C) اسکیچ

(2) چند ہم عصر کس کی تصنیف ہے؟

(B) رشید احمد صدیقی

(A) مولوی عبدالحق

(D) خواجہ حسن نظامی

(C) فرحت اللہ بیگ

(3) گنج ہائے گراں مایہ کے مصنف کا نام کیا ہے؟

(B) ابوالکلام آزاد

(A) مولانا حالی

(D) رشید احمد صدیقی

(C) سر سید احمد خان

(4) خاکہ نگاری ایک ایسی صنف ہے جس کو----- کا آرٹ کہا جاتا ہے۔

(B) خیالوں

(A) اشاروں

(D) موسیقی

(C) سنگ تراشی

(5) خاکہ نگاری کے ابتدائی نقوش کس میں ملتے ہیں؟

(B) خاکوں

(A) تذکروں

(D) تاریخی ادب

(C) تنقید

6) رشید احمد صدیقی علامہ اقبال سے ملنے کہاں گئے تھے؟

- (A) کراچی (B) دہلی
(C) لاہور (D) لکھنؤ

7) ----- رشید احمد صدیقی کے خاکوں کا مجموعہ ہے۔

- (A) گنج ہائے گراں مایہ (B) گنجے فرشتے
(C) زندہ رود (D) زرگزشت

8) چند ہم عصر میں کتے خاکے ہیں؟

- (A) اکیس (B) بائیس
(C) تیس (D) چوبیس

9) مولوی عبدالحق 1870ء میں باپڑ----- میں پیدا ہوئے۔

- (A) ضلع ہریانہ (B) ضلع پنجاب
(C) ضلع میرٹھ (D) ضلع مہاراشٹر

10) نام دیو مقبرہ رابعہ دورانی----- کے ایک باغ میں مالی تھا۔

- (A) خلد آباد (B) اورنگ آباد
(C) بلڈانہ (D) جگدو

11) نواب محسن الملک کون سے کالج کے سکریٹری تھے؟

- (A) علی گڑھ (B) دہلی
(C) لکھنؤ (D) پونہ

12) رشید احمد صدیقی نے سر محمد اقبال خاکے کی شروعات----- سے کی۔

- (A) بسم اللہ (B) حمد باری تعالیٰ
(C) نعتیہ (D) شعر

(1) خاکے کے اجزائے ترکیبی کی فہرست مرتب کیجیے۔

(2) خاکے کے ابتدائی نقوش کہاں ملتے ہیں؟ لکھیے۔

(3) خاکے میں واقعہ نگاری کس طرح کی جاتی ہے؟

(4) رشید احمد صدیقی نے خاکہ سراقبال میں کن کن شخصیتوں کا ذکر کیا ہے؟

(5) کندن کا قلمی چہرہ تحریر کیجیے۔

(6) سراقبال کا قلمی چہرہ لکھیے۔

12

سوال نمبر 3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی دو)

(1) مولوی عبدالحق کا سوانحی خاکہ لکھیے۔

(2) رشید احمد صدیقی کا سوانحی خاکہ لکھیے۔

(3) کندن کی صفات کی فہرست مرتب کیجیے۔

(4) سر محمد اقبال کی صفات کی فہرست مرتب کیجیے۔

12

سوال نمبر 4. مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

(1) خاکہ "محسن الملک" کا جائزہ لیجیے۔

(2) اردو میں خاکہ نگاری کی اہمیت و افادیت پر مفصل نوٹ لکھیے۔

12

سوال نمبر 5. خاکہ "نام دیومالی" کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھیے۔

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PERSIAN
Gulistan e Saadi (G03-DSC2-0311)**

Day & Date: Monday, 03-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

12

سوال نمبر 1. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے جوابات لکھیے۔

(1) گلستان سعدی ----- کی تصنیف ہے۔

(A) رودکی	(B) مولانا روم
(C) حافظ شیرازی	(D) سعدی شیرازی

(2) گلستان سعدی میں ----- ابواب ہیں۔

(A) پانچ	(B) آٹھ
(C) دس	(D) چار

(3) سعدی شیرازی کی وفات ----- شہر میں ہوئی۔

(A) ہرات	(B) تبریز
(C) بلخ	(D) شیراز

(4) گلستان سعدی کا موضوع ----- ہے۔

(A) اخلاقیات	(B) نفسیات
(C) عمرانیات	(D) سائنسی

(5) سعدی شیرازی نے ایک سپاہی کے بیٹے کو ----- کے محل کے دروازے پر دیکھا۔

(A) عمر ولیث	(B) فریدون
(C) نوشیروان	(D) غلمش

(6)-----کانام نیکی اور بھلائی کی وجہ سے اب بھی زندہ ہے۔

- (A) نوشیروان
(B) نمرود
(C) فرعون
(D) ضحاک

(7)-----ملک کے چوروں کی ایک جماعت نے پہاڑ کی چوٹی پر قدم جمور کے تھے

- (A) شام
(B) ہندوستان
(C) ایران
(D) عرب

8

- (A) معلم
(B) فقیر
(C) طبیب
(D) عالم

(9)-----عابد اپنے-----کاصلہ مانگتے ہیں اور سوداگر اپنے مال واسباب کی قیمت۔

- (A) عبادت
(B) ریاضت
(C) دشمنی
(D) قیادت

(10) حکیم نے جواب دیا انسان کو-----کے برابر وزن کی خوراک کافی ہے۔

- (A) سودرم
(B) پانچ درم
(C) تین سودرم
(D) ہزار درم

(11) ایک چور ایک-----کے آدمی کے گھر گھس گیا بہت تلاش پایا مگر کچھ نہ پایا۔

- (A) نجومی
(B) پارسہ
(C) بادشاہ
(D) وزیر

(12) "در سیرت پادشاہان" گلستان سعدی کا-----باب ہے۔

- (A) اول
(B) دوم
(C) سوم
(D) چہارم

12

سوال نمبر ۲. مختصر سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی چار)

(1) "گلستان سعدی" وجہء تصنیف بیان کیجیے؟

(2) بادشاہ کو قیدی پر کیوں نہ رحم آیا؟

(3) طبیب کی شکایت کا حضور اکرم ﷺ نے کیا جواب دیا؟

(4) ارد شیر بابکان نے عربی حکیم سے کیا پوچھا؟ اور اس نے کیا جواب دیا؟

(5) سیاح نے سعدی شیرازی کو اپنا ہم سفر بنانے سے کیوں انکار کیا؟

(6) "دزدی بخانہ پارسائی آمد" اس حکایت کا مرکزی خیال لکھیے؟

12

سوال نمبر 3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی دو)

(1) شیخ عبدالقادر جیلانیؒ اللہ تعالیٰ سے کیا دعاء مانگ رہے تھے؟

(2) "حکایت طائفہ وزدان عرب" کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھیے۔

(3) "حکایت سرہنگ زادہ ای رادر سرای غلمش دیدم" کا اجمالی جائزہ لیجیے؟

(4) "حکایت دوامیر زادہ در مصر بودند" کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھیے؟

12

سوال نمبر 4. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

(1) سعدی شیرازی کی سوانح حیات قلمبند کیجیے۔

(2) سعدی شیرازی کی تصنیف "گلستان سعدی" کا تنقیدی جائزہ لیجیے۔

12

سوال نمبر 5. مندرجہ ذیل فارسی عبارت کا اردو میں ترجمہ کیجیے۔

آوردہ اند کہ سپاہ دشمن بسیار بود و انیان اندک و جماعتی آہنگ گریز کردند بسر نعرہ بزد و گفت اے مرداں بگوشت
تاجامہ زنان پوشت سواراں را بگفتن او تہور زیادہ گشت و بہ یک بار حملہ کردند شنیدم کہ ہمدراں روز بردشمن ظفریا
فتند پدر سر و چشم رہو سید و در کنار گرفت و ہر روز نظر بیش کرد تا ولیعہد کرد برادرانش حسد بردند و زہر در طعاش
کردن خواہرش از غرقہ بدید و در بچہ بر ہم زد پس بفر است دریافت دست از طعام باز کشید و گفت محلت کہ
ہنر منداں بمیرند و بے ہنراں جائے ایشان گیرند۔

Seat No.	

Set P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर - २०२५
AIHCA

Social Institution in Ancient India (G03-DSC2-0301)

वार, दिनांक: सोमवार, ०३-११-२०२५
वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

कमाल गुण: ६०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

१) ब्रम्हचर्याचे पालन करून — या ऋणातून मुक्त होता येते.

अ) मनुष्यऋण	ब) पितृऋण
क) ऋषिऋण	ड) देवऋण

२) पुरुषार्थाची संख्या — आहे.

अ) चार	ब) बारा
क) आठ	ड) दोन

३) — हा शब्द ऋग्वेदाच्या नासदीय सुक्तात आढळतो.

अ) अर्थ	ब) काम
क) धर्म	ड) मोक्ष

४) ऋग्वेदामध्ये धर्म हा शब्द — वेळा आलेला आहे.

अ) २७	ब) ८३
क) ७५	ड) ५६

५) प्राचीन भारतात विवाहाचे आठ प्रकार असल्याचे माहिती — यांनी दिली आहे.

अ) पाणिनी	ब) मनू
क) कालिदास	ड) अगस्ती

६) जाबोलीपनिषदमध्ये — व्यवस्थेचे उल्लेख आढळतात.

अ) आश्रम	ब) वर्ण
क) विवाह	ड) पुरुषार्थ

७) वर्ण हा शब्द ऋग्वेदमध्ये — म्हणून आढळतो.

अ) कायदा	ब) धर्म
क) रंग	ड) समाज

- ८) गुरुकुल शिक्षण पध्दती ही प्राचीन भारतातील ——— अवस्था होय.
अ) पाचवी ब) पहिली
क) तिसरी ड) चौथी
- ९) ——— विद्यापीठ ही प्राचीन भारतातील विद्यापीठातील सर्वात प्रसिध्द व प्राचीन विद्यापीठ असावे.
अ) तक्षशिला ब) वलभी
क) नालंदा ड) विक्रमशीला
- १०) प्राचीन भारतातील विद्यापीठात प्रवेश देण्यापूर्वी ——— परीक्षा घेतली जात असे.
अ) शस्त्रास्त्र ब) ग्रंथ
क) शारीरिक ड) द्वार
- ११) स्त्रीधन हे ——— वेळी वधूला आपल्या पित्याकडून दिली जाते.
अ) शिक्षण ब) विवाह
क) सती ड) कुमारिका
- १२) ——— वाङ्मयातील थेरीगाथा मध्ये विविध स्त्रियांच्या काव्यांचा संग्रह आहे.
अ) सूत्र ब) जैन
क) बौद्ध ड) महाकाव्य

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

੧੨

- अ) गुरुकुल शिक्षण पद्धतीचे वैशिष्ट्ये थोडक्यात लिहा.
ब) प्राचीन भारतातील स्त्रियांचे सामाजिक दर्जाचा आढावा घ्या.
क) पुरुषार्थ मधील मोक्ष ही संकल्पना स्पष्ट करा.
ड) आश्रम शिक्षण पद्धतीवर प्रकाश टाका.
इ) वैश्य वर्णाची कर्तव्ये स्पष्ट करा.
ई) तक्षशिला विद्यापीठ थोडक्यात माहिती द्या.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१२

- अ) प्राचीन भारतातील चार आश्रम थोडक्यात लिहा.
ब) नालंदा विद्यापीठ माहिती द्या.
क) विवाहाचे प्रकार वर्णन करा.
ड) पाच ऋण आढावा घ्या.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

१२

- अ) प्राचीन भारतातील वर्ण पद्धतीचे गुण-दोष विशद करा.
किंवा

- ब) प्राचीन भारतातील स्त्रियांचे आर्थिक आणि कायदे विषयक अधिकार आढावा घ्या.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

१२

प्राचीन भारतीय समाज जीवनातील पुरुषार्थाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
AIHCA
Social Institution in Ancient India (G03-DSC2-0301)**

Day & Date: Monday, 03-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 12

- 1) By following celibacy, one can be freed from the debt of _____.
 a) Human debt b) Father debt
 c) Rishi debt d) God debt
- 2) The number of Purusharthas is _____.
 a) Four b) Twelve
 c) Eight d) Two
- 3) The word _____ is found in the Nasadiya Sukta of the Rigveda.
 a) Artha b) Kama
 c) Dharma d) Moksha
- 4) The word Dharma occurs _____ times in the Rigveda.
 a) 27 b) 83
 c) 75 d) 56
- 5) The information that there were eight types of marriage in ancient India has been given by _____.
 a) Panini b) Manu
 c) Kalidasa d) Agasti
- 6) In the Jabolipanishad, there is mention of the _____ system.
 a) Ashram b) Varna
 c) Marriage d) Purusharthas
- 7) The word Varna is found in the Rig Veda as _____.
 a) Law b) Religion
 c) Color d) Society
- 8) Gurukul education system is the _____ stage of ancient India.
 a) Fifth b) First
 c) Third d) Fourth

- 9) _____ University is probably the most famous and ancient university in ancient India.
 - a) Taxila
 - b) Valabhi
 - c) Nalanda
 - d) Vikramshila
- 10) Before admission to the university in ancient India, _____ examination was conducted.
 - a) Weapon
 - b) Book
 - c) Physical
 - d) Door
- 11) Stridhan is given to the bride by her father at the time of _____.
 - a) Education
 - b) Marriage
 - c) Sati
 - d) Kumarika
- 12) _____ The Therigatha in literature is a collection of poems by various women.
 - a) Sutra
 - b) Jain
 - c) Buddhist
 - d) Epic

Q.2 Write Short Answers. (Any Four)

12

- Briefly write the features of Gurukul education system.
- Review the social status of women in ancient India.
- Explain the concept of Moksha in Purusharth.
- Throw light on Ashram education system.
- Explain the duties of Vaishya caste.
- Briefly give information about Taxila University.

Q.3 Write Short Answers. (Any Two)

12

- Briefly write about the four ashrams of ancient India.
- Give information about Nalanda University.
- Describe the types of marriage.
- Review the five debts.

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One)

12

- a) Explain the advantages and disadvantages of the caste system in ancient India.

OR

- b) Review the economic and legal rights of women in ancient India.**

Q.5 Answer the following questions in detail.

12

Explain the importance of Purushartha in ancient Indian social life.

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर - २०२५

वार, दिनांक: सोमवार, ०३-११-२०२५
वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१२

- Page 1 of 4

- ८) हिंदू धर्मानुसार ——— हे अंतिम उद्देश आहे.
अ) श्रेयस
ब) प्रेयस
क) अर्थ
ड) काम
- ९) वैचारिक नैतिक संकल्पना ——— असतात.
अ) परिवर्तनीय
ब) स्थिर
क) अतार्किक
ड) यापैकी नाही
- १०) चार्वाकानुसार ——— हा पुरुषार्थ नाही.
अ) अर्थ
ब) काम
क) धर्म
ड) यापैकी नाही
- ११) ——— हे दुसरे आर्यसत्य होय.
अ) दुःख
ब) दुःख कारण
क) दुःख निरोध
ड) दुःख निरोध मार्ग
- १२) ——— ही अष्टांग मार्गातील शेवटची अवस्था आहे.
अ) सम्यक दृष्टी
ब) अज्ञान
क) अविवेक
ड) समाधी

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) नैतिकतेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) प्रेयसची व्याख्या द्या.
क) सदिच्छा म्हणजे काय?
ड) सहजप्रवृत्ती संकल्पना स्पष्ट करा.
इ) प्रारब्ध कर्म म्हणजे काय?
ई) ऋण संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) धर्माचे स्वरूप
ब) श्रेयसचे स्वरूप
क) निष्काम कर्म
ड) नितीशास्त्राच्या अभ्यासाचा उपयोग

प्र.४ अ) पारंपरिक आणि वैचारिक नितीमत्ता यातील फरक स्पष्ट करा.
किंवा

१२

- ब) चार आर्यसत्ये स्पष्ट करा.

प्र.५ चार्वाकाचा नैतिक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

१२

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PHILOSOPHY
Indian Ethics (G03-DSC2-0312)**

Day & Date: Monday, 03-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the option.

12

- 1) _____ is ultimate goal of Indian philosophy.

a) Dharma	b) Artha
c) Kaama	d) Moksha
- 2) Religion is a _____.

a) Purushartha	b) Ajnana
c) Aviveka	d) None of these
- 3) _____ evaluates human actions.

a) Economics	b) Psychology
c) Aesthetics	d) Ethics
- 4) _____ ethics is a science of description of the facts.

a) Descriptive	b) Normative
c) Formal	d) None of these
- 5) Charvaka accepted only _____ purushartha.

a) Artha	b) Kaama
c) Artha and Kaama	d) Moksha
- 6) _____ is a Rhina.

a) Bhakti	b) Shraddha
c) Guru	d) Sadhana
- 7) Live attachment life is called _____.

a) Sakam Karma	b) Nishkam Karma
c) Vishesh Karma	d) Samany Karma
- 8) _____ is ultimate goal of Hinduism.

a) Shreyas	b) Preyas
c) Artha	d) Kaama
- 9) Reflective moral concepts are _____.

a) Changeable	b) Constant
c) Illogical	d) None of these

- 10)** According to Charvaka _____ is not purushartha.
a) Artha
b) Kaama
c) Dharma
d) None of these
- 11)** _____ is the second noble truth.
a) Dukkh
b) Dukkh karana
c) Dukkh nirodha
d) Dukkh nirodh marga
- 12)** _____ is last stage of eight fold path.
a) Samyak Drishti
b) Adnyan
c) Aviveka
d) Samadhi

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- Explain the nature of morality
- Define Preyas.
- What is will?
- Explain the concept of Instinct.
- What is Prarabdha Karma?
- Explain the concept of Rna.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)

12

- a) Nature of religion
b) Nature of Shreyas
c) Nishkama karma
d) Uses of study of ethics

Q.4 a) Distinguish between customary and reflective morality.

12

OR

- b) Explain the four noble truth.**

Q.5 Explain Charvaka's ethical view.

12

Set

P

- ६) अपसामान्य वर्तनाची व्याख्या करण्याचा ——— हा प्राथमिक निकष असतो.
 अ) सांस्कृतिक मानदंड ब) त्रास आणि अपकार्यदोष
 क) सामाजिक स्विकृती ड) सांख्यिकीय दुर्मिळता
- ७) बांडूराच्या सामाजिक अध्ययन व्यक्तिमत्व सिद्धांताची ——— ही प्राथमिक संकल्पना आहे.
 अ) अभिजात अभिसंधान ब) प्रबलीकरण
 क) निरीक्षण आणि अनुकरण ड) आत्मनिरीक्षण
- ८) बुद्धिमत्तेचा द्वि-घटक सिद्धांत ——— यांनी मांडला.
 अ) बिने ब) अँडलर
 क) स्पीअरमन ड) थर्स्टन
- ९) पंचघटक सिद्धांत व्यक्तिमत्वातील ——— गुणविशेष परिमितीचे मापन करते.
 अ) पाच ब) तीन
 क) चार ड) फक्त एकल
- १०) स्किझोफ्रेनिया विकाराची ——— मुख्य लक्षणे आहेत.
 अ) मूडमध्ये बदल ब) भास व भ्रम
 क) भीती ड) चिंता
- ११) ——— थेरपी चुकीच्या विचार व वर्तन पद्धतींमध्ये बदल घडवते.
 अ) व्यवहार — उपचार ब) संज्ञानात्मक — व्यवहार उपचार
 क) मनोविश्लेषण ड) सम्मोहन
- १२) “लोकस ऑफ कंट्रोल” ही संकल्पना ——— यांनी मांडली.
 अ) बांडुरा ब) रॉटर
 क) रॉजर्स ड) युंग

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) वंश म्हणजे काय?
 ब) बुद्धिमापन चाचणीचे चार उपयोग लिहा.
 क) बुद्धिमत्ता म्हणजे काय?
 ड) चिंता विकाराची व्याख्या द्या.
 इ) स्व — कार्यक्षमता म्हणजे काय?
 ई) जैविक उपचार पद्धती म्हणजे काय?

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) अपसामान्य वर्तनाची संकल्पना स्पष्ट करा.
 ब) बुद्धिमत्तेच्या संदर्भात द्वि-घटक हा सिद्धांत स्पष्ट करा.

- क) मानवतावादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- ड) खाण्यासंदर्भातील विकार

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

१२

अ) बुद्धिमत्ता व व्यक्तिमत्त्वाच्या घडणीत आनुवंशिकता व पर्यावरणाची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

ब) नैराश्य (Depression) विकाराची कारणे, लक्षणे व उपचार सविस्तर लिहा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न.

१२

बुद्धिमत्तेच्या विविध सिद्धांतांचे वर्णन करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PSYCHOLOGY
Psychology For Individual Difference (G03-DSC2-0316)**

Day & Date: Monday, 03-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1 Choose the correct alternatives. 12

- 1) _____ meant by the ability to learn from experience, solve problem and use knowledge to adopt new situation?
 - a) Wisdom
 - b) Creativity
 - c) Intelligence
 - d) knowledge
- 2) term used for the study of how genes & environment interact to shape behaviour.
 - a) Molecular genetics
 - b) Psychometrics
 - c) Gene environment Interaction
 - d) Behavioural Modification
- 3) _____ is an example of spatial intelligence.
 - a) Writing Poetry
 - b) Solving Puzzle
 - c) Understand Map & Diagram
 - d) Performing music
- 4) _____ stage is not part of Freud's psychosexual development theory.
 - a) Oral
 - b) Anal
 - c) Latency
 - d) Social
- 5) _____ theory of personality give emphasizes the role of social learning in personality development.
 - a) Trait theory
 - b) Psychodynamic theory
 - c) Bandura's theory
 - d) Humanistic theory
- 6) _____ is the primary criterion for defining abnormal behaviour.
 - a) Cultural Norms
 - b) Distress & dy Function
 - c) Social acceptance
 - d) Statistics rarity

- 7) _____ is the primary concept of Banduras Social learning theory.
 a) Classical Conditioning b) Reinforcement
 c) Observation & Imitation d) Introspection
- 8) Two - Factor Theory of intelligence given by _____.
 a) Binet b) Adler
 c) Spearman d) Thurston
- 9) _____ personality dimension can be measured by Big - Five - Model.
 a) Five b) Three
 c) Four d) Only One
- 10) Schizophrenia is mainly characterized by _____.
 a) Mood swings b) Hallucinations and Delusions
 c) Phobia d) Anxiety
- 11) _____ therapy modifies faulty thoughts and behaviours.
 a) Behaviour Therapy b) Cognitive behavioural therapy
 c) Psychoanalysis d) Hypnosis
- 12) _____ is proposed the concept of "Locus of Control".
 a) Bandura b) Rotter
 c) Rogers d) Jung

Q.2 Write Short Note. (Any Four)**12**

- a) What is Gens?
- b) Define Intelligence?
- c) Write the four uses of intelligence test.
- d) Define Anxiety Order?
- e) What is self-efficacy?
- f) What are Biological Therapies?

Q.3 Write Short Note. (Any Two)**12**

- a) Explain the Concept of Abnormality Behavioural.
- b) Explain the two - factor theory of intelligence.
- c) Explain the humanistic perspective.
- d) Eating Disorder.

Q.4 Write a broad answer type question. (Any One)**12**

- a) Discuss the role of heredity and environment in shaping intelligence and personality.

OR

- b) Explain causes, symptoms, and treatment of Depression.

Q.5 Write the detail answers (broad answer type questions.)**12**

Explain the different theories of Intelligence.

Seat No.	

Set P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर - २०२५

SANSKRIT

भगवद्गीता (G03-DSC2-0317)

वार, दिनांक: सोमवार, ०३-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय चित्वा वाक्य पूनर्लिखत।

१२

योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

- १) भगवद्गीता ही — या ठिकाणी सांगितली.
अ) दरबारात ब) राजवाडयात
क) अरण्यात ड) कुरुक्षेत्र
- २) कौरव व पांडव यांचे गुरू — होते.
अ) कृपाचार्य ब) द्रोणाचार्य
क) सौमित्र ड) भिष्म पितामह
- ३) पांडवांच्या सेनापतीचे नाव — होते.
अ) नकुल ब) भीम
क) दृष्टद्युम्न ड) अर्जुन
- ४) काम एषः — ।
अ) काम ब) क्रोधः
क) लोभः ड) मोहः
- ५) ब्रम्ह नित्यं — प्रतिष्ठितम् ।
अ) यज्ञे ब) शरीरे
क) मने ड) गृहे
- ६) भक्तीयोग या अध्यायात सगुण भक्ती — प्रकारांनी केली जाते.
अ) सहा ब) सात
क) आठ ड) नऊ
- ७) — इन्द्रियापेक्षा श्रेष्ठ आहे.
अ) मन ब) बुद्धी
क) शरीर ड) आत्मा

- ८) अश्वत्थ वृक्ष म्हणजे ——— वृक्ष.
 अ) आंबा ब) वड
 क) चिंच ड) पिंपळ
- ९) पर्जन्यात ——— समुद्भवः ।
 अ) अन्न ब) मन
 क) यज्ञ ड) पुरुष
- १०) सर्व जीवांची उत्पत्ती करणारे ——— आहेत.
 अ) शिव ब) ब्रम्हा / प्रजापती
 क) विष्णू ड) गणेश
- ११) अर्जुनाने ——— नावाचा शंख वाजवला.
 अ) देवदत्त ब) सुघोष
 क) मणिपुष्प ड) पौण्ड्र
- १२) सोळाव्या अध्यायाचे नाव ——— आहे.
 अ) कर्मयोग ब) सांख्य योग
 क) ध्यानयोग ड) दैवासुरसंपत्तीयोग

प्र.२ टिप्पणी लिखत । (कोणतेही चार)

१२

टीपा लिहा.

- अ) अर्जुनः
 ब) आत्मा स्वरूप
 क) काम आणि क्रोध
 ड) पांचजन्य शंख
 इ) सगुण भक्ती
 ई) क्षत्रिय धर्मः

प्र.३ लघु उत्तर लिखत (कोणतेही दोन)

१२

- अ) आत्म्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 ब) स्थितप्रज्ञ व्यक्तीची लक्षणे.
 क) आसुरी संपत्तीचे वर्णन करा.
 ड) शंखांचे वर्णन कोणी कोणते वाजवले.

प्र.४ कोऽपि एकस्य प्रश्नस्य उत्तरं लिखत ।

१२

- अ) पुरुषोत्तमयोग या अध्यायाचे विषय विवेचन करा.

किंवा

- ब) भक्तीचे प्रकार स्पष्ट करा. भक्तीयोग अध्यायानुसार.

प्र.५ पहिल्या अध्यायाला 'अर्जुन विषाद योग' हे नाव का दिले हे तुमच्या शब्दात लिहा.

१२

Seat No.	

Set P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर — २०२५
SOCIOLOGY

Indian Society: Structure and Change (G03-DSC2-0318)

वार, दिनांक: सोमवार, ०३-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) खालीलपैकी नागरी समुदायाची वैशिष्ट्ये कोणते?
 - अ) मोठा आकार
 - ब) दुय्यम संबंध
 - क) कृत्रिम जीवन
 - ड) वरील सर्व
- २) ——— समुदाय प्राथमिक समूहाचे विस्तृत स्वरूप आहे.
 - अ) ग्रामीण
 - ब) आदिवासी
 - क) नागरे
 - ड) यापैकी नाही
- ३) खालीलपैकी आदिवासी समुदायाची वैशिष्ट्ये कोणते?
 - अ) विशिष्ट भूप्रदेश
 - ब) साधी अर्थव्यवस्था
 - क) सामान्य नाव
 - ड) वरील सर्व
- ४) प्रभावी जातीचे अनुकरण हे ——— वैशिष्ट्य आहे.
 - अ) संस्कृतीकरण
 - ब) आधुनिकीकरण
 - क) सामाजीकरण
 - ड) नागरीकरण
- ५) पाश्चात्य देशाच्या संपर्कामुळे भारतीय समाजात घडून आलेले परिवर्तन म्हणजे ——— होय.
 - अ) आधुनिकीकरण
 - ब) पश्चिमात्मीकरण
 - क) सामाजीकरण
 - ड) नागरीकरण
- ६) संयुक्त कुटुंबाचा आकार ——— असतो.
 - अ) लहान
 - ब) गोल
 - क) मोठा
 - ड) यापैकी नाही
- ७) आदिवासी समुदायाचे श्रमविभाजन ——— वर आधारित असते.
 - अ) लिंग
 - ब) जात
 - क) धर्म
 - ड) शिक्षण

- ८) आधुनिकीकरण ही एक ——— आहे.
अ) संस्था
ब) संघटना
क) प्रक्रिया
ड) यंत्रणा
- ९) मन मनगट मेंदू यांचा विकास म्हणजे ——— होय.
अ) विवाह
ब) शिक्षण
क) संस्कृती
ड) समूह
- १०) ——— संस्था ही एक सामाजिक आणि कायदेशीर व्यवस्था आहे.
अ) दर्जा
ब) शेजार
क) विवाह
ड) आरोग्य
- ११) शिक्षण ही एक ——— प्रक्रिया आहे.
अ) निरंतर
ब) सामूहिक
क) वैयक्तिक
ड) यापैकी नाही
- १२) जाती ——— असतात.
अ) अंतर्विवाह
ब) मुक्त
क) ऐच्छिक
ड) वरील सर्व

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) शिक्षणाचे स्वरूप स्पष्ट करा?
- ब) ग्रामीण समुदायातील परिवर्तन स्पष्ट करा?
- क) मध्ययुगीन काळातील स्त्रियांचा सामाजिक दर्जा स्पष्ट करा?
- ड) सामाजिक परिवर्तन म्हणजे काय?
- इ) पश्चिमात्यीकरणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ई) शहरीसमुदायाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.३ टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१२

- अ) संयुक्त कुटुंबाची वैशिष्ट्ये
ब) ग्रामीण समुदायाची वैशिष्ट्ये
क) ब्रिटिश कालखंडातील स्त्रियांचा दर्जा
ड) आधुनिकीकरणाची वैशिष्ट्ये

प्र.४ अ) आदिवासी समुदायाचा अर्थ सांगून आदिवासी समुदायाचे वैशिष्ट्य स्पष्ट करा. १२
किंवा

ब) सांस्कृतिक करणाचा अर्थ सांगून सांस्कृतिकरणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.५ जातीचा अर्थ सांगून जातीचे वैशिष्ट्य स्पष्ट करा.

१२

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025**

SOCIOLOGY

Indian Society: Structure and Change (G03-DSC2-0318)

Day & Date: Monday, 03-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 12

- 1) Which of the following are the characteristics of urban community?
 - a) Large size
 - b) Secondary relations
 - c) Artificial life
 - d) All of the above
- 2) _____ Community is an expanded form of primary group.
 - a) Rural
 - b) Tribal
 - c) Nagari
 - d) None of these
- 3) Which of the following are the characteristics of tribal community?
 - a) Specific terrain
 - b) Simple economy
 - c) Common name
 - d) All of the above
- 4) Imitation of effective caste is a characteristic of _____.
 - a) Sanskritization
 - b) Modernization
 - c) Socialization
 - d) Urbanization
- 5) The transformation that has taken place in Indian society due to contact with the western country is _____.
 - a) Modernization
 - b) Westernization
 - c) Socialization
 - d) Urbanization
- 6) The size of joint family is _____.
 - a) Small
 - b) Round
 - c) Large
 - d) None of these
- 7) Division of labour of tribal community is based on _____.
 - a) Gender
 - b) Caste
 - c) Religion
 - d) Education
- 8) Modernization is a _____.
 - a) Institution
 - b) Organization
 - c) Process
 - d) System

- 9) The development of mind, body, brain is call _____.
a) Marriage b) Education
c) Culture d) Group
- 10) _____ Society is a social and legal system.
a) Status b) Neighborhood
c) Marriage d) Health
- 11) Education is a _____ process.
a) Continuous b) Collective
c) Individual d) None of these
- 12) Castes are _____.
a) Endogamy b) Free
c) Voluntary d) All of the above

Q.2 Write Short Answers. (Any Four) **12**

- a) Explain the nature of education.
- b) Explain the changes in rural communities.
- c) Explain the characteristics of westernization.
- d) Explain the social status of women in medieval times.
- e) What is social change?
- f) Explain the characteristics of urban community.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) **12**

- Characteristics of joint family
- Characteristics of rural community
- Status of women during British period
- Characteristics of modernization

Q.4 a) Explain the meaning of tribal community and Explain its characteristics. **12**

OR

- b) Define the Sanskritization and Explain its characteristics.**

Q.5 Define the caste and explain its characteristics. **12**

Seat No.	

Set	P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर — २०२५

GEOGRAPHY

Rural Settlement Geography (G03-DSC2-0305)

वार, दिनांक: सोमवार, ०३-११-२०२५

कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०२:३०

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१२

- १) ग्रामीण वसाहती ही ——— ची एक शाखा आहे.
अ) मानवी भूगोल ब) भौतिक भूगोल
क) जैवभूगोल ड) आर्थिक इतिहास
- २) गावाच्या मांडणीचे आणि घरांच्या प्रकाराचे अध्ययन कोणत्या ——— केले जाते.
अ) नागरी भूगोल ब) वसाहत भूगोल
क) राजकीय भूगोल ड) परिवहन भूगोल
- ३) खालीलपैकी हा ——— घटक ग्रामीण वसाहतींवर सर्वाधिक परिणाम करतो.
अ) जमिनीची सुपीकता ब) पाण्याची उपलब्धता
क) हवामान ड) वरील सर्व
- ४) खालीलपैकी ——— हे कच्च्या घरांचे साहित्य नाही.
अ) माती ब) बांबू
क) सिमेंट ड) कुटार/गवत
- ५) बहुतेक ग्रामीण वसाहतींचे प्रमुख कार्य ——— आहे.
अ) उद्योग ब) शेती
क) बँकिंग ड) परिवहन
- ६) जे गाव जत्रा व उत्सवांचे केंद्र असतात ती ——— कार्याशी संबंधित असतात.
अ) धार्मिक व सांस्कृतिक ब) निवासी
क) कृषी ड) परिवहन
- ७) नद्यांच्या काठावर असलेल्या वसाहतींना ——— म्हणतात.
अ) वाळवंटी वसाहत ब) नदीकाठची वसाहत
क) डोंगराळ वसाहत ड) किनारी वसाहत

- ८) विस्तृत क्षेत्रात घरे दुरदुर विखुरलेली असलेली वसाहत ——— होय.
अ) अर्धगटित
ब) विखुरलेली
क) गटित
ड) संकुचित
- ९) भारतात “Integrated Rural Development Programmer” (IRDP) ——— वर्षी सुरू झाला.
अ) १९६०—६१
ब) १९७८—७९
क) १९९१—९२
ड) २००५—०६
- १०) एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम (IRDP) चे मुख्य उद्दिष्ट ——— आहे.
अ) नागरी नियोजन
ब) द्वारिद्वय निर्मुलन व ग्रामीण विकास
क) औद्योगिक विकास
ड) केवळ पर्यावरण संवर्धन
- ११) खालीलपैकी ——— ग्रामीण वसाहतीचा नमुना नाही.
अ) रेषात्मक
ब) विखुरलेले
क) गोलाकार
ड) महानगरी
- १२) ग्रामीण वसाहतींच्या उत्पत्ती व विकासाच्या अभ्यासाला ——— म्हणतात.
अ) रचना
ब) उत्पत्तीशास्त्र
क) स्थलाकृती
ड) हवामानशास्त्र

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) ग्रामीण वसाहत भूगोलाची व्याख्या
- ब) ग्रामीण वसाहतीच्या स्थानावर प्रभाव टाकणारे दोन घटक सांगा.
- क) घरे दुरदुर विखुरलेली असलेली वसाहत कोणती?
- ड) ग्रामीण घरांच्या बांधकामासाठी वापरली जाणारी दोन साहित्य लिहा.
- इ) ग्रामीण वसाहतींची दोन प्रमुख कार्ये लिहा.
- ई) IRDP चे संपूर्ण रूप काय आहे?

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

१२

- अ) ग्रामीण वसाहतींची दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
ब) ग्रामीण घरे कोणत्या बांधकाम साहित्यापासून तयार केली जातात?
क) ग्रामीण भागातील पाणीपुरवठ्याचा प्रमुख स्त्रोत कोणता आहे?
ड) ग्रामीण वसाहतींवर परिणाम करणारे दोन सामाजिक किंवा सांस्कृतिक घटक लिहा.

- प्र.४ खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १२
- अ) ग्रामीण वसाहतीची प्रमुख कार्ये.
- किंवा
- ब) एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रमाची (IRDP) उद्दिष्टे व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२
- ग्रामीण वसाहत भूगोलाची व्याख्या सांगून ग्रामीण वसाहत भूगोलाचे स्वरूप आणि व्याप्ती यांची चर्चा करा.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
GEOGRAPHY
Rural Settlement Geography (G03-DSC2-0305)**

Day & Date: Monday, 03-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative. 12

- 1) Rural Settlement is a branch of _____.
 a) Human Geography b) Physical Geography
 c) Biogeography d) Economic History
- 2) The study of village morphology and house types belongs to _____.
 a) Urban Geography b) Settlement Geography
 c) Political Geography d) Transport Geography
- 3) _____ of the following physical factors has the greatest influence on rural settlements?
 a) Soil fertility b) Water availability
 c) Climate d) All of these
- 4) _____ of the following is NOT a material used for Kaccha houses."
 a) Mud b) Bamboo
 c) Cement d) Grass
- 5) The primary function of most rural settlements is _____.
 a) Industry b) Agriculture
 c) Banking d) Transport
- 6) Villages that serve as centers of fairs and festivals represent _____.
 a) Religious & Cultural b) Residential
 c) Agricultural d) Transport
- 7) Settlements along rivers are known as _____.
 a) Desert settlements b) River-side settlements
 c) Hill settlements d) Coastal settlements
- 8) Houses spread over a wide area in isolation represent _____ type.
 a) Semi-compact b) Dispersed
 c) Compact d) Clustered

- 9) IRDP was launched in India in ____ year.
 - a) 1960-61
 - b) 1978-79
 - c) 1991-92
 - d) 2005-06
- 10) The main aim of IRDP is _____.
 - a) Urban planning
 - b) Poverty alleviation and rural development
 - c) Industrial growth
 - d) Environmental conservation only
- 11) _____ of the following is NOT a rural settlement pattern.
 - a) Linear
 - b) Dispersed
 - c) Circular
 - d) Metropolitan
- 12) The study of the origin and evolution of rural settlements is called _____.
 - a) Morphology
 - b) Morphogenesis
 - c) Topography
 - d) Climatology

Q.2 Answer the following questions (Any Four) 12

- Define Rural Settlement.
- Write any two factors are affecting the location of rural settlements.
- Houses spread over a wide area in isolation represent?
- Describe the two types of building materials are use in rural houses.
- List any two major functions of rural settlements.
- What is the full form of IRDP?

Q.3 Write short notes. (Any Two) **12**

- Write any two characteristics of rural settlements.
- Which materials are used in rural houses constructed?
- Which is the main source of water supply in rural areas?
- Write any two social or cultural factors influencing rural settlements.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) 12

- a) Major Functions of Rural Settlements.**

OR

- b) Explain the objectives and features of the Integrated Rural Development Programme (IRDP).**

Q.5 Answer the following questions. (Any One) 12

Define Rural Settlement Geography and discuss the nature and scope.

- ७) मानसशास्त्र हे ——— शास्त्र आहे.
 अ) वास्तववादी ब) आदर्शवादी
 क) मुलभूत ड) यापैकी नाही
- ८) 'वर्तनातील कोणताही बदल म्हणजे अध्ययन' असे ——— यांनी म्हटले आहे.
 अ) गॅरेट ब) गिलफोर्ड
 क) वूडवर्थ ड) रॉस
- ९) बुद्धीमापनाचे जनक म्हणून ——— यांना संबोधले जाते.
 अ) थॉर्नडाईक ब) टर्मन
 क) अल्फ्रेड बीने ड) डॉ. कामत
- १०) ——— पद्धतीत काळजीपूर्वक नियंत्रित केलेल्या परिस्थितीत वर्तनाचा अभ्यास केला जातो.
 अ) आत्मनिरीक्षण ब) वस्तुनिष्ठ निरीक्षण
 क) व्यक्तिगत अभ्यास ड) प्रायोगिक
- ११) व्यक्तीचे मन जाणून घेण्यासाठी मानसशास्त्रज्ञांना ——— पद्धती उपयोगी ठरते.
 अ) प्रक्षेपण ब) समाजमिती तंत्र
 क) निरीक्षण ड) यापैकी नाही
- १२) मानसशास्त्र हे ——— शास्त्र आहे.
 अ) वास्तवादी ब) आदर्शवादी
 क) मुलभूत ड) यापैकी नाही

प्र.२ खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१२

- अ) शैक्षणिक मानसशास्त्राचे स्वरूप लिहा.
 ब) अध्ययनाचे तीन नियम सांगा.
 क) बुद्धीगुणांकाची वैशिष्ट्ये कोणती?
 ड) अध्ययनावर परिणाम करणारे कोणतेही तीन घटक सांगा.
 इ) निरीक्षण अभ्यास पद्धतीचे कोणतेही तीन फायदे सांगा.
 ई) मानसिक वयाची संकल्पना सांगा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१२

- अ) प्रायोगिक पद्धतीचे फायदे आणि तोटे सोदाहरण स्पष्ट करा.
 ब) व्यक्तिमत्व विकासावर परिणाम करणारे घटक कोणते?
 क) प्रयत्न प्रमाद पद्धतीचे वर्णन करा.
 ड) शैक्षणिक मानसशास्त्राचे महत्व सांगा.

- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) अध्ययन संक्रमणाचे प्रकार कोणते? अध्ययन संक्रमणाचे शैक्षणिक महत्व लिहा.
किंवा
- ब) बुद्धिमत्ता म्हणजे काय? बुद्धिमापन कसोट्यांचे प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.
- प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२
- चांगल्या व्यक्तिगत अभ्यासपद्धतीची वैशिष्ट्ये कोणती? व्यक्तिगत अभ्यास पद्धतीचे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.

Set

P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
EDUCATION
Educational Psychology (G03-DSC2-0303)**

Day & Date: Monday, 03-11-2025
Time: 12:00 PM To 02:30 PM

Max. Marks: 60

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 12

- 1) The important biological factor affecting personality is _____.
a) Hormones b) Differentiability
c) Interest d) Body structure
- 2) 'Personality is one's role' this meaning was invented in _____ period.
a) Vedic b) Brahmanic
c) Roman d) Islamic
- 3) _____ studies the behavior of an individual objectively and scientifically.
a) Philosophy b) Logic
c) Psychology d) Sociology
- 4) The Intelligence theory put forward by _____ is called as 'Two Factor theory'.
a) Guilford b) Spearman
c) Thomson d) Thorndike
- 5) Intelligence is created by nine 'Primary Mental Abilities' is stated by _____.
a) Thurstone b) Spearman
c) Thorndike d) Thomson
- 6) _____ stated the 'Trial & Error' theory of learning.
a) Peterson b) Kohler
c) Pavlov d) Thorndike
- 7) Psychology is a _____ science.
a) Positive b) Normative
c) Basic d) None of these
- 8) _____ is said that 'any change in behavior is called learning.'
a) Garret b) Guilford
c) Woodworth d) Ross

- 9)** _____ is known as "Father of measurement of Intelligence".
a) Thorndike b) Terman
c) Alfred Bine d) Dr. Kamat
- 10)** The study of behavior is done under carefully controlled condition in _____ method.
a) Introspection b) Observation
c) Case study d) Experimental
- 11)** _____ method is used for psychologist to know the mind of an individual.
a) Projection b) Socio-metric technique
c) Observation d) None of these
- 12)** Psychology is a _____ science.
a) Positive b) Normative
c) Basic d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Four)

12

- Write down the nature of educational psychology.
- State the three laws of learning.
- Which are the characteristics of intelligence quotient?
- State any three factors affecting on learning.
- Write any three merits of observation study method.
- State the concept of Mental Age

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)

12

- Merits and demerits of experimental method.
- Which are the factors affecting on personality development?
- Describe the trail and error method.
- State the importance of Educational Psychology.

Q.4 Write the detail answers. (Any One)

12

- a) What are the types of transfer of learning? Write the educational importance of transfer of learning.

OR

- b) What is meant by intelligence? Illustrate the types of tests for the measurement of intelligence.**

Q.5 What are the Characteristics of good case study method? Explain the merits and demerits of case study method.

12

Set P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर - २०२५

MUSIC

Music - Introduction to Harmonium Playing (G03-DSC2-0310)

वार, दिनांक: सोमवार, ०३-११-२०२५

कमाल गुणः ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકડીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

प्र.१ खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून लिहा.

03

- १) भूप रागाचा थाट ——— आहे.
अ) कल्याण ब) तोडी
क) बिलावल ड) खमाज
- २) भीमपलास रागात आरोहात ——— हे दोन स्वर वर्ज आहेत.
अ) सा प ब) कुठलेच नाही
क) रे ध ड) नि
- ३) ——— हा सोळा मात्रांचा ताल आहे.
अ) एकताल ब) त्रिताल
क) झपताल ड) दादरा
- ४) हार्मोनियम मध्ये एका सप्तकात किती काळया पट्ट्या असतात?
अ) एक ब) चार
क) पाच ड) दोन
- ५) एका मात्रेत दोन मात्रा म्हणणे किंवा वाजवणे म्हणजे ——— होय.
अ) भजन ब) दुष्पट
क) गायनसमय ड) एकपट
- ६) हार्मोनियम मध्ये एका सप्तकात किती पांढऱ्या पट्ट्या असतात?
अ) नऊ ब) सात
क) एक ड) चार

- प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) 0६
- अ) हार्मोनियमचे मराठी नाव काय आहे, आणि बोली भाषेत काय म्हणतात ते लिहा?
- ब) हार्मोनियम मध्ये हवा आत घेण्यासाठी कशाचा उपयोग करतात?
- क) भूप रागामध्ये दोन अलंकार लिहा.
- ड) हार्मोनियम बनवण्यासाठी कोणकोणत्या लाकडाचा उपयोग करतात?
- इ) सप्तकाचे तीन प्रकार लिहा.
- प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) आरोह-अवरोह म्हणजे काय? एक उदाहरण देऊन स्पष्ट करा.
- ब) चार स्वरांचा एक अलंकार लिहा.
- क) तिनतालची शास्त्रीय माहिती लिहा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) पं. आप्पासाहेब जळगावकर यांचे सांगीतिक कार्य थोडक्यात लिहा.
- ब) हार्मोनियमचा थोडक्यात इतिहास सांगून हार्मोनियमचा वापर कुठे कुठे केला जातो याबद्दल माहिती लिहा.

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) शारीरिक शिक्षणाच्या कोणत्याही दोन व्याख्या लिहा.
 ब) शारीरिक शिक्षणाचे ध्येय सांगा.
 क) शारीरिक शिक्षणाच्या दोन उद्दिष्टांची नावे सांगा.
 ड) ब्रिटिशांचा हत्यारी कायदा म्हणजे काय.
- प्र.३ टीपा लिहा. 0६
- शारीरिक शिक्षणाची तत्त्वे
- प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणताही एक) १२
- अ) शारीरिक शिक्षण म्हणजे काय ते सांगून ध्येय व उद्दिष्टे सविस्तर लिहा.
 किंवा
 ब) मराठी काळातील शिवकाळ व पेशवेकाळ विषयी सविस्तर माहिती लिहा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
PHYSICAL EDUCATION
History and Principles of Physical Education (G03-DSC2-0313)**

Day & Date: Monday, 03-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 06

- 1) Biological Principles are the principals of _____ education.
 - a) Audit
 - b) Physical
 - c) Religious
 - d) Professional
- 2) The goal of _____ education is to development persons personality.
 - a) Audit
 - b) Physical
 - c) Religious
 - d) Social
- 3) Arya People were mainly living in the territory of _____.
 - a) Asia Minor
 - b) Pakistan
 - c) Sri Lanka
 - d) Chambal
- 4) The Patriarchal family method was _____ people.
 - a) Arya
 - b) Dach
 - c) Shak
 - d) Hoon
- 5) There are two period of Shivkal and Peshwekal _____.
 - a) Marathe
 - b) British
 - c) Sultan
 - d) Nizam
- 6) The British implemented the Arms Act in _____.
 - a) 1865
 - b) 1833
 - c) 1840
 - d) 1850

Q.2 Write short note (Any Two) 06

- a) Write any two definitions of Physical Education.
- b) Tell me the goal of Physical Education.
- c) Name of the two goals of Physical Education.
- d) What is the law of the British?

Q.3 Short Note. 06

Principles of Physical Education

Q.4 Board questions. (Any One)

12

- a)** Write the aims and goals objectives in details by saying what is Physical Education.

OR

- b)** Write detailed information about Shiva and Peshwa in the Maratha Period.

- प्र.२ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 0६
- अ) स्वयंसेवकाची संकल्पना लिहा.
 ब) धोरणात्मक नियोजनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
 क) सामाजिक-आर्थिक सर्वेक्षणाची गरज लिहा.
 ड) राष्ट्रीय कुटुंब आरोग्यसर्वेक्षणाचे उद्देश सांगा.
- प्र.३ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 0६
- अ) भारतातील स्वयंसेवकाची आदर्श भूमिका लिहा.
 ब) सामाजिक – आर्थिक सर्वेक्षणाची प्रक्रिया लिहा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) संवाद कौशल्येचे प्रकार स्पष्ट करा.
 ब) राष्ट्रीय नमुना सर्वेक्षण संघटना यावर चर्चा करा.

Set	P
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	1
24	1
25	1
26	1
27	1
28	1
29	1
30	1
31	1
32	1
33	1
34	1
35	1
36	1
37	1
38	1
39	1
40	1
41	1
42	1
43	1
44	1
45	1
46	1
47	1
48	1
49	1
50	1
51	1
52	1
53	1
54	1
55	1
56	1
57	1
58	1
59	1
60	1
61	1
62	1
63	1
64	1
65	1
66	1
67	1
68	1
69	1
70	1
71	1
72	1
73	1
74	1
75	1
76	1
77	1
78	1
79	1
80	1
81	1
82	1
83	1
84	1
85	1
86	1
87	1
88	1
89	1
90	1
91	1
92	1
93	1
94	1
95	1
96	1
97	1
98	1
99	1
100	1

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Co-Curricular Course
National Service Scheme (G03-CC-301)**

Day & Date: Tuesday, 04-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

06

- 1) _____ is the focus of N.S.S..
a) Principal
b) Volunteers
c) Programme Officer
d) Headmaster
- 2) _____ means the ability to guide, inspire, and motivate individuals or groups to achieve common goals.
a) Leadership
b) Training
c) Planning
d) Interview
- 3) _____ it involves a systematic process that effectively collects the desired information.
a) Questionnaire
b) Training
c) Planning
d) Interview
- 4) Census is conducted in India every _____ year.
a) 12
b) 10
c) 05
d) 08
- 5) The main types of communication skills are divided into four categories: verbal, nonverbal, written, and _____.
a) Invisible
b) Non-written
c) Visual
d) Non-verbal
- 6) _____ is main work to conduct socio-economic surveys in India and collect statistics in various sectors.
a) National Sample Survey Organization
b) National Family Health Survey
c) Socio-Economic Survey
d) Census

Q.2 Answer the following questions. (Any Two)

06

- Write the Concept of Volunteerism.
- State the characteristics of Strategic planning.
- Write the Need of Social- Economics survey.
- State the Objective of National Family Health Survey.

- Q.3 Write Short answer to questions. (Any One)** **06**
- a) Write the Role Models of Volunteerism in India.
 - b) Write the Process of Social- Economics survey.
- Q.4 Broad Question. (Any One)** **12**
- a) Explain the type of Communication Skills.
 - b) Discuss the National Sample Survey Organization.

Seat No.	

**Co-Curricular Course
National Cadet Corps (G03-CC-302)**

कमाल गुणः १५

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

0%

- १) ——— हे नविन निर्माण झालेले एन्. सी. सी. डायरेक्टरेट आहे.
अ) उत्तरांचल ब) महाराष्ट्र
क) राजस्थान ड) यापैकी एकही नाही
- २) 'जय जवान, जय किसान' घोषणा ——— यांनी दिली.
अ) जवाहरलाल नेहरू ब) लाल बहादूर शास्त्री
क) महात्मा गांधी ड) यापैकी एकही नाही
- ३) वृक्षारोपण हा ——— चा एक भाग आहे.
अ) ड्रिल ब) वेपन ट्रेनिंग
क) समाजसेवा ड) यापैकी एकही नाही
- ४) भारतात एकूण ——— एन्. सी. सी. डायरेक्टरेट्स आहेत.
अ) १४ ब) १५
क) १६ ड) १७

04

- अ) रक्तदानासाठी आवश्यक असणारी पात्रता लिहा.
ब) समाजसेवेची उद्देश लिहा.
क) एन. सी. सी. मधील कॅम्पची नावे लिहा.

03

एन. सी. सी. मध्ये केली जाणारी समाजसेवेची कामे.

08

किंवा

आदर्श नागरिकाची कर्तव्ये आणि अधिकार सविस्तर लिहा.

Set

P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November – 2025
Co-Curricular Course
National Cadet Corps (G03-CC-302)**

Day & Date: Tuesday, 04-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:00 PM

Max. Marks: 15

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Right side number indicates marks.

Q.1 Multiple choice questions. 04

- 1) _____ is a newly raised N.C.C. directorate.

a) Uttaranchal	b) Maharashtra
c) Rajasthan	d) None of these
- 2) _____ gave the slogan, 'Jai Jawan, Jai Kisan'.

a) Jawaharlal Nehru	b) Lal Bahadur Shastri
c) Mahatma Gandhi	d) None of these
- 3) Tree plantation is a part of _____.

a) drill	b) weapon training
c) social service	d) None of these
- 4) There are _____ NCC directorates in India.

a) 14	b) 15
c) 16	d) 17

Q.2 Short Answer Type Question. (Any Two) 04

- Write down the eligibility conditions for blood donation.
- Write down the aims of social service.
- Write down the names of camps in NCC.

Q.3 Write a short note. **03**

Social service activities done in N.C.C

Q.4 Describe the basic leadership traits. **04**

OR

Describe the duties & rights of an ideal citizen.

Seat No.	

बी.ए (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५
Co-Curricular Course
Sports (G03-CC-303)

वार, दिनांक: मंगळवार, ०४-११-२०२५

कमाल गुणः १५

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा.

0%

- १) पहिली आधुनिक ऑलिंपिक स्पर्धा ——— झाली.
अ) पॅरीस
क) रोम
ब) ग्रीस
ड) लंडन
- २) पुरुषांसाठी गोळाफेकसाठी ——— कि. ग्रॅ. वजनाचा गोळा असतो.
अ) ७.२६
क) ८.२६
ब) ५
ड) ४
- ३) ऑलिंपिक ध्वजावर ——— वर्तुळे आहेत.
अ) तीन
क) पाच
ब) चार
ड) सहा
- ४) पुरुषांसाठी हर्डल्स ही स्पर्धा ——— मीटर असते.
अ) १००
क) १२०
ब) ११०
ड) १३०

प्र.२ टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

03

- अ) ऑलिंपिक ध्वज
 ब) आंतरराष्ट्रीय ऑलिंपिक समिती.
 क) लांब उडी
 ड) ऑलिंपिक ज्योत

प्र.३ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

04

- अ) ट्रॅक इव्हेंट्स म्हणजे काय? त्याचे मुख्य प्रकार लिहा.
ब) गोळा फेक बदल माहिती लिहा.

Set

P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Co-Curricular Course
Sports (G03-CC-303)**

Day & Date: Tuesday, 04-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:00 PM

Max. Marks: 15

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Right side number indicates marks.

Q.1 Multiple choice questions.

04

- 1) The first modern Olympic Games were held in _____.
a) Paris
b) Greece
c) Rome
d) London
- 2) The shot-put is _____ k.g. for men.
a) 7.26
b) 5
c) 8.26
d) 4
- 3) The Olympic flag has _____ circles.
a) Three
b) Four
c) Five
d) Six
- 4) Hurdles for men is a competition of _____ meters.
a) 100
b) 110
c) 120
d) 130

Q.2 Short Notes. (Any Three)

06

- a)** Olympic flag
b) International Olympic Committee
c) Long jump
d) Olympic flame/Torch

Q.3 Write the detail answer (any one)

05

- What is Track event? Write main types of Track event.
- Explain shot-put.

Set P

बी.ए. (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५
Co-Curricular Course
Health, Wellness and Fitness (G03-CC-304)

वार, दिनांक: मंगळवार, ०४-११-२०२५
वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:००

कमाल गुणः १५

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

0%

- १) ——— म्हणजे शारीरिक, मानसिक आणि आध्यात्मिक कल्याणाच्या अवस्थांचे संपूर्ण एकत्रीकरण
अ) तंदुरुस्ती
ब) निरोगीपणा
क) प्रशिक्षण
ड) वरीलपैकी नाही
- २) निसर्गाप्रमाणे दुखापतींचे ——— प्रकार आहेत
अ) दोन
ब) एक
क) तीन
ड) पाच
- ३) ——— ही आपत्कालीन जीवनरक्षक पध्दत आहे.
अ) HWR
ब) VSR
क) ARR
ड) CPR
- ४) ——— निरोगीपणा, ज्याला बौद्धिक निरोगीपणा असेही म्हणतात.
अ) भावनिक
ब) शारीरिक
क) मानसिक
ड) सामाजिक

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

03

- अ) कोणत्याही दोन मोबाईल फिटनेस ॲप्लिकेशनबद्दल लिहा.
ब) प्रथमोपचार स्पष्ट करा.
क) ध्यानाचा मूलभूत नियम स्पष्ट करा.
ड) व्यायाम करताना होणाऱ्या सामान्य दुखापतींची यादी करा.
इ) मानसिक आरोग्याचे प्रमुख पैलू स्पष्ट करा.

प्र.३ दीर्घ उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

०५

अ) निरोगीपणाचे घटक स्पष्ट करा.

ब) दुखापती टाळण्यासाठी कोणते प्रतिबंधात्मक उपाय आहेत ते स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November – 2025
Co-Curricular Course
Health, Wellness and Fitness (G03-CC-304)**

Day & Date: Tuesday, 04-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:00 PM

Max. Marks: 15

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. 04

- 1) _____ is the full integration of states of physical, mental, and spiritual well-being.

a) Fitness	b) Wellness
c) Training	d) None of above
- 2) There are _____ Forms of injuries, as per nature.

a) Two	b) One
c) Three	d) Five
- 3) _____ is an emergency lifesaving method.

a) HWR	b) VSR
c) ARR	d) CPR
- 4) _____ wellness, also known as intellectual wellness.

a) Emotional	b) Physical
c) Mental	d) Social

Q.2 Write short notes. (Any Three) 06

- a) Write about any two mobile fitness application.
- b) Explain first aids
- c) Explain the basic rule of meditation?
- d) List the common injuries doing exercise?
- e) Explain Key Aspects of Mental Health.

Q.3 Long answer question. (Any One) 05

- a) Explain Components of wellness.
- b) What are the preventive measures for avoid injuries? Explain it.

Seat No.	

Set	P

बी.ए (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५
Co-Curricular Course
Yoga Education (G03-CC-305)

वार, दिनांक: मंगळवार, ०४-११-२०२५

कमाल गुण: १५

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:००

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा.

०४

- १) योगाचा मुख्य उद्देश काय आहे.
 अ) शरीर सोष्टव
 ब) लवचिकता
 क) शरीर मन आणि आत्म्याचा मिलन
 ड) स्पर्धात्मक यश
- २) ध्यान या शब्दाचा अर्थ काय.
 अ) शिस्त
 ब) शारीरिक स्थिती
 क) एकाग्रता
 ड) ध्यान धारणा
- ३) आंतरराष्ट्रीय योग दिन कधी साजरा केला जातो.
 अ) १ जून
 ब) १० जून
 क) २१ जून
 ड) २१ जुलै
- ४) योग सूत्रांचे संकलक कोण आहे.
 अ) व्यास
 ब) पतंजली
 क) कपिला
 ड) चरक

प्र.२ टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

०६

- अ) तणाव व्यवस्थापनात योगाची भूमिका.
- ब) योगा विषयीचे गैरसमज स्पष्ट करा.
- क) योगा संपूर्ण आरोग्यास कसा हातभार लावतो याबद्दल माहिती द्या.
- ड) योगासनाचे महत्त्व
- इ) योगा मानसिक आरोग्य सुधारण्यात कसा मदत करतो हे स्पष्ट करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

०५

- अ) योगाची भूमिका—आंतरराष्ट्रीय योग दिन सविस्तरणे स्पष्ट करा.
- ब) योगाचा शारीरिक आरोग्यावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Co-Curricular Course
Yoga Education (G03-CC-305)**

Day & Date: Tuesday, 04-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:00 PM

Max. Marks: 15

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Right side number indicates marks.

Q.1 Multiple choice questions. 04

- 1) What is the main aim of yoga
 - a) Bodybuilding
 - b) Flexibility
 - c) Union of body mind and soul
 - d) Competitive success
- 2) What is the meaning of dhyana in Yoga.

a) Discipline	b) Posture
c) Concentration	d) Meditation
- 3) International Day of yoga is celebrated on

a) 1 June	b) 10 June
c) 21 June	d) 21 July
- 4) Who is the compiler of yoga sutras

a) Vyasa	b) Patanjali
c) Kapila	d) Charaka

Q.2 Short Notes. (Any Three) 06

- a) Role of yoga in stress management
- b) Misconceptions about yoga
- c) How does yoga contribute to overall well being
- d) Importance of yogasana
- e) How does yoga help in improving mental health

Q.3 Write the detail answer (Any One) 05

- a) Role of yoga - International Yoga Day explain in detail.
- b) Explain the impact of yoga on physical health

Set

P

बी.ए (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर / नोव्हेंबर – २०२५
Cultural (G03-CC-306)

वार, दिनांक: मंगळवार, ०४-११-२०२५

कमाल गुणः ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકડીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

03

- १) गायन हा ——— या ललित कलेशी संबंधित कला प्रकार आहे.
अ) नाट्य
ब) साहित्य
क) चित्रकला
ड) संगीत
- २) खालील ——— हा ग्रंथ नाट्य या ललित कलेशी संबंधित आहे.
अ) चरक संहिता
ब) नाट्यशास्त्र
क) गीता
ड) महाभारत
- ३) दृश्यकला यामध्ये खालील कलेचा प्रामुख्याने समावेश करता येईल.
अ) नाट्य
ब) साहित्य
क) चित्रकला
ड) संगीत
- ४) बालवयात ——— या ललित कलेचे संस्कार मानसिक आरोग्य चांगले राखण्यास मदत करतात.
अ) संगीत
ब) शिल्पकला
क) मातीकाम
ड) खेळ
- ५) ——— हे सोलापूर जिल्यातील भारतीय चित्रकलेतील जगप्रसिद्ध व्यक्तिमत्त्व आहे.
अ) अजय गोगावले
ब) एम. एफ. हुसेन
क) श्रेया घोषाल
ड) जाकिर हुसेन
- ६) ——— हे प्रसिद्ध भारतीय वाद्य आहे.
अ) तबला
ब) गिटार
क) पियानो
ड) तावील

- प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) 0६
- अ) ललितकलांमध्ये येणाऱ्या चार कलांची नावे सांगा?
- ब) संगीतातील चार प्रसिद्ध कलाकारांची नावे लिहा.
- क) शिल्पकला म्हणजे काय थोडक्यात लिहा?
- ड) मुकनाट्य म्हणजे काय? संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्र.३ टिप्पणी लिहा. 0६
- पथनाट्य म्हणजे काय सांगून त्याचे समाजातील महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) अभिनयाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) ललितकलांची संकल्पना प्रकार आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

Set

P

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November – 2025
Cultural (G03-CC-306)**

Day & Date: Tuesday, 04-11-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) Singing is a form of _____.
a) Theater b) Literature
c) Painting d) Music
- 2) The following _____ book is related to Drama.
a) Charak Samhita b) Natyashastra
c) Geeta d) Mahabharat
- 3) Visual arts can mainly include the following art _____.
a) Theater b) Literature
c) Painting d) Music
- 4) Which fine art practices help maintain good mental health in childhood?
a) Music b) Sculpture
c) Pottery d) Sports
- 5) Identify the world famous personality in Indian painting from the following.
a) Ajay Gogawale b) M. F. Hussain
c) Shreya Ghoshal d) Zakir Hussain
- 6) Which of the following is a famous Indian musical instrument? .
a) Tabla b) Guitar
c) Piano d) Tawil

Q.2 Write short answers. (Any Three)

06

- Name four arts that come under the category of fine arts.
- Write the names of four famous artists in music.
- Briefly write what Sculpture is.
- What is the Mime Act? Explain the concept

O.3 Write a comment in short.

06

Explain what Street Play is and its importance in society.

Q.4 Answer the following question. (Any One)

12

- a)** Explain the concept of acting
- b)** Explain the concept, types and importance of fine arts.

Set

P

बी.ए (सत्र - III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: ऑक्टोबर/नोव्हेंबर – २०२५
Secretarial Practice - I (G03-GE-OE-322)

कमाल गुणः ३०

वेळ: दुपारी १२:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

૨) ઉજવીકડીલ અંક પૂર્ણ ગુણ દર્શવિતાત.

03

- १) बैठकीची सूचना ही एक ——— दस्तऐवज असते.
अ) लेखी ब) सामान्य
क) विशेष ड) अनावश्यक
- २) सेक्रेटरी हा शब्द ——— शब्द सेसरनेरे पासून आला आहे.
अ) लॅटिन ब) फ्रेंच
क) अमेरिकन ड) जपान
- ३) ——— म्हणजे एखाद्या संस्थेसाठी प्रशासकीय आणि सचिवीय कर्तव्ये पार पाडणारी व्यक्ती.
अ) अध्यक्ष ब) सचिव
क) उपाध्यक्ष ड) खजिनदार
- ४) पत्रव्यवहार हाताळण्यासाठी, संदेश घेण्यासाठी ——— आवश्यक आहे.
अ) सौंदर्य ब) संवाद
क) व्यक्तिमत्त्व ड) आत्मविश्वास
- ५) बैठक म्हणजे ——— व्यक्तींचे एकत्र येणे.
अ) १० ब) २०
क) २ ड) १
- ६) सचिव हा एक ——— व्यक्ती आहे.
अ) कृत्रिम ब) जबाबदार
क) सुंदर ड) वाईट

- प्र.२ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) 0६
- अ) सभेची सूचना
 - ब) सचिवाची पात्रता
 - क) बैठकीचा अजेंडा
 - ड) सचिवांचे गुण
- प्र.३ खालील प्रश्नाचे दीर्घ उत्तर लिहा. 0६
- बैठकीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२
- अ) सचिवांची कार्ये स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) सचिवांच्या जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

**B.A. (Semester - III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Secretarial Practice - I (G03-GE-OE-322)**

Day & Date: Tuesday, 28-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

06

- 1) A notice of meeting is a _____ document.
 - a) Written
 - b) Ordinary
 - c) Special
 - d) Unnecessary
- 2) The term Secretary is derived from the _____ word screener.
 - a) Latin
 - b) French
 - c) American
 - d) Japan
- 3) _____ is a person performing administrative and secretarial duties for an organization.
 - a) Chairman
 - b) Secretary
 - c) Vice Chairman
 - d) Treasurer
- 4) _____ is essential for handling correspondence, taking messages.
 - a) Beauty
 - b) Communication
 - c) Personality
 - d) Confidence
- 5) The meeting means coming together of _____ persons.
 - a) 10
 - b) 20
 - c) 2
 - d) 1
- 6) Secretary is a _____ person.
 - a) Artificial
 - b) Responsible
 - c) Beautiful
 - d) Bad

Q.2 Answer the following. (Short Notes) (Any Two)

06

- a) Notice of a Meeting
- b) Qualification of Secretary
- c) Agenda of meeting
- d) Qualities of secretary

Q.3 Answer the following question. (Long Answer)

06

Explain the importance of meeting.

Q.4 Answer the following question. (Long Answer) (Any One)

12

a) Explain the functions of secretary.

OR

b) Explain the responsibilities of secretary.

- ६) ——— ही माहिती संरचित आणि संघटित पद्धतीने सादर करण्याची प्रक्रिया आहे. ती तथ्ये, निष्कर्षांचे संप्रेषण करण्याचे एक साधन म्हणून काम करते.
अ) अहवाल लेखन	ब) मसुदा तयार करणे
क) सारणीबद्ध करणे	ड) विश्लेषण

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

03

- अ) अहवालाची रचना
ब) विकास अहवाल
क) मध्यावधी अहवाल
ड) समितीचा अहवाल

प्र.३ खालील प्रश्नाचे दीर्घ उत्तर लिहा.

03

व्यावसायिक पत्रांची रचना स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

੧੨

- अ) व्यावसायिक पत्रांचे प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

- ब) अहवालाचे प्रकार स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set **P**

**B.A. (Semester-III) (New) (NEP CBCS) Examination:
October/November - 2025
Skills for Commercial Correspondence - I (G03-VSC-319)**

Day & Date: Thursday, 30-10-2025
Time: 12:00 PM To 01:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.**06**

- 1) The purpose of a _____ letter is to maintain documentation of all the important activities happening in an organization.
 - a) Business
 - b) Agenda
 - c) Meeting
 - d) Purchase
- 2) _____ reports are statutory documents that provide an overview of a company's financial performance and position along with relevant legal or regulatory.
 - a) Monthly
 - b) Annual
 - c) Daily
 - d) Five year
- 3) _____ is a formal written communication to enquire and get details regarding a particular subject service, or opportunity.
 - a) Enquiry letter
 - b) Order letter
 - c) Resignation letter
 - d) Promotion letter
- 4) _____ is the process of presenting information in a structured and organised way.
 - a) Communication
 - b) Report Writing
 - c) Structure
 - d) Skill
- 5) _____ report is a document that details the findings and recommendations on a particular issue discussed by a board committee.
 - a) Committee
 - b) Project
 - c) Development
 - d) Statutory
- 6) _____ is the process of presenting information in a structured and organised way. It serves as a means of communicating facts, findings.
 - a) Report Writing
 - b) Drafting
 - c) Tabulation
 - d) Analysis

- Q.2 Write short note. (Any Two)** **06**
- a) Structure of Report
 - b) Development Report
 - c) Mid-term report
 - d) Committee Report
- Q.3 Write Long answer of the following question.** **06**
Explain the Structure of Commercial Letters.
- Q.4 Answer the following question. (Any One) (Long Answer)** **12**
- a) Explain the types of commercial letters.
- OR**
- b) Explain the types of report.